

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ

Б И Л Т Е Н
НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ

Број 1094
Скопје, 16 февруари 2015 година

Издание на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ во Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИН

Уредник: Томислав БАШЕВСКИ

Лектор: Весна Илиевска-Цветановска

Бр. _____

5.8. 2013

Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на веб-страницата на УКиМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ” бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на веб-страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања, рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа, прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми, рецензиите на учебници и учебни помагала, како и рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј”. По објавување на материјалите на веб-страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатаат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во **електронска форма**.

Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт **Georgia**. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на надредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со корегирани знаци во италијанскиот формат за македонските букви ‘**g**’, ‘**u**’, ‘**u**’, ‘**i**’ може да се добие во компјутерскиот центар на УКиМ на барање на факултетот. Исто така, таму може да се добие софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач кога работи под Windows XP оперативниот систем при притискање на копчето ‘`’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**ѐ**’, а при притискање на копчето ‘~’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**ѝ**’.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на веб-страницата, ве молиме, рефератите откако ќе бидат лекторирани, да ја доставите оригиналната верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија да ја доставите на e-mail адресата: t.basevski@ukim.edu.mk (so mali bukvi).

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе ја добиеме бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

Проректор

Проф. д-р Коле Василевски

Изготвил:Т.Б.

Одобрил:К.М.

Содржина на Билтен број 1094 од 16 февруари 2015 година

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Градежниот факултет во Скопје (**Ивона Татабитовска Колевска, Марија Милошевска, Сања Ристовска, Десанка Милкова, Македонка Димитрова, Надица Пешова, Павлина Барамачева, Лилјана Ивановска, Катерина Димеска, Александар Стоилковски, Благојче Митевски, Иван Јиваноски, Јован Филиповски, Александар Руменовски, Ива Џагора, Никола Бужаровски, Даниел Цеков, Костадинка Коцеска, Зоран Јованов**).....9-12

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Организациските промени кај МСП и нивните импликации врз вработеноста и конкурентската способност**, од кандидатот **м-р Наим Мустафа**, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....13-20
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот факултет во Скопје (**Лујза Карајованова, Иван Дионисијев, Трајче Драгоманов, Марина Арсова, Доста Несторовска, Стефан Вангелски, Павле Стојанов, Филип Фиданоски, Мери Донева Марковска, Кристина Жупаноска, Александар Гурчиноски, Зоран Стојчевски, Влатко Спасовски, Ана Паунова, Елизабета Манушева, Тамара Титиева**).....21-23

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот **Збирка задачи по теорија на движење на моторните возила** од авторот **Милан Косевски**, пријавен на Машинскиот факултет во Скопје.....24-31

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметот ортопедија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Златко Темелковски, д-р Зоран Божиновски, д-р Милан Самарциски**).....32-69
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметот патологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Славица Костадинова-Куновска**).....70-90
3. Реферат за избор на два научни работника по предметот интерна медицина на Медицинскиот факултет во Скопје (**н. сор. д-р Јелка Масин-Спасовска, н. сор. д-р Весна Герасимовска**).....91-138
4. Реферат за избор на научен работник по предметот неврологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Драгана Петровска Цветковска**).....139-152
5. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметот дерматовенерологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Сузана Николовска**).....153-165
6. Рецензија на ракописот **Општа патолошка физиологија** од авторите **Оливија Васкова, Светлана Мицева Ристевска, Даниела Поп Ѓорчева, Даниела Миладинова, Сузана Лопарска, Венјамин Мајсторов**, пријавен на Медицинскиот факултет во Скопје.....166-171
7. Рецензија на докторската дисертација **Влијание на социоемоционалното приврзување врз личноста и сликата за себе кај младите со анксиозни растројства** од **м-р Андромахи Наумовска**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....172-183
8. Рецензија на докторската дисертација **Соматотипови и морфолошки карактеристики кај адолесценти на возраст од 11 до 18 години во**

- Република Македонија** од **м-р Билјана Бојациева Стојаноска**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....184-189
9. Рецензија на докторската дисертација **Квантификација на одредени популациски ризик-фактори за појава на инвазивен карцином на грлото на матката на територијата на Република Македонија** од **м-р Драган Тантуровски**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....190-199
10. Рецензија на докторската дисертација **Морфолошки карактеристики и клиничко значење на вертебробазиларниот систем** од **д-р Аце Додевски**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....200-207

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје (**Бранкица Ваневска, Мерита Ајдини, Сања Јованова**).....208

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија на ракописот **Практикум по меѓународно приватно право** од авторите **птоф. д-р Тони Дескоски и м-р Вангел Доковски**, пријавен на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....209-214
2. Рецензија на докторската дисертација **Даночен третман на прекуграничните активности низ призмата на билатералните договори за избегнување на двојно оданочување на доходот и капиталот** изработена од **м-р Елена Нешоска Косева**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....215-221
3. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (**Марија Митрова, Агим Ибрахимир, Кефсер Сулејмани, Катерина Гоговска, Анастасија Попеска, Илина Смичковска, Ненад Младеновиќ, Ивица Боцевски, Силвана Дончева, Мухамед Халим, Ангела Здравковска, Горјан Гилевски, Елена Ацеска, Абиба Бајрамска, Санела Ј. Хасиќ, Искра Манојловска, Јакупи Демири, Денис Конзоли, Живомир Богданоски, Томе Саздовски, Александра Петреска, Бојан Николовски, Марко Апостоловски, Ивана Јакимовска, Емилија Донева, Лолита Градишка, Дарко Димоски, Мартина Петровска, Стефчо Штрбеvски, Ивана Наумовска, Софија Шандовска, Симона Перчинкова, Кристина Ристеска, Мирела Дрндар, Салиха Нумановиќ**).....222-230

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областите астрономија и општа физика на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Гордана Апостоловска**).....231-245
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областите атомска и општа физика на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Драган Јакимовски**).....246-254

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот **Стоматолошка фармакологија** од авторите **проф. д-р Силвана Георгиева, доц. д-р Илијана Муратовска**, пријавен на Стоматолошкиот факултет во Скопје.....255-262
2. Рецензија на докторската дисертација **Терапевтска ефикасност на RegioChip хлорхексидин глуколат врз пародонталната болест** од **м-р д-р Сахмедин Сали**, пријавена на Стоматолошкиот факултет во Скопје.....263-277

ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Испитување на пробиотски својства на бактерии од родот *Lactobacillus* со примена на *in vitro* клеточен модел и нивна примена во храна за посебни нутритивни потреби** од м-р **Дарко Димитровски** пријавена на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.....278-283

ФАКУЛТЕТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

1. Рецензија на докторската дисертација **Типизација на анимални протеини во храна и добиточна храна и компарација на различни методи за нивна детекција** од м-р **Радмила Чрчева Николовска** пријавена на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.....284-290
2. Рецензија на докторската дисертација **Изолација, молекуларна идентификација и типизација на микробактерии од *Mycobacterium tuberculosis* комплексот, изолирани од говеда во Република Македонија** од м-р **Искра Цветковиќ**, пријавена на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.....291-296

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Реферат за избор во наставно-научното звање доцент во наставно-научната област електроника на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**д-р Томислав Карталов**).....297-312
2. Реферат за избор на асистент по предметите од наставно-научната област електромагнетика при Институтот за електроника на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**м-р Андријана Кухар**).....313-319

ФАКУЛТЕТ ЗА ЛИКОВНИ УМЕТНОСТИ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за ликовни уметности во Скопје (**Марија Конеска, Станимир Неделковски, Владимир Миладиновски, Александра Мирчевска, Александар Тасевски, Мануел Тасевски**).....320

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) пијано, камерна музика и историја на пијанизам на Факултетот за музичка уметност во Скопје (**д-р Ана Гацева**).....321-338

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Фармацевтскиот факултет во Скопје (**Мимоза Нухиу-Ајети**).....329
2. Преглед на прифатени теми за изработка на специјалистички труд на Фармацевтскиот факултет во Скопје (**Владимир Тодевски**).....330

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на докторски труд на Филозофскиот факултет во Скопје (**м-р Зоран Нечев**).....331
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Филозофскиот факултет во Скопје (**Борис Стипцаров, Моника Намичева, Томислав Цветковски, Иван Батиниќ, Андријана Стојческа, Кирил Т. Константинов, Сашо Ангелковски, Марија ПопоИлиева, Делфина Трајчевска, Јован Радњански, Никола Стефановски, Елма Демировска, Стефан Маневски, Кристина Цветковска, Анета Спиркоска, Мануела Крчаноска, Драгана Јованоска, Јелена Пероска**).....332-334

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) романистика/италијанистика на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**д-р Александра Саржовска**).....335-378
2. Рецензија на докторската дисертација **Модалитетите на женската во македонскиот и албанскиот наратив**, од м-р Марина Даниловска, пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.....379-383
3. Рецензија на докторската дисертација под наслов **Гласот и идентитетот во книжевните дела на Роберт Браунинг, Блаже Конески, Џејмс Џојс и Славко Јаневски**, изработена од м-р Милан Дамјаноски, пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.....384-392
4. Рецензија на докторската дисертација **Усвојување фонологија на странски јазик: влијанието на перцептивната обука врз англискиот изговор на македонските изучувачи на англискиот јазик** од м-р Анастасија Киркова-Наскова, пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.....393-403
5. Преглед на прифатени теми за изработка на докторски труд на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**м-р Дијана Петровска, м-р Милица Петрушевска, м-р Милена Ристова-Михајловска**).....404
6. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**Марија Ристова, Евдокија Илијевска, Александар Крстаноски, Биљана Стојановска, Емилија Трајкоска, Катерина Ристовска, Симона Ристова, Гоце Костовски**).....405

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Рецензија на ракописот **Влијанието на финансиската криза врз нефункционалните кредити и задолженоста на компаниите и граѓаните во Република Македонија** (група автори), главни истражувачи: д-р Биљана Ангелова, д-р Климентина Попоска, пријавен на Економскиот институт во Скопје.....406-414
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот институт во Скопје (**Горан Големтеов, Сања Зафировска, Зоран Ангеловски, Горан Костов, Ана Костоска, Марјан Штерјов, Љупка Савеска**).....415-416

ИНСТИТУТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И ИНЖЕНЕРСКА СЕИЗМОЛОГИЈА

1. Рецензија на докторската дисертација **Современ пристап за определување на сеизмичкиот hazard во Република Македонија** од м-р Радмила Шалиќ, пријавена на Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија во Скопје.....417-424

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје (**Антоанета Богданоска**).....425

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Институтот за македонска литература во Скопје (**Ружица Ацикотарева, Живко Грозданоски**).....426

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Рецензија на докторската дисертација **Современите дипломатски методи и нивната примена во македонската дипломатска служба**, изработена од **м-р Данчо Марковски**, пријавена на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје.....427-429

ПРЕГЛЕД

на пријавени и прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Градежниот факултет во Скопје на 418. седница на Наставно – научниот совет одржана на 30.12.2014 година

Р. бр.	Кандидат	Работен наслов на темата	Ментор
1	Ивона Татабитовска Колевска, дипл.екк.	“Пристапи и принципи за вреднување на недвижностите во функција на определување на даноците на имот во Р. Македонија“ “Approaches and principles of valuation of real estate in purpose of determination of the property taxes in Republic of Macedonia“	проф. д-р Јован Јованов, Градежен факултет
2	Марија Милошевска, дипл.инж.арх.	“Стаклото како конструктивен материјал и неговата примена во високоградбата“ “ Glass as a structural material for building application “	доц. д-р Тони Аранѓеловски, Градежен факултет
3	Сања Ристовска, дипл.геод. инж.	“Вредносно индексирање на недвижностите со утврден правен статус во 3Д катастарските информациона системи“ “Value index of real estate with determined legal status in 3D cadastre Information Systems“	проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, Градежен факултет
4	Десанка Милкова, дипл.екк.	“Влијание на кофакторот на ориентација во утврдувањето на	проф. д-р Јован Јованов, Градежен

		вредноста на недвижностите“ “Influence of cofactors spatial orientation in determining the value of real estates“	факултет
5	Македонка Димитрова, дипл.град. инж.	“Корелативност на кофакторите при изборот на моделите за масовна процена на недвижен имот во урбаните подрачја“ “Correlation of co-factors in choosing a model for real estate mass assessment in urban areas“	проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, Градежен факултет
6	Надица Пешова, дипл.геод. инж.	“Влијателност на регистарот на градежно земјиште како сегмент од националниот катастарски информациона систем“ “ Impact of the registry building land as a segment of the national cadastral information system “	проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, Градежен факултет
7	Павлина Барамачева, дипл.град. инж.	“Утврдување на вредност на инфраструктура од класификацијата ЕКИЕКМС5“ “Determining the value of the infrastructure with classification EKIEKMS5“	проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, Градежен факултет
8	Лилјана Ивановска, дипл. инж.арх.	“Критичка анализа на методологијата за процена на недвижен имот во Р. Македонија“ “Critical analysis of legal methodology for real property assessment in the Republic of Macedonia“	проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, Градежен факултет
9	Катерина Димеска, дипл.град. инж.	“Анализа на македонското градежништво од аспект на мали и средни претпријатија“ „Analysis of the Macedonian civil engineering from aspect of the small and medium-sized enterprises“	проф. д-р Валентина Жилеска - Панчовска, Градежен факултет

10	Александар Стоилковски, дипл.град. инж.	“Анализа на условите кои влијаат на безбедноста и здравјето на градилиште“ “ Analysis of the conditions that affect the safety and health at construction site “	проф. д-р Валентина Жилеска - Панчовска, Градежен факултет
11	Благојче Митевски, дипл.инж.агр.	“ Влијание на утврдените вредности на земјиштето врз одржливиот развој на руралните средини“ “ Impact of the defined value of the land on sustainable development of rural areas“	проф. д-р Јован Јованов, Градежен факултет
12	Иван Јованоски, дипл.град.инж.	“ Анализа на примарните фактори при администрирање на недвижности во урбани и рурални средини“ “ Analysis of the primary factors in the administering of the Real estate in urban and rural areas“	проф. д-р Јован Јованов, Градежен факултет
13	Јован Филиповски, дипл.геод.инж.	“ Примена на постојните методи за проценка при одредување пазарна вредност на недвижности со посебен карактер“ “ Aplication of existing methods for estimation in proces of determining for real estate market value with a special character“	проф. д-р Јован Јованов, Градежен факултет
14	Александар Руменовски, дипл.град.инж.	“Споредбена економска анализа на системи на темелни конструкции кај АБ згради“ “Comparative Economic Analysis of Foundation Structural Systems in RC Buildings“	проф. д-р Грозде Алексовски, Градежен факултет
15	Ива Цагора,	“Анализа на законската регулатива во Република Македонија во областа на	проф. д-р Мери

	дипл.град.инж.	енергетската ефикасност“ “Analysis and utilization of the legislation in the R. Macedonia in the field of energetic efficienc“	Цветковска, Градежен факултет
16	Никола Бужаровски, дипл.град.инж.	“Влијание на изборот на материјалите врз жарната безбедност на енергетски ефикасни фасади“ “ Impact of material selection on fire safety of energy efficient facades”	проф. д-р Мери Цветковска, Градежен факултет
17	Даниел Цеков, дипл.град.инж.	“Влијание противпожарни експандирачки премази врз пожарна отпорност на челични профили“ “Impact of fire protection expanding coatings on fire resistance of steel elements“	проф. д-р Мери Цветковска, Градежен факултет
18	Костадинка Коцеска, дипл.геод.инж.	“Принципи за уредување на градежни парцели во нови викенд населби и движење на нивната пазарна вредност“ “ Principles for arrangement of building plots in new weekend settlement and movement of their market value “	проф. д-р Јован Јованов, Градежен факултет
19	Зоран Јованов, дипл.геод.инж.	“ Влијание на јакосно-деформабилни карактеристики определени во незаситени услови врз напонско- деформабилна состојба и стабилност на хидројаловишта“ “ Impact of unsaturated strength – deformability properties on stress – deformation condition and stability of tailing dams “	доц. д-р Јован Папиќ, Градежен факултет

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
**ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПРОМЕНИ КАЈ МСП И НИВНИТЕ ИМПЛИКАЦИИ
 ВРЗ ВРАБОТЕНОСТА И КОНКУРЕНТСКАТА СПОСОБНОСТ,**
 ОД КАНДИДАТОТ М-Р НАИМ МУСТАФА,
 ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 120 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр. 64/00, 49/03, 113/05, 51/07), член 241 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, членовите 56, 57, 58, 59, 60, 61 од Правилникот за единствените основи за организирање на постдипломски и докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 7/2001) и член 39 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а според Одлуката на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје под бр. 0202-3299/2, донесена на 28.11.2014 година, определени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов **ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПРОМЕНИ КАЈ МСП И НИВНИТЕ ИМПЛИКАЦИИ ВРЗ ВРАБОТЕНОСТА И КОНКУРЕНТСКАТА СПОСОБНОСТ**, поднесена од кандидатот м-р Наим Мустафа.

По внимателното и опстојно прегледување на содржината на докторската дисертација, Комисијата му го поднесува на Наставно-научниот совет следниов

ИЗВЕШТАЈ ОПФАТ И СОДРЖИНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

Докторската дисертација под наслов **ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПРОМЕНИ КАЈ МСП И НИВНИТЕ ИМПЛИКАЦИИ ВРЗ ВРАБОТЕНОСТА И КОНКУРЕНТСКАТА СПОСОБНОСТ**, поднесена од кандидатот м-р Наим Мустафа, содржи вкупно 270 страници, од кои 250 се основен текст со заклучок, 13 страници користена литература (102 релевантни, претежно меѓународни изворно користени библиографски единици, 77 извори на информации од публикации на релевантни институции, како и 20 интернет извори на информации) и 7 страници прилози. Во сопствената целина, дисертацијата претставува продлабочена, методолошко – емпириски стожерна и комплексна научноистражувачка материја од доменот на менаџментот на промени и организациското однесување, која особено ја третира апликацијата на организациските промени кај еден од највиталните сектори за развојот на економијата – МСП, а особено ефектите од тој процес врз вработеност и креирањето и унапредувањето на нивната конкурентска способност.

Концепциски погледнато, опфатот на содржината на дисертацијата е методолошки исклучително интегрално и логички фундиран, почнувајќи од поставениот предмет, методолошки и истражувачки цели, основен текст на трудот, заклучок, литература и прилози, движејќи се низ севкупноста на следниве составни содржински елементи:

Вовед (8-18 стр.)

Глава I КАРАКТЕР НА ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПРОМЕНИ НА МСП (19-64 стр.)

Глава II	ПОЛИТИКИТЕ НА ЕУ ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОМЕНЕТЕ КАЈ МСП (65-110 стр.)
Глава III	ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПРОМЕНА КАЈ МСП И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КОНКУРЕНТСКАТА СПОСОБНОСТ (111-162 стр.)
Глава IV	ОРГАНИЗАЦИСКИОТ РАЗВОЈ НА МСП НА КОСОВО (163 - 220 стр.)
Глава V	ЕМПИРИСКА АНАЛИЗА НА ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПРОМЕНИ КАЈ МСП, ВРЗ РЕПРЕЗЕНТАТИВЕН ПРИМЕРОК НА МСП ОД КОСОВО (221 - 242 стр.)
Заклучок	(243 - 250 стр.)
Литература	(251- 263 стр.)
Прилози	(264 - 270 стр.)

Во рамките на **воведот** сосема јасно се определува и се нагласува актуелноста на истражуваната материја, предметот и целите, како и значењето на употребениот истражувачки методолошки пристап, кој опфаќа редица на квалитативни и квантитативни методи на докторското истражување. Предметот на истражувањето на докторскава дисертација е дефиниран како создавање на теоретско-методолошко и апликативно разбирање на концептот на организациската промена кај МСП, организацискиот развој, како и определување на степенот на влијание на промената врз конкурентската способност и потенцијалите за вработување кај МСП.

Исполнувањето на вака утврдениот истражувачки предмет ќе се оствари низ должно ползување на следниве методолошки цели на докторскава дисертација, определени на следниов начин:

- ❖ *да се дефинира карактеристиките на организациските промени во МСП, како и нивниот потенцијал за генерирање на повисок квалитет во рамките на националната економија;*
- ❖ *да се дефинира функцијата и методолошката рамка за анализа на промените во согласност со условите на функционирање на секторот на МСП во односната национална економија;*
- ❖ *да се истражи и да се генерира критичко знаење за условите кои го поттикнуваат управувањето со организациските промени во рамките на МСП, како претпоставка за поседување на интензивен конкурентски амбиент во целата национална економија;*
- ❖ *да се претстави конкретен, методолошко заокружен приод во креирањето на организациските промени, како и во значењето на промените за алокација на ресурсите и способностите кај секторот на МСП, генерално и според националните специфики;*
- ❖ *да се истражи системот на управување со организациските промени кај МСП кои се внатрешно индуцирани, од оние кои се екстерно предизвикани и определени од фактори кои се надвор од влијанието на МСП.*

Напоредно со методолошките цели, во реализација на поставениот истражувачки предмет особено место, улога и значење заземаат и истражувачките цели на дисертацијата, односно следниве:

- ✓ *да се дефинира приодот во планирањето и имплементацијата на организациските промени кај МСП;*

- ✓ *да се истражат и да се разграничат ограничувањата и идните предизвици кои се резултат на организациските промени во секторот на МСП;*
- ✓ *да се утврди значењето и улогата на човечките ресурси кај МСП, како капитализатор на континуирани организациски промени;*
- ✓ *да се детерминира функцијата на МСП во создавањето на методолошка и емпирска основа за втемелен организациски развој;*
- ✓ *да се согледаат политиките на ЕУ за поддршка на секторот на МСП и истите искуства да се екстраполираат на случајот на земјите од Западен Балкан, со посебен акцент на Косово;*
- ✓ *определување на институционалниот карактер на условите во чии рамки МСП мораат да изнаоѓаат механизми за креативно и иновативно дејствување;*
- ✓ *интегрирање на системот на организацискиот развој на МСП, во согласност со фазите на животниот циклус на МСП.*

Во **првата глава од трудот**, која носи наслов **КАРАКТЕР НА ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПРОМЕНИ НА МСП**, м-р Наим Мустафа особено се фокусира на расветлување на природата на организациските промени, како современ менаџерски феномен, од бихејвиористички менаџерски аспект. Издвоено внимание кандидатот, во овој прв, иницијален дел на дисертацијата, посветува врз согледување на улогата на промените кај категоријата на МСП, како и особено врз нивната вработеност и организацискиот развој кој планираните и континуирани организациски промени го обезбедуваат.

Кандидатот м-р Мустафа, во рамките на овој сегмент на дисертацијава ги анализира и меѓународните претприемачки активности на МСП, како и факторите кои екстензивно водат кон организациски промени кај современите трендови на развој на економијата, што од своја страна е поврзано со примена на функцијата на категоријата на МСП на ниво на Европската унија. Интегрален елемент на неговото иницијално истражување во рамките на оваа прва глава претставуваат и предизвиците и ограничувањата на моделирањето на промените кај категориите на фамилијарни и новоосновани бизниси, односно на оние што поседуваат сигнификатно учество во целината на МСП во рамките на секоја национална економија.

Финално истражувачко внимание во оваа прва глава кандидатот посветува врз функцијата на екстерното окружување врз развојот на МСП, нивната водечка улога во иновациите и преземањето на ризикот, како и детализација на димензиите на успеси и неуспеси од имплементирањето на организациските промени на ниво на ЕУ.

Во **втората глава** на докторско истражување, под наслов **ПОЛИТИКИТЕ НА ЕУ ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОМЕНИТЕ КАЈ МСП**, м-р Наим Мустафа темелно ги анализира приоритетните димензии на систематизирана поддршка на промените кај МСП на ниво на Европската унија, со одделно нагласување на организациската клима за промени, како претпоставка за хармонизација на интерните и екстерните димензии на организациската промена.

Особена важност во рамките на оваа глава, кандидатот посветува врз детализација на видот на неопходни организациски промени, според фазата на животен циклус во која се наоѓаат МСП, односно во сообразност со

организациските проблеми и предизвици со кои секојдневно се соочуваат, претставени низ релацијата на организациските промени и бизнис - планот, како и методите за имплементација и контрола на успешноста на организациските промени. Несомнено, потенцијалот на организациските промени за влијание врз организациските перформанси се намалува без целосно познавање на стратегиските димензии на промените, односно нивната релација со мисијата, визијата и стратегиските цели за промени, како долгорочна рамка во која промените го наоѓаат сопственото место за должна примена.

Во завршниот сегмент на оваа, втора глава на дисертацијава, кандидатот темелно го анализира веројатно едно од најзначајните прашања за долгорочен развој на МСП, односно моделите на нивното финансирање на ниво на ЕУ. Од особена важност во рамките на оваа анализа е категоризацијата на формалните и неформалните извори на нивното финансирање, класичните и современите форми на финансирање, структурните фондови и финансиските инструменти за поддршка на развојот на МСП, како и димензијата која претставува сериозен предизвик во сите транзициони економии, вклучително Македонија и Косово, односно децентрализација на нивното финансирање од централно кон локално ниво.

Во **третата глава** на докторскава дисертација, која носи наслов **ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПРОМЕНА КАЈ МСП И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КОНКУРЕНТСКАТА СПОСОБНОСТ**, м-р Наим Мустафа мошне продлабочено ги истражува аспектите кои водат кон комплексна институционална поддршка на категоријата на МСП, предоминантно низ призма на релацијата со перспективите за раст на нивната конкурентска способност и вработување.

Истражувачки мошне прецизно, кандидатот согледува дека од исклучителна важност за секторот на МСП претставува деталзирање на методите и техниките низ кои институционално се потпомага развојот на МСП, со што се создава т.н. предвидлива рамка на нивно однесување и во иднина. Ваквиот приод во третирањето на МСП, според неговата анализа, им обезбедува на субјектите поседување на интегрираност во потенцијалот на сопствените одлуки, сообразено според тенденциите кои носителите на економските политики го имаат во однос на МСП. Во оваа смисла, без ползување на бизнис - мрежите, асоцијациите за поддршка на промените, како и новите информациски технологии и организациско знаење, нема нивна одржлива конкурентска способност и зголемена вработеност.

Издвоено внимание во овој трет сегмент на докторсково истражување поседува деталната анализа на моделите за поттикнување и унапредување на конкурентската способност и вработеноста кај категории на МСП, како и екстерното влијание на пазарот на работна сила и ползување на инвестиционата клима за динамизирање на нивниот развој. Финално, кандидатот во оваа глава се посветува на пристапите за генерирање на организациско искуство, како значаен поттикнувач на конкурентската предност кај секторот на МСП.

Четвртата глава од дисертацијава се нарекува **ОРГАНИЗАЦИСКИОТ РАЗВОЈ НА МСП НА КОСОВО**, и во неа м-р Наим Мустафа мошне издржано се посветува на темелна анализа на поставеноста, капацитетот, функционирањето и идниот потенцијал за промени, на сегментот на МСП на ниво на Косово. Во овој поглед, низ јасна категоризација на факторите за промени на макро- и микросегментите, кандидатот ги деталзира и институционалните, но и вонинституционалните форми и категории на поддршка на овој сегмент, кои се од

критична важност, особено во иницијалните, зародишни фази на поттикнување на организацискиот развој на МСП.

Напоредно со претставување на актуелниот момент на развој на МСП на Косово, како и факторите кои го поттикнуваат и ограничуваат развојот, мошне прецизно е определена од страна на авторот и потребата од воведување на континуирани организациски промени на ниво на целиот сектор на МСП на Косово, со цел јакнење на нивната пазарна препознатливост и конкурентност.

Во завршниот сегмент од оваа четврта глава, м-р Наим Мустафа ги анализира бизнис ангелите како стимулатор на промените на МСП, прикажувајќи го профилот на бизнис-ангели преку нивно дефинирање како најстари и најголеми извори на капитал за високи стапки на организациски развој. Исклучително аналитички фундирано, кандидатот се концентрира и врз структурата на инвестициските активности на бизнис-ангелите и воопшто на ангел организациите, кои, од своја страна, се дефинираат како организации која обезбедуваат структура и пристап за да ги здружат претприемачите кои бараат капитал и бизнис-ангелите кои се во потрага по можности за инвестирање. Евидентно е дека бизнис-ангелите играат исклучително важна улога во економијата, при што во многу земји го сочинуваат најголемиот извор на надворешно финансирање, по семејството и пријателите, најчесто во новоформираните вложувања.

И финално, **петтата глава** на дисертацијава носи наслов ЕМПИРИСКА АНАЛИЗА НА ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПРОМЕНИ КАЈ МСП, ВРЗ РЕПРЕЗЕНТАТИВЕН ПРИМЕРОК НА МСП ОД КОСОВО, и во неа кандидатот, низ употреба на обемен квантитативен и квалитативен методолошки инструментариум се посветува на повеќекратно анализирање, претставување и толкување на стожерните резултати и наоди од своето комплексно емпириско истражување, кое било спроведено врз примерок на МСП од Косово, во период од месец април до месец јуни 2014 година. Во истражувањето се опфатени 200 анализирани МСП од Косово, кои низ употреба на инструментот Анкетен прашалник, се тестирани за 2 суштински димензии, односно за нивната конкурентска способност и вработеност, како и за нивниот потенцијал за имплементација на организациски промени. Во суштина, кандидатот успева мошне продлабочено да ги осознае односите меѓу зависно, независно променливите и контролните варијабли и да конструира модел на дескриптивна, корелативна и регресиона зависност, врз која основа ги извлекува и препораките за нивниот иден развој.

Одделно внимание во оваа глава зазема и потенцијалот за користење на човечките ресурси кај МСП, како нивен најкритичен и најограничувачки ресурс за динамизиран организациски развој.

Во рамките на *заклучокош*, м-р Наим Мустафа ја обединува севкупноста на сопствените методолошко – емпириски истражувања во функција на докторсково истражување. Имено, целосно потпирајќи се врз издржан научноистражувачки пристап, успева да ги докаже односите на зависност на развојот на МСП од редица на екстерни и интерни чинители, за кои сопствената подготвеност за соработка и потенцијал за развивање на односите, МСП го црпат од нивните организациски промени, потошно од употребуваниот модел за менаџирање со нивните промени. Впрочем, единствено со таков пристап, МСП ќе бидат во состојба да претставуваат витален елемент за пропульзивниот развој на севкупната економија.

Литературијата која кандидатот ја ползува во ова докторско истражување содржи 102 релевантни, претежно меѓународни изворно користени библиографски единици, 77 извори на информации од публикации на релевантни институции, како и 20 интернет- извори на информации. Користената литература, во мнозински удел, се однесува на релевантните трудови од најреномирани научни списанија, учебници и други едиции, доминантно на англиски јазик публикувани, а објавени во најголем сегмент по 2000 година, со исклучок на одделни стожерни дела од областа на истражувањето, кои се објавени пред тоа, но кои поседуваат континуирано и несомнено научно значење и употреба, што доволно илустративно упатува на нејзината релевантност.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ И ПРЕДЛОГ

Докторскиот труд на кандидатот м-р Наим Мустафа, под наслов **ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПРОМЕНИ КАЈ МСП И НИВНИТЕ ИМПЛИКАЦИИ ВРЗ ВРАБОТЕНОСТА И КОНКУРЕНТСКАТА СПОСОБНОСТ**, претставува сериозна, темелна, методолошки издржана, научно фундирана и сеопфатна, комплексна и целно ориентирана дисертација, која врз комбинација на теоретско и емпириско истражување, успева со уникатен пристап длабоко да разработи една особено актуелна и предизвикувачка материја, т.е. апликацијата на организациските промени кај категоријата МСП, со цел пораст на нивната конкурентска способност и вработеност, аспекти кои и во светската литература побудуваат нескриеено внимание и нагласен аналитички интерес.

Во основниот пристап кој кандидатот го употребил во градењето на интеграцијата на теоријата со практиката во сопственото докторско истражување, применети кај сегментот на МСП, а особено нивното дејствување на ниво на Косово, кандидатот м-р Наим Мустафа мошне суптилно најнапред ја определува важноста и вредноста на МСП за секоја национална економија, тргнувајќи од Европската унија, па сè до транзиционите економии во кои спаѓаат и Македонија и Косово. Имајќи ја предвид нивната континуирана борба со големите компании, т.е. корпорациите, од вонредна важност за нивниот перманентен креативен и иновативен модел на развој е јасна и транспарентна поддршка од страна на државата, а на ниво на ЕУ ова се олицетворува низ усвојувањето на Актот за мали бизниси (Small Business Act- SBA) во 2008 година, од страна на Европската комисија. Напоредно со него, кандидатот прецизно го издвојува и Европскиот совет за мали бизниси и претприемаштвото ECSB (European Council for Small Business and Entrepreneurship), како институција која континуирано ги детектира критичните фактори за опстанок и иден развој на МСП.

Во суштина, научноистражувачкиот труд на м-р Наим Мустафа успева со единствен методолошко – апликативен приод на виделина да го предочи очигледниот факт дека во генерирањето на организациските промени и развој на МСП воопшто не се доволни класичните извори на финансирање, туку екстензивно е неопходно ползување и на формите на ризичен капитал, во редот на кои бизнис-ангелите поседуваат мошне истакната улога и значење. Кандидатот, мошне втемелено, е наполно свесен и за неопходната активна државна улога на државата во создавањето претпоставки за континуирано планирање и имплементирање на моделите на промени кај МСП, особено во постојниве, современи и комплексни услови на дејствување.

Во сопствената разработка на причинско – последичните односи на факторите кои го поттикнуваат систематизираниот развој на МСП, кандидатот

прецизно ги дијагностицира отсуството на развоен, долгорочен концепт, како и тешкотиите кон непречен пристап до квалитетни извори на финансирање, како доминантни ограничувања, следени од недоволно насочуван развој на знаењата, вештините, искуствата и способностите на нивните вработени, а особено на менаџерите.

Со основна интенција од апликативно поткрепување на сопствената методолошка истражувачка рамка, кандидатот, во функција на докторскава дисертација, спровел и опсежно емпириско истражување, врз основа на кое е детализирана квалитативната и квантитативната анализа. Фундаменталните наоди од аналитичката рамка се систематизирани во повратни развојни информации, како идни насоки и препораки, од кои според сопствената тежина се издвојуваат, според мислењата на анкетираниите менаџери и сопственици на косовски МСП, ризикот кој промената го носи со себе како поттикнувач за нејзиното управување, менаџерското користење на промените на процесите и односите како плод на сигналите од потрошувачите, како и зависноста на имплементацијата на сигналите за промени од користењето на промената за зголемување на конкурентската способност.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Наим Мустафа се одликува со оригинално осмислен методолошки приод, кој е сосредоточен, концизен, јасен, аналитички, но едновременно и критички, продирајќи во длабоките полиња на методолошките и емпириски димензии на функционирањето на МСП, како и нивниот потенцијал од менаџирање со организациските промени, во функција на порастот на исклучително неопходната конкурентска способност и вработеноста. Низ потврдување на поставените истражувачки хипотези, како и исполнување на поставените методолошки и истражувачки цели, кандидатот Наим Мустафа успеал да го задржи сопствениот истражувачки идентитет, а воедно да ги нагласи подрачјата и претпоставките за ефективна и ефикасна имплементација на организациските промени кај сегментот на МСП, димензија со која се претставува како продлабочен научен истражувач.

Општата архитектоника на докторскиот ракопис (глави, точки, потточки, нивните пропорции по обем и взаемна поврзаност на деловите, табелите и сликите) е концизна, недвосмислена и методолошки целосно фундирана. Техничкото оформување на докторската дисертација е на високо ниво, приодот кон материјата е суптилен и селективен, со јасен капацитет од категоризација на употребната вредност на истражувачкиот теоретски и апликативен материјал. Целокупниот текст во дисертацијата е компјутерски обработен, илустриран со голем број на табели и слики, лекториран и отпечатен на хартија со врвен квалитет.

Научниот и стручниот придонес на м-р Наим Мустафа се состои во неговиот недвосмислен капацитет, низ користење на многуброен квалитативен и квантитативен методолошки инструментариум, да ја трасира патеката која секторот на МСП е неопходно да ја следи, со цел навремено препознавање на потребата, дијагноза на стадиумот на животниот циклус во кој се наоѓаат, определување на пристапот, широчината, длабочината и вклучените индивидуи во организациската промена, како и континуирано следење и вреднување на прогресот во реализација на целите од промената. Одделен придонес на докторскава дисертација претставува и сознанието дека кандидатот успеал сопствените методолошки концепти емпириски да ги потврди, а особено низ јасно деталзирање на односите на заемна зависност на организациските варијабли кои водат кон изградба и унапредување на конкурентска предност и квалитативно и квантитативно зголемена вработеност. Како издвоен придонес на м-р Наим

Мустафа претставува неговиот капацитет, потврдените истражувачки хипотези да ги доведе во јасна релација со нивната успешна апликација во одделни држави од Европската унија, со што севкупната дисертација добива на уште поголема специфична тежина.

Оригиналноста на анализираната докторска дисертација на кандидатот м-р Наим Мустафа на тема **ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПРОМЕНИ КАЈ МСП И НИВНИТЕ ИМПЛИКАЦИИ ВРЗ ВРАБОТЕНОСТА И КОНКУРЕНТСКАТА СПОСОБНОСТ**, сообразно со позитивните законски прописи за определување на степенот на нејзината оригиналност, беше проверена од менторот на дисертацијава, преку софтверскиот пакет на проверка на плагијати на Министерството за образование и наука, при што е констатиран низок степен на совпаѓање од 5,48%, т.е. 4.207 зборови во 1.194 документи, што илустративно сведочи за нејзината научна уникатност.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на сето претходно детализирано, Комисијата има особено задоволство да констатира дека м-р Наим Мустафа изработил труд од висока научна и апликативна вредност, кој ги задоволува и современите напредни нивоа на научно-методолошките и емпириско-рационални стандарди за изработка на докторска дисертација. Оттаму, Комисијата има посебна чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет:

1. да донесе одлука за прифаќање на рецензијата за успешно и квалитетно изработена докторска дисертација на кандидатот м-р Наим Мустафа, под наслов: **ОРГАНИЗАЦИСКИТЕ ПРОМЕНИ КАЈ МСП И НИВНИТЕ ИМПЛИКАЦИИ ВРЗ ВРАБОТЕНОСТА И КОНКУРЕНТСКАТА СПОСОБНОСТ**;
2. да определи комисија за одбрана на докторската дисертација;
3. да одобри закажување на датум за јавна одбрана на докторската дисертација.

*Комисија за оцена и одбрана на
докторската дисертација*

1. Проф. д-р Леонид Наков, с.р.

2. Проф. д-р Љубомир Дракулевски, с.р.

3. Проф. д-р Бобек Шуклев, с.р.

4. Академик д-р Таки Фити, с.р.

5. Доц. д-р Предраг Трпески, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУД НА
ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Лујза Карајованоска	„Улогата на ревизијата во спречување и откривање на перење пари и финансирање тероризам во Република Македонија и земјите членки на ЕУ“	„The role of audit in preventing and detecting activity related to money laundering and financing of terrorism in the Republic of Macedonia and the EU member states“	проф. д-р Зорица Б.Лазаревска	4.2.2015/0302-90/3
2.	Иван Дионисијев	„Јавна внатрешна финансиска контрола во Република Македонија“	„Public internal financial control in the Republic of Macedonia“	проф. д-р Зорица Б.Лазаревска	4.2.2015/0302-90/4
3.	Трајче Драгоманов	„Финансиското известување кај секторот држава во Република Македонија“	„Financial reporting in the government sector in the Republic of Macedonia“	проф. д-р Зоран Миновски	4.2.2015/0302-90/5
4.	Марина Арсова	„Дизајн и имплементација на ефективен систем на интерна контрола според COSO моделот во друштва со претежна дејност трговија на големо“	„Design and implementation of an effective system of internal control by the COSO model in trade companies within wholesale industry“	доц. д-р Атанаско Атанасовски	4.2.2015/0302-90/6
5.	Доста Несторовска	„Придонесот на франшизата за автомобили за развој на малите претпријатија“	„The contribution of the car franchise to the development of the small“	проф. д-р Бобек Шуклев	4.2.2015/0302-90/7

			business companies"		
6.	Стефан Вангелски	„Оценување на перформансите на главниот извршен директор во претпријатијата со едностепен модел на управување"	„Assessment of the ceo's performance in enterprises with flat management structure"	проф.д-р Бобек Шуклев	4.2.2015/0302-90/8
7.	Павле Стојанов	„Наградувањето на главните извршни директори и перформансите на претпријатието"	„The executives compensation and firm performance"	проф.д-р Бобек Шуклев	4.2.2015/0302-90/9
8.	Филип Фиданоски	„Стратегиската иновација и стратегиското планирање"	„Strategic innovation and strategic planning"	проф.д-р Бобек Шуклев	4.2.2015/0302-90/10
9.	Мери Донева Марковска	„Искористување на потенцијалот на мулти-генерациската работна сила"	„Using of multi-generation workforce potential"	проф.д-р Кирил Постолов	4.2.2015/0302-90/11
10.	Кристина Жупаноска	„Влијанието на обемот на работата врз балансирањето помеѓу професионалниот и приватниот живот"	„The influence of workload on the professional and private life balance"	проф.д-р Кирил Постолов	4.2.2015/0302-90/12
11.	Александар Неделковск и	„Менаџмент на носители на уметничка дејност во Македонската опера и балет"	„Artistic activity employees' management in Macedonian opera and ballet"	проф.д-р Кирил Постолов	4.2.2015/0302-90/13
12.	Доменика Симонческа	„Менаџерските способности и унапредување на конкурентноста на претпријатието"	„Manager's capabilities and improvement of enterprise competitiveness"	проф.д-р Бобек Шуклев	4.2.2015/0302-90/14
13.	Билјана Сретеноска	„Либерализацијата на финансиската сметка и ефектите врз монетарната политика-случајот на Македонија"	„The liberalization of the financial account and the effects on the monetary policy – the case of Macedonia"	доц.д-р Ѓорѓи Гоцков	4.2.2015/0302-90/15
14.	Емилија Лазова	„Влијанието на макроекономските фактори врз финансиските резултати на компаниите од телекомуникацискиот	„The impact of macroeconomic factors on financial results of companies in the telecommunications sector"	проф.д-р Михаил Петковски	4.2.2015/0302-90/16

		сектор, со посебен осврт на Дојче Телеком"	with particular refeerence to Deutche Telecom"		
15.	Александар Ѓурчиноски	„Слободни финансиски зони и Р. Македонија"	„Free financial centers and R. Macedonia"	доц.д-р Ѓорѓи Гоцков	4.2.2015/0302-90/17
16.	Зоран Стојчевски	„Одржливост на пензиските системи, предизвици и можности - посеб ен осврт кон пензискиот систем на Република Македонија"	„Sustainability of the pension systems, challenges and opportunities – special reference to the pension system of the Republic of Macedonia"	проф.д-р Трајко Славески	4.2.2015/0302-90/18
17.	Влатко Спасовски	„Монетарната политика и невработеноста-случајот на Македонија"	„Monetary policy and unemployment – the case of Macedonia"	проф.д-р Горан Петревски	4.2.2015/0302-90/19
18.	Ана Пауноа	„Економското приближување -услов за побрзо пристапување на Република Македонија кон Европската унија"	„Economic convergence as a condition for faster integration of the Republic of Macedonia in the European union"	проф.д-р Билјана Секуловска Габер	4.2.2015/0302-90/20
19.	Елизабета Манушева	„Влијанието на ИПАРД програмата врз процесот на приближување на земјоделството во Република Македонија до европските стандарди и реформите во заедничката земјоделска политика на Европската унија"	„Effects of the IPARD programme on the process of approximation of Macedonian agricultural sector to the european standards and reforms set in the eu common agricultural plocy"	проф.д-р Билјана Секуловска Габер	4.2.2015/0302-90/21
20.	Тамара Титиева	„Примена на е-бизнис модели во дистрибутивните канали за продажба на медицинска опрема"	„Usage of e-business models in the distributive channels of medical devices"	проф.д-р Сашо Јосимовски	4.2.2015/0302-90/22

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ЗБИРКА ЗАДАЧИ ПО ТЕОРИЈА НА ДВИЖЕЊЕ НА МОТОРНИТЕ ВОЗИЛА“ ОД АВТОРОТ МИЛАН КОСЕВСКИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, бр. 02-3504/2 од 27.11.2014 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебното помагало „Збирка задачи по теорија на движење на моторните возила“ од авторот Милан Ќосевски, наменет за студентите на Машинскиот факултет во Скопје, за предметот теорија на движење на моторните возила, избрани се вонр. проф. д-р Дарко Данев и доц. д-р Александар Костиќ.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Општ дел

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Збирка задачи по теорија на движење на моторните возила
Назив на предметната програма:	Теорија на движење на моторните возила
Назив на студиската програма:	Моторни возила
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	2+2, 6 ЕКТС
Предметот теорија на движење на моторните возила на Машинскиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови 2+2, број на ЕКТС-кредити 6 и се слуша во V семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 141 страница (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во девет поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 41 слика и 10 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

- 1. Вонр. проф. д-р Дарко Данев с.р.**
- 2. Доц. д-р Александар Костиќ с.р.**

II.

ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ВОНР. ПРОФ. Д-Р ДАРКО ДАНЕВ

Краток опис на содржината:	Збирката задачи по теорија на движење на моторните возила содржи решени задачи од сите поглавја кои се покриваат со предавањето по предметот Теорија на движење на моторните возила, како и задачи за вежбање. Секаде каде што е потребно се направени илустрации со соодветни слики (скици и дијаграми), како и табели. Збирката содржи и појаснувања и коментари во соодветен обем. Во првата глава се дадени решени задачи од областа тркалање, при што се опфатени главните случаи: тркалање на еластично тркало по крута подлога, круто тркало по крута подлога, како и еластично тркало по еластична подлога. Тука се обработени и загубите при тркалањето (во сила и брзина), односно коефициентите на корисно дејство. Во втората глава низ решени задачи се обработуваат силите кои дејствуваат на возилото, начинот како се појавуваат, како се билансираат и како влијаат врз однесувањето на возилото. Во третата глава се дадени решени задачи во областа на влечната динамика во подолжен правец, односно се обработуваат перформансите на друмско возило, како резултат од погонските и отпорните сили што дејствуваат на него. Во четвртата глава низ решени задачи се илустрира начинот на пресметка на влечно – динамичките перформанси на трактори. Во петтата глава е обработен пример на влечно-динамички перформанси на возило кое има хидродинамички менувач. Комплексната методологија е детално разработена и е добар пример за влечно-динамичка пресметка на возило со хидро-динамичко-механички автоматски менувач, кој се повеќе се користи и во Европа. Во шестата глава низ решени задачи е обработена областа кочење. Најпрво со теоретските

	параметри (максимално забавување, минимално време и пат на кочење), а потоа и со начин на пресметка на вкупниот пат на кочење. Во седмата глава се дадени решени задачи со кои се илустрира начинот на пресметка на стабилноста на возилото при закани од губење на управливоста и стабилноста на друмските возила, односно критичните брзини на превртување и пролизгување. Во осмата глава се дадени низа комбинирани задачи кои не се решени и на корисниците на збирката ќе им послужат за вежбање. Тие произлегуваат од долгодишната едукативна активност по истиот предмет (примери кои се работени за вежбање пред тестови и испити и кои се давани за проверка на знаењето во истите прилики). Во деветтата глава е дадена литературата која е користена.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	целосна
Предлози за потребни корекции:	нема
Оцена на ракописот:	Ракописот во целост одговара на материјата која се предава по предметот теорија на движење на моторните возила и ги покрива сите предвидени поглавја. Концептот на креирање на збирката соодветствува на методологијата на едукација на студентите на насоката моторни возила на почетокот на нивното запознавање со дисциплините од насочениот дел. Методолошки во едукативна смисла збирката е приспособена за самостојно совладување на материјата, кон што придонесуваат бројните илустрации, појаснувања и коментари. Ракописот се оценува како целосно прикладен за стекнување на компетенции и вештини на пресметки на конкретни инженерски проблеми од основите на динамиката на моторните возила.

Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 141 страница (формат A4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во девет поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 41 слика и 10 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот теорија на движење на моторните возила, примарно наменет за студентите на Машинскиот факултет.

РЕЦЕНЗЕНТ

Вонр. проф. д-р Дарко Данев с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ДОЦ. Д-Р АЛЕКСАНДАР КОСТИЌ

Краток опис на содржината:	Збирката задачи по теорија на движење на моторните возила е конципирана за целосно покривање на потребите од вежбање задачи по предметот теорија на движење на моторните возила. Таа содржи основни решени задачи од сите поглавја кои се изучуваат по предметот теорија на движење на моторните возила на Машинскиот факултет, како и задачи за вежбање кои не се решени, а кои во подолг период се давани на тестовите и испитите од истиот предмет. Во првата глава се дадени решени задачи од областа тркалање, при што се опфатени глвните случаи: тркалање на еластично тркало по крута подлога, круто тркало по крута подлога, како и еластично тркало по еластична подлога. Тука се обработени и загубите при тркалањето (во сила и брзина), односно коефициентите на корисно дејство. Во втората глава низ решени задачи се обработуваат силите кои дејствуваат на возилото, начинот како се појавуваат, како се билансираат и како влијаат врз однесувањето на возилото. Во третата глава се дадени решени задачи во областа на влечната динамика во подолжен правец, односно се обработуваат перформансите на друмско возило, како резултат од погонските и отпорните сили што дејствуваат на него. Во четвртата глава низ решени задачи се илустрира начинот на пресметка на влечно – динамичките перформанси на трактори. Во петтата глава е обработен пример на влечно-динамички перформанси на возило кое има хидродинамички менувач. Комплексната методологија е детално разработена и е добар пример за влечно-динамичка пресметка на возило со хидро-динамичко-механички автоматски менувач, кој се повеќе се користи и во Европа. Во шестата глава низ решени задачи е обработена

	областа кочење. Најпрво со теоретските параметри (максимално забавување, минимално време и пат на кочење), а потоа и со начин на пресметка на вкупниот пат на кочење. Во седмата глава се дадени решени задачи со кои се илустрира начинот на пресметка на стабилноста на возилото при закани од губење на управливоста и стабилноста на друмските возила, односно критичните брзини на превртување и пролизгување. Во осмата глава се дадени низа комбинирани задачи кои не се решени и на корисниците на збирката ќе им послужат за вежбање. Тие произлегуваат од долгогодишната едукативна активност по истиот предмет (примери кои се работени за вежбање пред тестови и испити и кои се давани за проверка на знаењето во истите прилики). Во деветтата глава е дадена литературата која е користена.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Усогласеноста е целосна
Предлози за потребни корекции:	Нема
Оцена на ракописот:	Ракописот ги покрива сите поглавја предвидени со предметот теорија на движење на моторните возила. Методолошки, во збирката се вградени долгогодишните искуства во однос на постапноста и редоследот во совладувањето на материјата. Сите решени задачи содржат скици и текст кои овозможуваат самостојно совладување на материјата, а задачите за вежбање ги заокружуваат активностите кои студентите ги прават во совладувањето на овој дел од материјата која е стандардна во предметот теорија на движење на моторните возила. Оттаму, ракописот се оценува како целосно прикладен за намената.
Категоризација:	учебно помагало

Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 141 страница (формат A4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во девет поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 41 слика и 10 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот теорија на движење на моторните возила, примарно наменето за студентите на Машинскиот факултет.

Рецензент

Доц. д-р Александар Костиќ с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТОТ ОРТОПЕДИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Утрински весник“ и „Коха“ од 20. 11. 2014 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметот ортопедија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 20-7732/24, донесена на 24. 12. 2014 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Анастасика Попоска, професор на Клиниката за ортопедски болести, д-р Љупчо Каревски, професор на Клиниката за ортопедски болести, д-р Глигор Цолев, професор на Клиниката за ортопедски болести, д-р Снежана Мишевска Перчинкова, професор на Клиниката за ревматологија и д-р Игор Кафтанчиев, професор на Клиниката за трауматологија во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметот ортопедија, во предвидениот рок се пријавија:

1. доц. д-р Златко Темелковски
2. доц. д-р Зоран Божиновски
3. доц. д-р Милан Самарџиски

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот доц. д-р Златко Темелковски е роден на 2.6.1956 година, во Скопје. Средно образование завршил во Скопје 1975 година во гимназија Раде Јовчевски Корчагин. Со високо образование се стекнал на Медицински факултет-Скопје. Дипломирал на 24.04.1983 година.

Кандидатот активно се служи со францускиот и англискиот јазик.

Докторска дисертација пријавил 1996 година на Медицинскиот универзитет во Софија-Република Бугарија. Дисертацијата на тема: *Клиничко радиолошка евалуација на етиопиоашиотенетскиите фактори кои доведуваат до пашеларна нестабилност* ја одбранил на 2.4.2001 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Димитар Шојлев, проф. д-р Ѓорѓи Церов, проф. д-р Петар Тивчев и останатите професори од Вишата хируршка атестациона комисија на Република Бугарија. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област медицина.

На 25. 5. 2010 година е избран во звањето доцент на Медицинскиот факултет по предметот ортопедија.

Во моментот е доцент на Катедрата за ортопедија при Медицинскиот факултет во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 985 од 2010 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 985 од 2010 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатот д-р Златко Темелковски изведува настава и вежби на прв циклус и втор циклус студии на студиската програма медицинари и на тригодишните студии за медицински сестри, техничари и физиотерапевти.

Кандидатот учествувал како член во Комисија за оцена/или одбрана на 6 дипломски, 6 специјалистички и на 3 докторски дисертации.

Кандидатот учествувал во одржување на две работилници како предавач.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Д-р Златко Темелковски има објавено вкупно 6 научни труда по предметот ортопедија, од кои 1 труд во меѓународни научни списанија и 5 труда во македонски национални списанија.

Д-р Златко Темелковски бил раководител на 1 национален проект, а учествувал како член на 2 научни проекта.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Златко Темелковски активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Универзитетската клиника за ортопедски болести:

1. Раководител на Ортопедската клиника од 2011 година

Врши стручна клиничка практика како специјалист по ортопедија.

Кандидатот д-р Златко Темелковски остварил експертски активности во ортопедската програма за тромбопрофилакса и елаборат за нескани дејства кај Bonviva. Кандидатот д-р Златко Темелковски остварил експертски активности во однос на воведување на две нови методи во РМ во оперативниот третман на предна рамена нестабилност, 8 рецензии на трудови објавени во стручни списанија.

Стручно усовршување во странство остварил со студиски престој во Франција и САД.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисии при Министерството за труд и социјална политика:

- Комисија за ревизија на инвалидски пензии

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Златко Темелковски, во учебните 2012,2013 и 2014 година , доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет.

ОБРАЗЕЦ**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат:***доц. д-р Злаћко Темелко Темелковски, д-р сци***Институција:***Медицински факултет-Скопје, ЈЗУ Универзитетска клиника за ортопедски
болести***Научна област:***ортопедија***НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ**

Ред.бр .	Назив на активноста:	Број на активност и	Поени од формула р	Вкупн о поени
	Одржување на настава-зимски семестар 2010/11	15	0,04	0.6
	Одржување на настава-зимски семестар 2011/12	10	0,04	0.4
	Одржување на настава-зимски семестар 2012/13	21	0,04	0.84
	Одржување на настава-зимски семестар 2013/14	25	0,04	1
	Одржување на настава-зимски семестар 2014/15	23	0,04	0,92

	Консултации со студенти во рамките на здравствена клиничката практика (EMSA Македонија)	39	0.2	7,8
	Член на комисија за оцена и одбрана на специјалистичка работа	12	0,2	2.4
	Вкупно			21.23

НАУЧНО И СТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста:	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
Учесник во меѓународен научен проект				
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор				
1	Zlatko Temelkovski , Тенодеза на долгата глава на m.biceps brachii (Medicina I sport ISSN 1312-5664 br.3/4/2013 godina IX)	1	6	6
2	<i>S.Trpevski, I kaftandziev, G.Velkovski, I.Orana, Z.Temelkovski, I Kaev,</i> <i>Рани компликации по оперативниот интервенан на фрактури на проксимален фемур</i> (Medical Journal ISSN 1409-6366 UDC 61 VOL.18 (2) September 2013)	1x6 (60%)	3.6	3.6
3	<i>Dzoleva-Tolevska P, Poposka A Temelkovski Z,, Samardziski M, Georgieva D.</i> The role of clinical diagnosis in meniscal lesions of the	1x6 (60%)	3.6	3.6

	knee. (<i>Contributions, MASA</i>)			
4	Alterations of the values of the reamers migration percentage in non-ambulatory patients with spastic cerebral palsy treated with soft tissue procedures Bozinovski Z. Temelkovski Z. Popovski N Phisioacta Vol 7No @ 2013 23-31	1x6 (80%)	4.8	4.8
5	Comparative analysis of diagnostic methods in internal derangement of the knee Роза Џолева Толевска, Анастасика Попоска, Златко Темелковски , Милан Самарџиски, Даниела Георгиева Архиви на јавното здравје Вол 5 бр 1 2	1x3 (60%)	1.8	1.8
	Труд објавен во зборник на трудови на в.о. институција			
1	Артрит-современ ортопедски концепт на лекување-Тотална протеза на колено	1	2	2

	Златко Темелковски Стручен состанок на тема - Болести на Зглобовите 24 април 2014 Скопје Покровител МЛД и Каливита Скопје 3			
Секциско предавање на научен/стручен собир				
1	Втор Балкански Конгрес по Артроскоп Спортска трауматологија и колена хирургија 29-30 септември 2011 Охрид Македонија Современи ставови за тромбoproфилаксис Во ортопедската хирургија	1	1	1
Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество				
1	International Sportmedicine Symposium Ruholding Germany 27- 30 January 2011 Operative und konzervative Therapie von Kreuzbandverletzungen	1	3	3
2	3 rd Annual international meeting of BOTA combined with EFFORT forum On knee patology and new trends in knee arthroplasty 5-7 may 2011 Varna Bulgarija . Posibilities in the Treatment of ACL lesion	1	3	3
3	4th annual international meeting of	1	3	3

	BOTA combined With SICOT training Course on hip pathology and new trends in the hip arthroscopy 17-19 may 2012 Varna Bulgaria			
4	11th Turkish Sports Traumatology, Arthroscopy and Knee Surgery Congress 02.06 2012 Ankara Turcija Curent concepts in Treatment of Osteochondritis disecans	1	3	3
5	33rd SICOT & 17TH PAOA Orthopaedic World Conference 28-30 Nov.2012 Dubai, United Arab Emirates Curent Concepts in the Treatment of Patellar Instability	1	3	3

6	XII National Congress of the Bulgarian Orthopaedic and Traumatologic Association 9-12 October 2013 Varna Bulgarija Arthroscopic Treatment of Osteochondral Fractures of the Knee Joint	1	3	3
7	1st Course for Knee and Shoulder Arthroscopy 21-23 march Pleven Bulgarija Patelar Instability-Diagnosis Treatment and rehabilitation	1	3	3
8	3rd Basic Course in Knee Arthroscopy 30-31. juni 2014 N.Sad Srbija Equipment an instruments Доц .др.Темелковски Златко (поканет предавач и инструктор)	1	3	3
9	4th Congress of the Serbian Orthopaedic trauma association 2-4 October 2014 Belgrade Srbija Patellar Instability – choice of best surgical treatment Doc. д-р Temelkovski Zlatko	1	3	3

Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество				
1.	Balkan conference of arthroscopy sports traumatology and arthroscopy 26-28 March 2010 Sandanski Bulgarija Chondromalacia of the patella Biomechanic analysis, diagnostic and treatment Z. Temelkovski	1	2	2
2	2 Balkan Congress of Arthroscopy,sports traumatology,and knee surgery 29-30 September 2011 Ohrid Macedonia Treatment of LCA injury- past and present Temelkovski Zlatko	1	2	2

3	2 Balkan Congress of Arthroscopy,sports traumatology,and knee surgery 29-30 September 2011 Ohrid Macedonia Our concept in the treatment of Patellar Instability using Dejour radiological protocol Temelkovski Zlatko	1	2	2
4	5 th Balcan Congress of arthroscopy,Sport Traumatology and Knee SurgerySofija bulgarija 10-12 october 2014 p.32 Trochlear dysplasia-Congenital or Biomechanical development Z.Temelkovski	1	1	2
5	Medicine and sport 15-17 March 2013 Sandanski Bulgarija Артроскопска асистенција при лекување на Остеохондрални фрактури на коленото Темелковски Златко	1	2	2
6	4th Balkan Congress of arthroscopy,Sport Traumatology and Knee Surgery 26-28.09.2013 Novi Sad Srbija Arthroscopic treatment of osteochondral	1	2	2

	fractures in knee joint			

Секциско предавање на научен стручен собир

1	Стручен состанок во склоп на КМЕ – МЛД на тема Болести на зглобовите 24 04 2014- Скопје Македонија Артрит- современ ортопедски концепт на лекување-	1	1	1

Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција

1	5 th Balcan Congress of arthroscopy,Sport Traumatology and Knee SurgerySofija bulgarija 10-12 october 2014 p.32 Trochlear dysplasia-Congenital or Biomechanical development Z.Temelkovski	1	1	1

Одржано предавање на семинар за потребите на меѓународни спортски здруженија и федерации

1	Bulgarian Football Union 4th Medicine and Football International Scientific Conference 9-10 may 2011 Софија Тераписки можности при повреда на преден вкрстен лигамент	1	1	1
2	Bulgarian Football Union 7th Medicine and Football International Scientific Conference 23-24 04 2012 Софија	1	1	1
3	Bulgarian Footbal Union 8th Medicine and Football International Scientific Conference 22-23 април 2013 Софија Тенодеза на долгата глава на musculus biceps brachi	1	1	1
4	Bulgarian Football Union 10th Medicine and Football International Scientific Conference 28 April 2014	1	1	1

	Преден и заден инпиџмент кај фудбалери			
5	Bulgarian Football Union 10th Medicine and Football International Scientific Conference 14 November 2014 Трохлеарна дисплазија – вродена аномалија или биомеханички обусловена еволуција	1	1	1
Вкупно	Научноистражувачка дејност			68.8

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активност:	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1	Експертски активности, евалуација, стручна ревизија, супервизија 1. Експертско мислење за Xarelto (rivaroxaban) за превенција на ВТЕ во Ортопедската хирургија Bayer Healthcare, декември 2012 Воведување нова метода клиничка во областа на медицинските науки и здравството	1	1	1

	Прв пат воведена метода во МК А. Артроскопска стабилизација на предна рамена нестабилност Б. Bristow – Latarjet procedura kaj rekurentna ramena nestabilnost	2	4	8
Вкупно 9				

ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Претседател на организационен или програмски одбор на меѓународен научен /стручен собир

Ред.бр.	Назив на активноста	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1	2 Balkan Congress of arthroscopy Sports traumatology and Knee surgery 29-30 September 2011 Ohrid	1	1	1

	Macedonia			
2	Conference Medicine and Sport 15-17 march 2013 Sandanski Bulgaria	1	1	1
3	Balkan Conference of Arthroscopy, Sports Traumatology and Sports Medicine 26-28 March Sandanski Bulgarija	1	1	1

Член на организационен или програмски (научен)одбор на меѓународен научен собир

1	4 th Balkan Congress of Arthroscopy, Sports traumatology and Knee surgery 26-28 September 2013 Novi sad Srbija	1	1	1
2	5 th Balkan Congress of Arthroscopy,Sports traumatology and Knee surgery 10-12 October 2014 Sofija Bulgarija	1	1	1

Раководител на Внатрешна организациона единица:

1	Раководител на Клиниката за ортопедски болести Скопје			3

Учество во комисии и тела на државни и други органи:

1	Член на Републичка ревизиона комисија за проценка на инвалидитет			1

Вкупно				9

ВКУПНО

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
<i>НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ</i>	21,23
<i>НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ</i>	68,8
<i>СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ</i>	9
<i>ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС</i>	9
ВКУПНО	108,03

Членови на Комисијата

- Проф д-р Анастасика Попоска,** претседател с.р.
- Проф. д-р Љупчо Каревски** член с.р.
- Проф. д-р Глигор Цолев** член с.р.
- Проф. д-р Снежана Мишевска Перчинкова** член с.р.
- Проф. д-р Игор Кафтанциев** член с.р.

2. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот доц. д-р Зоран Божиновски е роден на 23. 7. 1962 година, во Скопје. Средно образование завршил во Скопје во гимназијата “Георги Димитров”. Со високо образование се стекнал на Медицинскиот факултет. Дипломирал на 22. 4 1988 година, со просечен успех 9,23.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 1989/1990 се запишал на втор циклус (магистерски) студии по педијатрија. Студиите ги завршил на 23. 4. 1994 година, со просечен успех 9,58. Во 2003 година го одбрал магистерскиот труд на тема: “Влијанието на промените на ацетабулумот врз дислокацијата на колкот кај спастичната церебрална парализа”.

Докторска дисертација пријавил на 16. 11. 2006 година на Медицинскиот факултет во Скопје, Катедрата за ортопедија. Дисертацијата на тема: “Влијанието на тенотомиите врз репозицијата на дислоцираниот колк кај пациенти со спастична церебрална парализа” ја одбрал на 21. 1. 2009 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Анастасика Попоска, проф. д-р Глигор Цолев, проф. д-р Марија Кутурец, проф. д-р Стојан Грков и проф. д-р Љупчо Каревски. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област медицина.

На 25.5.2010 година е избран во звањето доцент на Катедрата за ортопедија во областа на медицината.

Во моментот е доцент на Катедрата за ортопедија на Медицинскиот факултет. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр.985 од 2010 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 985, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатот д-р Зоран Божиновски изведува настава, вежби и консултации на првиот и вториот циклус студии на студиската програма по медицина и на тригодишните студии за медицински сестри, физиотерапевти и радиотехничари на Медицинскиот факултет во Скопје.

Кандидатот бил ментор на 2 дипломски и на 3 специјалистички труда.

Кандидатот учествувал како член во Комисија за оцена/или одбрана на 7 дипломски, 8 специјалистички, 1 магистерски труд и на 5 докторски дисертации.

Кандидатот учествувал во одржувањето на три работилници како предавач и на една летна школа за медицинари.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Д-р Зоран Божиновски има објавено вкупно 6 научни труда од ортопедската област, од кои 6 труда во меѓународни научни списанија и 3 труда во зборници од научни собири.

Кандидатот бил ментор на еден магистерски и еден докторски труд.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Доц. д-р Зоран Божиновски активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Универзитетската клиника за ортопедски болести.

Кандидатот д-р Зоран Божиновски остварил експертски активности во однос на воведување на три нови методи во РМ во оперативниот третман на деформитетите на спастичното стапало, како и во 6 рецензии на трудови објавени во стручни списанија.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисии и работни групи при Универзитетската клиника за ортопедски болести:

- Комисија за мобилност.

Бил член на една рецензентска комисија за избор на лица во наставно-научно звање.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Зоран Божиновски, во учебните 2012, 2013 и 2014 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет.

ОБРАЗЕЦ**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат:***доц. Д-р Зоран Мишо Божиновски, д-р сци***Институција:***Медицински факултет-Скопје, ЈЗУ Универзитетска клиника за ортопедски
болести***Научна област:***ортопедија***НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ**

Ред.бр.	Назив на активност:	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
	Одржување на настава			
1	Одржување на настава-зимски семестар ортопедија за медицинари, 9 семестар во периодот 2010-2014 год.	49	0,04	1,96
2	Одржување на настава-зимски семестар, ортопедија мед.сестри и техничари, 5 семестар во периодот 2010-2014 год.	14	0,04	0,56
3	Одржување на настава-летен семестар, ортопедија за физиотерапевти 4 семестар во периодот 2010-2014 год.	30	0,04	1,2
4	Одржување на настава-зимски семестар, ортопедија за физиотерапевти - спортска медицина, 5 семестар во периодот 2010-2014 год.	1	0,04	0,04
5	Геронтологија за медицински	2	0,04	0,08

	сестри во периодот 2010-2014год.			
6	Предавања за специјализанти во периодот 2010-2014 год.	16	0,04	0,64
	Одржување на вежби			
1	Одржување на вежби-зимски семестар, ортопедија за медицинари, 9 семестар во периодот 2010-2014 год.	80	0,03	2,4
2	Одржување на вежби-зимски семестар, ортопедија за медицинари, 5 и 6 семестар во периодот 2010-2014 год.	11	0,03	0,33
3	Одржување на вежби- зимски семестар, ортопедија мед.сестри и техничари, 5 семестар во периодот 2010-2014 год.	12	0,03	0,36
4	Одржување на вежби- зимски семестар, ортопедија за физиотерапевти - спортска медицина, 5 семестар во периодот 2010-2014 год.	6	0,03	0,18
	Настава во школи и работилници - учесник			
1	Правилно водење на остеопорозата Декември 2012 год. 8.11.2012 година Трета летна школа за итна медицина во Македонија	3 1	1 1	3 1
	Консултации со студенти во рамките на здравствена клиничка практика во периодот 2010-2014	55	0,2	11

	Ментор на дипломска работа	2	0,2	0,4
	Ментор на специјалистичка работа	3	1	3
	Член на комисија за одбрана или оцена на докторат	5	0,5	2,5
	Член на комисија за одбрана или оцена на магистратура	1	0,3	0,3
	Член на комисија за одбрана или оцена на специјалистичка работа	8	0,2	1,6
	Член на комисија за одбрана или оцена дипломска работа	7	0,1	0,7
Вкупно				31,25

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активност:	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1	Ментор на докторска дисертација	1	3	3
2	Ментор на магистерска работа	1	1	1
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор			
1	<i>Poposka Anastasika, Bozinovski Zoran, Popovski Neron, Tenotomies of the adductor muscles with and without neurectomies of n. obturatorius in patient with spastic cerebral palsy-comparative studies</i>	1	1x6x80%	4,8

	(Sanamed 2012, 7(2)73-77			
2	Viktor Kamnar, Nenad Atanasov, Anastasika Poposka, Zoran Bozinovski, Luksacija po implantacija na totalna endoproteza na kolk (MMP 1/13)	1	1x6x60%	3,6
3	<i>Bozinovski Z, Temelkovski Z, Popovski N, Alterations of the values of the Reimers migration percentage in non-ambulatory patients with spastic cerebral palsy treated with soft tissue procedures(Physioacta Vol 7 No2 2013)</i>	1	1x6x80%	4,8
4	<i>Zoran Bozinovski, Neron Popovski Operative Treatment of the Knee Contractures in Cerebral Palsy Patients Med Arh. 2014 Jun;68(3);182-183</i>	1	1x6x90%	5,4
5	<i>Bozinovski Z. Popovski N. Conservative treatment for adolescence idiopathic scoliosis(Physioacta Vol 8-2, 2014)</i>	1	1x6x90%	5,4
6	<i>Zoran Bozinovski, Neron Popovski Rezultati od lekuwaweto na planovalgusen deformitet na stapaloto so fibularen graft (Mak.med.pregled,2014;68(1)</i>	1	1x6x90%	5,4
Секциски предавања на научен/стручен собир				
1	Предавања на секцијата на МАДОТ	2	1	2
	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество			

1	<i>XII National Congress of the Bulgarian Orthopedic and Traumatology Association with international participation</i>	1	2	2
2	<i>Трети конгрес на физијатри на Македонија со меѓународно учество</i>	1	2	2
Апстракти објавени во зборник на конференција национална/меѓународна				
1	<i>XII National Congress of the Bulgarian Orthopedic and Traumatology Association with international participation</i>	1	1	1
2	<i>Втор конгрес на физијатри на Македонија со меѓународно учество</i>	1	1	1
3	<i>Втор Македонски ревматолошки конгрес, 2013</i>	1	1	1
Вкупно				42,4

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активност:	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија и др.			
	Рецензии за трудови објавени во Physioacta за периодот 2010-2014 година	6	1	6
	Воведување на нова клиничка метода во областа на медицинските науки и			

	здравството			
1	<i>Користење на фибуларен трафил во шрејманот на плановалусно сшајало</i>	1	4	4
2	<i>Остеомија на кубоднаа коска и кунеиформнаа коска во решавање на деформиите на сшајало</i>	1	4	4
3	<i>Айонеуректомија на м. Гаспрокнемиус во решавање на сшасично еквиусно сшајало</i>	1	4	4
Вкупно 18				

ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред.бр	Назив на активност:	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	2	1	2
	Раководител на внатрешна организациона единица	1	3	3
			Вкупно	5

ВКУПНО

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	31,25

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	42,4
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	18
ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	5
ВКУПНО	96,65

Членови на Комисијата

1. **Проф. д-р Анастасика Попоска**, претседател, с.р.
2. **Проф. д-р Љупчо Каревски**, член, с.р.
3. **Проф. д-р Глигор Цолев**, член, с.р.
4. **Проф. д-р Снежана Мишевска Перчинкова**, член, с.р.
5. **Проф. д-р Игор Кафтанчиев**, член, с.р.

3. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот доц. д-р Милан Самарџиски е роден на 20. 8. 1962 година, во Берово. Средно образование завршил 1981 година во Скопје, во гимназијата “Јосип Броз Тито”. Со високо образование се стекнал на Медицинскиот факултет во Скопје. Дипломирал на 18. 3. 1988 година, со просечен успех 8,56.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 1993/1994 година се запишал на втор циклус (магистерски) студии од областа на ортопедијата. Студиите ги завршил во ноември 1998 година, со просечен успех 9,5. На 2.7.2003 година го одбранил магистерскиот труд на тема: *Корелација на комјутерски анализирани радиографски карактеристики на бенигниите тумори на коска со патиохистолошката дијагноза*.

Докторска дисертација пријавил на 21. 12. 2006 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: *Процена на вредноста на хируршките методи за зачувување на екстремитетите кај пациенти со остео и хондросаркоми* ја одбрал успешно на 3. 12. 2009 година, пред Комисија во состав: проф. д-р. Ѓорѓи Зафировски, проф. д-р. Цвета Толевска, проф. д-р. Весна Јаневска, проф. д-р. Љупчо Каревски и проф. д-р. Благој Мишев. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област ортопедија.

На 25. 5. 2010 година е избран во звањето доцент на Медицинскиот факултет по предметот ортопедија.

Во моментот е доцент на Катедрата за ортопедија при Медицинскиот факултет во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 985 од 2010 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 985 од 2010 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

4. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, кандидатот доц. д-р Милан Самарџиски изведува настава, вежби, стручни и научни консултации на првиот и вториот циклус студии на студиската програма по медицина и на тригодишните студии за медицински сестри, физиотерапевти и радиотехничари на Медицинскиот факултет во Скопје.

Кандидатот бил ментор на 3 дипломски труда. Кандидатот учествувал како член во Комисија за оценка/или одбрана на 4 дипломски, 6 специјалистички и на 2 докторски дисертации.

Кандидатот учествувал како предавач на две работилници за мускулно-скелетни тумори на „ЕМСА“ - Македонија во 2013 и 2014 година.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Д-р Милан Самарџиски има објавено вкупно 12 научни труда од областа ортопедија, од кои 1 научен труд во научно списание со импакт-фактор (фактор на влијание), 11 труда во меѓународни научни списанија и 5 труда во зборници од научни собири.

Кандидатот е автор на поглавје под наслов „Effects of neoadjuvant chemotherapy in high-grade non-metastatic osteosarcoma of extremities“, во монографијата “Neoadjuvant chemotherapy- current applications in clinical practice” објавена од „INTECH“, Риека, Хрватска, во 2012 година, како и коавтор на поглавје со наслов: „Knee osteoarthritis and associated periarticular conditions: illiotibial band friction and Baker cyst“, во монографијата “Osteoarthritis - diagnosis, treatment and surgery“, објавена од „INTECH“, Риека, Хрватска, во 2012 година.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Милан Самарциски активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Клиниката за ортопедски болести во Скопје. Врши стручна клиничка практика како специјалист по ортопедија. Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисии и работни групи при Клиниката за ортопедски болести во Скопје:

- Комисија за малигнииomi на локомоторниот систем.

Кандидатот учествувал во уредувачкиот одбор за издавање на Јубилеен годишен зборник на МАДОТ и е претседател на Меѓународниот рецензентски одбор на Гласникот на ортопедите и трауматолозите на Македонија.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Милан Самарциски, 3 години по ред (2012, 2013 и 2014), добива позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет.

ОБРАЗЕЦ**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат:***доц. д-р Милан Ванчо Самарџиски, д-р сци,**специјалист по ортопедија***Институција:***Медицински факултет-Скопје, ЈЗУ Универзитетска клиника за ортопедски
болести***Научна област:***ортопедија***НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ**

Ред.бр .	Назив на активноста:	Број на активност и	Поени од формулар	Вкупн о поени
1	Одржување на настава - зимски семестар 2010/11	19	0,04	0.76
2	Одржување на настава- зимски семестар 2011/12	27	0,04	1.08
3	Одржување на настава- зимски семестар 2012/13	45	0,04	1.8
4	Одржување на настава- зимски семестар 2013/14	48	0,04	1.92
5	Одржување на вежби- зимски семестар 2010/11	25	0,03	0.75
6	Одржување на вежби- зимски семестар 2011/12	16	0,03	0.48
7	Одржување на вежби- зимски семестар 2012/13	29	0,03	0.87
8	Одржување на вежби- зимски	32	0,03	0.96

	семестар 2013/14			
Ментор на дипломска работа				
1	Тригодишни студии	3	0,2	0,6
Ментор на специјалистичка работа				
1	Специјализација по ортопедија	1	1	1
Консултации со студенти				
1	Во тек на изминати 4 зимски семес.	50	0,002	0,1
Консултации со студенти во рамките на здравствена клиничка пракса				
1	Во тек на изминати 4 студиски год. (EMSA-Македонија)	39	0,2	7.8
Член на комисија за оцена или одбрана на докторат				
1	Докторска теза	2	0,5	1
Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа				
1	Дипломска работа	4	0,1	0,4
Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа				
	Специјалистички испит	6	0,2	1,2
Вкупно				20.72

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста:	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
Монографија објавена во странство				
1	Поглавје со наслов: „Effects of neoadjuvant chemotherapy in high-grade non-metastatic osteosarcoma of extremities”, во монографијата	1	6	6

	“Neoadjuvan chemotherapy-current applications in clinical practice”, објавена од „INTECH“, Риека, Хрватска, во 2012 г.			
2	Поглавје со наслов: „Knee osteoarthritis and associated periarticular conditions: illiotibial band friction and Baker cyst”, во монографијата “Osteoarthritis-Diagnosis, tretatment and surgery” објавена од „INTECH“, Риека, Хрватска, во 2012 год.	1	6	6
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор				
1	<i>Atanasov Nenad, Poposka Anastasika, Samardziski Milan. Influence of segmental correction on the incidence of pin tract infections in patients treated by the method of Ilizarov. (Ciência e Técnica, Vol. 29, N.6, 2014).</i>	1(80%)	6+ и.ф. (1.47)	7.056
2	<i>Roza Dzoleva-Tolevska, Anastasika Poposka, Milan Samardziski, Daniela fgeorgieva, Comparative analisis of diagnostic methods in meniscal lesions. (Contributions, MASA, Sec. Med. Sci. XXXIV 3, 2013).</i>	1 (60%)	6	3.6
3	<i>Dzoleva-Tolevska P, Poposka A Temelkovski Z, Samardziski M, Georgieva D. The role of clinical diagnosis in meniscal lesions of the knee. (Contributions, MASA, Sec. Med. Sci. XXXII, 1, 2011).</i>	1(60%)	6	3.6
4	<i>Dushanka Grujovska-Veta, Milan Samardziski, Spase Antevski. Evaluation of</i>	1(80%)	6	4.8

	ultrasound of painful hip associated with slipped femoral epiphysis. (Slov. Jour. Heal. Scienc. Vol. 3,N. 2, 2012).			
5	Samardziski Milan, Janevska V, Vasilevska-Nikoudinovska V, Dzoleva-Tolevska R, Atanasov N, Gramatnikovski N. Long-term follow –up after neo-adjuvant chemotherapy and surgery in 29 patients with high-grade non-metastatic osteosarcoma of extremities. (<i>Act. Morpho. Macedo., Vol. 11 (1), 2014</i>).	1(60%)	6	3.6
6	Vasilevska Nikodinovska Violeta, Janevska V, Samargiski M, Jovanovic R. Synovial carcoma: frequency of MR parameters in 10 cases. (<i>Acta Morpho. Macedo., Vol. 11 (1), 2014</i>).	1(60%)	6	3.6
7	Nenad Atanasov, Milan Samardziski, Spaso Antevski, Dushanka Grujovska-Veta, Viktor Kmanar. Influence of type of surgical correction on the incidence of pin infections in patient treated bu Ilizarov method. (<i>Act. Morpho. Macedo., Vol. 10 (1), 2013</i>).	1(60%)	6	3.6
8	Dzoleva-Tolevska Roza, Poposka Anastasika, Samardziski Milan, Georgieva Daniela. Infrapatelar fat hemangioma-case report. (<i>Sanamed, Vol. 9 (2) 2014</i>).	1 (60%)	6	3.6
9	Roza Dzoleva-Tolevska, Anastasika Poposka, Milan Samardziski, Daniela Georgieva. Comparative analysis of diagnostic methods	1 (60%)	6	3.6

	in articular cartilage injuries of the knee. (Arch. Publ. Health, Vol.5 (1):42-45, 2013).			
10	Roza Dzoleva-Tolevska, Anastasika Poposka, Zlatko Temelkovski, Milan Samardziski, Daniela Georgieva. Comparative analysis of diagnostic methods in internal derangement of the knee. (Arch. Publ. Health, Vol.5 (1):46-49, 2013).	1 (60%)	6	3.6
11	Dzoleva-Tolevska Roza, Poposka Anastasika, Milan Samardziski, Georgieva D, Stefanovska I. Gannglion cyst of the knee. (Act. Morpho. Macedo, Vol. 8 (1), 2011).	1 (60%)	6	3.6
12	Ненаг Аџанасов, Анастџасика Поџоска, Милан Самарџиски, Душанка Ёруџовска Веџа, Викџор Камнар. Влиџанието на сегменталната дистрибуџиџа врз инџиденџиџата на пин инџекџиите каџ пациенти со методот на Илизаров. (Мак. Мед. Преџл. 67 (1), 2013).	1 (60%)	6	3.6
Секџиско предавање на научен/стручен собир				
1	Предавања на секџиџаџа на МАДОТ (ноември, 2012 џог. и мартџ, 2014 џог.)	2	1	2
Пленарно предавање на научен/стручен собир со меџународно учество				
1	Поканеџ џредавач на џрвиоџ конџрес на џаџџолози на Макеџониџа, 2011 џог.	1	3	3
Учество на научен-стручен собир со реферат-				

-усна презентација				
1	<i>Втор Македонски ревматолошки конгрес, 2013- орална презентација</i>	1	1	1
Апстракти објавени во зборник на конференција-меѓународна / национална				
1	<i>15-th WFSA World Congress of Anesthesia. March, 2012</i>	1	1	1
2	<i>Меѓународен конгрес на скелетниот радиолози / ајсџраки во "Cancer imaging" (2011)</i>	1	1	1
3	<i>Втор конгрес на физијатри на Македонија со меѓународно учество- ајсџраки (2012 год).</i>	1	0,5	0,5
Вкупно 68,356				

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста:	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1	Воведување на нова клиничка метода: <i>Трејшман на бенини тумори во проксималниот дел на тубијата со ауѓментирани цементирање на дефектите (2010 год.)</i>	4	4	4
2	Воведување на нова клиничка метода: <i>Менаџмент на мекокивни саркоми со висок степен на малигницитет со неоадјувантна хемотерапија и радикална</i>	4	1	4

	ексцизија (2012 ĩog.)			
Вкупно 8				

ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред.бр	Назив на активноста:	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1	Претседател на уредувачки одбор на научно/стручно списание (<i>Acta Orthop. et Traumat. Maced.</i>) og 2012 ĩog.	1	2	2
Член на организациски или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир				
1	Втор балкански конгрес за артроскопија, 2011 год.	1	1	1
Член на организациски или програмски одбор на научен/стручен собир				
1	20 години МАДОТ, ноември 2013 год.	1	0,5	0,5
Вкупно 3,5				

ВКУПНО

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	20.72
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	68,356

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	8
ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	3,5
ВКУПНО	100.576

Членови на Комисијата

6. Проф д-р Анастасика Попоска,	претседател	с.р.
7. Проф. д-р Љупчо Каревски	член	с.р.
8. Проф. д-р Глигор Цолев	член	с.р.
9. Проф. д-р Снежана Мишевска Перчинкова	член	с.р.
10. Проф. д-р Игор Кафтанџиев	член	с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатите, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на тројцата кандидати.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатите од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека тројцата кандидати поседуваат научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнуваат сите услови да бидат избрани во звањето вонреден професор по предметот ортопедија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, кандидатите доц. д-р Златко Темелковски, доц. д-р Зоран Божиновски и доц. д-р Милан Самарџиски да бидат избрани во звањето вонреден професор по предметот ортопедија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

3. Проф. д-р Анастасика Попоска,
4. Проф. д-р Љупчо Каревски,
5. Проф. д-р Глигор Цолев,
6. Проф. д-р Снежана Мишевска Перчинкова
7. Проф. д-р Игор Кафтанџиев

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТОТ ПАТОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Медицинскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Утрински весник“ и „Коха“ од 20.11.2014 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметот патологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет бр. VIII, донесена на 23.12.2014 год., формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Гордана Петрушевска, редовен професор на Катедрата за патологија, д-р Лилјана Спасевска, редовен професор на Катедрата за патологија, д-р Весна Јаневска, редовен професор на Катедрата за патологија, д-р Нели Башеска, редовен професор на Катедрата за патологија и д-р Ладислава Грчевска, редовен професор на Катедрата за интерна медицина.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметот патологија, во предвидениот рок се пријави ас. д-р Славица Костадинова - Куновска.

3. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката ас. д-р Славица Костадинова - Куновска е родена на 30.9.1968, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје во 1987 год. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет во Скопје. Дипломирала на 30.6.1993 година, со просечен успех 9,4.

Кандидатката активно се служи со англиски јазик.

Во учебната 2000/2001 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Медицинскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршила во 2005 година, со просечен успех 9,87. На 29.6.2007 година го одбрала магистерскиот труд на тема *Патоморфолошки промени во тубулоинтерстицијалниот компариман кај примарни гломерулопатији*.

Докторска дисертација пријавила на 25.12.2008 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема *Идентификација и карактеризација на интерстицијалните клетки кај бубрези со гломерулонефритични лезии* ја одбрала на 27.5.2014 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Лилјана Спасевска, проф. д-р Гордана Петрушевска, проф. д-р Весна Јаневска, проф. д-р Милјана Толовска и проф. д-р Ладислава Грчевска. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област патологија.

Во 2001 и 2004 година е избрана во звањето помлад асистент, а во 2008 и 2011 е избрана во звањето асистент на Медицинскиот факултет во областа патологија.

Во моментот е асистент. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1001 од 1.2.2011 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтени бр. 772 од 31.1.2001 год., бр. 848 од 30.3.2004 год., бр. 937 од 29.2.2008 год. и бр. 1001 од 1.2.2011 год., како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

4. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката ас. д-р Славица Костадинова - Куновска изведува вежби на прв циклус студии на студиската програма за студенти по медицина, стоматологија и на тригодишните студии за стручни медицински сестри, стручни логопеди, стручни радиолошки технолози и стручни физиотерапевти.

Кандидатката е коавтор на рецензирани практикуми под наслов: *Практикум за хистопатолошки вежби за студенти по медицина и стоматологија, Практикум за вежби по патологија 1 и Практикум за вежби по патологија 2.*

Други активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Ас. д-р Славица Костадинова – Куновска има објавено вкупно 64 научни трудови од областа на патологијата, од кои 13 трудови во меѓународни научни списанија и 43 трудови во зборници од научни собири.

Ас. д-р Славица Костадинова - Куновска учествувала како член во 4 научни проекти.

Други активности кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот.

Називите на трудовите, проектите и сл. се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Ас. д-р Славица Костадинова - Куновска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Институтот за патологија на Медицинскиот факултет во Скопје. Врши стручна хистопатолошка дијагностика.

Кандидатката ас. д-р Славица Костадинова - Куновска остварила експертски активности во хистопатолошката дијагностика.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој во Институтот за патологија, АКХ, Виена, Австрија, во периодот јануари-февруари 2013.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисији и работни групи при Медицинскиот факултет и Министерството за здравство на Р. Македонија:

- Стручна комисија за разгледување на случаи на пациенти болни од малигни заболувања од областа мускулно-скелетни тумори.

Во изборниот период, ас. д-р Славица Костадинова - Куновска учествувала во изготвување и пријавување на 4 научни проекти на МОН и МАНУ.

Други активности од Анекс 1 кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот. Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката ас. д-р Славица Костадинова - Куновска, во периодот од 2008 до 2014 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет, која за периодот од 2008 до 2013 изнесува 4,77 (од 5), а за учебната 2013/2014 год. изнесува 9,48 (од 10).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на ас. д-р Славица Костадинова - Куновска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека ас. д-р Славица Костадинова - Куновска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето доцент во научната област патологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет, ас. д-р Славица Костадинова - Куновска да биде избрана во звањето **доцент** по предметот патологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

8. Проф. д-р Гордана Петрушевска

9. Проф. д-р Лилјана Спасевска

10. Проф. д-р Весна Јаневска

11. Проф. д-р Нели Башеска

12. Проф. д-р Ладислава Грчевска

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Славица Костадинова – Куновска

Институција: Институт за патологија, Медицински факултет, УКИМ

Научна област: патологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1.	Одржување на вежби - 2001-2014	154,05
	1. Медицина, 2 семестра (вкупно 345 часа x 0,03)	134,55
	2. Стоматологија, 2 семестра (вкупно 50 часа x 0,03)	19,5
2.	Одржување на вежби – 2007-2014	7,2
	СМС, СЛ, СРТГ, СФТ (вкупно 30 часа x 0,03)	7,2
3.	Консултации со студенти - 2001-2014	20,8
	(400 студенти x 2 семестра x 0,002)	20,8
4.	Едукатор на здравствена едукација	288
	(20 часа неделно x 30 недели x 6 години x 0,08)	288
5.	Позитивно рецензиран практикум – коавтор	9
	1. Катедра за патологија. Практикум за хистопатолошки вежби за студенти по медицина и стоматологија. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет, Скопје, 2005	3
	2. Катедра за патологија. Практикум за вежби по патологија 1.	

	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет, Скопје, 2007 3. Катедра за патологија. Практикум за вежби по патологија 2. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет, Скопје, 2007	3 3
	Вкупно	479,05

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
1.	Учесник во национален научен проект	9
	1. Тубулоинтерстицијални промени кај нефропатии – нефритиси. Клиничко-морфолошки анализи – проект на МАНУ, завршен во 2007 год. 2. Инцидентноста и клиничкиот тек на IgA нефропатијата во Република Македонија во периодот 2006-2008 год. – проект на МАНУ, завршен во 2009 год. 3. Идентификација и карактеризација на интерстицијалните и матични клетки кај бубрези со гломерулонефритични лезии – проект на Институтот за патологија, финансиран од МОН на Р. Македонија, завршен во 2014 год.	3 3 3

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
2.	Учесник во меѓународен научен проект	5
	1. Генетски студии кај пациенти со Alport-ов синдром – меѓународен проект на Институтот за патологија, Медицински факултет, Скопје и Институтот за патологија, Медицински факултет, Љубљана, Словенија, завршен во 2006 год.	5
3.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	48,8
	1. Јаневска В, Спасевска Л, Зафировски Ѓ, Самарџиски М, Костадинова С, Живадиновиќ Ј. Интраосеален липом – приказ на случај. <i>Acta morphol</i> 2004;1:40-6. 2. Zhivadinovic J, Lazarova D, Kostadinova S. Anatomical and histological features of sinoatrial and atrioventricular nodes. <i>Acta morphol</i> 2004;1:22-9. 3. Kostadinova-Kunovska S, Petrusevska G, Jovanovic R, Grcevska L, Polenakovic M. Histomorphometric analysis of fibrosis in the renal interstitial compartment. <i>Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., MASA</i> 2005;26 (1):51-8. 4. Kostadinova - Kunovska S, Petrusevska G, Grcevska L, Banev S, Dzikova S, Bogoeva B, Polenakovic M. Sistemna amiloidoza tipa AA u bolesnika s ulceroznim kolitisom i bubreznim karcinomom. <i>Acta Med Croat</i> 2006;60(3):251-4. 5. Kostadinova-Kunovska S, Petrusevska G, Jovanovic R, Grcevska L, Polenakovic M. Morphological changes in the tubulointerstitial compartment in primary glomerulopathies. <i>Prilozi</i> 2007;28(2):61-74. 6. Kostadinova-Kunovska S, Petrusevska G, Jovanovic R, Janevska V, Grcevska L, Polenakovic M. Double immunohistochemical staining for simultaneous visualisation of two antigens in renal tissue. <i>Acta morphol</i> 2007;4(2):20-24. 7. Jovanovic R, Petrusevska G, Cevrevska L, Stojanovic A, Janevska V, Kostadinova-Kunovska S, Pavkovic M. Evaluation of telomerase activity in patients with chronic B lymphocytic leukemia versus age matched controls. Correlation between telomerase activity and bone marrow infiltration. <i>Prilozi</i> 2007;28(2):75-86. 8. Samardziski M, Zafirovski G, Tolevska C, Kostadinova-Kunovska S, Vasileva V. Diagnostic and treatment problems with parosteal osteosarcoma. A clinical and a histological study of 7 cases and review of the literature. <i>Radiol Oncol</i> 2007;41(3):152-60.	2,4 3,2 2,4 2,4 2,4

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	tubulointerstitial changes in primary glomerulopathies. BANTAO Journal 2012;10(2):63-8.	
20.	Kostadinova-Kunovska S, Janevska V, Komina S, Dukova B, Bogdanovska-Todorovska M, Domazetovski I, Labachevski B, Saidi S, Stavridis S, Petrushevska G. Incidence of urinary tract tumours in a two-year period (2010-2011) at the Institute of pathology, Faculty of medicine, Skopje, Macedonia. Prilozi 2014;35:65-70.	2,4
		2,4
		2,4
		2,4
		2,4

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
5.	Секциско предавање на научен/стручен собир	7
	1. XII состанок - работилница на Здружението на патолози на РМ – 14 декември 2007, Скопје. 2. Работилница „Малигни лимфоми – класификација и хистолошки карактеристики“, 17 септември 2010, Прилеп. 3. XX состанок – работилница на Здружението на патолози на РМ – 1 октомври 2010, Скопје. 4. Заеднички стручен состанок на Здружението на патолози и Здружението на доктори по медицина специјалисти по медицинска биохемија – „Улогата на имунохистохемијата во дијагностика на туморската патологија“, 25 ноември 2010, Скопје. 5. Работилница „Малигни лимфоми – класификација и хистолошки карактеристики“, 14 јануари 2011, Скопје. 6. XXII состанок-работилница на Здружението на патолози на РМ „Интерпретација на кожни биопсии од пигментни лезии“, 9 март 2012, Скопје. 7. XXVI состанок на Здружението на патолози на РМ, 15 ноември 2013, Скопје.	1 1 1 1 1 1 1
6.	Учество на научен/стручен собир со реферат	2,5
	1. Kostadinova-Kunovska S, Janevska V, Samardziski M, Vasilevska V. Ewing sarcoma presenting with pneumothorax. Abstracts of the 1st Macedonian Congress of Pathology with international participation. October 12-16, 2011, Ohrid, Macedonia. 2011:51 (O4). 2. Kostadinova-Kunovska S, Trajkova S, Petrushevska G. Diffuse large B cell lymphoma – small cell plasmacytoid type.	1

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Пoени
	Abstracts of the 1st Macedonian Inter-Congress Meeting with international participation. Lymphomas in South-Eastern Europe. May 27-29, 2013, Skopje, Macedonia. 2013:30 (Case 4) 3. Domazetovski I, Jovanovic R, Kostadinova-Kunovska S, Duganovska S, Labachevski B, Nikolov I, Ivanovski N, Shikole A, Petrushevska G. Acute renal failure in a patient with diffuse large B-cell lymphoma. Abstracts of the 1st Macedonian Inter-Congress Meeting with international participation. Lymphomas in South-Eastern Europe. May 27-29, 2013, Skopje, Macedonia. 2013:43 (P-01)	1 0,5
7.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	3
	Kostadinova-Kunovska S, Jovanovic R, Petrushevska G, Grchevska L, Polenakovic M. Tubulinterstitial changes in primary glomerulopathies. ERA-EDTA Nephropathology Symposium at the 1 st Macedonian Congress of Pathology, October 14, 2011, Ohrid, Macedonia.	3
8.	Апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција	35
	1. Petrusevska G, Kostadinova - Kunovska S. Immunophenotypic characterization of the inflammatory substrate in aortitis similar to Takayasu's arteritis. Proceedings - XXX Memorial Meeting for Professor Janez Plecnik. Ljubljana, 1999:88-9.	35 x 1

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	2. Ilievski B, Cvetkovski P, Banev S, Tolovska M, Kostadinova S, Jovanovic R, Tozija L. Generalized systemic reactive amyloidosis - a case report. Proceedings - XXX Memorial Meeting for Professor Janez Plecnik. Ljubljana, 1999:110-111. 3. Janevski V, Nikolovski Z, Jovanov S, Janevska V, Spasevska L, Kostadinova S. The evaluation of vagotomy and antrectomy operation in treatment of pyloric stenosis using metabolic parameters. Prooceedings Eurosurgey 2000:219-23. 4. Petrusevska G, Duganovska Z, Kostadinova S, Jovanovic R. Intramural coronary artery dysplasia as a cause of sudden death in young athletes. Pathology International; Abstracts from XXIII International Congress of the International Academy of Pathology and 14th World Congress of Academic and Environmental Pathology, 2000;50:P-18-71. 5. Ristovski M, Jovanovski M, Kostadinova S. Modifications of the direct and indirect immunofluorescence technique in the diagnosis of the bullous dermatoses. Pathology International; Abstracts from XXIII International Congress of the International Academy of Pathology and 14th World Congress of Academic and Environmental Pathology, 2000;50:P-16-2. 6. Kostadinova S, Petrusevska G, Duganovska S, Tolovska M, Cvetkovski P. Immunophenotypical characteristics of phaeochromocytomas. Abstracts of the 9th Yugoslav Congress of Pathology with international participation, June 14-17, 2000, Vrnjacka Banja, Yugoslavia. Archive of Oncology 2001; 9(Suppl 1):162-3. 7. Janevska V, Spasevska L, Zafirovski G, Ristovski M, Kostadinova S, Nikolov V, Zivadinovic J. Immunohistochemical characteristics of primary malignant bone tumors. Abstracts of the 9th Yugoslav Congress of Pathology with international participation, June 14-17, 2000, Vrnjacka Banja, Yugoslavia. Archive of Oncology 2001; 9(Suppl 1):116-7. 8. Tolovska M, Petrusevska G, Kostadinova S. Immunohistochemical analysis of the metastatic deposits with unknown primary location of the tumor. Abstracts of the 9th Yugoslav Congress of Pathology with international participation, June 14-17, 2000, Vrnjacka Banja, Yugoslavia. Archive of Oncology 2001; 9(Suppl 1):123. 9. Trajkovski Z, Kostadinova S, Janevska V, Joseva J. Atelosteogenesis II – a case report. Book of Abstracts of the 5th International Skeletal Dysplasia Meeting, 2001, p14. 10. Kostadinova S, Banev S, Tolovska M, Janevska V, Trajkovska E, Zivadinovic J. Von Meyenburg complexes associated with multiple benign and malignant tumors – a case report. Abstracts of the 18th European Congress of the European Society of Pathology, September 8-13, 2001, Berlin,	

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	Germany. Virchows Archiv, 2001; 439(3):458. 11. Kostadinova S, Petrusevska G, Bogoeva B, Grcevska L. Immunofluorescent studies on formalin-fixed paraffin-embedded renal biopsies. Abstracts of the 10th Yugoslav Congress of Pathology with international participation, September 24-28, 2002, Tara, Serbia, Yugoslavia. Archive of Oncology 2002; 10(Suppl 1): 120-21. 12. Bogoeva B, Duganovska S, Kostadinova S, Petrusevska G, Banev S, Cadieva V. Diabetic nephropathy in autopsied patients with diabetes mellitus. Abstracts of the 10th Yugoslav Congress of Pathology with international participation, September 24-28, 2002, Tara, Serbia, Yugoslavia. Archive of Oncology 2002; 10(Suppl 1): 110-11. 13. Janevska V, Zafirovski G, Spasevska L, Petrusevska G, Kostadinova S, Filipovski V. Ewing's sarcoma presenting as a solitary bone cyt. Abstracts of the 10th Yugoslav Congress of Pathology with international participation, September 24-28, 2002, Tara, Serbia, Yugoslavia. Archive of Oncology 2002; 10(Suppl 1): 117. 14. Spasevska L, Janevska V, Nikolovski Z, Janevski V, Petrusevska G, Kostadinova S. Detection of occult colorectal cancer micrometastases using immunohistochemistry. Abstracts of the 10th Yugoslav Congress of Pathology with international participation, September 24-28, 2002, Tara, Serbia, Yugoslavia. Archive of Oncology 2002; 10(Suppl 1):82. 15. Kostadinova S, Petrusevska G, Banev S, Cvetkovski P. Amyloidosis of AA type associated with renal cell carcinoma and ulcerative colitis. Abstracts of the 24th International Academy of Pathology, October 5-10, 2002, Amsterdam, Netherlands. Histopathology 2002; Vol 41 (Suppl. 1): 161. 16. Janevska V, Spasevska L, Petrusevska G, Foteva M, Trajkovska E, Kostadinova S. Beta-2-microglobulin in detecting amyloid depositions in chronic haemodialysis patients with Carpal Tunnel Syndrome. Abstracts of the 24th International Academy of Pathology, October 5-10, 2002, Amsterdam, Netherlands. Histopathology 2002; Vol 41 (Suppl. 1): 153. 17. Spasevska L, Janevska V, Bogoeva B, Petrusevska G, Ristovski M, Kocmanovska S, Stojmanovska B, Kostadinova S. Bcl-2 and p53 expression in normal pregnancy, normotensive intrauterine growth restriction and pre-eclampsia. Abstracts of the 24th International Academy of Pathology, October 5-10, 2002, Amsterdam, Netherlands. Histopathology 2002; Vol 41 (Suppl. 1): 81. 18. Kostadinova-Kunovska S, Petrusevska G, Grcevska L, Tolovska M, Bogoeva B. Immunophenotypization of amyloid deposits in kidney biopsies - Our experience. Abstracts of the 19th European Congress of the European Society of Pathology, September 6-11, 2003, Ljubljana, Slovenia. Virchows Arch	

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	2003;443(3):378. 19. Banev S, Kostadinova-Kunovska S, Bogoeva B, Ilievski B, Vasilev V, Ristovski S. Synchronous double urogenital cancer - A case report. Abstracts of the 19th European Congress of the European Society of Pathology, September 6-11, 2003, Ljubljana, Slovenia. Virchows Arch 2003;443(3):435. 20. Bogoeva B, Kostadinova S, Pusevski S, Ristovski M. Morphological and immunohistochemical findings in systemic small vessel vasculitis. Abstracts of the 19th European Congress of the European Society of Pathology, September 6-11, 2003, Ljubljana, Slovenia. Virchows Arch 2003;443(3):375. 21. Spasevska L, Janevska V, Ristovski M, Petrusevska G, Kostadinova S, Jovanovic R. Altered distribution and decrease of interstitial cells of Cajal in patients with colonic inertia. Abstracts of the 19th European Congress of the European Society of Pathology, September 6-11, 2003, Ljubljana, Slovenia. Virchows Arch 2003;443(3):394. 22. Spasevska L, Janevska V, Janevski V, Kostadinova S, Jovanovic R. Immunohistochemical detection of occult colorectal cancer metastases. Proceedings II Intercontinental Congress of Pathology; 2004:31-4. 23. Janevska V, Spasevska L, Petrusevska G, Kostadinova S, Popovic D, Jovanovic R. Metastatic and survival rate in patients with oral carcinoma according to the tumor`s morphological features. Abstracts of the 17th Ljudevit Jurak International Symposium on Comparative Pathology, June, 2006, Zagreb, Croatia. Acta Clin Croat 2006;45(Suppl 1):37. 24. Spasevska L, Janevska V, Janevski V, Jovanovic R, Kostadinova - Kunovska S, Filipovski V. Tumor budding as a parameter of aggressiveness in colorectal carcinoma. Abstracts of the 17th Ljudevit Jurak International Symposium on Comparative Pathology, June, 2006, Zagreb, Croatia. Acta Clin Croat 2006;45(Suppl 1):39-40. 25. Duganovska S, Petrusevska G, Bogoeva B, Kostadinova S, Janevska V, Banev S, Jovanovic R. Severe pulmonary hypertension in infants with congenital heart malformations. Abstracts of the 17th Ljudevit Jurak International Symposium on Comparative Pathology, June, 2006, Zagreb, Croatia. Acta Clin Croat 2006;45(Suppl 1):42. 26. Bogoeva B, Banev S, Krstevska B, Filipovski V, Kostadinova S. Tumors of the adrenal cortex. Abstracts of the 17th Ljudevit Jurak International Symposium on Comparative Pathology, June, 2006, Zagreb, Croatia. Acta Clin Croat 2006;45(Suppl 1):44. 27. Bogoeva B, Banev S, Krstevska B, Kostadinova S, Filipovski V. Adrenal glands with functional and nonfunctional neoplasms. Abstracts of the IX National Congress on Pathology with	

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	international participation, Bulgarian Society of Pathology. November 2-4, 2006; 75-P42. 28. Duganovska S, Petrusevska G, Andonovska L, Kostadinova-Kunovska S, Filipovski V, Vasileva M. Histological and immunohistochemical characteristics of the plasma cell discrasias. Abstracts of the 21st European Congress of the European Society of Pathology, September 8-13, 2007, Istanbul, Turkey. Virchows Arch 2007;451:354 (PP2-205). 29. Spasevska L, Janevska V, Jovanovic R, Kostadinova-Kunovska S, Petrusevska G, Jankulovski N, Josifovski T, Janevski V, Sumkovski A, Karagjozov A. Correlation between telomerase activity, tumor budding and several immunohistochemical markers with the stage influencing parameters in colorectal adenocarcinomas. Abstracts of the 21st European Congress of the European Society of Pathology, September 8-13, 2007, Istanbul, Turkey. Virchows Arch 2007;451:326 (PP2-120). 30. Kostadinova-Kunovska S, Petrusevska G, Janevska V, Jovanovic R, Grcevska L, Polenakovic M. Immunohistochemical and morphometrical analysis of the tubulointerstitial changes in primry glomerulopathies. Abstracts of the 21st European Congress of the European Society of Pathology, September 8-13, 2007, Istanbul, Turkey. Virchows Arch 2007;451:517 (PP4-79). 31. Petrusevska G, Kostadinova-Kunovska S, Grcevska L, Janevska V, Jovanovic R, Polenakovic M. Immunohistochemical study of tubulointerstitial inflammatory cell infiltration in human glomerulonephritides. Abstracts of the 21st European Congress of the European Society of Pathology, September 8-13, 2007, Istanbul, Turkey. Virchows Arch 2007;451:518 (PP4-82). 32. Janevska V, Jovanovic R, Zafirovski G, Kostadinova-Kunovska S, Spasevska L, Samardziski M, Petrusevska G. Ewing sarcomas and primitive neuroectodermal tumors seen through the rpism of equity. Abstracts of the 21st European Congress of the European Society of Pathology, September 8-13, 2007, Istanbul, Turkey. Virchows Arch 2007;451:568 (PP4-238). 33. Kostadinova-Kunovska S, Petrusevska G, Jovanovic R, Grcevska L, Bogdanovska M, Janevska V, Kocmanovska-Petreska S, Polenakovic M. Changes in the tubular basement membrane in primary glomerulopathies. Abstracts of the 22nd European Congress of the European Society of Pathology, September 4-9, 2009, Florence, Italy. Virchows Arch (2009);455(Suppl 1):P4.133. 34. Zafirovik Z, Pejкова S, Noveski L, Kostadinova-Kunovska S, Dzokic G. Nodular melanoma in a 23 year-old-woman. Abstracts from the 22nd Congress of the European Academy of Dermatology and Venereology, October 2-6, 2013, Istanbul, Turkey. P596	

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	35. Kostadinova-Kunovska S, Jovanovic R, Grchevska L, Bogdanovska-Todorovska M, Petrushevska G. Expression of CD133 in fibrotic kidneys. Abstracts of the 24th Ljudevit Jurak International Symposium on Comparative Pathology, June, 2013, Zagreb, Croatia. 21 (P12).	

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
9.	Апстракти објавени во зборник на национална конференција	4
	1. Јаневска В, Ристовски М, Толовска М, Дугановска С, Спасевска Л, Костадинова С, Јовановиќ Р. Ентероколитиси како причина за смрт во неонаталниот и доенечкиот период. Македонски медицински преглед. Зборник на резимеа од Првиот конгрес на инфектолозите на Македонија, Охрид, 1999:72-3. 2. Костадинова С, Јаневска В, Толовска М, Трајковски З. Спондилокостална дизостоза – приказ на случај. Книга на	0,5

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	апстракти на Вториот конгрес на радиолози, Охрид, 2000:72. 3. Јаневска В, Чадиева В, Трајковски З, Спасевска Л, Ристовски М, Костадинова С. Танатофорична дисплазија – приказ на случај. Книга на апстракти на Вториот конгрес на радиолози, Охрид, 2000:68. 4. Толовска М, Јаневска В, Зафировски Ѓ, Трајковски З, Костадинова С. Ренална коскена метастаза која радиографски имитира остеосарком – приказ на два случаи. Книга на апстракти на Вториот конгрес на радиолози, Охрид, 2000:104. 5. Банев С, Цветковски П, Спасевска Л, Костадинова С, Попов Ж, Георгиев В, Лековски Љ, Станков О, Дохчев С. Дистрибуција на ткивните компоненти кај хиперпластични простатични жлезди Книга на апстракти на Вториот конгрес на радиолози, Охрид, 2000:98-9. 6. Петрушевска Г, Богоева Б, Костадинова С, Јаневска В. Евалуација на тубулоинтерстицијалните заболувања на бубрезите во бубрежните биопсии. Книга на апстракти на Третиот конгрес по нефрологија на Р. Македонија. Мак. мед. преглед 2001; 55 (Supplement 48): 60. 7. Стојмановска Б, Спасевска Л, Јаневска В, Филиповски В, Боцеска Ж, Костадинова С. Плацентарни хорангиоми како случаен наод на аутопсија – приказ на четири случаи. Зборник на апстракти, Втор конгрес на гинеколози и опстетричари од Р. Македонија 2003; S-087. 8. Богоева Б, Пушевски С, Костадинова С, Ристовски М. Хистолошка и имунофлуоресцентна студија на кожни биопсии кај болни со болести на сврзното ткиво. Зборник на резимеа, III конгрес на дерматовенеролози на Македонија, 2004:57.	0,5 0,5 0,5 0,5

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
		0,5
		0,5
	Вкупно	115,9

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-уметничка):	Поени
1.	Експертски активности	13
	1. Хистопатолошка дијагностика (12 години x 1) 2. Член во стручна комисија (1 x 1)	12 1
2.	Превод на дел од книга	2
	1. Х. Г. Ренке, Б.М. Денкер. Бубрежна патофизиологија – Основи. Арс ламина, 2010 2. Д. А. Миклос, Г. А. Фрејер, Д. А. Кроти. Наука за ДНК – прв курс. Арс ламина, 2011	1 1
3.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството	2
	Патологија, декември, 2002	2

Ред. број	Назив на активноста (стручно-уметничка):	Поени
4.	Член на организационен одбор на научен/стручен собир	0,5
	1 Македонски конгрес на патолози со меѓународно учество, 12-16 октомври 2011, Охрид, Македонија	0,5
5.	Награда за научни постигнувања од струкова организација	6
	1. Благодарница од МЛД, 2007	3
	2. Диплома од МЛД, 2014	3
6.	Студиски престој во странство	0,5
	Институт за патологија, АКХ, Виена, Австрија; јануари-февруари 2013	0,5
	Вкупно	24
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		479,05
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		115,90
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ		
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ		24,00
Вкупно		618,95

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Гордана Петрушевска, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Лилјана Спасевска, член, с.р.
3. Проф. д-р Весна Јаневска, член, с.р.
4. Проф. д-р Нели Башеска, член, с.р.
5. Проф. д-р Ладислава Грчевска, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ДВА НАУЧНИ РАБОТНИКА ПО ПРЕДМЕТОТ ИНТЕРНА МЕДИЦИНА НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ- МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ-СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје - Медицински факултет-Скопје, објавен во весниците „Утрински весник“ и „Коха“ од 20.11.2014 година, за избор на научни работници по предметот интерна медицина, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-7732/22, донесена на 24.12.2014 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Љубе Глигоровски, проф. д-р Стевка Богдановска, проф. д-р Мери Трајковска, проф. д-р Магдалена Генадиева-Димитрова и н.сов. д-р Лилјана Тозија.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на два научни работника по предметот интерна медицина, во предвидениот рок се пријавија: н.сор. д-р Јелка Масин-Спасовска и н.сор. д-р Весна Герасимовска.

Н.сор. д-р Јелка Масин-Спасовска

5. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката н. сор. д-р Јелка Масин-Спасовска е родена на 7.3.1964 година, во Охрид. Средно образование и гимназија завршила во Скопје со одличен успех. Со високо образование се стекнала на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет. Дипломирала на Медицинскиот факултет во Скопје во 1991 година, со просечен успех 9,1.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 1992 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Медицинскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршила во 1994 година, со просечен успех 9,6. На 31.5.1999 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Динамика на промените на плазма-вискозноста и фибронектинот кај хипертензија индуцирана со гравидитет“.

Докторска дисертација пријавила на 31.10.2002 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Раните исхемиско-реперфузиски оштетувања на графтоот и нивната предиктивна важност врз појавата, клиничкиот тек и исходот на реналната дисфункција кај боните со пресаден бубрег“ ја одбрала на 9.1.2009 година, пред Комисија во состав: проф.д-р Живко Попов, проф.д-р Нинослав Ивановски, проф.д-р Весела Малеска, проф.д-р Соња Цикова и проф.д-р Гордана Петрушевска. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област трансплантација.

На Медицинскиот факултет во Скопје во јуни 1994 година е избрана во звањето помлад асистент по интерна медицина, а во септември 1997 година е реизбрана во истото звање. Од јуни 2000 година е избрана во звањето асистент во областа интерна медицина, а во април 2004 е реизбрана во истото звање. Од мај 2010 година е избрана во звањето научен соработник од областа интерна медицина.

Во моментот е со звање научен соработник од областа интерна медицина. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр.985 од 2010 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот на Универзитетот бр. 614/94, бр. 691/97, бр. 846/04, бр. 983/2010 и бр. 985/2010, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

6. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет - Скопје, кандидатката д-р Јелка Масин-Спасовска изведува настава, вежби, теренска настава, итн. на вториот циклус студии на студиската програма за студенти и за специјализанти.

Кандидатот учествува во континуирана обука на лекари за водење на акутна и хронична дијализа, лекари-стажанти и лекари од примарното здравство. Активно е вклучена како ментор на специјализантите по интерна медицина.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Д-р Јелка Масин-Спасовска има објавено вкупно 73 научни труда од нефролошката и трансплантациската област, од кои 31 се печатен труд, 10 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 19 труда во меѓународни научни списанија, 1 труд во меѓународна научна публикација, 2 труда со оригинални научни резултати објавени во научно/стручно списание (ММП) и 41 труд во зборници од научни собири.

Д-р Јелка Масин-Спасовска учествувала како член во 4 научни проекти (1 национален и 3 меѓународни-интернационални). Дел од проектите во кои кандидатката партиципирала се финансирани од УКИМ т.е. FP7-програмата од Комисијата за наука на ЕУ.

Д-р Јелка Масин-Спасовска учествувала во настава на бројни работилници, школи, конгреси, теоретски и практични курсеви за континуирана медицинска едукација во повеќе европски земји, со секциски и пленарни предавања.

Д-р Јелка Масин-Спасовска има добиено награда за најдобра постер-презентација на XXXVII ESAO Congress, кој се одржал во Скопје, 2010 година.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Н.с.р. д-р Јелка Масин-Спасовска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на УК за нефрологија при Медицинскиот факултет во Скопје. Врши стручна

активност како лекар во Одделот за трансплантација, Одделот за ехосонографија и амбулантата на Клиниката за нефрологија.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој во Болницата „Ребро“, Клиниката за нефрологија и Министерството за здравство-Центар за национална координација за кадаверична трансплантација, Загреб, Хрватска (25.11-1.12.2012 (Одлука на Министерството за здравство бр.07-3362/1, Република Македонија).

Член е на повеќе национални, балкански, европски и интернационални здруженија: Македонско медицинско здружение, Македонско здружение за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи, МЛД, Лекарска комора на Р. Македонија, BANTAO – Balkan cities Association of Nephrology, Dialysis, Transplantation and Artificial Organs, EDTA/ERA, International Transplantation Society, International Society of Nephrology (ISN), ESAO – European Society for Artificial Organs.

Соработник и коавтор е на поглавје на книгата од W.Weimar, M.A. Bos, J.J. V. Busschbach (Eds).Organ Transplantation: Ethical, Legal and Psychosocial Aspects. Expanding the European Platform. Part 2. Organ Tourism and Paid Donation . The Organ Shortage in the Balkans! Pakistan- The New Hope on the Horizon, 2012 година.

Член е на Уредувачкиот одбор на научно-стручното списание Bantao Journal, рецензент е на Македонски медицински преглед, како и на управниот одбор на МЗНТВО (Македонско здружение за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи).

Н.сор. д-р Јелка Масин-Спасовска има направено превод на: Препораки за евалуација на дарители и приматели на бубрег и нивна периоперативна нега (ERBP-European Renal Best Practice Guideline on Kidney Donor and Recipient Evaluation and Perioperative Care), објавен во Мак. мед. преглед 2014 година.

Конгресни и организациски активности: член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир и секретар на Четвртиот конгрес по нефрологија во Р. Македонија со меѓународно учество, во организација на МЗНДТВО во Охрид, Р. Македонија (2012 год); модератор/chairs на Четвртиот конгрес по нефрологија во Р. Македонија со меѓународно учество, во организација на МЗНДТВО во Охрид, Р. Македонија, на сесија: Complications after kidney transplantation (2012 год. член на Научниот комитет на Единаесеттиот конгрес на БАНТАО (Балканска нефролошка асоцијација) во Темишоара, Романија; член на Научниот комитет на Четвртиот конгрес на СЕЕМФ (SouthEast European Medical Forum) во Порторож, Словенија; модератор/chairs на сесија на Меѓународни нефролошки денови во чест на 75 години од раѓањето на акад. Момир Поленаковиќ и 50 години научна работа, VII македонско-хрватски нефролошки состанок, 26-27 септември 2014, МАНУ, Скопје.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката н.сор. д-р Јелка Масин-Спасовска, во 2010 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет, за најдобар асистент по предметот клиничка практика (Катедра за интерна медицина).

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Н. сор. д-р Јелка Масин -Спасовска

Институција: Клиника за нефрологија, Медицински факултет-Скопје

Научна област: интерна медицина

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Одржување на настава	Број на активности	Поени од формула Р	Вкупно поени
- од втор циклус студии (специјализанти)	2012-2014 4 часа	0.05	$4 \times 0.05 =$ 0.2
Настава во работилници и школи	20	1.0	$20 \times 1.0 =$ 20.0
- учесник 1. EACCME (CME activity)- Update in Nephrology and Dialysis. Sarajevo, 2010. 2. EACCME (CME activity)- An update in evidence based nephrology practice today. Nis, 2010. 3. MZNTVO (CME activity) -Detection and organ procurement for transplantation in the intensive care units. Skopje, 2011.			

4. EACCME (CME activity)- CKD progression and management of the risk factors in dialysis patients. Skopje 2011. 5. МЗНТВО-Педијатриска нефрологија во клинична пракса. Скопје 2011. 6. EACCME (CME activity)- Challenges of the renal replacement therapy in the 21st century. Bled, 2011. 7. МЛД и ЛКМ- Прв симпозиум за матични клетки и регенеративна медицина со интернационално учество. Работилница на Лекарската комора на Македонија - Национална фондација за трансплантација, Скопје, 2011. 8. EDTA-ERA (CME COURSE)– New trends in pathogenesis and treatment of glomerular diseases. Patras, Greece 2011. 9. ЛКМ (МЗНТВО)- Кадеверичната трансплантација како комплексен организациски проблем. Скопје, 2011. 10. ЛКМ/МЛД- Болни синдроми во неврологијата. Скопје, 2012. 11. EUTOX (CME COURSE) – CKD and vascular remodeling : current status. Berlin, 2012. 12. EDTA-ERA (CME COURSE)– Progress in Nephrology and Transplantation. Krakow, Poland 2012. 13. МЗНТВО/МАНУ/ЛКМ- Протеомични анализи во медицинската пракса. Скопје, 2012. 14. EDTA-ERA (CME COURSE)– Improving organ donation and transplantation-current medical practices. Ohrid, 2012. 15. Работилница на тема: Трансплантациски програм Реп. Хрватске- организациски аспекти (Министерско за здравство на РХ,			

Ургентна медицина	9 семестри (3вежби*4часа) 2011-2013, (1вежби*3часа* 3семестри)		$3*4*0.03*9$ 3.24 $1*3*0.03*3$ 0.27
Консултации со студенти ³	2010 - 2014, 9 сем.	0.002	$20*0.002*9$ 0.36
Консултации со студенти	2010 - 2014, 9 сем.	0.002	$20*0.002*9$ 0.36
Консултации со студенти во рамките на здравствената клиничка практика	2010-2014, 9 семестри		$9*6 \text{ студен. } *0,2$ 10.8
Одржување на менторска настава во рамките на здравствената клиничка практика	2010-2014, 9 семестри	0.06	$2*40*0.06*9$ 43.2
Вкупно:			97.06

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

	Број на активност и	Поени од формула р	Вкупно поени
Учесник во национален научен проект	1	3	3
1. Регистар на бубрежни биопсии во Р.			

Македонија 2008/11 (коистражувач)			
Учесник во меѓународни научни проекти 1. Bone Histomorphometry Assessment For Dialysis Patients with Secondary Hyperparathyroidism of End Stage Renal Disease (BONAFIDE), 2009/11 (коистражувач). 2. Proteomic prediction and Renin angiotensin aldosterone system Inhibition prevention Of early diabetic nephropathy In Type 2 diabetic patients with normoalbuminuria (PRIORITY) - FP7-HEALTH.2011.2.4.3-1 – 2012 (коистражувач преку УКИМ). 3. Clinical and system-omics for the identification of the MOlecular DEterminants of established Chronic Kidney Disease. FP7-PEOPLE-2013-ITN: iMODE-CKD – 2013 (коистражувач преку УКИМ).	3	5	15
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание (на пр. ММП) 1. Милованчева-Поповска М, Џикова С, Николов В, Спасовски Г, Масин-Спасовска Ј, и сор. Корелација на индексот на резистенција со другите клинички параметри кај болни со дијабетична нефропатија. Мак. мед. преглед 2010; 64(1): 98-34. 2. Спасовски Д, Марина Н, Чаловски Ј, Божиновски Ѓ, Перчинкова С, Љатифи А, Сланинка-Мицеска М, Милошевски П, Алабаковска С, Масин-Спасовска Ј, Јаневска В, Јанкуловски Н и Спасовски Г. N-АСЕТУЛ-β-D глукозаминидаза како маркер за нефротоксичност кај пациенти со ревматоиден артрит третирани со кетопрофен и метотрексат. Мак. мед. преглед 2010; 64(3): 21-33.	2	4.0 (0.6*4=2.4)	2*2.4 4.8
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор (ММП од 2011 год. е со меѓународен уредувачки	8	6.0 (0.6*6=3.6)	8*3.6 28.8

одбор.)

Мак. мед преглед (8)

1. Дејанов П, Дејанова Б, Ончевски А, **Масин-Спасовска Ј**, Стојчева-Танева О, и Спасовски Г. Бубрежна заместителна терапија во услови на криза. Мак. мед. преглед 2011; 65(2): 86-95.
2. Спасовски Д, Љатиџи А, Марина Н, Чаловски Ј, Кафеџиска И, Божиновски Ѓ, Перчинкова С, Сланинка-Мицеска М, Балканов Т, Дејанова Б, Алабаковска С, Крстевска-Балканов С, **Масин-Спасовска Ј**, Спасовски Г, Богдановска С, Јанкуловски Н и Јаневска В. Клиничката примена на асиметричниот диметиларгинин кај пациенти со ревматоиден артрит. Мак. мед. преглед 2012; 66(1): 26-34.
3. L. Grueva and **J. Masin-Spasovska**. Smoking- risk factor for cardiovascular diseases. Мак. мед. преглед 2012; 66 (1): 42-46
4. Спасовски Г, Дохчев С, Станков О, Ставридис С, Јосифов С, Саиди С, Мојсова-Миовска М и **Масин-Спасовска Ј**. Програм за трансплантација во Р. Македонија – реалност за постигнатите извонредни резултати во 2012. Мак. мед. преглед 2012; 66(3): 129-130.
5. Spasovski D, Ljatiџи A, Marina N, Calovski J, Kafedziska I, Bozinovski G, Percinkova S, Slaninka-Micevska M, Balkanov T, Dejanova B, Alabakovska S, Krstevska-Balkanov S, Сотирова Т, **Masin-Spasovska J**, Spasovski G, and Janevska V. Association between Asymmetric Dimethylarginine and Anti-CCP antibodies of second generation in patients with rheumatoid arthritis. Mac Med Review 2012; 66(3): 158-165.
6. Dohcev S, Stankov O, **Masin-Spasovska J**, Stavridis S, Rambabova-Busletic I, Josifov S, Saidi S, Mojsova-Miovska M, Stankov V and Spasovski G. A lymphocele after kidney transplantation can resemble the clinical condition of renal artery kinking or stenosis. Mac Med Review 2012; 66(3): 187-190.
7. Josifov A, Simeonova A, **Masin-Spasovska J**, Dohcev S, Stankov O, Stavridis S, Saidi S, Rambabova-Busletic I, Lazarevska L,

Mojsova-Miovska M and Spasovski G. Iliaco-renal Bypass Surgery with Saphenous Vein Graft in Kidney Transplant Recipient. Mac Med Review 2013; 67(2): 123-125. 8. Zorica Jakimovska, Maja Tutureska, Meri Milcevska, Sotir Stavridis, Jelka Masin-Spasovska i Goce Spasovski. Jatrogena komplikacija od kolorektalna hirurgija: bilateralna lezija na ureteri so konsekvantna opstuktivna nefropatija. Mak Med Pregled 2014; 68(1): 63-66.			
BANTAO JOURNAL (6) 1. Masin-Spasovska J, Popov Z, Ivanovski N and Spasovski G. Unusual clinical presentation of colorectal cancer in a kidney transplant recipient. Bantao Journal 2011; 9 (1): 46-48. 2. Petrushevska G, Kostadinova-Kunovska S, Jovanovic R, Grcevska L, Masin-Spasovska J, Spasovski G, Polenakovic M. Immunohistochemical Study of the Inflammatory Infiltrate and the Proliferative Index in the Tubulointerstitium in Human Glomerulonephritides. BANTAO Journal 2012; 10 (1): 13-20. 3. G.Spasovski, S. Dohcev, O.Stankov, S. Stavridis, S. Josifov, I. Rambabova-Busletic and J. Masin-Spasovska. Improvement in Kidney Transplant Program in the Republic of Macedonia- What Might be the Clue? (Editorial) BANTAO Journal 2012; 10 (2): 47-48 4. Slavica Kostadinova-Kunovska, Rubens Jovanovic, Ladislava Grcevska, Jelka Masin-Spasovska, Goce Spasovski, Momir Polenakovic and Gordana Petrushevska. Immunohistochemical and Morphometrical Study of the Tubulointerstitial Changes in Primary Glomerulopathies. BANTAO Journal 2012; 10 (2): 63-69. 5. J. Masin-Spasovska, S. Dohcev, O.Stankov, S. Stavridis, S. Saidi, K. Dimitrovski and G. Spasovski. Kidney Transplantation from Living-Unrelated and Elderly Living- Related Donors: Analysys of 5 Years Graft Survival and Outcome. BANTAO Journal 2013; 11 (1): 24-28. 6. Kristina Mitic, Mirjana Popovska, Jelka	6	6.0 (0.6*6=3.6)	6*3.6 21.6

Masin-Spasovska , Aneta Atanasovska-Stojanovska, Ana Belazelkoska, Goce Spasovski. Apoptosis an gingival tissue. BANTAO Journal 2013; 11 (2): 70-74.			
ПРИЛОЗИ - CONTRIBUTIONS (4) 1. Masin-Spasovska J , Spasovski G. Biopsy of the transplanted kidney - role of protocol biopsies. Prilozi 2012; 33(1):79-92. 2. Spasovski G, Dohcev S, Stankov O, Stavridis S, Saidi S, Josifov A and Masin-Spasovska J . The improvement in kidney transplant program in R. Macedonia – what are the clues? Prilozi 2013; 34(2):9-13. 3. Popovska M, Spasovski G, Orovcanec N, Cekovska S, Simonceva M, Bexeti-Zendeli L, Masin-Spasovska E , Atanasovska-Stojanovska A, Radojkova-Nikolovska V, Mitic K. Oral findings un end-stage renal disease. Prilozi. 2013;34(3):85-92. 4. M.Polenakovic, S.Bogdanovska, K. Cakalarovski, S.Dzikova, Gj. Masin, J. Masin-Spasovska , A. Oncevski, V. Gerasimovska, G. Spasovski, R. Grozdanovski, O.Stojceva-Taneva, L. Grevska, A. Sikole, P. Dejanov, Lj, Tozija, K. Zafirovska, N. Ivanovski, Lj. Lozance, V. Pusevski. Protocol for performing nephrological activity in the Republic of Macedonia. MANU. Prilozi, XXXV 2, 2014.	4	6 (0.6*6=3.6)	4*3.6 14.4
Transpl Int (1) (i.f.3.115) 1. Spasovski G, Mojsova-Miovska M, Masin-Spasovska J . The success of South-eastern Europe Health Network (SEEHN) initiative on improvement of the kidney transplant program-facts about Macedonia. <i>Transpl Int</i> . 2014 Jul;27(7):e63-4.	1	6 0.8*6=4.8+ i.f.3115= 7.715	1*7.715 7.715
Transpl Proceedings (1) (i.f. 0.993) 1. N. Ivanovski, J. Masin , P. Kolevski, O. Stojceva-Taneva and Z. Popov. Use of elderly living kidney donors: Twenty year`s experience in the Balkans. Transplant Proc. 2011; 43: 3415-3417.	1	6 0.6*6=3.6+ if.0.993= 4.593	1*4.593= 4.593
Int Urol Nephrol (2) (i.f. 1.325-2012; 1.293-	2	6	1*3.6+i.f. 1.325=

2014) 1. Spasovski G, <u>Zdravkovska V</u>, <u>Zabzun M</u>, <u>Antarorov R</u>, <u>Ivanovski K</u>, <u>Janakievska P</u>, <u>Neskovski J</u>, <u>Karceva-Sarajlia E</u>, <u>Panova B</u>, <u>Petrovska T</u>, <u>Zulbeari L</u>, Masin-Spasovska J, <u>Taleska-Matovska N</u>, <u>Gelev S</u>. Achievements un CKD-MBD guidlines targets: Is there a progress in the implementation practice? <i>Int Urol Nephrol</i> 2012; 44(6):1791-8. 2. Spasovski G, Stankov O, Masin-Spasovska J. Living-related donor kidney transplantation in Jehovah`s Witness patient: the importance of EPO preconditioning. <i>Int Urol Nephrol</i>. 2014 Mar;46(3):669-70. doi: 10.1007/s11255-014-0666-5. Epub 2014 Feb 15.		0.6*6=3.6 0.8*6=4.8	4.925 1*4.8+ 1.293= 6.093
Clin Transplant (1)(i.f. 1.751-2010) 1. Ivanovski N, Masin J, Rambabova-Busljetic I, Pusevski V, Dohcev S, Popov Z. The outcome of commercial kidney transplant tourism in Pakistan. <i>Clin Transplant</i> 2010;10:1-3.	1	6 0.6*6=3.6+ 1.751=5.351	5.351
Clinical Laboratory (1) (i.f. 0.904) 1. Spasovski D, Masin-Spasovska J, Nada M, Calovski J, Sandevska E, Osmani B, Sotirova T, Balkanov S, Dukovski D, Ljatif A, Spasovski G. Diagnostic value of brush border enzymes of the proximal renal tubules in rheumatoid arthritis. <i>Clin Lab</i>. 2011; 57(5-6):305-14.	1	6 0.6*6=3.6+ if 0.904= 4.504	4.504
Curr Drug Saf. (1) 1. Masin-Spasovska J, Dimitrovski K, Stavridis S, Stankov O, Dohcev S, Saidi S, Jakovski K, Balkanov T, Labacevski N, Stankov V, Lekovski L, Spasovski G. Acute fulminant hepatatis in kidney transplant recipient after repeated sevoflurane anesthesia- a case report and literature review. <i>Curr Drug Saf</i>. 2013; 8(2):141-4.	1	6 0.6*6=3.6	3.6
Hyppokratia (1) (i.f. 0.355) 1. Rambabova-Busljetic I , Popov Z, J Masin-Spasovska, Sikole A, Selim Gj, Dohcev S, Ivanovski N. Could living unrelated renal transplantation ameliorate the actual shortage of	1	6 0.6*6=3.6+ if 0.355=	3.955

organs in the Balkans region. Hyppokratia 2013 ; 17 :243-245.		3.955	
Int J Artif Organs (1) (i.f. 1.448) 1. J. Masin-Spasovska , S. Dohcev, O.Stankov, S. Stavridis, S. Saidi, B. Dejanova, P. Dejanov, A Hristova-Dimceva, K. Dimitrovski, G. Spasovski. Can an increased nitric oxide level be accepted as non-invasive marker for sub/acute rejection of the kidney allograft? Int J Artif Organs 2013; Dec 23;36(12):907-12.	1	6 $0.6*6=3.6+$ if 1.448= 5.048	5.048
Expert Opin Pharmacother.(1) (i.f.3.085) 1. Spasovski G, Masin-Spasovska J. How to improve the survival of the kidney transplant – is it only the pharmaceutical management? <i>Expert Opin Pharmacother.</i> 2014 May;15(7):905-8.doi: 0.1517/14656566. 2014. 896900. Epub 2014 Mar 11.	1	6 $0.8*6=4.8+$ if 3.085= 7.858	7.858
Exp Clin Transplant.(1)(i.f.o.798) 1. Pavleska-Kuzmanovska S, Popov Z, Ivanovski O, Ristovska V, Masin-Spasovska J , Rambabova-Busljetic I, Ivanovski N. Cyclosporine Nephrotoxicity and Early Posttransplant Hyperkalemija in Living-Donor renal recipients: Report of 4 cases. <i>Exp Clin Transplant.</i> 2014 Jan 13. doi: 10.6002/ect.2013.0159. [Epub ahead of print].	1	6 $0.6*6=3.6+$ if 0.798= 4.398	4.398
Секциски предавања на научен/стручен собир 1. J.Масин Спасовска. Подготовка на донор за жива и кадаверична трансплантација. Трансплантација на бубрези како комплексен, мултидисциплинарен организациски проблем-можеме ли подобро? Состанок на МЗНТВО, 18 мај 2012, Дипломатска сала на МБЦ, Скопски саем, Скопје, Македонија. 2. J. Масин Спасовска. Имуносупресивна терапија на одржување при реналната	2	1.0	2*1.0=2.0

трансплантација. Амфитеатар на Медицински факултет, состанок на Универзитетската клиника за урологија, 25 декември 2012, Скопје.			
Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество J.Masin Spasovska. CKD-MBD Guidelines in Kidney transplant recipients. Macedonian Society of Nephrology, Dialysis, Transplantation and Artificial Organs (MZNDTAO) in conjunction with the Albanian and Kosovo Society of Nephrology. "CKD MBD Guidelines- what are the regional implementation policies and possibilities" The meeting is a KDIGO endorsed and Genzyme Co. supported event. Skopski saem. 27 Februari 2010. J.Masin Spasovska. Graft survival and outcome from living-unrelated kidney donors compared to elderly donors: is there any advantage? Kongres nefrologa Srbije, Belgrade, Serbia, 7-9 October, 2010. J.Masin Spasovska. Comparison of graft outcome with elderly living-related donors. Hrvatski nefroloski Kongres. V Hrvatsko-Makedonski nefroloski sastanak, Split, Hrvatska, 6-7 October, 2011. J.Masin Spasovska. Chronic allograft nephropathy. Second meeting of the National Societies of Nephrology from Macedonia, Albania and Kosovo, Struga, 2011 J.Masin Spasovska. Evaluation of kidney donors (living and cadaveric). Third Meeting of the National Societies of nephrology from Kosovo, Macedonia and Albania, 29 September, Pristina, Kosovo, 2012. J.Masin Spasovska. Obstructive nephropathy caused by metastatic colon cancer after renal transplantation – a case report. Second International medical Congress of Southeast European Medical Forum (SEEMF), Nesebar, Bulgaria. 7-10 September 2011. J.Masin Spasovska. The value of protocol kidney biopsies in subclinical/borderline acute rejections and chronic allograft nephropathy, BANTAO 12-15 October, Thessaloniki, Greece, 2011. J.Masin Spasovska. When and why a diagnostic graft biopsy? IV Congress of the	11	2.0	11*2.0= 22.0

MZNDTAO, June 21-24, Ohrid, Macedonia, 2012. 9. J.Masin Spasovska. The role of nitric oxide in the diagnosis of acute rejection in kidney transplants. 2. Kongres nefrologa Srbije, 11-14 October, Beograd, Srbija, 2012. 10. J.Masin Spasovska. Can we improve the graft function by the use of early protocol biopsy? Fourth International Medical Congress (Southeast European Medical Forum-SEEMF), Portoroz, Slovenia, 1-15 September 2013. 11. J. Masin-Spasovska. Effect of donor age in the graft outcome and survival in living related kidney transplantation. The 14th Congress of the Middle East Society for Organ Transplantation and the 5th Middle East Transplant Games, September 10-13, 2014, Istanbul, Turcija.			
Учество на научен/стручен собир со меѓународно учество со предавање 1. J.Masin Spasovska. Can we prevent acute kidney rejection- the role of protocol biopsy? 11th Congress of BANTAO, Timisoara, Romania 26-29 September, 2013. 2. J.Masin Spasovska. Delayed graft function in renal transplantation: risk factors and short and long-term significance. International Congress, Varna, Bulgaria, 22-24 September, 2010.	2	1	2.0
Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество 1. J.Masin Spasovska. Protocol kidney graft biopsies in the clinical practice. 50th ERA-EDTA Congress, 18-21 May, 2013, Istanbul, Turkey. (покането пленарно предавање)	1	3	3.0
Учество на научен/стручен собир со реферат (постер) 1. Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dzikova S, et al. The impact of donor age on early post-transplant events and 1-year graft outcome in living related kidney transplantation. XXXVII ESAO Congress, Skopje, R. Macedonia, 8-10 September 2010.	8	0.5	8*0.5 4.0

(nagrada za najdobar poster na sesija) Int J Artif Organs 2010; 33 (7): 475. 2. J. Masin-Spasovska, G. Spasovski, N. Ivanovski. Significance of borderline and subclinical rejection in early renal allograft biopsies for chronic allograft dysfunction. 3rd Congress of NEPHRO and CME Course of BiH (EDTA-ERA), Sarajevo, Maj 2010. Книга на абстракти. стр.39. 3. J. Masin-Spasovska, G. Spasovski, G. Petrusevska, B. Dejanova, V. Malevska, P. Dejanov, L.Grcevska, Z. Popov, N. Ivanovski. Association between nitric oxide production following ischemia-reperfusion and acute rejection in kidney transplantation. 1st Macedonian Congress of Pathology with international participation, 12-16 October 2011, Ohrid, Macedonia. Proceedings and Abstracts, p 65. 4. J. Masin-Spasovska, G. Spasovski, G. Petrusevska, L.Grcevska, Z. Popov, N. Ivanovski. An analysis of early renal transplant protocol biopsies - the high incidence of borderline and subclinical rejection. 1st Macedonian Congress of Pathology with international participation, 12-16 October 2011, Ohrid, Macedonia. Proceedings and Abstracts, p 64. 5. J. Masin-Spasovska, S. Dohcev, O.Stankov, S. Stavridis, S. Saidi, B. Dejanova, I. Rambabova-Busletic, P. Dejanov and G.Spasovski. The association of acute kidney rejection and nitric oxide level- Could it be a non-invasive marker of choice? 50th ERA-EDTA Congress, 18-21 May, 2013.Istanbul, Turkey. MII 643. 6. J. Masin-Spasovska, S. Josifov, S. Dohcev, O.Stankov, S. Stavridis, S. Saidi, I. Rambabova-Busletic, M. Lazarevska, G.Spasovski. Slow recovery of the graft function because of an insufficient renal blood flow resolved through a bypass surgery. 11th Congress of BANTAO, 26-29 September, 2013, Timisoara, Romania. Abstract Book, BANTAO Journal 2013;Vol 11 (Supp 1): 33. 7. J. Masin-Spasovska, O.Stankov, S. Dohcev S. Stavridis, S. Saidi, S. Josifov I. Rambabova-Busletic, A. Hristova_Dimceva,			

K. Dimitrovski, G.Spasovski. Should we transplant Jehova`s witness patients from a living related donors? 11th Congress of BANTAO, 26-29 September, 2013, Timisoara, Romania. Abstract Book, BANTAO Journal 2013; Vol 11 (Supp 1), 56. 8. J. Masin-Spasovska and Goce Spasovski. Prevalence and risk factors for posttransplant diabetes mellitus in living kidney transplant recipients. SEEMF Congress, September 12-14, 2014, Ohrid, Macedonia.			
Апстракти објавени во зборник на конференција (меѓународна) 1. Pavlevska-Kuzmanovska S, Popov Z, Masin-Spasovska J, Spasovski G, Rambabova-Busljetic I, Sikole A, Ivanovski N. Cyclosporine A - associated hyperkalemia in renal transplant recipients: report of two cases. XXXVI Annual ESAO Congress, 2-5 September 2009, Campiegne-France. Int J Artif Organs 2009; 32(7): 441. 2 Rambabova-Busljetic I, Popov Z, Masin-Spasovska J, Spasovski G, Dohcev S, Sikole A, Ivanovski N. Custodiol versus eurocollins: effect on early graft recovery and 12-month follow-up after living renal transplantation. XXXVI Annual ESAO Congress, 2-5 September 2009, Campiegne-France. Int J Artif Organs 2009; 32(7): 443. 3 Spasovski G, Masin-Spasovska J, Oncevski A, Dejanov P <i>et al.</i> Risk factors for vascular calcification in a selected CKD population. XLVII ERA/EDTA Congress, 25-28 June, 2010, Munich, Germany. NDT Plus 2010; 3 (suppl 3): iii229. 4 Rambabova-Busljetic, J. Masin, G. Selim, P. Kolevski, Z. Popov, N. Ivanovski. Creatinine reduction ratio on day 2: useful marker for long-term transplant outcome in renal allograft patients. XXXVII ESAO Congress, Skopje, R. Macedonia, 8-10 September 2010. Int J Artif Organs 2010; 33 (7):474. 5 N. Ivanovski, J. Masin, P. Kolevski, K. Cakalarovski, Z. Popov. Use of elderly living kidney donors-20 years	21	1	1*21= 21

experience in the Balkans. XXXVII ESAO Congress, Skopje, R. Macedonia, 8-10 September 2010. <i>Int J Artif Organs</i> 2010; 33 (7): 475. 6 G. Severova Andreevska, J. Masin, S. Pavlevska, P. Kolevski, I. Rambabova-Busljetic, Z. Popov, N. Ivanovski. ABO-incompatible living donor transplantation-the first clinical experience in Skopje. XXXVII ESAO Congress, Skopje, R. Macedonia, 8-10 September 2010. <i>Int J Artif Organs</i> 2010; 33 (7): 475. 7 S. Pavlevska, J. Masin, P. Korneti, K. Cakalarovski, P. Kolevski, Z. Popov, N. Ivanovski. Urinary proteins as a surrogate marker for graft survival in marginal living donor renal transplantation. XXXVII ESAO Congress, Skopje, R. Macedonia, 8-10 September 2010. <i>Int J Artif Organs</i> 2010; 33 (7): 476. 8 Pavleska-Kuzmanoska S, Ivanovski N, Spasovski G, Masin-Spasovska J, et al. Noncompliance in patients with renal transplantation – a case report. XXXVII ESAO Congress, Skopje, R. Macedonia, 8-10 September 2010. (poster) <i>Int J Artif Organs</i> 2010; 33 (7): 476. 9 Dejanov P, Oncevski A, Masin-Spasovska J, Dejanova B, Spasovski G. Renal replacement therapy in developing countries in economical crisis condition – what strategy should be adopted? First International Medical Congress of SEEMF, Varna, Bulgaria, 22-24 September, 2010; Abstract book p65. 10 <u>Rambabova-Busljetic I</u>, Popov Z, Masin J, Spasovski G, Severova- Andreevska G, Sikole A, Ivanovski N. Blood pressure, anti-hypertensive treatment and graft survival in renal transplant recipients using elderly living kidney donors. XXXVIII Annual ESAO Congress, 9-12 October 2001, Porto, Portugal. <i>Int J Artif Organs</i> 2011; 34 (8): 652. 11 Masin-Spasovska J, Spasovski G, Petrusavska G, Popov Z, Ivanovski N. Impact of donor age on graft function and survival in living related kidney transplantation. XLVII ERA-EDTA Congress., Prague, Czech Republic, 23-26 2011. <i>NDT Plus</i> (2011) 4 (suppl 2): doi: 10.1093/ndtplus/4.s2.60 http://www.abstracts2view.com/era/view.php?nu=ERA11L_1810			

12 Rambabova Bushljetikj I, Masin-Spasovska J, Spasovski G, Popov Z, Sikole A, Ivanovski N. Use of expanded criteria living donors: possible solution of severe organ shortage in the Balkans. <i>Nephrol Dial Transplant</i> 2012; 27(Suppl 2): ii535. 13 Spasovski G, Masin Spasovska J, Rambabova Busletic I, Dohcev S, Stankov O, Stavridis S, Josifov S. Improvement in the national kidney transplant program through the South-Eastern European Health Network (SEEHN) initiative. European Organ Donation Congress, 24th ETCO-EDC, Dubrovnik, Croatia, 5-7 October, 2012. http://www.esot.org/Files/Content_Files/cpiw92012%20ETCO-EDC%20Abstracts%20Book.pdf 14 K.Cakalarovski, I. Rambabova-Busljetic, Z. Popov, P.Kolevski, J.Masin-Spasovska, N. Ivanovski. Is it really necessary to change the immunosuppressive protocol in living unrelated renal transplantation. Abstracts of the 12th Annual Congress of the French Speaking Society of Transplantation. <i>Transplant International</i> 25 (Suppl 2), 63. 15 Dohcev S, Stankov O, Stavridis S, Saidi S, Josifov S, Masin-Spasovska J, Spasovski G. Changing patterns in the urological postransplant care for an increased turnover of kidney graft recipients in R. Macedonia. Fourth International Medical Congress of SEEMF, Portoroz, Slovenia, 11-15 September, 2013; Abstract book: 64. 16 Josifov A, Dohcev S, Stankov O, Stavridis S, Saidi S, Rambabova-Busletic I, Lazarevska M, Stankov V, Masin-Spasovska J, Spasovski G. Improved Hemodynamic and Graft Function Through Bypass Surgery in a Living Donor Kidney Transplant Recipient. Fourth International Medical Congress of SEEMF, Portoroz, Slovenia, 11-15 September, 2013; Abstract book: 77. 17 Stankov O, Stavridis S, Dohcev S, Saidi S, Josifov S, Masin-Spasovska J, Hristova-Dimceva A, Stankov V, Dimitrovski K, Spasovski G. Living Donor Kidney Transplantation in Jehovah's Witness Patient. Fourth International Medical Congress of SEEMF, Portoroz, Slovenia, 11-15 September, 2013; Abstract book: 79. 18 N.Ivanovski, E. Masin-Spasovska, I. Rambabova-Busljetic, I. Nikolov, A. Sikole.			

Long term follow up of m-TOR based, CNI free regimen in recipients of de novo kidney transplants-A case control study. 3rd ELPAT/Congress/ESOT 2013 . 19 P.Dzekova-Vidimliski, E. Masin-Spasovska, I. Rambabova-Busljetic, I. Nikolov, A. Sikole, N.Ivanovski. The negative long term impact of hepatitis C infection on patient survival and graft function in renal transplant recipients- Single Center experience. 3rd ELPAT/Congress ESOT 2013. 20 N. Ivanovski, I. Rambabova-Busljetic, J. Masin-Spasovska, S. Dohcev, Z.Popov. Use of expanded criteria living donors: The possible solution of severe organ shortage in the Balkans. 3rd EPLAT Congress, 20-23 April 2013, Rotterdam, Netherlands. Absract book, p 102. 21 D. Mladenovska, A. Sikole, L. Trajcevska, G. Selim, J. Masin-Spasovska, S. Gelev, I. Rambabova-Busletic, N. Ivanovski. Education as a tool for improvement of willingness for transplantation in dialysis patients. 3rd EPLAT Congress, 20-23 April 2013, Rotterdam, Netherlands. Absract book, p 107			
Апстракти објавени во зборник на конференција (национална) 1. J. Masin-Spasovska, G. Spasovski, G. Petrusavska, B. Dejanova, V. Malevska, P. Dejanov, L.Grcevka, Z. Popov, N. Ivanovski. Association between nitric oxide production following ischemia-reperfusion and acute rejection in kidney transplantation. 1st Macedonian Congress of Pathology with international participation, 12-16 October 2011, Ohrid, Macedonia. Proceedings and Abstracts, p 65. 2. J. Masin-Spasovska, G. Spasovski, G. Petrusavska, L.Grcevka, Z. Popov, N. Ivanovski. An analysis of early renal transplant protocol biopsies - the high incidence of borderline and subclinical rejection. 1st Macedonian Congress of Pathology with international participation, 12-16 October 2011, Ohrid, Macedonia. Proceedings and Abstracts, p 64.	8	0.5	8*0.5= 4.0

3. Д. Младеновска, Л. Стаматов-Трајчевска, Е. Масин-Спасовска, И. Рамбабова-Бушлетиќ, А. Шиколе, Н. Ивановски. Како до повеќе живи дарители на бубрег. Четврти конгрес по нефрологија со меѓународно учество. 10-13 мај 2012, Скопје, Р. Македонија. Книга на апстракти. Стр. 48. 4. N. Ivanovski, K. Cakalarovski, P. Kolevski, E. Masin-Spasovska, I. Rambabova-Busletis, G. Severova-Andreevska, S. Pavlevska-Kuzmanovska, Z. Popov. Transplantacija na bubreg od ziv daritel so prosireni indikacii-makedonsko iskustvo. Cetvrti Kongres po nefrologija so megjunarodno ucestvo. 10-13 Maj 2012, Skopje, R. Makedonija. Книга на апстракти. стр. 49. 5. Rambabova-Busljetic, Z. Popov, J. Masin-Spasovska, P. Kolevski, G. Spasovski, N. Ivanovski. Could living unrelated renal transplantation ameliorate the actual shortage of organ in the Balkan region? Fourth Congress of nephrology with international participation. 10-13 May 2012, Skopje, Macedonia. Книга на апстракти. стр. 55. 6. Peneva M, Zogovska E, Damevska L, Noveski L, Dzonov B, Dohcev S, Stavridis S, Srceva M, Damevski A, Janchulev J, Masin-Spasovska J, Spasovski G. Soft tissue cover for an exposed transplanted kidney-a case report. IV Congress of Macedonian Society of Nephrology, Dialysis, Transplantation and Artificial Organs (MSNDTAO) 2012; Abstract book p48. 7. T Grujev, O Stojceva-Taneva, G Spasovski, J Masin-Spasovska, S Dimitrov. The prevalence of biomarkers as clinical predictors of diabetic nephropathy. IV Congress of Macedonian Society of Nephrology, Dialysis, Transplantation and Artificial Organs (MSNDTAO) 2012; Abstract book p62. 8. A Balazelkovska, M Popovska, J Masin-Spasovska, V Nikolov, G Spasovski. Rizik faktori za pojava na oralni promeni kaj pacienti so renalna zamenska terapija. IV Congress of Macedonian Society of Nephrology, Dialysis, Transplantation and Artificial Organs (MSNDTAO) 2012; Abstract book p73.			

Вкупно:			203.64

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
Книга од стручна област			
2. W.Weimar, M.A. Bos, J.J. V. Busschbach (Eds).Organ Transplantation: Ethical, Legal and Psychosocial Aspects. Expanding the European Platform. Part 2. Organ Tourism and Paid Donation . The Organ Shortage in the Balkans! Pakistan- The New Hope on the Horizon. Ivanovski N, Masin J , I. Rambabova-Busljetic, O,Ivanovski, V. Pusevski, S. Dohcev, Z. Popov.; 58-62. 2012.	1	8.0 (0.6*8.0=6.4)	$1*6.4=$ 6.4
Најдобар асистент по клиничка практика (Катедра за интерна медицина, 2010 год.)	1	1	1
Превод: Препораки за евалуација на дарители и приматели на бубрег и нивна периоперативна нега. ERBP-European Renal Best Practice Guideline on Kidney Donor and Recipient Evaluation and Perioperative Care. Mak Med Pregled 2014; 68(1): 1-9 (prevod).	1	2	2
		Вкупно:	9.4

Дејности од поширок интерес

	Број на	Поени од	Вкупно

	активности	формулар	поени
Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание Рецензент на Македонски медицински преглед	1	0.5	0.5
Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание (Bantao Journal)	1	1.0	1.0
Секретар на Четвртиот конгрес по нефрологија во Р. Македонија со меѓународно учество, во организација на МЗНДТВО во Охрид, Р. Македонија, 2012.	1	1	1.0
Модератор на сесија: Complications after kidney transplantation, на Четвртиот конгрес по нефрологија во Р. Македонија со меѓународно учество, во организација на МЗНДТВО, Охрид, 2012.	1	0.5	0.5
Член на Научниот комитет на Единаесеттиот конгрес на БАНТАО (Балканска нефролошка асоцијација) во Темишоара, Романија, 2013.	1	1	1.0
Член на Научниот комитет на Четвртиот конгрес на СЕЕМФ (SouthEast European Medical Forum) во Порторож, Словенија, 2013.	1	1	1.0
Модератор на сесија на Меѓународни нефролошки денови во чест на 75 години од раѓањето на акад. Момир Поленаковиќ и 50 години научна работа, VII македонско-хрватски нефролошки состанок, 26-27 септември 2014, МАНУ, Скопје.	1	0.5	0.5
Член на управен одбор на МЗНТВО (Македонско здружение за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи).	1	1	1.0

Награда за научни постигнувања од струкова организација			
Благодарница за активно учество во извршувањето на целите и задачите на МЛД (2014)	1	3.0	3.0
Masin-Spasovska J , Spasovski G, Dzikova S, et al. The impact of donor age on early post-transplant events and 1-year graft outcome in living related kidney transplantation. XXXVII ESAO Congress, Skopje, R. Macedonia, 8-10 September 2010. (nagrada za najdobar poster na sesija)	1	1	1.0
Вкупно:			10.5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
1. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	97,06
2. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	203,64
3. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	9,4
4. ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	10,5
Вкупно:	320,6

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1.Проф. д-р Љубе Глигоровски с.р.

2. Проф.д-р Стевка Богдановска с.р.

3.Проф. д-р Мери Трајковска с.р.

4.Проф. д-р Магдалена Геннадиева

Димитрова с.р.

5.Н.сов. д-р Лилјана Тозија с.р.

Н.сор. д-р Весна Герасимовска

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката н.сор. д-р Весна Герасимовска е родена на 7.6.1959 г, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје во 1976/77 г. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет во Скопје, на 24 години. Дипломирала на 21.4.1984 година, со просечен успех 8,80.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Докторска дисертација пријавила на 1999 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Централни венски катетери за изведување на хемодијализа – компликации и нивни решенија“ ја одбранила на 3.7.2003 година, пред Комисија во состав: акад.проф.д-р Момир Поленаковиќ, проф. д-р Ристо Гроздановски, н.сор.д-р Ангел

Ончевски, доц.д-р Каќа Поповска-Јовановска, проф.д-р Катица Зафировска. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област доктор на медицински науки.

На 25.5.2010 година е избрана во звањето научен соработник на Медицинскиот факултет во областа интерна медицина.

Во моментот е научен соработник. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр.985 од 30.4.2010 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот на Универзитетот бр. 548, 655, 747, 846, 914, 936, 968 и 985/2010, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката д-р Весна Герасимовска изведува практична настава-вежби со студенти од прв циклус студии и настава од втор циклус студии (настава, вежби, теренска настава, итн.), на прв циклус студии на студиската програма општа медицина и на втор циклус студии- специјализација по интерна медицина и семејна медицина.

Кандидатката учествува во континуирана обука на лекари за поставување на васкуларни пристапи за хемодијализа и во обука на лекарите од примарното здравство. Активно е вклучена како ментор на специјализантите по интерна и семејна медицина.

Кандидатката учествувала како член во Комисија за оцена/или одбрана на 4 дипломски и 1 магистерски труд.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Д-р Весна Герасимовска има објавено вкупно 5 научни труда од нефролошката област, од кои 5 труда во меѓународни научни списанија.

Д-р Весна Герасимовска учествувала во настава на бројни работилници, школи, конгреси, теоретски и практични курсеви за континуирана медицинска едукација. Има реализирано повеќе усни презентации на европски и интернационални конгреси.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Весна Герасимовска е активно вклучена во стручно-апликативната работа на ЈЗУ Клиника за нефрологија при Медицинскиот факултет во Скопје и преку Македонското здружение за контрола на интрахоспиталните инфекции (МЗКИХИ). Врши стручна едукација на членовите на Здружението и на тимовите за интрахоспитални инфекции.

Кандидатката д-р Весна Герасимовска остварила експертски активности во вршење стручен надзор на работата на центрите за дијализа во Р.Македонија, како и во програми за спречување на интрахоспиталните инфекции.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој во Клиничкиот центар во Љубљана, Клинички оддел за нефрологија во периодот 20.3-20.6.2013 г.

Член е на повеќе национални, балкански и интернационални здруженија.

Член е на Надзорниот одбор на МЗКИХИ.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Министерството за здравство и Лекарската комора на Македонија:

- Комисија за интрахоспитални инфекции (2010,2012);
- Работна група за обука на матичните лекари за примена на клиничките упатства за практикување медицина базирана на докази;
- член на Комисијата за вршење на стручен надзор од интерната медицина при ЛКМ;
- акредитиран испитувач за спроведување на стручниот испит на здравствените работници со високо образование.

Н сор. д-р В. Герасимовска има учествувано во преводите на поглавја во Учебник по семејна медицина д-р Роберт Е. Ракел (Textbook of Family Medicine, 7th edition by Robert E.Rakel, 2010 и поглавја во Принципи на интерната медицина на ХАРИСОН (Harrison's PRINCIPLES OF INTERNAL MEDICINE ,17TH edition), 2012.

Конгресни активности: член на организациониот одбор на Четвртиот Конгрес по нефрологија со меѓународно учество на Здружението по нефрологија при МЛД, 10-13 Мај,2012 Скопје, Р.Македонија и член на организациониот одбор на XXXVII Annual European Society for Artifical Organs – ESAO Congress (Европската асоцијација на вештачки органи), 8-11 September , 2010, Skopje, R.Macedonia.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Весна Герасимовска, во 2011, 2012, 2013, 2014 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет. Во зимскиот семестар 2013/2014 г. е избрана за најдобар асистент по предметот интерна медицина.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Н. сор. д-р Весна Димитар Герасимовска

Институција: Медицински факултет Скопје, УКИМ, Скопје

ЈЗУ Универзитетска клиника за нефрологија, Скопје

Научна област: интерна медицина

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Назив на активноста:	поени	поени
Одржување на настава		
- од втор циклус студии (спец. по семејна медицина – едукатор – 2010/2012)	7 спец. x 35ч. x x 2 нед.x 0.05	24.5
- од втор циклус студии (предавања на спец. по интерна медицина на нефрологија, 2010/2014)	0,05 x 5	0,25
Настава во школи и работилници (учесник)	1	11
1. Работилница: Семејна медицина – принципи и новости, Континуирана медицинска едукација, Центар за семејна медицина, Медицински факултет - Скопје, 7.6.2011 г. 2. Годишен состанок: Работилница на МЗКИХИ, 15 октомври 2010, Скопје, Р.Македонија. 3. Семинар: „Нови стандарди и трендови во стерилизација во здравствените установи“, 2 декември 2010 г. Скопје, Р.Македонија. 4. Симпозиум: Превенција и третман на ХЦВ инфекцијата кај пациентите на хемодијализа, Здружение на нефролози при МЛД, 15.4.2011, Скопје. 5. European Accreditation Council for Continuing Medical Education (EACCME), CME Activity: 10th BANTAO Congress, Chalkidiki, Greece (13-15.10.2011). 6. Работилница на Schulke: Multi-Drug Resistant Organisms - MDRO, 25th November 2011, Skopje/ Vienna, R.Macedonia. 7. СЗО, Канцеларија, Скопје : “Енергетска ефикасност во здравствениот сектор”, декември 2011. 8. World Forum for Hospital Sterile Supply :First international conference: “Setting up new standards in CSSD in healthcare facilities “, 28-29 September 2011, Skopje, R.Macedonia. 9. Семинар: “Спречување на појавата и ширењето на заразните болести во здравствените установи и постапувањето со медицинскиот отпад”, Стопанска комора на Македонија, 18 декември 2012 Скопје, Р.Македонија. 10. Симпозиум со работилница во организација на МЗКИХИ и Микробиолошкото здружение на Р.Србија: Методи за следење на интрахоспиталните инфекции 21-22.3.2014 г., Врањска бања, Р. Србија. 11. Сертифицирана Работилница на Schulke: Професионално репроцесирање на инструменти и ендоскопи: Минимизирање на ризикот од инфекции, 8		

мај 2014 г., Скопје.		
Одржување на вежби – 2010-2014 г		
1. Одржување на вежби од прв циклус студии (медицинари – интерна медицина)	3 часа x 15 нед. x 10 сем x 0,03	13,5
2. Одржување на вежби од прв циклус студии (медицинари – клиничко испитување (2010-2014))	3 вежби x 4 часа x 10 сем x 0,03	3,6
3. Одржување на вежби од прв циклус студии (медицинари – ургентна медицина)	1 вежба x 3 часа x 0,03 x 3 сем	0,27
Одржување на менторска настава за здравствена клиничка пракса (од 2010 до 2014)	2 вежби x 40 часа x 10 сем. x 0,06	48
Консултации со студенти	24 годишно x 5 год. x 0,002	0,24
Консултации со студенти во рамките на здравствена клиничка практика (2010-2014)	10 сем x 6 студенти x 0,2	12
Ментор и едукатор на здравствена едукација -доедукација по семејна медицина (2011-2014)	6 кан. x 2 нед. x 5 ч. x 0,08 5 кан. x 2 нед. x 5 ч. x 0,08 6канд. x 2 нед. x 5ч. x 0,08 4 кан. x 1 нед. x 5ч x 0,08 3 кан x 2 нед x 5ч x 0,08	24 20 24 8 12
Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура	2 x 0,3	0,6
Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	4 x 0,1	0,4

Вкупно		202,36

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА РАБОТА

	бр.	поени	вкупно поени
Дел од монографија	1	4	4
В.Герасимовска: Репроцесирање на системите за хемодијализа. Стр. 91-96 во книгата К.Поповска, Н.Пановски, В.Герасимовска, Н.Јанкуловски, М.Здравковска, У. Демири Шаипи: Интрахоспитални инфекции – Мултифакторски пристап во превенција на нозокомијалните инфекции. Скопје, Дејо интернационал, 2014 стр 1-153 ISBN 978-9989-2167-4-9			
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	5	6+i.f	30
1. BANTAO Journal (A. Oncevski, P.Dzekova, V.Gerasimovska , P. Dejanov, L. Tozija: 6Multiple Myeloma, Renal Involment and Sepsis-Case report, BANTAO Journal 2010;7(1):55-57.	1	6	
2. Macedonian Journal of Medicine Science (MJMC) (K.Popovska, M.Zdravkovska, V.Gerasimovska , K. Mihajlov, B. Blazevska, K.Icev: Evaluation of different methods for hygienic microbiological control from the working surfaces in the microbiological laboratories. . Maced J Med Sci. 2011 Sep 30; 4(3):240-244. http://dx.doi.org/10.3889/MJMS.1957-5773.2011.0183)	1	6	

3. Contributions, Section of medical sciences, XXXV 2,2014 (M.Polenakovic, S.Bogdanovska, K. Cakalaroski, S.Dzikova, Gj.Masin, J.Masin-Spasovska, A.Oncevski, V.Gerasimovska, G.Spasovski, R.Grozdanovski, O.Stojceva-Taneva, L.Grcevska, A.Sikole, P.Dejanov, Lj.Tozija, K.Zafirovska, N.Ivanovski, Lj.Lozance, V.Pusevski : Protocol for performing nephrological activity in Republic of Macedonia, Contributions, Section of medical sciences, XXXV 2,2014) 4. Acta morphol. 2014;Vol.11(2):28-32 (B.Gerasimovska-Kitanovska, V.Gerasimovska : Extended spectrum beta-lactamase (ESBL) strains of E.coli as a cause of urinary tract infections in hospitalized patients. Acta morphol. 2014;Vol.11(2):28-32) 5. Acta morphol. 2014;Vol.11(2):33-37 (V.Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska, K.Popovska–Jovanovska: Nosocomial infection with Stenotrophomonas maltophilia as a risk in haemodialysis patients with central venous catheters. Acta morphol. 2014;Vol.11(2):33-37)	1	6	
	1	6	
	1	6	
Пленарно предавање на научен стручен собир	1	2	2
1. V.Gerasimovska: Femoral catheters used as a temporary and permanent vascular access : our experience, IV			

Macedonian-Croatian Nephrology Meetings, 22-25 October 2010 ,Dojran, Macedonia			
Пленарно предавање на научен стручен собир со меѓународно учество	1	3	3
1.В.Герасимовска: Катетер поврзани инфекции кај централните венски катетери за изведување на хемодијализа – кои се најчестите предизвикувачи? 5-ти Конгрес на микробиологи на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 28-31 Мај 2014г (поканет предавач)			
Секциско предавање на научен/стручен собир	6	1	6
1. Н.сор.д-р В.Герасимовска: Значење на хигиенски исправен воздух во оперативни и ендоскопски сали - Состанок на Македонското здружение за контрола на интрахоспиталните инфекции (МЗКИХИ) (17.12.2010) 2.Н.сор.д-р. В.Герасимовска: Кардиоваскуларни компликации на васкуларните пристапи, Македонско здружение за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи (МЗНДТВО)- Секција по повод прославата на Светскиот ден на бубрегот, Струга, 9.3.2011 г. 3.Н.сор.д-р В.Герасимовска: МРСА во оперативни сали - Стручен состанок на Македонското здружение за контрола на интрахоспиталните инфекции (МЗКИХИ) - 8.4.2011. 4.Н.сор.д-р В.Герасимовска: Стратегии за превенција на катетер-поврзани инфекции кај пациентите со централни венски катетери за хемодијализа Здружение на нефролозите при МЛД, стручен состанок одржан на 28.9.2011. 5.Н.сор.д-р В.Герасимовска: Инфекции поврзани со венски катетери - Состанок на Македонското здружение за контрола на интрахоспиталните инфекции (МЗКИХИ) - 2.12.2011. 6.Н.сор.д-р В.Герасимовска: Централни венски катетери за хемодијализа- не ги сакаме , но не можеме без нив!! Здружение на нефролозите при МЛД, стручен состанок одржан на 21.9-23.9.2012 Дојран, Р. Македонија			
Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	11	2	22
1. V. Gerasimovska, A.Oncevski, A.Sikole :Nosocomial			

infections as a risk in hemodialysis patients with central venous catheters , XXXVII Annual ESAO Congress, 8-11 September , 2010, Skopje, R.Macedonia , Int J Artif Organs 2010;33 no 7 pp 424.

2. V. Gerasimovska, A.Oncevski, B. Gerasimovska-Kitanovska, A.Sikole: Temporary femoral catheters for hemodialysis- hospitalized vs ambulatory patients, VASA - 12th Symposium of Vascular Access for Hemodialysis -12-14 May, 2010, Las Vegas, USA, The Journal of Vascular Access 2010; 11 supl.2, p.S-27.

3. V. Gerasimovska, A.Oncevski, B. Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Catheter-related bacteremia – comparison of non-tunneled vs tunneled haemodialysis catheters, 7th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Istanbul, Turkey, 5-7 May 2011, The Journal of Vascular Access Vol 12, No2, April-June 2011 p. 151.

4. V. Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska, A.Sikole: Suspected catheter-related bloodstream infection – nontunneled vs tunneled hemodialysis catheters , XXXVIII Annual ESAO Congress, 9-12 October , 2011, Porto, Portugal , Int J Artif Organs 2011; 34 (8): 644.

5. V. Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Risk factors of nontunneled noncuffed hemodialysis catheter malfunction, 10th BANTAO Congress, 13-15 October, 2011, Chalkidiki, Greece, Abstract book, BANTAO Journal, Vol 9, Suppl 1, October 2011 p.3.

6. V. Gerasimovska, A.Oncevski,B. Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Catheter-related bloodstream infection in patients with permanent hemodialysis catheters, 10th BANTAO Congress, 13-15 October, 2011, Chalkidiki, Greece, Abstract book, BANTAO Journal, Vol 9, Suppl 1, October 2011 p.4.

7. V. Gerasimovska, P. Dejanov, V.Pusevski, B. Gerasimovska- Kitanovska: Creation and use of pre-dialysis arterio-venous fistula, 4 Конгрес на Македонското здружение за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи (МЗНДТВО) со интернационална партиципација, Охрид, Р. Македонија, 21-24 јуни 2012, Книга на апстракти, стр 52.

8. V. Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska A.Sikole: Management of infection with gram positive cocci as a reason for catheter-related bloodstream infection, XL Annual ESAO Congress, 11-14 September , 2013, Glasgow ,Scotland. Int J

Artif Organs 2013; 36 (8): 546 9. В.Герасимовска: Ефикасна антибиотска терапија за бактериемија поврзана со тунелизирани феморални катетери како пристап за хемодијализа. КОНГРЕС НА ЛЕКАРИТЕ на Р.Македонија со меѓународно учество, 15-18 јуни 2011, Охрид, Р.Македонија, Зборник на апстракти. Мак. мед. преглед, год :65 (супл.81) стр.60. 10. V.Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska, A.Sikole : Outcomes of Arteriovenous Fistula Created Before Dialysis Start, 2014 VASA (Vascular Access Society of America) Symposium, Dallas Texas, May 2-3, 2014, J Vasc Access 2014 ; 15 (2): 150. 11. V.Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska, A.Sikole : Hemodialysis tunneled central venous catheters: single center experience, XLI Annual ESAO Congress, 17-20 September , 2014, Rome ,Italy. Int J Artif Organs 2014; 37 (8): 604.			
Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација)	5	1	5
1. Р. Антароров, И .Николов, В. Герасимовска: Приказ на случај : Синдром раме-шака по креирање на АВ фистула. Четврти конгрес по нефрологија на Р.Македонија со меѓународно учество, Скопје, Р. Македонија, 10-13 мај 2012, Книга на апстракти, стр. 23. 2.Б.Герасимовска-Китановска, К.Зафировска, С. Богдановска, Љ. Лозанче, В.Герасимовска : Хипертензија и хронична бубрежна болест. Трети конгрес на лекарите по ОМ/СМ на Република Македонија со меѓународно учество, Охрид, 26-29 април 2012. 3.К.Поповска, М.Здравковска, К.Михајлов, В.Герасимовска: Methods for hygienic microbiological control from the working surfaces in health-care facilities versus stuff behavior. 5-ти Конгрес на микробиологи на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 28-31 мај 2014 г. 4. В. Gerasimovska-Kitanovska, S. Bogdanovska, G. Severova-Andreevska, V.Gerasimovska, A. Sikole, K. Zafirovska: A novel prognostic model for preeclampsia, 50 th ERA-EDTA Congress, May 18-21, 2013 ,Istanbul, Turkey NDT Vol 28 No S1 May 2013 p i92. 5. В.Gerasimovska-Kitanovska, K.Zafirovska, S. Bogdanovska, V.Gerasimovska, A.Sikole : Risk factors for occurrence of early and severe preeclampsia, 51st ERA-EDTA Congress,			

Amsterdam, Netherlands May 31-June 3rd 2014 Nephrol.Dial.Transplant. (2014) 29 (5).			
Учество на научен/стручен собир со реферат (постер)	19	0,5	9,5
1. V. Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska, A.Sikole :Infection with antimicrobial-resistant microorganisms in patients with tunneled cuffed hemodialysis catheters , XXXVII Annual ESAO Congress, 8-11 September , 2010, Skopje, Int J Artif Organs 2010;33 no 7 pp 485 . 2. V. Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska A.Sikole :Antimicrobial agents and chemotherapy for bacteremia associated with tunneled femoral catheters for hemodialysis, XXXVII Annual ESAO Congress, 8-11 September , 2010, Skopje, R.Macedonia , Int J Artif Organs 2010;33 no 7 pp 463. 3. V. Gerasimovska, A.Oncevski, B. Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Nosocomial events in patients on hemodialysis with tunneled femoral and jugular catheters, VASA -12th Symposium of Vascular Access for Hemodialysis – 12-14 May ,2010, Las Vegas, USA, The Journal of Vascular Access 2010; 11 supl.2, p.S-22. 4. V. Gerasimovska, A.Oncevski, K. Popovska-Jovanovska, A. Sikole: Bacteremia caused by Stenotrophomonas maltophilia in hemodialysis patients with central venous catheters – is it a nosocomial infection?, 7th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Istanbul, Turkey, 5-7 May 2011, The Journal of Vascular Access Vol 12, No2, April-June 2011 p.176. 5. V.Gerasimovska, K.Popovska-Jovanovska : Intrahospital infection as a risk in hemodialysis patients with central venous catheters. International Conference on Prevention & Infection Control (ICPIC 2011), Geneva, Switzerland, 29 June-2 July 2011, BMC Proceedings 2011, Vol 5 Suppl 6 p 79. 6. V. Gerasimovska, A.Oncevski,B. Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole : Epidemiology and outcome of nosocomial catheter-related bloodstream infections in patients on hemodialysis with temporary femoral catheters. XLVIII ERA-EDTA Congress June 23-26.2011 Prague Czech Republic, NDT. 7. K. Popovska, M. Soljakova, M. Zdravkovska,V.Gerasimovska, E. Zdraveska ,K. Icev : Unusual appearance of Stenotrophomonas maltophilia in			

entubated patients hospitalized in Clinic for anesthesiology, reanimation and intensive care, KARIL Skopje Eleventh Congress of the International Federation of Infection Control (IFIC), Oct 12-15, 2011, Venice, Italy, Abstract book p 63.

8. В. Герасимовска, А. Ончевски, К. Поповска-Јовановска Б. Герасимовска-Китановска, А. Шиколe : Употреба на антибиотска терапија за катетер поврзана инфекција кај тунелизирани феморални катетери. Четврти конгрес по нефрологија на Р. Македонија со меѓународно учество, Скопје, Р. Македонија, 10-13 мај 2012, Книга на апстракти, стр. 37.

9. В. Герасимовска, А. Ончевски, Б. Герасимовска-Китановска, А. Шиколe : Компликации и исход на привремените феморални катетери за хемодијализа. Четврти конгрес по нефрологија на Р. Македонија со меѓународно учество, Скопје, Р. Македонија, 10-13 мај 2012, Книга на апстракти, стр. 37.

10. В. Герасимовска, Л. Тозија, З. Петронијевиќ, И. Николов : CASE-REPORT-SPONDYLODISCITIS - ретка компликација на катетер поврзана инфекција кај пациент на дијализа. Четврти конгрес по нефрологија на Р. Македонија со меѓународно учество, Скопје, Р. Македонија, 10-13 мај 2012, Книга на апстракти, стр. 39.

11. V. Gerasimovska, A. Oncevski, B. Gerasimovska-Kitanovska: Outcome of central venous catheters used as a vascular access in diabetic patients on hemodialysis. 4-ти Конгрес на македонското здружение за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи (МЗНДТВО) со интернационална партиципација, Охрид, Р. Македонија, 21-24 јуни 2012, Книга на апстракти, стр 61/62.

12. V. Gerasimovska, B. Gerasimovska- Kitanovska, K. Popovska-Jovanovska, A. Sikole: Gram positive cocci as a reason for catheter-related bloodstream infection, 8th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Prague, Czech Republic, 25-27 April 2013, The Journal of Vascular Access Vol 14, No1, January-March 2013 p.40.

13. V. Gerasimovska, B. Gerasimovska- Kitanovska, A. Sikole: Predialysis arteriovenous fistula creation – the best choice of vascular access for patients on hemodialysis, 8th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Prague, Czech Republic, 25-27 April 2013, The Journal of Vascular Access Vol 14, No1, January-March 2013 p.40/41.

14. V. Gerasimovska, B. Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Outcomes of vascular access creation –arteriovenous

fistula prior to hemodialysis 50 th ERA-EDTA Congress, May 18-21, 2013 ,Istanbul, Turkey NDT Vol 28 No S1 May 2013 p. i230. 15. V. Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska: Suspected catheter-related bloodstream infection-nontunneled vs tunneled hemodialysis catheters 50 th ERA-EDTA Congress, May 18-21, 2013 ,Istanbul, Turkey NDT Vol 28 No S1 May 2013 p. i236. 16. P.Dejanov, V.Gerasimovska, A.Oncevski : Clotting factors in patients with end stage renal disease.J Artif Organs, Rostocks 2012; 35(8):579. 17. V.Pushevski , P. Dejanov, V. Gerasimovska, A. Oncevski, A. Sikole: Early detection of venous stenosis in arteriovenous fistula, 8th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Prague, Czech Republic, 25-27 April 2013, The Journal of Vascular Access Vol 14, No1, January-March 2013 p.56. 18. В.Герасимовска, Б.Герасимовска-Китановска, К. Поповска: Stenotrophomonas maltophilia - предизвикувач на катетер поврзана инфекција кај пациенти на хемодијализа, Петти конгрес на микробиологи на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 28-31 мај 2014 г., Мак мед преглед Год:86 (супл. 86) стр.117, 2014. 19.V.Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska, Z.Cekovska, K.Popovska : Catheter-related bloodstream infection caused from gram positive cocci in patients on chronic hemodialysis. 5-ти Конгрес на микробиологи на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 28-31 Мај 2014г , Мак мед преглед Год:86 (супл. 86) стр.118, 2014.			
Апстракт објавен во зборник на конференција	34	1	34
- меѓународна			
1. V. Gerasimovska, A.Oncevski, A.Sikole :Nosocomial infections as a risk in hemodialysis patients with central venous catheters , XXXVII Annual ESAO Congress, 8-11 September , 2010, Skopje, R.Macedonia , Int J Artif Organs 2010;33 no 7 pp 424. 2.V.Gerasimovska, A.Oncevski,B.Gerasimovska-Kitanovska, A.Sikole :Infection with antimicrobial-resistant microorganisms in patients with tunneled cuffed hemodialysis catheters , XXXVII Annual ESAO Congress, 8-11 September , 2010, Skopje, Int J Artif Organs 2010;33 no 7 pp 485. 3.V. Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska A.Sikole :Antimicrobial agents and chemotherapy for bacteremia associated with tunneled femoral catheters for hemodialysis, XXXVII Annual ESAO Congress, 8-11 September , 2010, Skopje, R.Macedonia , Int J Artif Organs			

2010;33 no 7 pp 463.

4. V. Gerasimovska, A.Oncevski, B. Gerasimovska-Kitanovska, A.Sikole: Temporary femoral catheters for hemodialysis- hospitalized vs ambulatory patients, VASA - 12th Symposium of Vascular Access for Hemodialysis -12-14 May, 2010, Las Vegas, USA, The Journal of Vascular Access 2010; 11 supl.2, p.S-27.

5.V. Gerasimovska, A.Oncevski, B. Gerasimovska-Kitanovska, A.Sikole: Nosocomial events in patients on hemodialysis with tunneled femoral and jugular catheters, VASA -12th Symposium of Vascular Access for Hemodialysis - 12-14 May, 2010, Las Vegas, USA, The Journal of Vascular Access 2010; 11 supl.2, p.S-22.

6. V. Gerasimovska, A.Oncevski, B. Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Catheter-related bacteremia – comparison of non-tunneled vs tunneled haemodialysis catheters, 7th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Istanbul, Turkey, 5-7 May 2011, The Journal of Vascular Access Vol 12, No2, April-June 2011 p. 151.

7.V. Gerasimovska, A.Oncevski, K. Popovska-Jovanovska, A. Sikole: Bacteremia caused by *Stenotrophomonas maltophilia* in hemodialysis patients with central venous catheters – is it a nosocomial infection?, 7th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Istanbul, Turkey, 5-7 May 2011, The Journal of Vascular Access Vol 12, No2, April-June 2011 p.176.

8. V. Gerasimovska, A.Oncevski, B.Gerasimovska-Kitanovska A.Sikole :Suspected catheter-related bloodstream infection – nontunneled vs tunneled hemodialysis catheters , XXXVIII Annual ESAO Congress, 9-12 October , 2011, Porto, Portugal , Int J Artif Organs 2011; 34 (8): 644.

9. V. Gerasimovska, A.Oncevski,B. Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Risk factors of nontunneled noncuffed hemodialysis catheter malfunction, 10th BANTAO Congress, 13-15 October, 2011, Chalkidiki, Greece, Abstract book, BANTAO Journal, Vol 9, Suppl 1, October 2011 p.3.

10. V. Gerasimovska, A.Oncevski,B. Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole: Catheter-related bloodstream infection in patients with permanent hemodialysis catheters, 10th BANTAO Congress, 13-15 October, 2011, Chalkidiki, Greece, Abstract book, BANTAO Journal, Vol 9, Suppl 1, October 2011 p.4.

11. V. Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska A.Sikole: Management of infection with gram positive cocci as a reason for catheter-related bloodstream infection, XL Annual ESAO

Congress, 11-14 September , 2013, Glasgow ,Scotland. Int J Artif Organs 2013; 36 (8): 546.

12. S. Pavleska, S. Gelev, G. Spasovski. S. Dzikova, S. Tosev, A. Oncevski , P. Dejanov **V. Gerasimovska**, L.Trajceska,G.Selim, V. Amitov, A.Sikole :Relationship between thrombosis of arterio-venous fistula and carotid atherosclerotic lesions in hemodialysis patients , XXXVII Annual ESAO Congress, 8-11 September , 2010, Skopje, R.Macedonia , Int J Artif Organs 2010;33 no 7 pp 461.

13. A.Asani, P.Dejanov, **V.Gerasimovska**, A.Oncevski, L.Trajceska, V.Amitov,V.Pusevski, G.Severova-Andreevska,A.Sikole :Predictors of native fistula thrombosis in hemodialysis patients, XXXVII Annual ESAO Congress, 8-11 September , 2010, Skopje, R.Macedonia , Int J Artif Organs 2010;33 no 7 pp 483.

14. V.Pusevski, D. Mladenovska, L. Trajceska, V. Amitov, **V. Gerasimovska**, P.Dejanov,A.Oncevski, A.Sikole :Delivered blood flow predicts quality of life in dialysis patients , XXXVIII Annual ESAO Congress, 9-12 October , 2011, Porto, Portugal , Int J Artif Organs 2011; 34 (8): 672.

15. S.Gelev,L.Trajceska, E. Srbinovska, S. Pavleska, A. Oncevski, P. Dejanov, **V.Gerasimovska**, G.Selim, A.Sikole: Is there an association between arteriovenous fistula thrombosis and presence of cardiac valve calcifications in non-diabetic hemodialysis patients, 49th ERA-EDTA Congress, May 24-27,2012 Paris, France, NDT Vol 27 No S2 pp 258 , May 2012.

16. M. Danceva, S.Ljoki, **V. Gerasimovska**, L. Gruevska, D.Postolova, B. Kalkus C. Popovska, S.Pejkovska, P.Dejanov, A.Oncevski :The role of the medical nurse in patients with pre-dialysis arteriovenous fistula creation. 41th EDTNA/ERCA International Conference, 15-18 September 2012 Strasbourg, France, Abstract book p 116.

17. **V. Gerasimovska**, A.Oncevski, B. Gerasimovska-Kitanovska, K.Popovska, A. Sikole : Central venous catheter – associated bloodstream infection – comparison of tunneled vs nontunneled hemodialysis catheters, VASA -13th Symposium of Vascular Access for Hemodialysis – 09-11-14 May ,2012, Orlando, Florida, USA, The Journal of Vascular Access 2012; 11 supl.2, p.S-22.

18. V.Pushevski , P. Dejanov, V. Gerasimovska, A. Oncevski, A. Sikole: Early detection of venous stenosis in arteriovenous fistula, 8th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Prague, Czech Republic, 25-27 April 2013, The Journal of Vascular Access Vol 14, No1, January-March 2013 p.56. 19.V.Gerasimovska, K.Popovska-Jovanovska : Intrahospital infection as a risk in hemodialysis patients with central venous catheters. International Conference on Prevention & Infection Control (ICPIC 2011), Geneva, Switzerland, 29 June-2 July 2011, BMC Proceedings 2011, Vol 5 Suppl 6 p 79. 20.V. Gerasimovska, A.Oncevski,B. Gerasimovska-Kitanovska, A. Sikole : Epidemiology and outcome of nosocomial catheter-related bloodstream infections in patients on hemodialysis with temporary femoral catheters. XLVIII ERA-EDTA Congress June 23-26.2011 Prague Czech Republic, NDT. 21.K. Popovska, M. Soljakova, M. Zdravkovska,V.Gerasimovska, E. Zdraveska ,K. Icev : Unusual appearance of <i>Stenotrophomonas maltophilia</i> in intubated patients hospitalized in Clinic for anesthesiology, reanimation and intensive care, KARIL Skopje Eleventh Congress of the International Federation of Infection Control (IFIC),Oct 12-15,2011, Venice, Italy, Abstract book p 63. 22. P.Dejanov, V.Gerasimovska, A.Oncevski : Clotting factors in patients with end stage renal disease.J Artif Organs, Rostocks 2012; 35(8):579. 23.V.Pusevski, L.Trajcevska, V.Gerasimovska, P.Dejanov, A.Oncevski, A. Sikole : Early detection in venous stenosis in arteriovenous fistula J Artif Organs, Rostocks 2012; 35(8): 602. 24.V. Gerasimovska, B. Gerasimovska- Kitanovska, K. Popovska-Jovanovska, A. Sikole: Gram positive cocci as a reason for catheter-related bloodstream infection, 8th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Prague, Czech Republic, 25-27 April 2013, The Journal of Vascular Access Vol 14, No1, January-March 2013 p.40. 25.V. Gerasimovska, B. Gerasimovska- Kitanovska, A. Sikole: Predialysis arteriovenous fistula creation – the best choice of vascular access for patients on hemodialysis, 8th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Prague, Czech Republic, 25-27 April 2013, The Journal of Vascular Access Vol 14, No1, January-March 2013 p.40/41. 26. V.Pushevski , P. Dejanov, V. Gerasimovska, A. Oncevski, A. Sikole: Early detection of venous stenosis in arteriovenous fistula, 8th International Congress of the Vascular Access Society (VAS) Prague, Czech Republic, 25-27 April 2013, The Journal of Vascular Access Vol 14, No1, January-March 2013 p.56.			

27. B. Gerasimovska-Kitanovska, S. Bogdanovska, G. Severova-Andreevska, V.Gerasimovska, A. Sikole, K. Zafirovska: A novel prognostic model for preeclampsia, 50 th ERA-EDTA Congress, May 18-21, 2013 ,Istanbul, Turkey NDT Vol 28 No S1 May 2013 p i92. 28. B. Gerasimovska-Kitanovska, S. Bogdanovska, G. Severova-Andreevska, V.Gerasimovska, A. Sikole : Morning surge on 24 hour blood pressure monitoring more pronounced in mild chronic kidney disease, 50 th ERA-EDTA Congress, May 18-21, 2013 ,Istanbul, Turkey NDT Vol 28 No S1 May 2013, p i86. 29.V. Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska, A.Sikole: Outcomes of vascular access creation –arteriovenous fistula prior to hemodialysis 50 th ERA-EDTA Congress, May 18-21, 2013 ,Istanbul, Turkey NDT Vol 28 No S1 May 2013 p. i230. 30.V. Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska: Suspected catheter-related bloodstream infection-nontunneled vs tunneled hemodialysis catheters 50 th ERA-EDTA Congress, May 18-21, 2013 ,Istanbul, Turkey NDT Vol 28 No S1 May 2013 p. i236. 31. M. Danceva, V. Gerasimovska, C. Popovska, A. Sikole :Nursing care protocol for tunneled hemodialysis catheters. 42th EDTNA/ERCA International Conference, Aug 31st – Sept 3rd,2013 Malmo, Sweeden, Abstract book p 149/150. 32.B.Gerasimovska-Kitanovska, K.Zafirovska, S. Bogdanovska, V.Gerasimovska, A.Sikole : Risk factors for occurrence of early and severe preeclampsia, 51st ERA-EDTA Congress, Amsterdam, Netherlands May 31-June3rd Nephrol.Dial.Transplant. (2014) 29 (5). 33.V.Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska, A.Sikole : Outcomes of Arteriovenous Fistula Created Before Dialysis Start, 2014 VASA (Vascular Access Society of America) Symposium, Dallas Texas, May 2-3, 2014, J Vasc Access 2014 ; 15 (2): 150. 34. V.Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska, A.Sikole : Hemodialysis tunneled central venous catheters: single center experience, XLI Annual ESAO Congress, 17-20 September , 2014, Rome ,Italy. Int J Artif Organs 2014; 37 (8): 604.			
- Апстрактни објавени во зборник на конференција - национална	14	0,5	7
1. P. Dejanov, V. Gerasimovska, A. Oncevski: Use of different catheters and some complications in hemodilaysis patients Четврти Конгрес по нефрологија на Р.Македонија со меѓународно учество, Скопје, Р. Македонија, 10-13 мај 2012, Книга на апстракти, стр. 63. 2. V. Gerasimovska, P. Dejanov, V.Pusevski, B.			

Gerasimovska- Kitanovska: Creation and use of pre-dialysis arterio-venous fistula. 4. конгрес на македонското здружение за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи (МЗНДТВО) со интернационална партиципација, Охрид, Р. Македонија, 21-24 јуни 2012, Книга на апстракти, стр. 52. 3.В.Герасимовска, А.Ончевски, Б.Герасимовска-Китановска, А.Шиколe : Компликации и исход на привремените феморални катетери за хемодијализа. Четврти конгрес по нефрологија на Р.Македонија со меѓународно учество, Скопје, Р. Македонија, 10-13 мај 2012, Книга на апстракти, стр. 37. 4.В.Герасимовска, А.Ончевски, К.Поповска-Јовановска Б.Герасимовска-Китановска, А.Шиколe: Употреба на антибиотска терапија за катетер поврзана инфекција кај тунелизирани феморални катетери. Четврти конгрес по нефрологија на Р.Македонија со меѓународно учество, Скопје, Р. Македонија, 10-13 мај 2012, Книга на апстракти, стр. 37. 5.В.Герасимовска, Л.Тозија, З.Петронијевиќ, И.Николов : CASE-REPORT-SPONDYLODISCITIS - ретка компликација на катетер поврзана инфекција кај пациент на дијализа. Четврти конгрес по нефрологија на Р.Македонија со меѓународно учество, Скопје, Р. Македонија, 10-13 мај 2012, Книга на апстракти, стр. 39. 6.Р. Антароров, И .Николов, В. Герасимовска: Приказ на случај: Синдром раме-шака по креирање на АВ фистула. Четврти конгрес по нефрологија на Р.Македонија со меѓународно учество, Скопје, Р. Македонија, 10-13 мај 2012, Книга на апстракти, стр. 23. 7.Р. Dejanov, V. Gerasimovska, A. Oncevski: Use of different catheters and some complications in hemodialysis patients. Четврти конгрес по нефрологија на Р.Македонија со меѓународно учество, Скопје, Р. Македонија, 10-13 мај 2012, Книга на апстракти, стр. 63. 8. V. Gerasimovska, Р. Dejanov, V.Pusevski, B. Gerasimovska- Kitanovska: Creation and use of pre-dialysis arterio-venous fistula 4. Конгрес на Македонското здружение за нефрологија, дијализа, трансплантација и вештачки органи (МЗНДТВО) со интернационална партиципација, Охрид, Р. Македонија, 21-24 јуни 2012, Книга на апстракти, стр. 52. 9.Б.Герасимовска-Китановска, К.Зафировска, С. Богдановска, Љ. Лозанче, В.Герасимовска : Хипертензија и хронична бубрежна болест. 3. Конгрес на лекарите по М/СМ на Република Македонија со меѓународно учество, Охрид, 26-29 април 2012. 10. В.Герасимовска:Ефикасна антибиотска терапија за бактериемија поврзана со тунелизирани феморални катетери како пристап за хемодијализа. КОНГРЕС НА			

ЛЕКАРИТЕ на Р.Македонија со меѓународно учество, 15-18 Јуни, Охрид, Р.Македонија, Зборник на апстракти. Мак. мед. преглед, год :65 (супл.81), стр.60. 11.В.Герасимовска: Катетер поврзани инфекции кај централните венски катетери за изведување на хемодијализа – кои се најчестите предизвикувачи? 5. Конгрес на микробиолози на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 28-31 мај 2014 г., Мак. мед. преглед, Год:86 (супл. 86), стр.73, 2014. 12.В.Герасимовска, Б.Герасимовска-Китановска, К. Поповска: <i>Stenotrophomonas maltophilia</i> - предизвикувач на катетер поврзана инфекција кај пациенти на хемодијализа, 5. Конгрес на микробиолози на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 28-31 мај 2014 г., Мак. мед. преглед, Год:86 (супл. 86), стр.117, 2014. 13.V.Gerasimovska, B.Gerasimovska-Kitanovska, Z.Cekovska, K.Popovska: Catheter-related bloodstream infection caused from gram positive cocci in patients on chronic hemodialysis. 5. Конгрес на микробиолози на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 28-31 мај 2014 г., Мак. мед. преглед, Год:86 (супл. 86), стр.118, 2014. 14.К.Роповска, М.Здравковска, К.Михајлов, V.Gerasimovska: Methods for hygienic microbiological control from the working surfaces in health-care facilities versus stuff behavior. 5 Конгрес на микробиолози на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 28-31 мај 2014 г., Мак. мед. преглед, Год:86 (супл. 86), стр.56, 2014.			
Вкупно			122,5

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија	1	6
1. Член на Комисија за вршење на стручен надзор на работата на центрите за дијализа во Македонија, од Министерство за здравство со Решение бр. 09-10046/1 од 30.11.2010		
2. Член на Комисија за интрахоспитални инфекции, од Министерство за здравство со Решение бр. 07-1861/1 од 23.2.2010		
3. Член на Надзорен одбор на Македонското здружение за контрола на интрахоспиталните инфекции –МЗКИХИ		
4. Член на Комисија за подготовка на техничките спецификации- за		

тендер, за потрошен материјал за дејноста дијализа, од Министерство за здравство со Решение бр. 21-1571/1 од 17.2.2012		
5. Член на работна група за обука на матичните лекари за примена на клинички упатства за практикување на медицина базирана на докази – Решение од Министерството за здравство под бр. 07-1417/2 од 31.1.2014г		
6. Член на Комисија за интрахоспитални инфекции, од Министерство за здравство со Решение бр. 08-9918/1 од 17.12.2012		
Воведување нова лабораториска /клиничка или јавно - здравствена метода во областа на медицинските науки и здравството		
-првпат во државата воведена метода 1. Доплерско иследување на крвните садови пред конструкција на АВФ/ВГ за хемодијализа 2. Доплерско иследување на АВФ /ВГ за хемодијализа	4	8
-првпат во институцијата воведена метода 1. Доплерско иследување на крвните садови пред конструкција на АВФ/ВГ за хемодијализа 2. Доплерско иследување на АВФ /ВГ за хемодијализа	1	2
Превод		
- дел од книга -поглавја во Учебник по семејна медицина, д-р Роберт Е. Ракел, (Textbook of Family Medicine, 7 th edition by Robert E.Rakel ,2010 - поглавја во Принципи на интерната медицина на ХАРИСОН (Harrison's PRINCIPLES OF INTERNAL MEDICINE ,17 TH edition), 2012	1	2
Вкупно		18

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир	0,5	0,5
1. Четврти конгрес по нефрологија со меѓународно учество на Здружението по нефрологија при МЛД, 10-13 мај, 2012, Скопје, Р.Македонија		
Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен стручен собир	1	1
1. XXXVII Annual European Society for Artifical Organs – ESAO Congress (Европската асоцијација на вештачки органи), 8-11 September , 2010, Skopje, R.Macedonia		
Награда од струкова организација	3	6
1.Плакета од МЛД, 2013 г. 2.Благодарница од МЗКИХИ (Македонско здружение за контрола на интрахоспиталните инфекции) за придонес и активен ангажман на полето на интрахоспиталните инфекции, октомври 2014		
Студиски престој во странство	0,5	0,5
До три месеци – престој во Клинички центар – Клинички оддел за нефрологија, во Љубљана, Р.Словенија во периодот од 20.3-20.6.2013г (3 месеци) по решение за обука во странство, од Министерството за здравство		
Раководител на внатрешна организациона единица 1. Претседател на Управен одбор на ЈЗУ Клиника за нефрологија 2. Раководител на Отсек за процена на васкуларни пристапи со амбуланта	3	6
Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.) Автор на “Клинички препораки за васкуларен пристап за хемодијализа”, подготвени по барање од Министерството за здравство, испратени во Министерството за здравство, мај 2011	2	2
Учество во комисии и тела на државни и други органи 1.Член на Комисијата за вршење стручен надзор од интерната медицина при Лекарската комора на Македонија 2.Акредитиран испитувач за спроведување на стручниот испит на здравствените работници со високо образование, за добивање на лиценца за работа во периодот 2014-2016 г. - Лекарска комора на Р.Македонија, бр. 08-3060/1	1	2
Учество во изработка на национална програма од одредена област 1.Национална програма за контрола на интрахоспитални инфекции	3	3

Вкупно		21

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	202,36
НАУЧНО- ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	122,5
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	18
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	21
Вкупно	363,86

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1.Проф. д-р Љубе Глигоровски с.р.

2. Проф. д-р Стевка Богдановска с.р.

3.Проф. д-р Мери Трајковска с.р.

4.Проф. д-р Магдалена Генадиева

Димитрова с.р.

5.Н.сов. д-р Лилјана Тозија с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатите, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на н.сор.д-р Јелка Масин-Спасовска и н.сор.д-р Весна Герасимовска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатите од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека н.сор. д-р Јелка Масин-Спасовска и н.сор.д-р. Весна Герасимовска поседуваат научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнуваат сите услови да бидат избрани во звањето биш научен соработник по предметот интерна медицина.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, н.сор. д-р Јелка Масин-Спасовска и н.сор.д-р Весна Герасимовска да бидат избрани во звањето виш научен соработник по предметот интерна медицина.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1.Проф. д-р Љубе Глигоровски с.р.

2. Проф. д-р Стевка Богдановска с.р.

3.Проф. д-р Мери Трајковска с.р.

4.Проф. д-р Магдалена Генадиева

Димитрова с.р.

5.Н.сов. д-р Лилјана Тозија с.р.

РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН РАБОТНИК ПО ПРЕДМЕТОТ НЕВРОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Утрински весник“ и „Коха“ од 20.11.2014 година, за избор на научен работник по предметот неврологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-7732/32, донесена на 24.12.2014, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Сашо Стојчев, професор на Катедрата за неврологија, д-р Дијана Никодијевиќ, професор на Катедрата за неврологија, д-р Гордана Китева Тренчевска, професор на Катедрата за неврологија, д-р Наталија Долненец Банева професор на Катедрата за неврологија, и д-р Игор Петров, професор на Катедрата за неврологија, Медицински факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на еден научен работник по предметот неврологија, во предвидениот рок се пријави ас. д-р Драгана Петровска Цветковска, доктор на медицински науки.

7. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката ас. д-р Драгана Петровска Цветковска е родена на 11.1.1976 година, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје, МУЦ „Д-р Панче Караџов“ на 16.6.1994 година. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет во Скопје, на 12.7.2000 година. Дипломирала на 12.7.2000 година, со просечен успех 8,53.

Кандидатката активно се служи со англискиот, македонскиот и германскиот јазик.

Во учебната 2001 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Медицински Факултет во Скопје. Студиите ги завршила на 22.3.2002 година, со просечен успех 10,0. На 07.2.2008 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Евалуација на шераписката ефикасност на карбамазепин, титоирамаин и ламотрипин преку следење на редукција на напади и квалитетот на живото кај пациенти со епилепсија.*

Докторска дисертација пријавила на 24.12.2009 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: *Магнетно-енцефалографија како предиктори на перифокалниот едем кај акутна, примарна, супратенторијална, интрацеребрална хеморагија* ја одбрала на 03.7.2014 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Вера Даскаловска, проф. д-р Сашо Стојчев, в.н.ср. Ангел Митревски, доц. д-р. Наталија Долненец Банева и проф. д-р. Дијана Никодијевиќ. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област неврологија.

На 14.3.2008 година е избрана во звањето помлад асистент на Медицинскиот факултет во Скопје по предметот неврологија.

Во моментот е асистент. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр.1002 од 14.2.2011 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот на Универзитетот бр. 938 од 14.3.2008 година и бр.1002 од 14.2.2011 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

8. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет Скопје, кандидатката ас. д-р Драгана Петровска Цветковска изведува вежби на прв циклус студии на студиската програма општа медицина на Медицинскиот факултет во Скопје и на студиската програма дентална медицина на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Ас. д-р Драгана Петровска Цветковска има објавено вкупно 71 научен труд од медицинска област, од кои 1 научен труд во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 9 труда во меѓународни научни списанија и 61 труд во зборници од научни собири.

Ас. д-р Драгана Петровска-Цветковска била член во 2 национални научни проекта.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Драгана Петровска Цветковска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Медицинскиот факултет во Скопје. Врши стручна промотивна активност на Факултетот како координатор на КМЕ активности при ЈЗУ УК за неврологија, акредитирано од ЛДМ/ ЛКМ, и на КМЕ активности под организација на World Federation of Neurology.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на работни групи при Министерството за здравство:

- Комисија за нерационална употреба на антибиотици, национален проект на Министерството за здравство;
- Работна група за Упатства на медицина базирана на докази за неврологија, национален проект на Министерството за здравство.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката ас. д-р. Драгана Петровска Цветковска, за периодот 2011-2014 година, доби позитивна оценка (9,64) од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Драгана Круме Петровска-Цветковска

Институција: ЈЗУ Универзитетска клиника за неврологија, Медицински факултет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје

Научна област: неврологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активноста:	Бр. на активности	Поени од формулар	Вкупно
1.	Настава во работилници и школи			
	Учесник (КМЕ)			
	1. Семинар за електромиографија, Клиника за неврологија 2007 (предавач)	1	1	1
2.	Одржување на вежби Студенти на медицина 2007-2014 Студенти на стоматологија 2007-2014	180x7 год.=1260	0,03	37,8
3.	Консултации со студенти (во рамките на здравствена клиничка практика)			
	1. Консултации со студенти по медицина во тек на нивната едукација 2. Консултации со студенти по медицина (предиспитни вежби) 3. Едукација на стажанти-дипломирани			

	доктори во траење од еден месец 4. Едукација на специјализанти по интерна медицина, физикална терапија, дерматологија и инфективни болести во траење од еден месец 5. Едукација на специјализанти по неврологија во траење од 4 години 6. Едукација на специјализанти по психијатрија во траење од четири месеци 7. Едукација на специјализанти невролози за ЕЕГ и ЕМГ	180	0.2	36
Вкупно		74,8		

НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активност:	Бр. на активности	Поени од формулар	Вкупно
1.	Одбрана на докторска дисертација	1	8	8
2.	Одбрана на магистерски труд	1	4	4
3.	Учесник во национален научен проект			
	1.Имплементација на упатства базирани на медицина на докази и обука на лекарите од општа пракса од Р. Македонија, Министерство за здравство, 2014-2015.	1	3	3
	2.Нерационална употреба на антибиотици, Министерство за здравство, 2014	1	3	3
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание			
	1.Петровска-Цветковска Д, Долменец-Банева Н, Никодијевиќ Д, Радуловиќ-Беќаровска С. Евалуација на антиепилептичниот ефект од третман со	0,6		

	фенобарбион, валпроат и топирамат кај пациенти со симптоматска епилепсија. Vox medicī, 2011, No 70: 132-135.		2	1,2
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор			
	1. Долненец-Банева Н, Никодијевиќ Д, Петровска-Цветковска Д. Скрининг-студија на вредностите на цистеинил леукотриените екскретирани во урина, на едемот и на хематомот кај акутна примарна супратенторијална интрацеребрална хеморагија. Medicus; 2014, Vol 19 (2)	0.8	6	4,8
	2. Petrovska-Cvetkovska D, Dolnenec-Baneva N , Nikodijevik D. Seizures after spontaneous supratentorial intracerebral hemorrhage. Medicus; 2014, Vol 19 (2)	0.8	6	4,8
	3. Петровска-Цветковска Д , Долненец-Банева Н, Алексовски В, Тренчевска О, Чепреганова-Чанговска Т, Оровчанец Н. Асоцираност на серумската матрикс металопротеиниза-9 со ЦРП и факторите на ризик за цереброваскуларна болест кај здрава популација. Phisioacta, 2010, Vol 4 (2): 33-43.	0,6	6	3,6
	4. Чепреганова Чанговска Т, Исмајли Марку М, Петровска Цветковска Д. Епилептични напади кај мултипла склероза: Клинички и ЕЕГ корелации. Acta morphologica, 2010, Vol 7(2): 46-50.	0,8	6	4,8
	5. Петровска-Цветковска Д , Долненец-Банева Н, Зафировска-Иванова Б, Кузмановска Б. Клиничка корелативна студија на невролошкиот дефицит, волуменот на хематомот и волуменот на едемот на акутна примарна супратенторијална интрацеребрална хеморагија. Епилепсија, 2011, 39/40: 20-23.	0,6	6	3,6

	6. Петровска-Цветковска Д , Долненец-Банева Н, Алексовски В, Зафировска-Ивановска Б. Евалуација на волуменот на хематомот, волуменот на едемот и Ц-реактивниот протеин во акутната фаза на примарна супратенторијална интрацеребрална хеморагија. Medicus, 2013, Vol 18 (2):71-74	0,6	6	3,6
	7. Chepreganova-Changovska T, Petrovska-Cvetkovska D , Srceva-Jovanovski M, Filipce V. Symptomatic epileptogenic lesion. Prilozi MANU, 2014, 35-2: 45-53.	0,6	6	3,6
	8. Petrovska-Cvetkovska D , Dolnenec-Baneva N, Nikodijevik D, Cepreganova-Cangovska T. Correlative study between serum matrix metalloproteinase 9 values and neurologic deficit in acute primary supratentorial intracerebral hemmorage. Prilozi MANU, 2014, 35:-2: 39-45.	0,6	6	3,6
	9. Dolnenec Baneva N, Nikodijevik D, Petrovska Cvetkovska D , Poposka A. First 5-days follow-up and correlation study between urinary cisteinyl leukotrienes and edema values in primary spontaneous supratentorial intracerebral hemorrhage. Sanamed, 2014;9(2): 123-129.	0,6	6 +ИФ	3,6
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание			
	1. Никодијевиќ Кедева Д, Петровска-Цветковска Д , Чепреганов М, Марковска Л, Чепреганова-Чанговска Т. Неврофизиолошка и imaging евалуација кај пациенти со хипокампадна склероза. Епилепсија, 2005, 15/16: 13-17.	0,6	4	2,4
	2. Петровска-Цветковска Д , Никодијевиќ-Кедева Д, Џонов И, Васков Т. Евалуација на тераписката ефикасност на	0,6		

	антиепилептичните лекови со HRQL (QUOLIE-89). Епилепсија, 2005, 15/16: 29-33.		4	2,4
	3. Петровска-Цветковска Д , Никодијевиќ Д, Максимовска Б, Џонов И. Третман на фронтална епилепсија-компаративна студија за ефикасноста и толерабилноста на топирамат и валпроат. Епилепсија, 2006, 21/22: 21-25.	0,6	4	2,4
	4. Никодијевиќ Д, Цветковска Е, Петровска-Цветковска Е. Тераписки протокол на ИЛАЕ: evidence-based анализи на антиепилептичните лекови; ефикасност и ефективност на иницијалната монотерапија кај епилептични напади и синдроми; Септември 2006 , Sitges, Шпанија. Лига против епилепсија на Република Македонија. Епилепсија, 2006, 19/20: 55-59.	0,8	4	3,2
	5. Даскалова В, Никодијевиќ Д, Петровска-Цветковска Д. А-бранови во неврологија (неврофизиологија)-ревија. Епилепсија, 2007, 25/26: 23-29.	0,8	4	3,2
	6. Петровска-Цветковска Д, Никодијевиќ Д, Џонов И. Ефективноста на карбамазепин, топирамат и ламотригин како монотерапија во лекување на рефракторни епилепсии. Епилепсија, 2007, 25/26: 33-41.	0,8	4	3,2
	7. Петровска-Цветковска Д, Никодијевиќ Д, Долненец-Банева Н, Стојанов М, Радуловиќ Бекаровска С, Филипче В, Чапаровски А, Дамјановски В, Максимовска Б, Богоевски А. Симптоматски епилепсии-евалуација на ефектите од третман со фенобарбитон и топамакс. Епилепсија, 2008, 27/28: 33-37.	0,6	4	2,4
	8. Nikodijevic D, Cvetkovska E, Petrovska-Cvetkovska D. Guidelines for treatment of patients with epilepsy-Sitges, Spain 2008. Епилепсија, 2008, 29/30: 53-57.	0,8	4	3,2

	9.N. Dolnenec-Baneva,S. Radulovic Becarovska, D. Petrovska-Cvetkovska. Contemporary Guidelines for the Management of Acute Ischaemic Stroke. Epilepsija, 2009, 31/32: 55-60.	0,8	4	3,2
6.	Секциски предавања на научен стручен собир			
	1.Водич за превенција од рецидивантен исхемичен мозочен удар АХА/АСА. Здружение на невролози, Скопје (сала Реплекфарм) 21.12.2009.	1	1	1
	2.Невросаркоидоза-приказ на случај, Клиника за неврологија, 2013.	1	1	1
	3.Функционални скали и скали за проценка на моторен дефицит, Клиника за неврологија, Скопје, 2013.	1	1	1
	4.Нови стратегии во третман на епилепсии, Клиника за неврологија, Скопје, 2014.	1	1	1
7.	Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество			
	1. Цветковска-Петровска Д. Новини во препораките за третман на интрацеребрална хеморагија. 5 th Congress of the Neurologists of Macedonia with International Participation, Ohrid, 2012, Abstract Book: 38-39.	1	3	3
7.	Апстракти објавени во зборник на конференција: национална/меѓународна			
	1. Петровска-Цветковска Д, Никодијевиќ Д, Банева Д. Н, Бекаровска Р.С, Стојанов М, Георгиевска А, Цуцуловска Ј. Ефективноста на ламотригинот врз квалитетот на животот когницијата и бихејвиоралниот статус кај пациенти со епилепсија. IV Конгрес на психијатрите на Република Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2009, Зборник	1	1	1

	на апстракти, Мак.мед.прегл. 63 (супл 74):68.			
	2. Долненец-Банева Н, Стојанов М, Георгиевска А, Радуловиќ-Беќаровска С, Петровска-Цветковска Д , Вујовиќ В, Зафирова-Ивановска Б. Donepezil in the treatment of vascular dementia. IV Конгрес на психијатрите на Република Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2009, Зборник на апстракти, Мак.мед.прегл. 63 (супл 74):68.	1	1	1
	3. Радуловиќ БС, Беќаровски Н, Вујовиќ В, Банева Н, Петровска Цветковска Д . Постапоплектични емоционални растројства. IV Конгрес на психијатрите на Република Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2009, Мак.мед.прегл. 63 (супл 74):71.	1	1	1
	4. Радуловиќ-Беќаровска С, Долненец-Банева Н, Петровска-Цветковска Д , Беќаровски Н. Упатство за конзервативен третман на спонтана интрацеребрална хеморагија. XII конгрес на лекарите на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2011, Зборник на апстракти: 28.	1	1	1
	5. Dolnenec-Baneva N, Radulovic-Becarovska S, Petrovska-Cvetkovska D , Nikodijevic D, Ivanovska-Zfirova B. Ischaemic Stroke in Young Age. 5 th Congress of the Neurologists of Macedonia with International Participation, Ohrid, 2012, Abstract Book: 36-37.	1	1	1
	6. Цветковска-Петровска Д , Долненец-Банева Н, Никодијевиќ Д. Новини во препораките за третман на интрацеребрална хеморагија. 5 th Congress of the Neurologists of Macedonia with International Participation, Ohrid, 2012, Abstract Book: 38-39.	1	1	1
	7. Радуловиќ-Беќаровска С, Беќаровски Н, Долненец-Банева Н, Цветковска ПД . Дислипидемија како фактор на ризик за исхемичен мозочен удар кај старата	1		

	популација. 5 th Congress of the Neurologists of Macedonia with international participation, Ohrid, 2012, Abstract Book: 73.		1	1
	8. Nikodijevik D, Cvetkovska P.D , Maksimovska B, Dolnenec B. N, Popovski U.J, Risteski M. A Multicentral Double Blind Clinical Study of Levetiracetam Treatment in Patients with Epilepsy-2 year Follow up. 5 th Congress of the Neurologists of Macedonia with international participation, Ohrid, 2012, Abstract Book: 92.	1	1	1
	9. Петковска Бошкова Т, Бојковски В, Даскаловска В, Петровска Цветковска Д , Алексовски В. Длабока венска тромбоза на нога по балон ангиопластика кај пациент со мултипла склероза. 5 th Congress of the Neurologists of Macedonia with international participation, Ohrid, 2012, Abstract Book: 88	1	1	1
	10. Ugrinovska Popovska J, Nikodijevik D, Mladenovski S, Mitrev Z, Petrovska Cvetkovska D , Kolevski G. One year randomyzed clinical study comparing surgical versus non-surgical treatment for carpal tunnel syndrome. 5 th Congress of the Neurologists of Macedonia with international participation, Ohrid, 2012, Abstract Book: 82.	1	1	1
	11. Dolnenec-Baneva N, Radulovic-Becarovska S, Petrovska-Cvetkovska D . Vascular Dementia-Efficacy of Donepezil. 5 th Macedonian Psychiatric Congress and International Meeting, Ohrid, 2013, Book of Abstracts: 87.	1	1	1
	12. Цветковска-Петровска Д , Долненец-Банева Н, Бекаровска-Радуловиќ С, Цуцуловска Ј, Бошкова-Петковска Т, Ивановска-Зафирова Б. Клиничка евалуација на терапискиот ефект на донепезил во третманот на васкуларна деменција. 5 th Macedonian Psychiatric Congress and International Meeting, Ohrid, 2013, Book of	1	1	1

	Abstracts: 89.			
	13. Беќаровска-Радуловиќ С, Долненец-Банева Н, Петровска-Цветковска Д . Преваленција на емотивни растројства по прележан мозочен удар. 5 th Macedonian Psychiatric Congress and International Meeting, Ohrid, 2013, Book of Abstracts: 98.	1	1	1
	14. Petrovska-Cvetkovska D , Dolnenec-Baneva N, Aleksovski V, Zafirovska-Ivanovska B. Primary supratentorial intracerebral hemorrhage: correlation of volume, hematoma and brain edema with neurological deterioration and C-reactive protein. IX/VX Kongres neurologa Srbije sa medjunarodnim ucescem, Beograd, 2013, 14-16 Novembar, Zbornik sazetka: 157.	1	1	1
	15. Petrovska Cvetkovska D , Nikodijevik D, Dolnenec-Baneva N, Radulovic-Bekarovska S, Cepreganova-Cangovska T, Aleksovski V, Kuzmanovska G. Efficacy and tolerability of new versus old AEDs in elderly patients with epilepsy. Epilepsy & behavior, 2010, Vol.17 (4): 32.	1	1	1
	16. Nikodijevik D, Petrovska-Cvetkovska D , Dolnenec-Baneva N, Radulovic-Bekarovska S, Cepreganova-Cangovska. Comparative clinical study of reduction of seizures and quality of life in patients with refractory epilepsy-old versus new generation AEDs. Epilepsy & behavior, 2010, Vol.17 (4): 54.	1	1	1
	17.Kuzmanovska G, Petrovska-Cvetkovska D , Novotni T, Aleksovski V. Quality of life and cognitive function in patients with comorbidity of epilepsy and depression. Epilepsy & behavior, 2010, Vol.17 (4): 69.	1	1	1
	18. Petrovska-Cvetkovska D , Dolnenec-Baneva N, Nikodijevik D. The influence of blood pressure on recurrent stroke and myocardial			

	infarction. 5 th Macedonian congress of cardiology with international participation, Skopje, 2014, Abstract book: 21	1	1	1
	19. Petrovska-Cvetkovska D , Dolnenec Baneva N, Nikodijevik D. Stroke and atrial fibrillation. 5 th Macedonian congress of cardiology with international participation, Skopje, 2014, Abstract book: 22	1	1	1
	20. Cvetkovska P.D , Cvetkovska E. Quality of life in Patients with medicaly refractory epilepsy treated with levetiracetam as a monotherapy, 2012, Epilepsia, 53 (5): 51	1	1	1
Вкупно бодови		107,8		

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активноста:	Бр. на активности	Поени од формулар	Вкупно
1.	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот			
	Организирање на КМЕ активности, ЈЗУ УК за неврологија (2 години: 2013, 2014)-4 предавања/годишно	8	1	8
	Организирање на КМЕ активности, под организација на World Federation of Neurology (3 години: 2012, 2013, 2014)- 3 предавања/годишно	9	1	9
2.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството-неврологија	1	2	2
Вкупно				19,0

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	74,8
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	107,8
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	19,0
Вкупно:	201,6

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Сашо Стојчев с.р.**
- 2. Проф. д-р Дијана Никодијевиќ с.р.**
- 3. Проф. д-р Гордана Китева Тренчевска с.р.**
- 4. Проф. д-р Наталија Долненец Банева с.р.**
- 5. Проф. д-р Игор Петров с.р.**

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-

образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на ас. д-р Драгана Петровска Цветковска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека ас. д-р Драгана Петровска Цветковска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето научен работник по предметот неврологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, ас. д-р Драгана Петровска Цветковска да биде избрана во звањето **научен соработник** по предметот неврологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Сашо Стојчев с.р.
2. Проф. д-р Дијана Никодијевиќ с.р.
3. Проф. д-р Гордана Китева Тренчевска с.р.
4. Проф. д-р Наталија Долненец Банева с.р.
5. Проф. д-р Игор Петров с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТОТ ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет-Скопје, објавен во весниците „Утрински весник“ и „Коха“ од 20.11.2014 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметот дерматовенерологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-7732/27, донесена на VIII редовна седница одржана на 23.12.2014 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Нада Петрова, проф. д-р Љубица Павлова, проф. д-р Александар Анчевски, проф. д-р Весна Гривчева-Пановска и проф. д-р Горан Петровски.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметот дерматовенерологија, во предвидениот рок се пријави доц.д-р Сузана Николовска.

9. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката доц.д-р Сузана Николовска е родена на 14.2.1961 година, во Скопје. Средно образование завршила во СГУ „Раде Јовчевски - Корчагин“ во 1979 година. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во 1979 година. Дипломирала на 1.7.1985 година, со просечен успех 9,2.

На Универзитетската клиника за дерматологија се вработила во 1989 година. Оттогаш има две стручни назначувања: раководител на секторот за ангиологија во периодот 1999-2007 и раководител на Секторот за ургентна дерматологија и интензивно лекување во периодот 2007-2011.

Кандидатката активно се служи со англиски јазик.

Во учебната 1998/99 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Медицинскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршила во учебната 2000/2001 година, со просечен успех 9,6. На 26.3.2002 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Евалуација на ефектот на пентоксифилинот во третманот и патогенетските механизми на венските улкуси“.

Докторска дисертација пријавила на 24.6.2002 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Евалуација на ефектите на интермитентната пневматска компресија врз стапката на излекување на венските улкуси и нивото на азотниот оксид“ ја одбрала на 10.3.2006 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Нада Петрова, проф. д-р Љубица Павлова, проф. д-р Александар Анчевски, проф. д-р Стојмир Петров, проф. д-р Андреја Арсовски. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на медицински науки по предметот дерматовенерологија.

На 25.5.2010 година е избрана во звањето доцент на Медицинскиот факултет во Скопје, по предметот дерматовенерологија.

Во моментот е доцент и раководител на Катедрата за дерматовенерологија на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр.981 од 2010 година.

Автор и коавтор е на 5 труда објавени во референтни научно/стручни списанија со импакт-фактор, 15 труда објавени во научно-стручни списанија и 90 апстракти објавени во зборници од конференции.

Коавтор е на две поглавја на рецензираниот универзитетски учебник „Дерматовенерологија“ од 2005 година, за кој е добитник на групна државна награда „Гоце Делчев“.

Член е на Македонското здружение за лекување на рани во функција на потпретседател, Македонското здружение на дерматовенеролози, Европското здружение за лекување на рани (EWMA) и на Интернационалното здружение за дермоскопија (ILDS).

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 627/1994, 777/2001, 937/2008 и 981/2010, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

10. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката доц.д-р Сузана Николовска изведува настава и вежби на прв циклус студии за студенти по медицина, стоматологија, медицински сестри и физиотерапевти, на втор циклус студии на студиската програма специјализација по дерматовенерологија, семејна медицина, интерна медицина и педијатрија, како и магистерски и стручни студии по козметологија на Фармацевтскиот факултет во Скопје и на трет циклус докторски студии по медицина како наставник, ментор и едукатор. Кандидатката била ментор на една дипломска и на осум специјалистички труда.

Кандидатката учествувала како член во Комисија за оцена/или одбрана на три дипломски, дваесет и еден специјалистички, еден магистерски труд и на една докторска дисертација.

Кандидатката е раководител и предавач на работилници во кои се промовирани принципите на медицина базирана на докази.

Кандидатката е автор на интерна скрипта од предавања.

Научноистражувачка дејност

Доц.д-р Сузана Николовска има објавено вкупно десет научни труда од дерматовенеролошката област, од кои три научни труда во научни списанија со импакт-фактор, четири труда во меѓународни научни списанија и три труда во стручно/научни популарни списанија.

Доц.д-р Сузана Николовска била поканет предавач на пет научни/стручни собири со меѓународно учество и одржала две секциски предавања на научен/стручен собир.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Доц.д-р Сузана Николовска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на ЈЗУ Универзитетска клиника за дерматологија. Врши стручна дејност во полето на ангиологијата и васкуларната дијагностика, алергологијата и СПИ.

Кандидатката доц.д-р Сузана Николовска остварила експертски активности во стручна редактура, ажурирање и имплементација на клиничките упатства од областа дерматовенерологијата.

На 13. 5.2011 година се стекнала со звањето специјалист по семејна медицина.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес.

Активно е вклучена во работата на факултетските комисии при Медицинскиот факултет, и тоа: Кадровски одбор, Одбор за специјализации и супспецијализации и Одбор за издавачка дејност.

Кандидатката учествувала во Уредувачкиот одбор за издавање на два прилога на Vox Medici: Псоријаза во 2013 година и Акни во 2014 година.

Член е на EWMA Council (Cooperating Organization Board – MWMA) кој поддржува и организира научноистражувачка дејност во полето на лекување рани.

Оценка од самовалуација

Кандидатката доц.д-р Сузана Николовска, 2013/2014 година, доби позитивна оценка (9,63) од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Сузана Јефрем Николовска

Институција: Медицински факултет, Скопје

Научна област: дерматовенерологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Реден број	Назив на активноста	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1.	Одржување на настава			
	Од прв циклус (2010-2014) -дерматовенерологија за студенти по медицина, стоматологија, ТСС (медицински сестри, физиотерапевти) -семејна медицина	168	0.04	6.72
		8		
	Од втор циклус за период (2010-2014) –специјализација по дерматологија и семејна медицина (16 модули) –магистерски студии козметологија-Фармацевтски факултет (2013/2014)	30 + 80	0.05	5.5
		60		3.0
2.	Настава во школи и работилници			
	Раководител -Дерматологија базирана на докази, 2011-2014, Скопје -Работилница за лекари од примарно здравство, Имплементација на 4 NICE-упатства од дерматологија, 2014	2	1.5	3.0
	учесник (предавач) -Демонстрација на испит по семејна медицина, 2011, Скопје	5	1	5

	-Дијабетес мелитус, 2012, Скопје -Едукација на едукатори во семејна медицина, октомври 2012, Велес -Скрининг за колоректален карцином, септември-декември, 2013 -Планирање на семејството, 2014, Скопје			
3.	Одржување на вежби	449	0.03	13,47
4.	Одржување на менторска настава за здравствена клиничка практика -дерматовенерологија	90	0.06	5.4
5.	Подготовка на нов предмет-предавања -Кутани промени кај интернистичките болести – изборен предмет за прв циклус студии по медицина -Дерматологија базирана на докази – изборен предмет за трет циклус-докторски студии по клиничка медицина	2	1	2
6.	Консултации со студенти	1900	0.002	3.8
7.	Ментор на дипломска работа -Гордана Донинска Дијагностика и терапија на алерголошки дерматози-улогата на алерголошките тестови	1	0.2	0.2
8.	Ментор на специјалистичка работа -семејна медицина	8	1	8
9.	Ментор и едукатор на здравствена едукација -семејна медицина, интерна медицина, педијатрија	975	0.08	78
10.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура -Весна Трајкова. Квалитетот на живот кај пациентите со келоиди –придонес во естетската дерматологија	1	0.3	0.3

11.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат -д-р Боро Џонов Клиничка проценка и евалуација на параметри за прокрвеност на резанки и кожни трансплантати при реконструкција на кожни и мекоткивни дефекти на екстремитети	1	0.5	0.5
12.	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа -дерматовенерологија -семејна медицина	10 + 21	0.2	6.2
13.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа -Маја Богданоска. Рехабилитација на екстремитетите по повреди и опекотини и корекција на лузните -Александар Јаневски Хронична венска инсуфициенција	2	0.1	0.2
14.	Интерна скрипта од предавања Скрипта од предавања Универзитет „Св Кирил и Методиј“, Медицински факултет, Скопје, Центар за семејна медицина, Катедра за семејна медицина, „Семејна медицина“ (скрипта за студенти по медицина), 2013 -Медицина базирана на докази	1	4	4
Вкупно		145,29		

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Реден број	Назив на активноста	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание			
	Gorgi Gocev, Katerina Damevska,	1	4 x 0.6	2.4

	Suzana Nikolovska , Ljubica Pavlova, Nada Petrova. Chronic bullous disease of childhood. Serbian Journal of Dermatology and Venereology 2010;2:137-42.			
	Suzana Nikolovska , Gorgi Gocev, Katerina Damevska. Granuloma faciale-a difficult diagnosis? Serbian Journal of Dermatology and Venereology 2012;4:32-8.	1	4 x 0.8	3.2
	Dzhonov Boro, Noveski L, Fuge D, Nikolovska S , Zhogovska E. Reconstruction of the lower leg with defects of different etiologies. Acta Morphol 2013; 10:31-40	1	4 x 0.6	2.4
	Pollozhani N, Hristovska V, Nikolovska S . Rupoid psoriasis with arthropathy successfully treated with methotrexate and prednisolone. Medicus 2014;19:166-8.	1	4 x 0.8	3.2
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор			
	Katerina Damevska, Gorgi Gocev Suzana Nikolovska . A case of Burn induced Bullous Pemphigoid. J Burn Care Res 2014; 35:e281-2	1	6 + и.ф (6+1.54) x 0.8	6.03
	Katerina Damevska, Gorgi Gocev Suzana Nikolovska . Eosinophilic Ulcer of the Oral Mucosa: Report of a Case with Multiple Synchronous Lesions. Am J Dermatopathol 2014; 36:594-6	1	6 + и.ф (6+1.43) x 0.8	5.94
	Katerina Damevska, Lence Neloska, Suzana Nikolovska , Gorgi Gocev, Silvia Duma. Complementary and alternative medicine use among patients with psoriasis. Dermatol Ther 2014; 27:281-3.	1	6 + и.ф (6+1.48) x 0.6	4.49
3.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание			

	Радмила В. Ристовска, Сузана Е. Николовска . Оценка на објективното структурирано клиничко испитување (OSCE) од страна на испитаниците на специјалистичкиот испит по семејна медицина. Vox 2012; декември:244-246.	1	2 x 0.8	1.6
	Сузана Николовска . Клинички релевантни диференцијални дијагнози на хроничните рани на долните екстремитети. Прилог на Vox Medici Дерматовенерологија 2013; 1:44-6.	1	2	2
	Сузана Николовска . Упатства за третман на акни. Прилог на Vox Medici Дерматовенерологија 2014; 2:10-2.	1	2	2
4.	Пленарно предавање на научен/стручен собир			
	-Николовска С. Рана дијагноза на малигниот меланом во примарната здравствена заштита. III конгрес на лекарите по општа медицина/семејна медицина на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, 26-29 април 2012. ММП 2012;66(supl.84):139	1	2	2
5.	Секциски предавања на научен/стручен собир			
	-С. Николовска . Хормони и акни. Acne vulgaris- етиопатогенеза, клинички слики и терапија. Здружение на дерматовенеролози на Македонија, 25.3.2011, Скопје -С. Николовска . Трајни алопеции - новини. Алопеции. Здружение на дерматовенеролози на Македонија, 28.11.2014, Скопје	2	1	2
6.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество			
	-S. Nikolovska . Hormonska terapija u prevenciji starenja kože. Dermatokozmetološki pristup i strategije u borbi protiv starenja	5	2	10

	kože, ASKED, 02-03.12.2011, Beograd -S. Nikolovska. Retikularne vene i teleangiektazije – terapijski izazov. Estetska dermatologija-nove perspektiva, ASKED, 30.11-01.12.2012, Niš -С. Николовска. Различните лица на кутаната тудеркулоза.23 ^{ти} Симпозиум на лекарите по општа медицина-семејна медицина на Р. Македонија со меѓународно учество. 18-10.10.2013, Скопје ММП 2013;85(supl.85):48 -S. Nikolovska. Cikatricijelna alopecije. Škola estetske dermatologije, ASKED, 29-30.11.2013, Beograd -S. Nikolovska. Non-ablative rejuvenation applying radiofrequency. Novine u estetskoj dermatologiji, ASKED, 05-06.12.2014, Beograd			
7.	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет -визитинг-професор на Катедрата за семејна медицина-ЕРАЗМУС	1	3	3
8.	Апстракти објавени во зборник на конференција			
	-меѓународна Е. Angelovska, S. Nikolovska , K. Damevska, A. Kokaleska-Petrushevska. Diode laser vs. intense pulsed light for hair removal: a randomized controlled trial. Laser Med Sci 2013; 28:1431	1	1	1
	-национална Николовска С , Дамевска К, Гоцев Ѓ, Положани Н, Христовска В. Успешен третман на улцерозната форма на granulomatosis disciformis chronica et progressive Miescher со 0.1% tacrolimus и хидроколоидни преврски. V	1	0.5	0.5

	конгрес на дерматовенеролозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 4-7, септември 2013			
Вкупно		51.76		

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Реден број	Назив на активноста	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија			
	Ажурирање на Упатства за практикување медицина заснована на докази и подготвување нови упатства, Министерство за здравство, 2011	1	1	1
	Превод и стручна редактура на клинички упатства од NICE-област дерматовенерологија, Министерство за здравство, 2013.	1	1	1
	Имплементација на упатства базирани на медицина на докази и обука на лекарите од општа практика од Р. Македонија, тим-лидер за дерматовенерологија Министерство за здравство, 2014.	1	1	1
	Рецензија на пишан труд од студиските програми за трет циклус докторски-студии	2	1	2
	Рецензија за оценка на подобност за изработка на магистерски труд	2	1	2
2.	Превод -дел од книга Robert E. Rakel. Textbook of Family Medicine, 2010 Дерматологија 955-989.	1	1	1
3.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството			
	Специјализација по семејна	1	2	2

	медицина			
Вкупно		10		

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Реден број	Назив на активност	Број на активности	Поени од формулар	Вкупно поени
1.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание			
	-Псоријаза. Дерматовенерологија Прилог на Vox Medici, септември, 2013 -Акни. Дерматовенерологија Прилог на Vox Medici, септември, 2014	2	0.5	1
2.	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност			
	-член на EWMA Council (Cooperating Organization Board – MWMA)	1	2	2
3.	Раководител на внатрешна организациона единица			
	-Раководител на Катедрата за дерматовенерологија	1	3	3
4.	Член на факултетска комисија			
	-Наставнички совет -Кадровски одбор -Одбор за специјализации и супспецијализации -Одбор за издавачка дејност	4	0.5	2
5.	Координатор за студиска програма			
	- семејна медицина (дерматовенерологија) - специјалистички испит по семејна медицина -ТСС за медицински сестри и физиотерапевти (редовни и вонредни)	3	1	3
Вкупно		10		

Доц.д-р Сузана Николовска е евалуирана од студентите на Медицинскиот факултет со просечна оценка 9,63.

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	145,29
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	51,76
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	10
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	10
Вкупно	217,05

Членови на Комисијата

6. Проф. д-р Нада Петрова, претседател с.р.
7. Проф. д-р Љубица Павлова, член с.р.
8. Проф. д-р Александар Анчевски, член с.р.
9. Проф. д-р Весна Гривчева-Пановска, член с.р.
10. Проф. д-р Горан Петровски, член с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на доц.д-р Сузана Николовска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата одлучи дека доц.д-р Сузана Николовска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето вонреден професор по предметот дерматовенерологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, доц.д-р Сузана Николовска да биде избрана во звањето **вонреден професор** по предметот дерматовенерологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Нада Петрова, с.р.
2. Проф. д-р Љубица Павлова, с.р.
3. Проф. д-р Александар Анчевски, с.р.
4. Проф. д-р Весна Гривчева-Пановска, с.р.
5. Проф. д-р Горан Петровски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ОПШТА ПАТОЛОШКА ФИЗИОЛОГИЈА“ ОД
АВТОРИТЕ ОЛИВИЈА ВАСКОВА, СВЕТЛАНА МИЦЕВА
РИСТЕВСКА, ДАНИЕЛА ПОП ЃОРЧЕВА, ДАНИЕЛА
МИЛАДИНОВА, СУЗАНА ЛОПАРСКА, ВЕНЈАМИН
МАЈСТОРОВ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на VIII редовна седница, бр.02-7732/63, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Општа патолошка физиологија“ од авторот/-ите: Оливија Васкова, Светлана Мицева Ристевска, Даниела Поп Ѓорчева, Даниела Миладинова, Сузана Лопарска, Венјамин Мајсторов, наменет за студентите на општа медицина, за предметот/-ите патолошка физиологија 1, избрани се проф. д-р Соња Алабаковска и проф. д-р Бети Дејанова.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

III. Општ дел

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Општа патолошка физиологија
Назив на предметната програма:	Патолошка физиологија 1
Назив на студиската програма:	Општа медицина
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	105 / 7 кредити
Предметот патолошка физиологија 1 на Медицинскиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови - 105, број на ЕКТС-кредити - 7 и се слуша во 4. семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 232 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 13 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 28 слики и 29 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

13. Проф. д-р Соња Алабаковска с.р.

14. Проф. д-р Бети Дејанова с.р.

IV. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р БЕТИ ДЕЈАНОВА

Краток опис на содржината:	Содржината опфаќа низа нарушувања на физиолошките процеси и механизми во организмот под влијание на определени етиолошки фактори и други параметри. По дефинирањето на предметот, методите и значењето на патолошката физиологија, како и основните карактеристики на состојбата болест, авторите го опишуваат дејството на ендегените и егзогените етиолошки фактори во целост. Така, детално е објаснето влијанието на егзогените фактори врз организмот, како што се: физички, хемиски, биолошки и други фактори. Од физичките фактори јасно се прикажани патофизиолошките состојби предизвикани од: механичкиот и термичкиот фактор, електричната струја, атмосферскиот притисок, како и влијанијата на зрачењето, забрзувањето, звукот, ултразвукот и потресите. Хемискиот и биолошкиот етиолошки фактор се едноставно и јасно прикажани, притоа укажувајќи на нивното влијание на определени ткива и органи, нивните физиолошки функции и механизмот на нарушување. Особена важност е посветена на патофизиологијата на треската: патогенеза на треската, видови трески, стадиуми на треска итн. Патофизиологијата на имуниот систем (неспецифичен и специфичен имунитет) е темелно опишана, земајќи и во предвид наследниот фактор, мутациите на гени и хромозомските аберации. Нарущувањата на енергетскиот метаболизам и метаболизмот на хранливи материи се објаснети во склоп на одредени состојби и заболувања, со што авторите јасно и прецизно укажуваат на нивната патогенеза. Патофизиолошките механизми во периферната циркулација се јасно конципирани и објаснети преку органските и функционалните васкуларни нарушувања. Опишувајќи го повозрасниот животен стадиум, авторите укажуваат на физиолошките промени кои настануваат во текот на стареењето. Патофизиолошките промени кои се јавуваат при состојба на замор се едноставно објаснети осврнувајќи се на локалниот, општиот и

	спортскиот замор. Уредно цитираната литература е соодветна на содржината на ракописот и претставува одличен извор на релевантни стручни податоци.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е напoлно соодветен на усвоената предметна програма и претставува материјал за избор при изучувањето на овој предмет.
Предлози за потребни корекции:	/
Оцена на ракописот:	Стилот на пишувањето е разбирлив и лесен за усвојување од страна на студентите за кои учебникот е наменет. Во учебникот се застапени доволен број илустрации и табели што придонесуваат за подобар квалитет и овозможуваат успешно изучување на содржината. Според тоа, ракописот е одличен и заслужува да биде објавен.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 232 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 13 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 28 слики и 29 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот патолошка физиологија 1, примарно наменет за студентите на Медицинскиот факултет.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Бети Дејанова с.р.

III. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р СОЊА АЛАБАКОВСКА

Краток опис на содржината:	Во ракописот се содржат сите патофизиолошки состојби во организмот кои се предизвикани од влијанието на надворешните и внатрешните етиолошки фактори. Авторите во уводот укажуваат на значењето на патофизиолошката физиологија, ја дефинираат состојбата на болест, а потоа ги објаснуваат поодделно влијанијата на физичките, хемиските и биолошките фактори. На разбирлив и едноставен начин, авторите ги објаснуваат патофизиолошките состојби предизвикани од: механичкиот и термичкиот фактор, електричната струја, атмосферскиот притисок, како и влијанијата на зрачењето, забрзувањето, звукот, ултразвукот и потресите. Хемискиот етиолошки фактор за нарушување на одредени физиолошки процеси е детално објаснет. Исто така, биолошкиот етиолошки фактор е детално прикажан во функција на механизмот на нарушување на органите и органските системи. Патофизиологијата на треската во ракописот има посебно значење во патогенезата на одредени заболувања. Имуниот систем, како неспецифичниот така и специфичниот имунитет, се детално објаснети, притоа обрнувајќи посебно внимание на наследниот фактор, генските мутации и хромозомските аберации. Енергетскиот метаболизам и метаболизмот на хранливи материи и нивните патофизиолошки промени се објаснети во склоп на одредени состојби и заболувања, со што авторите јасно и прецизно укажуваат на нивната патогенеза. Механизмите на нарушена периферна циркулација се едноставно прикажани со цел да се појаснат одредени патолошки состојби и заболувања. Последните поглавја се однесуваат на одредени физиолошки процеси и состојби во кои авторите укажуваат на физиолошките промени кои настануваат во текот на стареењето како неодминлив процес, како и во состојбата за замор, опишан како состојба на локален, општ и спортски замор. Литературата е правилно цитирана и е соодветна на содржината на

	ракописот.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е наполно соодветен на усвоената предметна програма и претставува материјал за избор при изучувањето на овој предмет.
Предлози за потребни корекции:	
Оцена на ракописот:	Текстот е напишан јасно, стручно и разбирливо. Ракописот е добро осмислен, поддржан со графички и табеларни прикази, што материјалот го прави полесно разбирлив за студентот. Систематски се разработени теми од патофизиологијата кои се предвидени во теоретската настава по предметот патофизиологија 1. Ракописот заслужува да се печати бидејќи ги задоволува сите критериуми на одличен учебник.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 232 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во 13 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 28 слики и 29 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот патолошка физиологија 1, примарно наменет за студентите на Медицинскиот факултет.

Рецензент

Проф. д-р Соња Алабаковска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА “ВЛИЈАНИЕ НА
СОЦИОЕМОЦИОНАЛНОТО ПРИВРЗУВАЊЕ ВРЗ ЛИЧНОСТА И
СЛИКАТА ЗА СЕБЕ КАЈ МЛАДИТЕ СО АНКСИОЗНИ
РАСТРОЈСТВА”,
ПРИЈАВЕНА НА УКИМ, МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ- СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на својата VIII редовна седница, одржана на 23.12.2014 година, по предлог на Советот на III циклус-докторски студии, Студиска програма на клиничка медицина, на Медицинскиот факултет во Скопје, а во согласност со Законот за високото образование и Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии-докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, определи Рецензентска комисија за оцена на докторската дисертација на клиничка медицина од м-р Андрوماхи Наумовска, со наслов „Влијание на социоемоционалното приврзување врз личноста и сликата за себе кај младите со анксиозни растројства“, во состав:

1. проф. д-р Елена Ќосева
2. проф. д-р Марија Ралева
3. проф. д-р Антони Новотни
4. доц. д-р Сања Манчевска
5. доц. д-р Димитар Боневски

Во согласност со Законот за високото образование на Република Македонија, Рецензентската комисија ја разгледа поднесената докторска дисертација и врз основа на направените согледувања и консултации го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација со наслов „Влијание на социоемоционалното приврзување врз личноста и сликата за себе кај младите со анксиозни растројства“ обработува мошне актуелна и оригинална психијатриско-психолошка проблематика, која ги содржи сите потребни елементи на едно научно истражување. Во докторскиот труд, изнесен на 186 страници пишан текст и прилози, јасно и концизно се образложени воведот, мотивот, целите, хипотезите, материјалот и методите на истражување, резултатите, дискусијата, заклучокот и литературата.

Во дисертацијата се наведени една главна и 5 специфични цели, а се тествани 7 хипотези. Резултатите се детално елаборирани, објаснети во делот „Дискусија“, врз основа на која се изведени заклучоците и препораките.

Текстот на докторската дисертација е збогатен со 42 табели и 14 графикони, кои ги прикажуваат добиените резултати за видот на социоемоционалното приврзување, профилот на личноста, сликата за себе и самопочитувањето, нивната поврзаност и влијанието врз манифестната анксиозност како фактори за генерирање клиничка манифестација на анксиозност и креирање анксиозно растројство.

Во цитираната литература се наведени 185 референци поврзани со темата на докторската дисертација. Користената литература е од понов датум, актуелна и релевантна за темата на докторската дисертација.

Предмет на истражувањето

Во воведниот дел е презентираан проблемот на истражувањето, а потоа е даден преглед на теоретските гледишта за социоемоционалното приврзување, невробиологијата и промените во текот на развојот, како и видовите на социоемоционално приврзување.

Со истражувањето се настојува да се согледа улогата на социоемоционалното приврзување врз личноста и сликата за себе кај младите без анксиозно растројство во однос на младите со анксиозни растројства. Поради тоа даден е преглед и на теоретските гледишта за социоемоционалното приврзување, структурата на личноста, развој на цртите на личноста, сликата за себе и самопочитувањето. Дефиниран е поимот социоемоционално приврзување и јасно се опишани видовите на социоемоционалното приврзување. Објаснето е преку теоретските концепции сфаќањето на социоемоционалното приврзување како интеракција помеѓу организмот и средината. Имено, како склоност на секоја индивидуа од самото раѓање за социоемоционално приврзување, меѓутоа и како природата на приврзувањето зависи од околината на која доенчето е изложено. Укажано е на важноста од релациите со примарните објекти, кои се грижат за детето и нивното влијание на неговиот развој, што продолжува и понатаму во текот на возрасниот период и опишана е динамиката на долготрајните релации помеѓу луѓето во формирањето сигурно или несигурно приврзување.

Направен е преглед на истражувања кои ја покажуваат испреплетеноста на психолошкото и биолошкото во креирањето на социоемоционалното приврзување и го подвлекуваат фактот дека квалитетот на грижата (психолошкиот фактор) влијае директно на развојот на невролошкиот систем одговорен за регулирање на анксиозноста (биолошки фактор). Објаснето е како однесувањето на индивидуата

која се грижи за детето го формира стилот на социоемоционално приврзување (сигурен, колеблив, избегнувачки или дезорганизиран), а како тој стил ќе биде подоцна презентираан се разликува во зависност од личноста на детето. Даден е преглед на ефектите на формираното сигурно и несигурно социоемоционално приврзување врз личноста и доживувањето на себе.

Понатаму, во воведниот дел е опишан развојот на личноста. Даден е преглед на теоретските концепции и современите сфаќања за личноста. Опишано е како индивидуата во текот на својот развој постепено се формира во личност, со тоа што се повеќе сознава, ги усвојува општествените искуства и ја развива својата активност и претставува резултат на заемното влијание на наследството, средината и активната на индивидуата. Објаснето е дека секоја личност има свое специфично однесување кое се карактеризира со доследност, единство и особеност, а структурата на личноста ја претставуваат нејзините димензии, особини/црти и нивната поврзаност. Опишан е петтофакторскиот модел на личноста (со димензиите невротизам, отвореност, екстраверзија, совесност и соработливост), неговата мапираност во димензиите на детскиот темперамент и присутност од раното детство, развојот и промените, главните реструктурирања во периодот на адолесценцијата и младоста, како и развојот во зависност од интеракцијата со околината, од социоемоционалното приврзување.

Во воведниот дел дадени се концизни дефиниции и објаснувања за свесноста на личноста за себе преку сликата за себе и самопочитувањето, нивниот развој и влијание врз однесувањето на индивидуата. Опишано е емпириското „јас“, како објект на сознавање кое претставува збир на сè што индивидуата го нарекува свое, лично и ги вклучува сите материјални, социјални и психички карактеристики, како и афективната компонента, себепочитувањето и себеоценката, кои се израз на задоволство или незадоволство за себеси, како едни од најважните извори на интегритетот на личноста.

Опишани се развојните задачи во периодот на младоста, кога идентитетот се постигнува преку интегрирање на различните аспекти на структурата на личноста, сликата за себе и самопочитувањето и како поради специфичностите на младоста и зголемената чувствителност во овој период е можно настанување на криза на идентитетот, што понатаму е причина за чувство на назадување. Објаснето е како младите кои не се способни да ги препознаат важните чувства за себе, не се во можност да направат точни предикции за себе, не успеваат да се вреднуваат себеси високо, поради што манифестната анксиозност е висока, води до појава на анксиозно растројство.

Воведниот дел завршува со преглед на психолошките и психијатриските сфаќања за анксиозноста и стравот. Дадена е актуелната психијатриска класификација на анксиозните растројства, разработени се нивните епидемиолошки карактеристики како и етиопатогенетските сфаќања за нивното настанување. Во анализата на етиопатогенезата разработено е влијанието на социоемоционалното приврзување врз развојот на цртите на личноста, сликата за себе и самопочитувањето и нивното влијание во појавата на анксиозните растројства.

Предмет на ова истражување се анксиозните растројства (односно паничното растројство, генерализираното анксиозно растројство и социјалната фобија) и социоемоционалното приврзување формирано во детството, со неговото влијание врз оформување на цртите на личноста, сликата за себе и самопочитувањето во периодот на доцна адолесценција кога се формира образецот за бихевијорални, когнитивни и емоционални одговори на сигналната анксиозност, т.е. прекурсорите на облиците на анксиозно растројство во адолесценцијата и младоста.

Целите на ова истражување се: утврдување на влијанието на социоемоционалното приврзување врз вообличувањето на специфична структура на личноста и врз креирање одредена слика за себе и одредено ниво на самопочитување, кои водат до усвојување на специфични механизми на одбрана манифестни во младоста, утврдување на поврзаноста помеѓу видовите социоемоционално приврзување со одредени црти на личноста, аспектите на сликата за себе и самопочитувањето со манифестацијата на одредени видови на анксиозни растројства и нивната изразеност во младоста и утврдување на импликациите од видот на социоемоционалното приврзување врз облиците на превентивниот и терапискиот пристап кон анксиозните состојби кои ќе ги земат предвид структурата на личноста, сликата за себе и самопочитувањето.

Материјал и метод

Докторската дисертација е дизајнирана како трансверзална, аналитичка, кохортна студија. Дадена е операционална дефиниција на варијаблите на истражувањето социоемоционалното приврзување, структурата на личноста, сликата за себе, самопочитувањето и анксиозноста. Варијаблите кои би можеле да имаат влијание се контролирани со тоа што е обезбедена константност на ефектите со балансирање, т.е. различни состојби на релевантните варијабли (пол, образование, место на живеење) подеднакво се застапени во секоја група.

Образложувајќи го методот на истражувањето, кандидатката го презентира примерокот кој го сочинуваат вкупно 240 испитаници. Испитуваната група се состои од пригоден примерок (млади од 18 до 30-годишна возраст) кои за прв пат се обраќаат за стручна помош и се согласни да учествуваат во студијата. Испитувани се 120 пациенти (секоја група по 40 испитаници) со дијагнози: панично растројство, генерализирано анксиозно растројство и социјална фобија, според МКБ 10, на третман во Центарот за ментално здравје "Центар" при Психијатриска болница "Скопје" и Клиника за психијатрија, Скопје и 120 испитаници без какво било психијатриско растројство, селектирани од поголем примерок на индивидуи во заедницата. и кои се согласни да учествуваат во студијата. Контролната група од млади без анксиозни растројства е избрана по метод на пар, од институции, од кои е добиена согласност да се спроведе студијата,

со нивни вработени и од студенти, на УКИМ од неколку факултети, кои се согласни да учествуваат.

Клиничко-психолошката евалуација на испитаниците е изведена со користење на стандардизирано клиничко интервју, скала за проценка на изразеноста на клиничките слики на анксиозните растројства (Прашалник за генерализирано анксиозно растројство (*Generalized Anxiety Disorder 7-item scale- GAD7*), Скала за социјална фобија (*Social Phobia Inventory- SPIN*) или Скала за процена на панични растројства (*Panic Disorder Severity Scale- PDSS*)), за соодветното анксиозното растројство), за мерење на изразеноста на анксиозноста се користени прашалниците- Тејлорова скала за манифестна анксиозност (*Taylor Manifest Anxiety Scale- TMAS*) и Хамилтонова скала за анксиозност (*Hamilton Anxiety Scale- HAM-A*), за испитување на структурата на личноста користен е Прашалник за цртите на личноста (*Personal Behavioural Questionnaire for Tendencies and Feelings- BTS*), за мерење на сликата за себе и самопочитувањето зададени се Оферов прашалник за сликата за себе (*Offer Self Image Questionnaire- OSIQ*) и Куперсмит прашалник за самопочитување (*Coopersmith Self-Esteem Inventories- KSE*), и за процена на видот на соcioемоционалното приврзување користен е Прашалник за соcioемоционално приврзување (*Attachment Style Questionnaire- ASQ*) како и нестандардизиран прашалник за соcиодемографски податоци дизајниран за потребите на ова истражување. Сите користени прашалници се стандардизирани и со висока релијабилност и валидност.

Добиените податоци се внесени во специјално изработена база на податоци, а статистичката обработка е извршена со статистичката програма SPSS 17.0, со користење на соодветни статистички методи за анализа. За анализа на податоците употребени се следниве статистички методи:

- дистрибуцијата на континуираните варијабли (возраст, образование, манифестна анксиозност, квантитативна изразеноста на цртите на личноста, сликата за себе, самопочитувањето) се прикажани како минимална (min), максимална (max) вредност, аритметичка средина (M) и стандардно отстапување (SD). Значајноста на разликите помеѓу испитуваната и контролната група, како и разликите во рамки на испитуваната група се анализирани со анализа на варијанса (АНОВА);
- дистрибуцијата на категоричките варијабли (пол, брачна состојба, соcioемоционално приврзување) се прикажани како фреквенции (број и процент), а значајноста на разликата помеѓу испитуваната и контролната група е проценета со хи-квадрат тест (χ^2);
- за тестирање на поврзаноста помеѓу соcioемоционалното приврзување, цртите на личноста, сликата за себе, самопочитувањето и манифестната анксиозност користени се Пирсонов и Спирманов коефициент на корелација во зависност од варијаблите (Pearson и Spearman);

- влијанието на социоемоционалното приврзување преку цртите на личноста, сликата за себе и самопочитувањето врз анксиозноста е проверувано со регресивна анализа.

Сите статистички тестови се обработувани со примена на барана статистичка сигнификантност за $p < 0,05$ (резултати кои се сметани за статистички значајни), а резултатите со вредност $p > 0,05$ се сметани како резултати со отсуство на статистичка значајност.

Податоците добиени од истражувањето се описно и нумерички сумирани, анализирани и преку нив се донесени заклучоци за влијанието на социоемоционалното приврзување врз личноста и сликата за себе кај младите со анксиозни растојства споредено со ментално здрави млади индивидуи.

Резултати

Од демографските податоци, средната возраст на испитаниците со анксиозни растојства е 22,70 години, на испитаниците без анксиозни растојства е 22,26 години. И во двете групи има поголем број испитаници од женски пол (57,5% кај испитаниците со анксиозни растојства и 60,8% кај оние без анксиозни растојства), претежно со средно образование (89,2% со анксиозни растојства и 86,7% без анксиозни растојства). Помеѓу двете групи нема статистички значајни разлики и во однос на распределувањето на испитаниците со и без анксиозни растојства според работниот и брачниот статус. Невработени се 90% од испитаниците со анксиозни растојства и 88,3% без анксиозни растојства, а 93,3% и 98,3% се неженети соодветно со и без анксиозни растојства.

Презентацијата на резултатите од истражувањето и дискусијата е поделена на пет дела. Тие се организирани според добиените податоци за видот на социоемоционалното приврзување, структурата на личноста, сликата за себе и самопочитувањето, и манифестната анксиозност. Во однос на сите варијабли на истражувањето, резултатите се прикажани како споредба помеѓу испитуваната и контролната група и како споредба помеѓу различните видови анксиозни растојства (генерализирано анксиозно растојство, панично растојство и социјална фобија) во рамки на испитуваната група.

Најголем процент од испитаниците без ментално растојство се со сигурно социоемоционално приврзување (74,2%), додека кај младите со анксиозни растојства несигурно приврзани се 45%. Резултатите укажуваат дека во испитуваната група, односно кај младите со манифестно анксиозно растојство е најдено значително почесто избегнувачко и колебливо социоемоционално приврзување. Поради тоа младите со анксиозно растојство имаат или негативен модел за себе или негативен модел за другите, помалку се конструктивни и се попасивни во справувањето со стресни, фрустрирачки ситуации, што понатаму води до запоставување на своите или интересите на другите.

Во однос на различните анксиозни растројства, испитаниците со генерализирано анксиозно растројство во најголем процент имаат избегнувачко социоемоционално приврзување (50%), додека оние со панично растројство и социјална фобија имаат во избегнувачко приврзување 37,5% и 35%, соодветно, меѓутоа помеѓу групите анксиозни растројства не се најдени разлики во застапеноста на одреден вид на социоемоционално приврзување.

Испитаниците без анксиозни растројства ($M=201,20$) покажуваат пониска соработливост во однос на оние со анксиозни растројства ($M=205,17$), меѓутоа тестот за проверка на значајноста на разликата во соработливоста и во однос на поединечните црти во рамки на соработливоста покажува статистички значајна разлика помеѓу групите со и без анксиозни растројства единствено во цртата усогласеност ($F=18\ 516$, $p<0,000$). Димензијата екстраверзија е поизразена кај испитаниците без анксиозни растројства, со статистичка значајност на ниво 0,01. Од наведените црти во рамки на екстравертноста разликата помеѓу споменатите групи статистички значајна е во однос на цртите топлина ($F=9\ 918$) и позитивни емоции ($F=17\ 556$) на ниво 0,01, а на ниво 0,05 значајна е разликата за цртите активност ($F=4\ 926$) и барање возбуда ($F=5\ 107$). Во рамки на цртите кои се под факторот невротизам статистички значајни разлики на ниво 0,01 се добиени во однос на сите поединечни црти ($n_1 F=38\ 332$; $n_2 F=22\ 771$, $n_3 F=34\ 441$, $n_4 F=19\ 044$, $n_6 F=11\ 578$) и генерално за цртата невротизам, освен за импулсивноста ($n_5 F=1\ 616$), во однос на која групите со и без анксиозни растројства не се разликуваат. За компетентноста младите без анксиозни растројства имаат среден скор ($M=41,05$), во споредба со оние со анксиозни растројства: со среден скор за компетентност ($M=37,92$). Разликата помеѓу нив е статистички значајна разлика на ниво 0,01 ($F=14\ 078$). Разликата помеѓу групите со ($M=35,98$) и без ($M=37,80$) анксиозни растројства во однос на цртата самодисциплинираност е значајна на ниво 0,05 ($F=5\ 102$), а во однос на цртата посветеност разликата ($F=12\ 009$) помеѓу групите е значајна на ниво 0,01 (со AP - $M=36,73$, без AP - $M=39,41$). Овие резултати покажуваат значајни разлики во структурата на личноста и упатуваат на тоа дека младите со анксиозни растројства имаат значајно повисок невротизам во споредба со младите без анксиозни растројства, т.е. повисоко изразена анксиозност, хостилност, депресивност, самосвесност и вулнерабилност. Кај младите со анксиозни растројства, цртите екстраверзија и совесност се значајно помалку изразени во споредба со оние без анксиозни растројства.

Понатаму, резултатите покажуваат разлика во структурата на личноста во зависност од видот на анксиозно растројство: Младите со генерализирано анксиозно растројство имаат најизразени анксиозност и вулнерабилност, кои се најмалку изразени кај младите со социјална фобија. Помеѓу овие групи се појавува разлика и во однос на постигнување цели и ред, од цртата совесност, кои се најмалку изразени кај младите со генерализирано анксиозно растројство, а најмногу кај оние со социјална фобија.

Истражувањето покажува и дека младите со анксиозни растројства имаат значајно понегативна слика за себе и тоа во сите аспекти (психолошко сепство,

социјално сепство, сексуално сепство, фамилијарно сепство како и психопатолошко сепство) и пониско самопочитување. Истата тенденција е и во рамки на психолошкото сепство за контролата на импулси (AP- M=36,22, без AP- M=45,47), емоции (AP- M=33,69, без AP- M=47,21) и телесната шема (AP- M=36,75, без AP- M=45,84), во социјалното сепство поединечно за релациите (AP- M=37,92, без AP- M=48,21), моралот (AP- M=41,27, без AP- M=48,08) и вокацијата/едукација (AP- M=43,56, без AP- M=51,55), како и за справувачкото сепство за психопатологијата (AP- M=38,78, без AP- M=47,96), справувањето (AP- M=53,68, без AP- M=67,88) и супериорната адаптација (AP- M=55,92, без AP- M=62,52). Тие понегативно ги оценуваат својата емоционалност и телесна шема, понегативно ја вреднуваат својата компетентност во релациите со родителите, врсниците и со спротивниот пол. Понегативно го оценуваат изборот на професија и имаат поизразено доживување за неадаптираност и неадекватно справување во општеството. Во зависност од видот на анксиозно растројство, истражувањето покажува дека младите со генерализирано анксиозно растројство имаат најнегативна слика за себе (психолошко сепство, социјално сепство, сексуално сепство, фамилијарно сепство како и психопатолошко сепство) и најниско самопочитување, додека оние со социјална фобија имаат најпозитивна слика за себе и највисоко самопочитување.

Истражувањето потврдува и дека младите со генерализирано анксиозно растројство имаат највисока манифестна анксиозност и анксиозност како трајна предиспозиција, додека кај оние со панично растројство и социјална фобија манифестната анксиозност е помалку изразена.

Резултатите покажуваат дека екстраверзијата и совесноста покажуваат статистички значајна корелација со анксиозноста на ниво 0,05, соработливоста, невротизмот и отвореноста на ниво 0,01. Сликата за себе и самопочитувањето покажуваат висока негативна корелираност со анксиозноста ($p < 0,01$). Значи, колку е попозитивна сликата за себе и повисоко самопочитувањето толку е пониска анксиозноста.

Кандидатката заклучува дека во зависност од стилот на социоемоционалното приврзување се разликува профилот на личноста, сликата за себе и самопочитувањето. Младите со несигурно социоемоционално приврзување, меѓу нив оние со избегнувачко приврзување имаат највисок невротизам, најнегативна слика за себе и најниско самопочитување.

Кандидатката заклучува дека сигурното социоемоционално приврзување е суштествено за ускладен развој и структурирање на здрава личност, додека несигурното социоемоционално приврзување (избегнувачко и колебливо) влијае на потенцирање на димензијата невротизам, креира негативна слика за себе и ниско самопочитување што води до зголемување на манифестната анксиозност и развивање на анксиозно растројство во младоста. Наодите покажуваат дека анксиозните растројства кај младите, во периодот на премин кон возрасноста се проследени со високо изразен невротизам, негативна слика за себе и ниско

самопочитување, кои дополнително ги спречуваат во извршување на обврските во училиште или на работа (негативно академско сепство) и ги хендикепираат во социјалните релации (негативно социјално и фамилијарно сепство), па постигнувањето на стабилна емоционалност, позитивна когнитивна слика за себе и повисоко вреднување на себе е една од целите во терапискиот процес.

Кандидатката во третманот на анксиозните растројства како најефикасен го посочува интегративниот пристап со користење на медикаменти и психотерапија. Во психотерапискиот пристап ја потенцира важноста на примената на вежби за релаксација кои придонесуваат за намалување на манифестната анксиозност и структурираното, постепено психотераписко изложување на сите надворешни и внатрешни тригери на анксиозност до базичните приципи за ниското самопочитување и самодоверба на пациентот. Како суштински задачи на психотерапискиот третман на младите со анксиозни растројства ги нагласува:

- креирање на емоционална релација со терапевтот која се нуди како модел на сигурно социоемоционално приврзување, базиран на доверба, со почитување на нивните потреби и разбирање на нивните проблеми;
- работење на освестување на вулнерабилноста, со препознавање на когнитивните дисторзии, проблематичните мисли кои дополнително ја потенцираат анксиозноста, водат до зголемување и на депресивноста.

Студијата покажува дека во психотерапискиот третман со работењето на прифаќањето на сопствената личност, градењето на позитивната слика за себе и повисоко самопочитување се очекува да се постигне подобрување на психичката состојба на младите со анксиозни растројства и полесно адаптирање на барањата од околината.

Библиографијата содржи 185 референции од литературата од областа на истражувања на социоемоционалното приврзување, структурата на личноста, сликата за себе и анксиозните растројства во младоста, односно спецификите на психолошката структура, нејзиното формирање, и доживувањето на себе во зависност од видот на социоемоционалното приврзување.

З А К Л У Ч О К

Главни научни придонеси на кандидатот

М-р Андрوماхи Наумовска, со своето академско искуство во научно истражувачката работа, како и со спроведувањето на оваа студија, со објавените научни трудови и објавените поглавја со наодите од студијата во стручни публикации, ќе даде значаен придонес во научноистражувачката работа во оваа област. Кандидатката има одлична можност за директно учество на конференции, публикување на научни трудови од областа на медицинската психологија и психијатријата.

Како студент на постдипломски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, докторантката работеше на магистерската теза: „Сликата за себе кај лица со анксиозни растројства во доцна адолесценција“. Добиените резултати од истражувањето во магистерската теза, меѓу другото, утврдија дека сликата за себе кај лицата со анксиозни растројства од почеток до крај на доцната адолесценција се менува, како што се менува и анксиозноста во зависност од сликата за себе, како и дека етиологијата на анксиозните растројства не е доволно позната. Тоа ја навело докторантката да продолжи со понатамошно истражување, насочувајќи се на проверка на влијанието на раното социоемоционално приврзување врз формирањето на структурата на личноста и сликата за себе и нивното влијание врз клиничката манифестација на анксиозноста. Наведените истражувања, преку постипломските едукации и работата, ги потврдуваат капацитетите на кандидатката за научноистражувачка работа.

Дополнително, преку понатамошниот стручен, научен и академски ангажман на кандидатката, наодите и знаењата од дисертацијата можат да бидат пренесени и до колегите кои се заинтересирани за проблематиката што е обработена во дисертацијата, кои ќе најдат свој интерес во имплементирање на дел од наодите и препораките прикажани во дисертацијата.

Подрачје на примена и ограничувања

Самото анксиозно растројство ги хендикепира индивидуите во смисла да го ограничува нивното живеење, ги намалува капацитетите за справување со внатрешните и надворешните притисоци, ги комплицира семејните релации, ги осиромашува социјалните контакти и го снижува квалитетот на професионалниот ангажман. Поради тоа, неопходно е креирање на програми за здравствена и социјална заштита, со цел намалување на изолацијата со која се соочуваат лицата со анксиозни растројства и при тоа да се овозможи нивна реинтеграција и ресоцијализација.

Овие наоди се од важност поради тоа што покажуваат дека токму попозитивната слика за себе и повисокото самопочитување, придонесуваат за психолошки поздраво функционирање на индивидуата. Кај младите со анксиозно растројство, тоа подразбира корекција во социоемоционалното приврзување од избегнувачко во сигурно, за да имаат сигурност во околината и да можат таа сигурна база да ја најдат во себе при контактите со другите со што ќе дојде до намалување на цртите на личноста поврзани со негативната емоционалност-невротизам, зголемување на мотивот за постигнување, поголема социјална адаптираност, попозитивна слика за себе, поголемо себеприфакане и самопочитување, поголема резилентност, поголема автономија, што воедно води кон поголема среќа.

Сознанијата од ова истражување можат да најдат примена во креирање на програми, специфични за возраста и манифестната анксиозност земајќи ги

предвид социоемоционалното приврзување, структурата на личноста, сликата за себе и самопочитувањето. Резултатите може да го најдат своето место во креирање координирани и креативни превентивни програми за подобрување на доживувањето на себе и поадекватен психотераписки пристап на манифестните анксиозни растројства во доцната адолесценција за поефикасно нивно функционирање на индивидуален, професионален, семеен и поширок социјален план, со цел да се намали изолацијата кај младите со анксиозни растројства и да се превенираат рецидиви.

Можни понатамошни истражувања

Во дисертацијата кандидатката препорачува идни истражувања во кои ќе се споредат доживувањето на себе помеѓу ментално здрави индивидуи и индивидуи со анксиозни растројства во други развојни периоди, како и истражувања за споредба на млади со анксиозни растројства и млади со други ментални растројства, дијагностицирана депресија, која честопати е во коморбидитет со анксиозните растројства, со цел да се дојде до емпириски податоци за разликите во социоемоционалното приврзување, структурата на личноста, аспектите на сликата за себе и самопочитувањето помеѓу нив. Кандидатката смета дека се потребни понатамошни истражувања за испитување на социоемоционалното приврзување, структурата на личноста, аспектите на сликата за себе и самопочитувањето пред почеток на третман, како и после различни видови третмани со цел да се види кои од нив се најефикасни во нивна промена и подобрување.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација **„Влијание на социоемоционалното приврзување врз личноста и сликата за себе кај младите со анксиозни растројства“** на м-р Андромахи Наумовска, специјалист по медицинска психологија, претставува самостоен научен труд на кандидатката, кој обработува интересна и актуелна тема од областа на психијатријата и медицинската психологија и во целост ги исполнува условите согласно Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии – докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ на Медицинскиот факултет во Скопје. Ваквата студија претставува научен придонес во истражувањето на влијанието на социоемоционалното приврзување врз формирањето на личноста и сликата за себе и појавата на анксиозните растројства во младоста.

Комисијата смета дека трудот ги опфаќа и во целост ги обработува поставените проблеми и ги содржи сите елементи на научен труд, со јасно дефинирани цели, прецизно изложени материјал и методи, детално прикажани статистички обработени резултати. Дискусијата и заклучоците и препораките се објективни и реални и даваат прецизни одговори на поставените цели и хипотези. Докторатот е коректно изработен, во согласност со стандардите за научноистражувачката работа.

Добиените резултати во студијата, која авторката ја извршила во Центарот за ментално здравје “Центар” при Психијатриската болница “Скопје” и Клиниката за психијатрија, Скопје, ги оправдуваат претпоставените цели и работните хипотези на дисертацијата и ја потврдуваат потребата од вакви истражувања во унапредувањето на превенцијата и третманот на анксиозните состојби.

Врз основа на анализата, Рецензентската комисија оценува дека докторската дисертација од кандидатката м-р Андрوماхи Наумовска, со наслов „Влијание на социоемоционалното приврзување врз личноста и сликата за себе кај младите со анксиозни растројства “ ги исполнува бараните критериуми и претставува придонес во научноистражувачката и клиничко-медицинската дејност во Република Македонија.

Рецензентската комисија позитивно ја оценува докторската дисертација и му предлага на Научно-наставниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја усвои рецензијата и да и овозможи на кандидатката јавна одбрана на трудот.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Елена Косева, с.р.
2. Проф. д-р Марија Ралева, с.р.
3. Проф. д-р Антони Новотни, с.р.
4. Доц. д-р Сања Манчевска, с.р.
5. Проф. д-р Димитар Боневски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „СОМАТОТИПОВИ И МОРФОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ КАЈ АДОЛЕСЦЕНТИ НА ВОЗРАСТ ОД 11 ДО 18 ГОДИНИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА”, ОД М-Р БИЛЈАНА БОЈАЦИЕВА СТОЈАНОСКА, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата VIII редовна седница одржана на 23.12.2014 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Бојациева Стојаноска, со наслов: „Соматотипови и морфолошки карактеристики кај адолесценти на возраст од 11 до 18 години во Република Македонија”, во состав: проф. д-р Добрила Тосовска-Лазарова, проф. д-р Ангa Стратеска-Зафирова и проф. д-р Мирјана Кочова.

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Бојациева Стојаноска, со наслов: „Соматотипови и морфолошки карактеристики кај адолесценти на возраст од 11 до 18 години во Република Македонија”, содржи 171 страница компјутерски обработен текст во фонт МАЦ Ц Тимес со 1,5 проред и големина на букви 12, со 137 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 7 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во исражувањето.

Во воведот на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатката дава осврт на значењето, потребата и улогата на антропометријата во детекција на нормалниот раст и исхранетост кај македонските адолесценти. Фактот дека дебелината во детството и адолесценцијата се поврзува со бројни физички и ментални здравствени проблеми (дијабетес тип 2, кардиоваскуларни заболувања, депресија, намалена самодоверба) и се поврзува со дебелина во адултниот период е само дополнителна

причина од потребата на ваков тип антропометриски “screening” мерења, со кои се врши идентификација на индивидуи со ризик за потхранетост и прекумерна телесна тежина. Даден е осврт на базичните антропометриски параметри за процена на растот, како и на најновите размислувања и стратегии за нивна употреба во најразлични облици како индекси при процена и на состојбата на исхранетост. Детално се опишани сите предности и карактеристики посебно на body mass index (БМИ) како етнички, возрастно и полово специфичен. Врз основа на тоа произлегла и конструкцијата на класификациониот систем за процена на состојбата на исхранетост во детската и адолесцентската возраст од страна на NHANES - The National Health and Nutrition Examination Survey (2001), како и препораката дека секоја популација треба да ја утврди вредноста и дистрибуцијата на БМИ на соодветните препорачани точки на пресек. Објаснета е антропометриската метода на Heath-Carter за одредување на соматотипот во ендоморфен, мезоморфен и екторморфен со што се добива застапеноста на трите структурни компоненти во телото: масната, мускулната и коскената. Даден е преглед на досегашни истражувања на антропометриските соматотипови кај адолесценти кои сугерираат за разликите во соматотипските структурни компоненти кои се специфични за секоја возраст и кај двата пола, како и преглед од досегашни истражувања за важноста на соматотипот за идентификување на индивидуи или групи во општеството со предиспозиции за физички и психолошки болести.

Во заклучните согледувања, истакнато е значењето на антропометриската метода во следење на растот и исхранетост кај деца во одделна популација, и одредување на соматотипот кај двата пола и од различна возраст посебно во периодот на пубертетот и адолесценцијата, со цел подобро да се разберат промените во телесниот состав.

Со оглед на изнесеното, јасно и концизно се поставени следниве цели:

- да се дефинираат морфолошките карактеристики кај здрави адолесценти на возраст од 11 до 18 години, според полот и возраста, преку анализа на 13 антропометриски параметри;
- да се дефинира соматотипот и да се проследи стабилноста на компонентите на соматотипот, според полот и возраста, и да се утврдат разликите во зависност од националната припадност;
- преку антропометриски индекси да се утврди нутритивниот статус кај адолесцентите на возраст од 11 до 18 години во зависност од полот и возраста;
- да се утврди корелацијата меѓу компонентите на соматотипот со телесната висина и нутритивниот статус, со посебен осврт кон дебелината кај адолесцентите;
- да се утврди влијанието на социоекономските фактори врз компонентите на соматотипот, како и влијанието врз нутритивниот статус кај македонските адолесценти.

Предмет на истражување

Во оваа трансверзална антрополошка студија, предмет на истражување се морфолошките карактеристики, соматотипот и нутритивниот статус кај 2390 адолесценти на возраст од 11 до 18 години од двата пола, од македонска и албанска националност во Република Македонија.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Антропометриските мерења се основна и најкористена метода за проценка на растот и развојот на децата и адолесцентите во клиничката практика. Преку мерење на телесните варијабли се проучува телесниот состав и застапеност на коскената, мускулната и масната структурна компонента. Податоците кои се добиваат од трансверзалните антрополошки истражувања, преку антропометриски мерења на деца и адолесценти од различна возраст, генерално се користат за подготвување стандардна карта на раст. Дебелината кај децата и адолесцентите во последните дваесет години претставува еден од најголемите проблеми во јавното здравство во САД, но се почесто и во останатите земји во светот. Најкористена метода за идентификација и класификација на ризик од дебелина и дебелина кај децата и возрасните е утврдување на индексот на телесна маса (ИТМ) или, популарно, body mass index - Quetelet's index (БМИ-тежина/висина ²). Примената на ИТМ е препорачана од Американската асоцијација за јавно здравство (APHA-American Public Health Association). Американската академија на педијатри (American Academy of Pediatrics - AAP) препорачува ИТМ да биде пресметан годишно за секое дете и адолесцент, да бидат пресметани перцентилни вредности достапни за родителите и ако е соодветна возраста и за детето, и спореден со референтните вредности, како дел од нормалниот лекарски преглед. Антропометрискиот метод поради лесната примена и изводливост се користи и за одредување на соматотипот, кој дава податоци за телесната форма.

Краток опис на применетите методи

Мерењата се изведени на 2390 испитаници од двата пола, на возраст од 11 до 18 години, поделени во 8 возрасни групи. Дефинирана е и големината на секоја возрасна група според полот, а воедно се прикажани и субгрупите на испитаниците според националната припадност: испитаници од македонска и албанска националност. Детално се прикажани методите на испитување, како и антропометрискиот картон, со сите негови содржини предвидени за секој испитаник, а во кој се внесувани мерките од 13 испитувани антропометриски параметри. Наведено е дека сите антропометриски мерења се извршени според препораките на интернационалниот биолошки програм (ИБП) со стандардни антропометриски мерни инструменти. Посебно е разработен и прецизиран индексот на телесната маса попознат како БМИ и во детали е опишана постапката за негово пресметување. За одредување на социоекономскиот статус е применет стандарден анкетен прашалник по ФАС (FAS-Family affluence scale), изготвен од Светската здравствена организација (СЗО) -WHO - Health Behaviour in School-aged Children (HBSC), кој анонимно го пополнуваат самите испитаници (прашалник за

самоизвестување). Опишана е антропометриската метода на Heat-Carter за утврдување на соматотипот кај адолесцентите. Во делот Статистичка обработка и презентација на резултатите, опишани се користените статистички тестови и програми за компарација на добиените резултати помеѓу испитуваните групи.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Добиените резултати детално се прикажани графички и табеларно, проследени со соодветен коментар, што претставува добра илустрација на добиените резултати. Презентирана е и елаборирана одделно дескриптивната и компаративната анализа на испитуваните антропометриски параметри за сите возрастни групи на испитаниците кај двата пола. Потврдени се возрастни и полови-специфични разлики на одредени испитувани параметри. Табеларно се прикажани корелационите испитувања помеѓу испитуваните 13 антропометриски и нутритивни параметри за сите возрастни групи на испитаници. Посебен осврт е даден на возрастно-специфичните перцентили на некои антропометриски индекси, со детален приказ на пресметаните перцентилни рангови (од 5-ти до 95-ти перцентил). Со ова се дефинирани и нивните гранични вредности - cut off points, а кои служат како критериуми за степенување и евалуирање на состојбата на исхранетост кај испитуваните адолесценти. Врз основа на БМИ, на препорачаните гранични вредности (од 5-ти до 95-ти перцентил) со користење на референтните вредности на WHO/2007, авторката прецизно и концизно табеларно и графички ја прикажува состојбата на исхранетост по возраст, пол и националност кај адолесценти на возраст од 11 до 18 години во Р. Македонија. Процентот на адолесценти со ризик од дебелина и прекумерно тешки е поголем меѓу адолесцентите од македонска националност во однос на Албанците кои се повеќе потхранети. Нема разлики во исхранетоста меѓу женските и машките. Резултатите покажаа дека преваленцијата на машки адолесценти со ризик за дебелина е поголема кога мајката и таткото имаат средно или високо образование и кога мајката е вработена, додека нема голема разлика меѓу испитаниците во однос на работниот однос на таткото. Кај женските адолесценти резултатите покажаа статистички значајна поврзаност на образованието и работниот однос на мајката и таткото со нутритивниот статус. Преваленцијата на потхранети женски е поголема кога мајката и таткото се со ниско образование и кога мајката е невработена. Преваленцијата на женски адолесценти со ризик за дебелина е поголема кога мајката и таткото се со средно образование, и кога таткото е вработен. Најголема преваленција на потхранети на возраст од 11 до 18 години има меѓу адолесцентите со низок СЕС, а најмала меѓу адолесцентите со висок СЕС. Женските адолесценти припаѓаат на ендоморфен соматотип, а кај машките во сите возрастни групи доминира мезоморфен соматотип. Резултатите покажаа дека одредени социоекономски фактори имаат влијание врз компонентите на соматотипот.

Оцена на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Бојацијева Стојаноска, со наслов: „Соматотипови и морфолошки карактеристики кај

адолесценти на возраст од 11 до 18 години во Република Македонија”, претставува истражување во физичката антропологија. Изработката на темата на оваа докторска дисертација е базирана на антрополошки мерења, по Интернационална биолошка програма (ИБП), кај 2390 испитаници од двата пола, од македонска и албанска националност, на возраст од 11 до 18 години во Р. Македонија, и има за цел да ја утврди и дефинира структурата на морфолошките димензии и соматотипот; да се добие трансверзален пресек на 13 антропометриски варијабли од четири димензионалности според пол и возраст; да се утврдат разлики во нутритивниот статус и соматотипот меѓу двете етнички групи; да се утврди влијанието на социоекономскиот статус, образованието и работниот однос на родителите врз нутритивниот статус и соматотипот. Морфолошките варијабли кои го дефинираат антропометрискиот статус, систематизирани табеларно и графички, ќе најдат научна, практична и едукативна примена во проценка на состојбата на раст и нутритивниот статус кај македонските адолесценти на возраст од 11 до 18 години. Познавањето на соматотипот од страна на спортските едукатори ќе најде примена во спортска ориентација, селекција и насочување на адолесцентите, а со тоа и постигнување на подобри резултати во различни спортови и други форми на физички активности.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Бојациева Стојаноска, со наслов: „Соматотипови и морфолошки карактеристики кај адолесценти на возраст од 11 до 18 години во Република Македонија”, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија) следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Bojadzieva B, Nakeva N, Zafirova B, Matveeva N, Cadikovska E, Jovevska S. Socioeconomic status in relation to BMI in Macedonian adolescents. *Acta Morphol.*2012;9(2):19-22.
2. Bojadzieva B, Nakeva N, Zafirova B, Matveeva N, Cadikovska E. Sex-specific differences of morphological characteristics and nutrition in adolescents at age 16. *Acta Morphol.*2013;10(1):19-23.
3. Bojadzieva B, Nakeva-Janevska N, Matveeva N, Zafirova B, Cadikovska E. Ethnic differences of anthropometric parameters and nutrition in female adolescents aged 13 to 17 years in R. Macedonia. *Acta Morphol.*2013;10(2):15-20.
4. Bojadzieva Stojanoska B, Nakeva-Janevska N, Matveeva N, Zafirova B, Cadikovska E. Growth parameters and nutritional status in relation to socioeconomic status of Macedonian adolescents. *Contributions, Sec. of Med. Sci., MASA.*2014; XXXV(1): 1890197.

Заклучок и предлог

Главни научни придонеси на кандидатката се: придонес во научноистражувачката дејност на Институтот за анатомија на Медицинскиот факултет во Скопје, со одредување критериуми за проценка на состојбата на раст и исхранетост кај македонските адолесценти на возраст од 11 до 18 години дава придонес во педијатриската клиничка практика, како и воведување на антропометриска метода за дефинирање на соматотипот кај македонските адолесценти.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: со антропометриската метода може да се направи рана детекција на деца и адолесценти со ризик за нарушувања во растот и исхранетоста, но не треба да биде единствена метода за поставување дијагноза, туку се потребни понатамошни клинички иследувања за утврдување на нарушувањата на здравјето. Податоците за соматотипот насочуваат на хипотези поврзани со разлики меѓу примероците, поврзаност на соматотипот со различни спортови и физички изведби, поврзаност со болести и одредени бихејвиорални карактеристики. Соматотипот дава корисни информации за опис и споредба меѓу различни популации и за следење на растот и промените во телесниот состав со текот на возраста, како и промените во соматотипот како резултат на физичка активност, но не можеме да очекуваме да одговори на сите прашања поврзани со телесната конституција.

Можни понатамошни истражувања се: кандидатката укажува на разлики во соматотипот и исхранетоста меѓу адолесценти од различни етнички групи, затоа во иднина се препорачува идните студии да содржат побројна група на испитаници со вклучување на поголем број информации за социоекономската состојба кај двете етнички групи за полесна евалуација и разбирање на етничките разлики во соматотипот и исхранетоста кај адолесцентите од македонска и албанска националност. По препорака на Светската здравствена организација, секоја земја е потребно да изготви свои антропометриски стандарди за прецизна класификација и детекција на девијациите во растот и нутритивниот статус кај деца и адолесценти на различна возраст. Затоа, антрополошки мерења треба да се изведуваат често со цел да се следи здравјето на адолесцентската популација и да се изготват стандарди на раст кои повремено ќе се обновуваат.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Бојациева Стојаноска, со наслов: “Соматотипови и морфолошки карактеристики кај адолесценти на возраст од 11 до 18 години во Република Македонија”.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Добрила Тосовска-Лазарова, претседател, с.р

Проф. д-р Ангa Стратеска Зафирова, член, с.р

Проф. д-р Мирјана Кочова, член, с.р

РЕЦЕНЗИЈА

**ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„КВАНТИФИКАЦИЈА НА ОДРЕДЕНИ ПОПУЛАЦИСКИ РИЗИК-
ФАКТОРИ ЗА ПОЈАВА НА ИНВАЗИВЕН КАРЦИНОМ НА ГРЛОТО
НА МАТКАТА НА ТЕРИТОРИЈАТА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА” ОД М-Р Д-Р ДРАГАН М. ТАНТУРОВСКИ,
ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје на осмата редовна седница одржана на 23.12.2014 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р д-р Драган М. Тантуровски со наслов “КВАНТИФИКАЦИЈА НА ОДРЕДЕНИ ПОПУЛАЦИСКИ РИЗИК-ФАКТОРИ ЗА ПОЈАВА НА ИНВАЗИВЕН КАРЦИНОМ НА ГРЛОТО НА МАТКАТА НА ТЕРИТОРИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА”, во состав:

проф. д-р Драган Данаиловски (претседател), проф. д-р Гордана Адамова (член) и проф. д-р Нели Башеска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја преглед и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р д-р Драган М. Тантуровски со наслов „КВАНТИФИКАЦИЈА НА ОДРЕДЕНИ ПОПУЛАЦИСКИ РИЗИК-ФАКТОРИ ЗА ПОЈАВА НА ИНВАЗИВЕН КАРЦИНОМ НА ГРЛОТО НА МАТКАТА НА ТЕРИТОРИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА”, содржи 206 страници компјутерски обработен текст во фонт Calibri со двоен проред и големина на букви 12pt, со 235 библиографски единици меѓу кои научни трудови, статии и книги.

Трудот е структуриран во 8 глави: вовед, мотив, цели на истражување, материјал и методи, резултати, дискусија и заклучоци.

Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот кандидатот дава информации за природата на ракот на грлото на матката, неговата епидемиологија на светско, регионално и локално ниво, како и импликациите од заболувањето по однос на здравствените и општествени системи, како и по здравјето на заболениите поединци. Преку цитирање на релевантна литература, детално е објаснета патогенезата на ракот на грлото на матката, централната улога на инфекцијата предизвикана од хуман папилома вирусот (human papillomavirus, HPV) во појавата на болеста, како и мноштвото епидемиолошки, демографски, социо-економски и бихејвиорални ризик-фактори кои влијаат на веројатноста за појава на болеста. Авторот посебно го акцентира влијанието на организираниите програми за скрининг на цервикалниот канцер. Притоа, тој ги демонстрира неопходните предуслови и критериуми за спроведување на успешна скрининг-програма, ги наведува дијагностичките скрининг-тестови и укажува на иксуствата на развиените западни земји со спроведувањето на овие програми. Илустрирајќи ја неколкукратно должината на временскиот период потребен за преоѓање на раната цервикална атипича до инвазивен карцином, авторот покажува дека има огромна можност за идентификација на прекурсорните лезии на инвазивниот цервикален канцер во стадиум кога постои достапен и безбеден третман. Имајќи предвид дека прогнозата на симптоматскиот инвазивен карцином е лоша, а третманот на преинвазивните лезии е екстремно ефективен, а скрининг-програмите се ефективни, јасно е зошто цервикалниот канцер е “идеална” болест за примена на принципите на скринингот.

Во втората глава од докторската дисертација, насловена “**Мотив**”, авторот ги анализира причините за спроведување на вакво научно истражување. Поглавјето ги акцентира значењето на инвазивниот карцином на грлото на матката и низата последици што ги повлекува тој, како за пациентите, така и за општествениот и за здравствениот систем, генерално, истовремено подвлекувајќи дека добар дел од новорегистрираните случаи можат да се превенираат со соодветна скрининг-програма, или адекватно да се третираат доколку навремено се идентификуваат. Студијата од ваков тип треба да обезбеди детална слика на состојбата со инвазивниот цервикален канцер во Република Македонија, со што правилно се димензионира проблемот. Имајќи предвид дека универзално познатите ризик-фактори за појава на инвазивен цервикален канцер се во тесна корелација со демографските карактеристики на

популацијата за која се однесуваат, се наметнува потребата од нивна реевалуација за популацијата на територијата на Р Македонија. Со статистичката анализа и квантификацијата на ризик-факторите е можно да се пресмета релативниот ризик од развивање на инвазивен карцином на грлото на матката кај сите констатирани демографски групи.

Во главата насловена “**Цели**”, кандидатот во научно истражувачката работа ги претставува општата цел, како и специфичните цели од студијата.

Општа цел на докторската дисертација е одредување на застапеноста на одредени ризик-фактори за настанување на инвазивен карцином на грлото на матката, кај женската популација на територијата на Република Македонија.

Специфични цели на докторската дисертација се:

- одредување на постоењето на евентуални каузални асоцијации меѓу присуството на поединечни ризик-фактори и настанувањето на (одделни типови) на инвазивен карцином на грлото на матката;
- преку квантификација на секој ризик-фактор за појава на инвазивен карцином на грлото на матката, за кој ќе биде детерминирана статистички сигнификантна каузална поврзаност, да се даде прототип на жена во Р. Македонија, која има најголем ризик да заболела од овој тип на карцином;
- искористување на добиените резултати во давање препораки за изготвување на Национална стратегија, чија цел би била поефикасна превенција на инвазивниот карцином на грлото на матката;

Четвртата глава ги анализира дизајнот на студијата, процедурите, сорбирањето на податоците и статистичката обработка на податоците. Во оваа опсервациска, аналитичка case-control студија од инцидентен тип биле вклучени 250 пациентки на возраст над 20 години со дијагноза на хистопатолошки потврден инвазивен карцином на грлото на матката, како испитувана група и 500 пациентки, регрутирани по случаен избор од гинеколошките амбуланти на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство, кои немаат инвазивен канцер на грлото на матката. Студијата била реализирана во периодот од јануари 2012 до јануари 2014 година на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство, на Универзитетската клиника за радиотерапија и онкологија каде што било вршено регрутирање и интервјуирање на испитаничките и на Институтот за

епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика, каде што била направена обработката и анализата на резултатите.

Во студијата е испитувано влијанието на демографските детерминанти како националност и вероисповед, социо-економските детерминанти (ниво на образование и висина на просечни месечни семејни примања), сексуално-репродуктивните детерминанти (број на животни сексуални партнери, возраст на почнување со сексуални односи, број на бремености, број на породувања, возраст на првото породување, навики за користење на контрацепција, присуство на други инфективни агенси, независни од хуман папилома вирус (human papillomavirus, HPV)) како и бихејвиорални варијабли (ниво на генитална хигиена, циркумцизија на машкиот партнер, нутритивен статус, пушење и имунолошки статус). За тестирање на значајноста на разликата меѓу одредени анализирани параметри, во зависност од видот и дистрибуцијата на податоците, користени се параметриски (t-тест за независни примероци) и непараметриски тестови за независни примероци. Во квантификацијата на влијанието на идентификуваните статистички сигнификантни ризик-фактори користен е методот на бинарна логистичка регресија, со кој квантификацијата на поврзаноста на анализираниот фактор на ризик и инвазивниот цервикален канцер беше вршена по приспособувањето за придружниот фактор - возраст.

Во **петтото поглавје** на дисертацијата детално се прикажани резултатите од истражувањето, нумерички, графички и табеларно, проследени со соодветен коментар што претставува добра илустрација на добиените резултати. Одделно се презентирани базичните демографски карактеристики на пациентките од испитуваната и контролната група, нивната репродуктивна историја, карактеристиките на болеста кај пациентките од испитуваната група, како и дистрибуцијата на ризик-факторите за инвазивен цервикален канцер кај пациентките од испитуваната и контролната група. Во посебни потточки прикажани се, текстуално и табеларно, резултатите од униваријатната и мултиваријатната логистичка регресиона анализа за квантификација на влијанието на утврдените статистички значајни ризик-фактори.

Шестата глава од докторската дисертација е насловена “Дискусија” и во неа авторот дава коментар на добиените резултати и нив ги споредува со релевантни студии од светската литература.

Во **заклучните солгедувања**, авторот наведува дека инвазивниот цервикален канцер и понатаму претставува сериозен здравствен товар за

жените во Република Македонија. Во патогенезата на оваа превентивбилна малигна неоплазма, неизоставна е улогата на хуман папилома вирусот. Сепак, за појавата на инвазивен цервикален канцер, покрај HPV-инфекцијата, значајни се и факторите поврзани со демографските, социоекономските и бихејвиоралните детерминанти на популацијата. Авторот идентификува статистички зголемен ризик од појава на болест кај социјално загрозените општествени слоеви, нагласувајќи притоа дека слични фактори влијаат и на придржувањето на популацијата до организираниот скрининг програми. Затоа, резултатите од оваа студија треба бидат искористени за идентификација на ризичните популационски групи кај кои би требало да се спроведе посебно изготвена едукациска програма за запознавање на популацијата со природата на болеста. Конечната цел на оваа и идни слични научни студии би било опфаќање на соодветните ризични групи со посебни превентивни програми со што болеста би била дијагностицирана во ран стадиум кога има поголема шанса за превенција, излекување и/или преживување.

Осмата глава од дисертацијата ја содржи приложената литература, која е обемна, прегледна, коректно цитирана по прифатените стандарди. Изборот на литературата е соодветен и опфаќа релевантни и семинални студии во кои се обработувани ризик-факторите за појава на инвазивен цервикален канцер.

Предмет на истражување

Предмет на истражување преставува идентификација на епидемиолошки, демографски, социоекономски, репродуктивни и бихејвиорални ризик-фактори за појава на инвазивен цервикален канцер.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертација

Инвазивниот цервикален канцер во минатото бил една од најсмртоносните малигни неоплазми. Иако денес стапката на инциденца во развиениот свет се намалува за апроксимативно 3% годишно, таа и натаму се смета за висока поради фактот дека ова е една од најпревентивбилните малигни неоплазми.

Република Македонија во глобала има висока инциденца на цервикален карцином. Годишно се регистрираат апроксимативно повеќе од

200 нови случаи на карцином на грлото на матката, што го прави карциномот на грлото на матката втора најчеста малигна неоплазма во женската популација во земјата. Стапката на инциденца на инвазивен канцер во Република Македонија, стандардизирана по возраст изнесува 22.0/100000 жени годишно, стапка која е значително повисока од просечната стапка на инциденца во Европа која изнесува 10/100000 жени годишно.

Иако намалувањето на морбидитетот и mortalитетот од цервикален карцином преку негова рана детекција и третман е приоритет во националните здравствени политики на Република Македонија, во моментот не постои организирана национална програма за цитолошки скрининг. Тоа ја наметнува потребата од имплементација на алтернативни стратегии за контрола на болеста, меѓу кои спаѓаат опортунитот скрининг и едукацијата на популацијата за ризик-факторите кои придонесуваат за појава на болеста и употребата на бариерни контрацептивни методи.

Карциномот на грлото на матката и понатаму останува болест која е во тесна врска со социо-економските и демографските нееднаквости (диспаритети) како во развиените земји, така и во земјите во развој. Во студијата е направен обид за квантификација на влијанието на одредени демографски, социо-економски и бехејвиорални детерминанти на жените во Република Македонија врз инциденцата на инвазивен цервикален канцер.

Краток опис на применетите методи

Студијата е конципирана како опсервациска аналитичка case-control студија од инцидентен тип. Регрутирани се 250 пациентки во испитуваната и 500 пациентки во контролната група. Податоците се собирали од достапната медицинска документација и преку интервјуирање на испитаничките со користење на прашалник дизајниран за потребите на истражувањето. Истражувањето е направено во две фази. Во првата фаза биле собирани податоците за пациентките болни од инвазивен карцином на грлото на матката и била детерминирана демографската структура на групата и изложеноста на пациентките кон секој од ризик-факторите. Во втората фаза било квантифицирано на секој од хипотетичките ризик-фактори врз појавата на инвазивен цервикален канцер преку споредба со контролната група. Сериите со атрибутивни белези се анализирани преку одредување на коефициенти на односи и пропорции. Нумеричките серии се анализирани преку мерки на централна тенденција (просек, медијана, модус) и мерки на дисперзија (стандардна девијација и стандардна грешка).

За тестирање на значајноста на разликата меѓу одредени анализирани параметри, во зависност од видот и дистрибуцијата на податоците, користени се параметриски (t-тест за независни примероци) и непараметриски тестови за независни примероци (Mann-Whitney U тест, Kolmogorov-Smirnov тест). За квантификацијата на влијанието на идентификуваните статистички сигнификантни ризик-фактори користен е методот на бинарна логистичка регресија, со пресметување на Odds ratio со 95% интервал на доверба.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Пациентките со инвазивен канцер на грлото на матката во студијата статистички значајно ($p < 0.0001$) се повозрасни од пациентките во контролната група (просечна возраст 50,69 наспроти 40,55, за болните од инвазивен канцер и пациентките од контролната група). Не се идентификувани сигнификантни разлики по однос на останатите демографски карактеристики меѓу двете групи испитанички. Разликите во степенот на образование на пациентките од двете групи се статистички значајни ($p < 0.0001$). Така, 85% од пациентките без формално образование (34 пациентки) имале инвазивен канцер на грлото на матката, додека преку 90% од пациентките (147 пациентки) кои имаале више или високо образование немале инвазивен канцер. Контролната и испитуваната група сигнификантно се разликуват и по нивото на месечни семејни приходи ($p < 0.0001$). Така, 195 пациентки (68,7%) од групата на испитанички со месечни семејни приходи помали од 10000 денари имаат инвазивен цервикален канцер. Сигнификантни разлики ($p < 0.0001$) се евидентирани и по однос на брачниот статус на двете групи испитанички. Двете серии на испитанички имаат статистички незначајни разлики во бројот на сексуални партнери, возраста на почеток со сексуална активност и возраста на првото породување, но значително се разликуваат по однос на просечниот број бремености (2,10 и 3,26 бремености за контролната и испитуваната група; $p < 0.0001$) и бројот на породувања (1,66 и 2,24 породувања за контролната и испитуваната група; $p < 0.0001$). Од бихејвиоралните детерминанти, статистички сигнификантни разлики се идентификувани по однос на нивото на генитална хигиена, нутритивниот статус и пушењето ($p < 0.001$ за сите параметри).

Пациентките кои немаат завршено ниту основно образование и кои имаат просечни месечни семејни приходи под 10000 ден. имаат

сигнификантно зголемен ризик за појава на инвазивен цервикален канцер ($OR=36,1$; $p=0,02$ и $OR=27,05$; $p=0,01$). Некористењето на контрацепција има протективен ефект на појавата на болеста ($OR=0,09$; $p=0,01$), а сличен ефект има негативната анамнеза за минати епизоди на сексуално преносливи инфекции (СПИ) ($OR=0,16$; $p=0,01$). Користењето на coitus interruptus го зголемува ризикот од појава на малигна неоплазма на грлото на матката ($OR=4,37$; $p=0,02$). Испитаничките со позитивна серологија за *Chlamydia trachomatis* исто така имаат зголемен ризик од појава на болеста ($OR=4,97$; $p=0,01$). Од бихејвиоралните детерминанти, зголемениот ризик од појава на цервикален канцер е сигнификантно асоциран со пушење, лоша генитална хигиена и незадоволителен нутритивен статус ($OR=3,52$; $p=0,01$, $OR=3,6$; $p=0,02$ и $OR=4,45$; $p=0,05$, соодветно).

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р д-р Драган М. Тантуровски со наслов „КВАНТИФИКАЦИЈА НА ОДРЕДЕНИ ПОПУЛАЦИСКИ РИЗИК-ФАКТОРИ ЗА ПОЈАВА НА ИНВАЗИВЕН КАРЦИНОМ НА ГРЛОТО НА МАТКАТА НА ТЕРИТОРИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА” претставува епидемиолошко истражување во областа на гинеколошката онкологија. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има за цел одредување на застапеноста на одредени ризик-фактори за настанување на инвазивен карцином на грлото на матката, кај женската популација на територијата на Република Македонија и квантификација на нивното влијание врз појавата на инвазивен канцер на грлото на матката.

Докторската дисертација на кандидатот м-р д-р Драган М. Тантуровски со наслов „КВАНТИФИКАЦИЈА НА ОДРЕДЕНИ ПОПУЛАЦИСКИ РИЗИК-ФАКТОРИ ЗА ПОЈАВА НА ИНВАЗИВЕН КАРЦИНОМ НА ГРЛОТО НА МАТКАТА НА ТЕРИТОРИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА”, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот пред одбраната на докторскиот труд ги објавил следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Автори: **Tanturovski D**, Zafirova E, Stojovski M, Basheska N, Jovanovska V. “Impact of Socio-demographic Factors on the Delayed Diagnosis and Advanced Stage Presentation of Patients With Invasive Cervical Cancer in Macedonia.” Објавен во *Prilozi* 2013;34(3):71-8.
- [2]. Автори: **Tanturovski D**, Zafirova Ivanovska E, Stojovski M, Basheska N. “The Role of Magnetic Resonance Imaging in the Preoperative Staging of invasive cervical cancer.” Објавен во *Physioacta* 2014;8(1):61-71.
- [3]. Аавтори: **Tanturovski D**, Stojovski M. “Cold Knife Cone Biopsy of the Cervix and the Risk of Preterm Delivery – Our Experience.” Објавен во *Medicus* 2014;19(3):433-8.
- [4]. Автори: **Tanturovski D**, Lazarova Stojovska A, Stojovski M, Jovanovska V. “Ultrasonographic Morphological predictors of adnexal mass malignancy”. Објавен во *Physioacta* 2014;8(2):1-10.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатот се: одредување и квантификација на епидемиолошките, демографските, социо-економските, репродуктивните и бихејвиоралните ризик-фактори за појава на инвазивен цервикален канцер кај жените од Република Македонија.

Подрачје на примена е: идентификација на популацијата во Република Македонија со зголемен ризик од појава на инвазивен цервикален канцер и нејзино опфаќање со високо фокусирани едукативни програми за запознавање на популацијата со природата на болеста, со што би се постигнало поголемо ниво на популациска самосвеснот на патот кон спроведување на национална скрининг програма.

Можните понатамошни иследувања се: поголеми популациски епидемиолошки студии кои би биле направени на поголем и поадекватен примерок на пациентки, со што би се добиле порелевантни податоци кои би биле апликативни на популациско ниво во Република Македонија.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р д-р Драган М. Тантуровски со наслов “КВАНТИФИКАЦИЈА НА ОДРЕДЕНИ ПОПУЛАЦИСКИ РИЗИК-ФАКТОРИ ЗА ПОЈАВА НА ИНВАЗИВЕН

КАРЦИНОМ НА ГРЛОТО НА МАТКАТА НА ТЕРИТОРИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА”.

КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Драган Данаиловски, претседател с.р.**
- 2. Проф. д-р Гордана Адамова, член с.р.**
- 3. Проф. д-р Нели Башеска, член с.р.**

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МОРФОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ И КЛИНИЧКО ЗНАЧЕЊЕ НА ВЕРТЕБРОБАЗИЛАРНИОТ СИСТЕМ“ ОД Д-Р АЦЕ ДОДЕВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 23. 12. 2014 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот д-р Аце Додевски со наслов „Морфолошки карактеристики и клиничко значење на вертебробазиларниот систем“, во состав: проф. д-р Марија Папазова (претседател), проф. д-р Добрила Тосовска-Лазарова (ментор), проф. д-р Миодраг Врчаковски (член), проф. д-р Александар Чапароски (член) и проф. д-р Јулија Живадиновиќ-Богдановска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатот д-р Аце Додевски, со наслов „Морфолошки карактеристики и клиничко значење на вертебробазиларниот систем“, содржи 168 страници компјутерски обработен текст во фонт Таhоmа, со 1,15 проред и големина на букви 12, 214 библиографски единици од темата што се обработува, меѓу нив научни трудови, статии, книги и интернет-ресурси. Текстот е збогатен со 59 табели и 79 слики.

Трудот е структуриран во глави: вовед, мотив, цели, материјал и методи, резултати, дискусија и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во воведот на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатот, на концизен и прегледен начин, поткрепен со многубројни литературни извори ги изнесува податоците за основните анатомски карактеристики на вертебробазиларниот систем. Воведот содржи податоци кои се објавени во современата научна литература, а се однесуваат на предметот од интерес на предложената тема. Содржински јасно е структуриран и лесно се следи и иницира интерес за одбраната тема. Во воведот, кандидатот дава историски осврт на досегашните истражувања на полето на вертебробазиларниот систем кои датираат од времето на Хипократ, се до најсовремените пристапи во

модерната медицина. Паралелно со опишувањето на морфолошките карактеристики на вертебробазиларниот систем, кандидатот ја објаснува и нивната клиничка примена. На историски познатите факти се надоврзауваат новите техники кои денес секојдневно се применуваат и за чија рутинска употреба се неопходни нови истражувања на полето на вертебробазиларниот систем. Во воведниот дел е прикажан детален опис на морфолошките карактеристики на вертебробазиларниот систем, како дел од задната мозочна циркулација, со неговите варијации. Опишани се четирите топографски дела на грботната артерија. Даден е детален приказ на нормалните и варијабилните морфолошки карактеристики на артеријата како потеклото, нивото на влез во напречниот отвор, степенот на избразденост и димензиите. Кандидатот дава детален опис на базиларната артерија, опфаќајќи ги нејзините димензии и бочни гранки со нивните варијации. Воведниот дел на дисертацијата завршува со конкретен и јасен приказ на ембрионалниот развој на вертебробазиларниот систем.

Недостатокот на слични репрезентативни истражувања од оваа област во Р. Македонија претставува мотив за изработка на докторската дисертација. Потребата да се добијат нови знаења и податоци кои ќе ја одразат состојбата во Р. Македонија претставуваат движечка сила за да се пристапи кон истражување на морфолошките карактеристики на вертебробазиларниот систем. Кандидатот објаснува дека денес вертебробазиларниот систем е предмет на интерес во голем број дијагностички и интервентни процедури. Затоа, деталното познавање на неговата морфологија, особено на неговите анатомски варијации, е неопходно за успешно изведување на овие процедури, со цел да се намалат евентуалните грешки во секојдневната практика.

Предмет на истражување

Во воведниот дел е изнесен концизен преглед на досегашните сознанија во проучување на морфолошките карактеристики на вертебробазиларниот систем. Предмет на истражување во докторската дисертација на кандидатот д-р. Аце Додевски се анатомските карактеристики на вертебробазиларниот систем. Кандидатот во докторската дисертација детално ја опишува примената на анатомските карактеристики на вертебробазиларниот систем во секојдневната клиничка работа.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Приложената докторска дисертација со наслов: „Морфолошки карактеристики и клиничко значење на вертебробазиларниот систем“ од д-р Аце Додевски обработува дефицитарна и современа научна проблематика вредна за истражување. Во недостаток на автентични истражувања и податоци во Р. Македонија кои би ги отсликале морфолошките карактеристики на вертебробазиларниот систем на населението во Р.

Македонија, кандидатот јасно ја отсликува моменталната состојба и потребата од ваков тип на истражување. Темата е од подрачјето на клиничката и применета васкуларна анатомија на вертебробазиларниот систем за која досега нема пишани податоци од истражување спроведено во Р. Македонија.

Краток опис на применетите методи

За реализирање на оваа докторска дисертација користени се две методи: компјутеризирана томографска ангиографија и дигитална суптракциона ангиографија според методот на Селдингер.

Во оваа докторска дисертација детално е опишан прегледот на мозочните крвни садови со компјутеризирана томографска ангиографија. Прегледите се направени на мултидетекторски апарат за компјутеризирана томографија MDCT, Simens Definition AS, 128 Slices, SYNGO Software. Пред спроведувањето на испитувањето, на сите испитаници прегледот детално им е објаснет и е направена соодветна подготовка на испитаниците. За време на испитувањето, пациентот бил легнат на грб и му се советувано да остане мирен. Скенирањето е направено во каудокранијален правец од лакот на аортата до клиноидните израстоци на сфеноидалната коска, со поединечна дебелина на скенираните слоеви од 0,6 mm. Во првиот акт била направена нативна серија, по која следеле контрастна серија за визуелизација на крвните садови со помош на јоден контраст, кој бил администриран преку интравенски катетер кој бил поставен во кубиталната вена. По давање на контрастот било спроведено одложено скенирање во фаза на максимална опацификација на крвните садови. По скенирањето, податоците од прегледот биле префрлени на работна станица каде што кандидатот направил техничка обработка и реконструкција на сликите со помош на SYNGO Software.

Втората метода која е користена во оваа докторска дисертација е дигитална суптракциона ангиографија која е изведувана на апарат од производителот Shimitzu. Пред самото испитување, кандидатот направил соодветна подготовка на испитаниците за прегледот. За време на прегледот, пациентите биле легнати на грб и се користела општа или локална анестезија. Откако пациентот е воведен во анестезија била направена пункција на феморалната артерија. По направената пункција во феморалната артерија бил внесен катетер. Во текот на самата постапка со употреба на јоден контраст направена е селективна ангиографија на вертебробазиларниот систем. По завршувањето на процедурата, пациентот бил хоспитализиран и под медицинска контрола најмалку 24 часа по постапката. Сите податоци од прегледот биле сочувани на работна станица. По завршувањето на прегледот, кандидатот преку процес на обработка и реконструкција на прегледот направил анализа на вертебробазиларниот систем.

Кандидатот направил статистичка обработка на добиените податоци со користење на статистичката програма SPSS for Windows 13,0.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Кандидатот во оваа докторска дисертација резултатите ги групирал во две поглавја. Во првото поглавје кандидатот ги изнесува резултатите од анализата на атрибутивните и нумеричките белези на вертебробазиларниот систем добиени со компјутеризирана томографска ангиографија. Прикажана е дистрибуција на испитаниците според полот и возраста. Изнесени се податоци за вообичаеното и варијабилното потекло на најзначајните делови од вертебробазиларниот систем. Кај 94,17% од испитаниците, левата `рбетна артерија се издвојува од левата потклучна артерија. Кај 5,82% од испитаниците прикажано е варијабилно потекло на левата `рбетна артерија од лакот на аортата. Кај 99,02% од испитаниците, десната `рбетна артерија се издвојува од десната потклучна артерија. Варијабилен излез на десната `рбетна артерија од десната заедничка каротидна артерија е утврден кај 0,97% од испитаниците. Прав тек бил утврден кај 69,90% од испитаниците кај левата `рбетна артерија, односно кај 70,87% од испитаниците кај десната `рбетна артерија. Извртеност на артериското стебло било утврдено кај 30,09% од испитаниците кај левата `рбетна артерија, односно 29,12% од испитаниците кај десната `рбетна артерија. Анализирана е асоцираноста помеѓу возраста на испитаниците и извртеноста на артериското стебло при што е утврдено дека возраста влијае на извртеноста на `рбетната артерија. Левата `рбетна артерија вообичаено влегувала во напречниот отвор на ниво на шестиот вратен прешлен кај 92,23% од испитаниците. Варијабилно ниво на влез кај левата `рбетна артерија било утврдено кај 7,76% од испитаниците на ниво на петиот и четвртиот вратен прешлен. Десната `рбетна артерија кај 94,17% од испитаниците вообичаено влегувала на ниво на шестиот вратен прешлен. Варијабилно ниво на влез на десната `рбетна артерија било утврдено кај 5,82% од испитаниците на ниво на седми, пети или четврти вратен прешлен. Прикажано е дека постои асоцираност помеѓу варијабилното потекло и варијабилното ниво на влез на `рбетната артерија во напречниот отвор на прешленот. Просечниот дијаметар на левата `рбетна артерија изнесувал 3,33 mm, додека просечниот дијаметар на десната `рбетна артерија изнесувал 3,20 mm. Анализирана е дистрибуцијата на хипоплазија, при што е утврдено дека десната `рбетна артерија е хипопластична кај 6,79% од испитаниците во споредба со левата која е хипопластична кај 4,85% од испитаниците. Левата `рбетна артерија е доминантна кај 41,74% од испитаниците, додека десната `рбетна артерија е доминантна кај 32,03% од испитаниците. Симетричен тип на `рбетна артерија бил утврден кај 26,21% од испитаниците. Најразвиена бочна гранка на `рбетната артерија е задна долна церебеларна артерија која најчесто се издвојува од интракранијалниот дел на `рбетната артерија. Просечниот дијаметар на левата задна долна церебеларна артерија изнесувал 1,24 mm, додека на десната изнесувал 1,18 mm. Изнесени се нумеричките вредности на базиларната артерија. Просечната должина на базиларната артерија

изнесувала 3,16 cm, додека просечниот дијаметар на базиларната артерија изнесуваа 3,27 mm. Просечната вредност на агол на спојување помеѓу левата и десната `рбетна артерија при формирање на базиларната артерија изнесувал 51,1°. Базиларната артерија најчесто покажувала права форма, а најретко се среќава форма налик на буквата S. Кандидатот ги опишал потеклото и дијаметарот на најзначајните бочни гранки на базиларната артерија. Предна долна церебеларна артерија се издвојува од базиларната артерија и просечниот дијаметар на левата артерија изнесува 0,89 mm додека на десната артерија изнесува 0,88 mm. Горната церебеларна артерија кај 96,14% од испитаниците се издвојува од дисталната третина на базиларната артерија. Варијабилен излез на горната церебеларна артерија од задната мозочна артерија е утврден кај 1,94% од испитаниците. Дупликација на горната церебеларна артерија е утврдена кај 1,94% од испитаниците. Просечниот дијаметар на левата горна церебеларна артерија изнесувал 1,36 mm, додека просечниот дијаметар на десната горна церебеларна артерија изнесувал 1,32 mm. Кандидатот го одредил и просечното растојание помеѓу левата горна церебеларна артерија и левата задна мозочна артерија кое изнесувало 1,59 mm. Просечната вредност на растојанието помеѓу десната горна церебеларна артерија и десната задна мозочна артерија изнесувало 1,61 mm. Просечната вредност на дијаметарот на левата задна мозочна артерија изнесувал 1,94 mm, додека просечниот дијаметар на десната задна мозочна артерија изнесувал 1,83 mm. Кај 81,55% од испитаниците било утврдено базиларно потекло на левата задна мозочна артерија, кај 10,67% било утврдено каротидно потекло на левата задна мозочна артерија. Интермедијерно потекло на левата задна мозочна артерија е утврдено кај 7,76% од испитаниците. Десната задна мозочна артерија кај 77,66% од испитаниците покажувала базиларно потекло, кај 16,50% од испитаниците десната задна мозочна артерија имала каротидно потекло. Кај 5,82% од испитаниците десната задна мозочна артерија имала интермедијерно потекло. Кај 0,97% од испитаниците е утврдена фенестрација на `рбетната артерија, а кај 2,91% од испитаниците била утврдена фенестрација на базиларната артерија. Сите наоди се прикажани табеларно и со графикони и успешно се илустрирани преку фотографии.

Во второто поглавје, кандидатот ги изнесува резултатите од анализата на белезите на вертебробазиларниот систем добиени со дигитална суптракциона ангиографија според методот на Селдингер. Прикажана е дистрибуција на испитаниците според полот и возраста. Кај 96,36% од испитаниците, левата `рбетна артерија се издвојува од левата потклучна артерија. Варијабилно потекло на левата `рбетна артерија од аортниот лак е утврдено кај 3,63% од испитаниците. Кај сите испитаници задната долна церебеларна артерија се издвојува од `рбетната артерија, додека предната долна церебеларна артерија се издвојува од базиларната артерија. Кандидатот го одредил потеклото на горната церебеларна артерија, при што утврдил дека кај 90,9% од испитаниците таа излегува од дисталниот дел на базиларната артерија. Кај 3,63% од испитаниците артеријата потекнувала од задната мозочна артерија. Дупликација во

потеклото била утврдена кај 5,45% од испитаниците. Левата задна мозочна артерија кај 74,54% од испитаниците доминантно се исполнува со крв преку базилярната артерија и има базилярно потекло. Кај 20% од испитаниците левата задна мозочна артерија доминантно се исполнувала со крв од внатрешната каротидна артерија и имала каротидно потекло. Кај 5,45% од испитаниците левата задна мозочна артерија покажувала интермедиерно, односно транзитно потекло. Десната задна мозочна артерија кај 83,63% од испитаниците доминантно се исполнува со крв преку базилярната артерија и има базилярно потекло. Кај 14,54% од испитаниците, десната задна мозочна артерија доминантно се исполнувала со крв преку десната внатрешната каротидна артерија и имала каротидно потекло. Десната задна мозочна артерија кај 1,81% од испитаниците имала интермедијерно односно транзитно потекло. Сите наоди се прикажани табеларно и со графикони и успешно се илустрирани преку фотографии.

Оцена на трудот

Докторската дисертација на кандидатот д-р Аце Додевски, со наслов „Морфолошки карактеристики и клиничко значење на вертебробазилярниот систем“, претставува истражување во базична медицина од научното подрачје анатомија со потесната област клиничка и применета васкуларна анатомија. Во согласност со мотивот на студијата дефинирани се целите на истражувањето да се прикажат морфолошките карактеристики и варијациите на `рбетната и базилярната артерија. Поставените цели во студијата се во целост реализирани, а добиените резултати се адекватно презентирани и обработени со базично, научно и применето клиничко значење. Сумирајќи ги концизно резултатите од оваа студија и заклучоците кои од нив произлегуваат, докторандот дава значаен придонес за зголемување на знаењата за анатомските карактеристики и варијациите на вертебробазилярниот систем. Клиничкото значење на оваа студија произлегува од резултатите преку кои се добиени прецизни анатомски податоци за нумеричките и атрибутивните карактеристики на вертебробазилярниот систем кои ќе се користат во секојдневната клиничка практика. Податоците за морфолошките карактеристики на вертебробазилярниот систем се од особено значење при планирање и изведување на хируршки интервенции во подрачјето на `рбетната и базилярната артерија. Познавањето на варијациите ни овозможува безбедно изведување на овие интервенции и избегнување на јатрогени повреди.

Докторската дисертација на кандидатот д-р Аце Додевски, со наслов „Морфолошки карактеристики и клиничко значење на вертебробазилярниот систем“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

Исполнетост на законски услови за одбрана на трудот

Кандидатот пред одбраната на докторскиот труд ги објавил следниве рецензирани истражувачки трудови:

[1]. Автори: „Додевски А, Тосовска-Лазарова Д, Митреска Н, Алији В, Стојовска-Јовановска Е“. Posterior cerebral artery – variation in the origin and clinical significance, објавен во: Contributions Sec. Med. Sci. 2014; XXXV(1): 163-168.

[2]. Автори: „Додевски А, Тосовска-Лазарова Д, Митреска Н, Живадиновиќ Ј, Чадијковска Е. Clinical significance of the vertebral artery hypoplasia, објавен во: Acta morphol. 2013; 10(2):7-10.

Заклучок и предлог

Главни научни придонеси на кандидатот се: добиените наоди од ова базично истражување ни даваат автентични податоци за морфолошките карактеристики на вертебробазиларниот систем кај популацијата во Р. Македонија. Д-р Аце Додевски со своето претходно искуство во научноистражувачката работа, како и со спроведувањето на оваа студија, со објавените научни трудови во стручни публикации, ќе даде значаен придонес во научноистражувачката работа во оваа област. Кандидатот, во своето научно портфолио, има запишано учества во домашни и меѓународни асоцијации од областа на анатомијата, преку кои има изградено солидна мрежа за дисеминација и размена на стекнатите знаења. Таквите комуникации во иднина ќе обезбедат конкретна споредба на резултатите и наодите објавени во докторската дисертација со наодите на слични студии и ќе отворат можност за дополнителна верификација на научниот труд на кандидатот во оваа област. Дополнително, преку понатамошниот стручен и академски ангажман на кандидатот, наодите и знаењата од оваа докторска дисертација можат да бидат пренесени до студентите и постдипломците кои се заинтересирани за проблематиката на вертебробазиларниот систем.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: резултатите добиени од оваа студија наоѓаат примена во анатомијата во процесот на едукација на идните лекари-специјалисти. Резултатите од оваа докторска дисертација отвораат можност за нивна практична примена во рутинската медицинска практика на лекарите кои се занимаваат со патологијата на вертебробазиларниот систем. Податоците од оваа студија наоѓаат практична примена во клиничките дисциплини како што се: дијагностичка и интервентна радиологија, неврологија и неврохирургија. Во дијагностичката и интервентната радиологија во секојдневна рутинска употреба се користат методи како КТ и МР-ангиографија и ендоваскуларни интервентни процедури. За правилна интерпретација на наодите од овие процедури неопходно е познавање на морфолошките карактеристики на

вертебробазиларниот систем. Напредокот на техниките во микроневрохирургијата овозможува поефикасно да се справиме со болестите на интракранијалните артерии. За да се реализираат овие интервенции во процесот на планирање и изведување неопходно е добро познавање на морфолошките карактеристики на самите крвни садови. Податоците за мофологијата на интракранијалните крвни садови произлегуваат од оваа студија.

Можни понатамошни истражувања се: идните истражувања би можело да се направат како дополнение на дел од прикажаните резултати. Такви истражувања би дале дополнителен придонес кон толкување на знаењата и информациите добиени од оваа студија. Тука би требало да се нагласат компаративните студии каде што резултатите од оваа студија би можеле да се споредат со кадаверични и МР-ангиографски студии.

Докторската дисертација „Морфолошки карактеристики и клиничко значење на вертебробазиларниот систем“, поднесена од д-р Аце Додевски, претставува оригинален и самостоен научен труд и во целост ги исполнува условите согласно со Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии-докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Комисијата смета дека трудот ги опфаќа и во целост ги обработува поставените проблеми и ги содржи сите елементи на научен труд, со јасно дефинирани цели, прецизно изложени материјал и методи, детално прикажани статистички обработени резултати. Дискусијата и заклучоците се објективни и реални и даваат прецизни одговори на поставените цели.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот д-р Аце Додевски со наслов „Морфолошки карактеристики и клиничко значење на вертебробазиларниот систем“.

КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Марија Папазова, претседател с.р.**
- 2. Проф. д-р Добрила Лазарова-Тосовска, ментор с.р.**
- 3. Проф. д-р Миодраг Врчаковски, член с.р.**
- 4. Проф. д-р Александар Чапароски, член с.р.**
- 5. Проф. д-р. Јулија Живадиновиќ-Богдановска, член с.р.**

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ПЕДАГОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ “ ВО СКОПЈЕ

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Бранкица Ваневска	„Комуникациските компетенции на наставникот и соработка на училиштето со родителите“	„Communication competences of the teacher and the school' s cooperation with parents “	проф. д-р Татјана Котева – Мојсоска	Донесена одлука на ННС на 27.1.2015 г. Арх.бр.02 - 78/3
2.	Мерита Ајдини	„Игрите и нивната улога во учењето математика од прво до трето одделение во основните училишта“	„Games and their roles in maths learning from first to third grade in primary school“	доц. д-р Методи Главче	Донесена одлука на ННС на 27.1.2015 г. Арх. бр.02 - 78/4
3.	Сања Јованова	„Примена на ИКТ при обработка на лектира кај учениците во второ одделение“	„Application of ICT in the process of reading assignment for students in second grade”,	проф. д-р Мариета Петрова	Донесена одлука на ННС на 27.1.2015 г. Арх. бр.02 - 78/5

РЕЦЕНЗИЈА НА РАКОПИСОТ „ПРАКТИКУМ ПО МЕЃУНАРОДНО ПРИВАТНО ПРАВО“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р ТОНИ ДЕСКОСКИ И М-Р ВАНГЕЛ ДОКОВСКИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, бр.02-93/61 од 30.1.2015 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Практикум по меѓународно приватно право“ од авторите: проф. д-р Тони Дескоски и м-р Вангел Доковски, наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје за предметот меѓународно приватно право, избрани се: проф. д-р Поликсена Гавроска и проф. д-р Горан Коевски.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

V. Општ дел

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Практикум по меѓународно приватно право
Назив на предметната програма:	Меѓународно приватно право
Назив на студиската програма:	Правни студии
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	60 часа, 7 кредити
Предметот меѓународно приватно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје е задолжителен предмет со фонд на часови - 60, број на ЕКТС-кредити - 7 и се слуша во шестиот семестар.	
Реден број на изданието:	трето издание (се разликува од претходното издание 25 %).
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 400 страници (формат В-5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во четири поглавја (вклучувајќи ја литературата).

РЕЦЕНЗЕНТИ

1. Проф. д-р Поликсена Гавроска, с.р.
2. Проф. д-р Горан Коевски с.р.

VI. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ПОЛИКСЕНА ГАВРОСКА

Краток опис на содржината:	Во текстот на ракописот „Практикум по меѓународно приватно право“ содржани се голем број на хипотетски примери и случаи кои се наменети за оспособување на студентите за практична примена на правилата на меѓународното приватно право врз конкретни ситуации. Примерите и случаите се поделени во шест вежби, согласно со сфаќањата за предметот на меѓународното приватно право. Авторите на систематичен начин даваат преглед на сите законски одредби кои се однесуваат на материјата од областа на меѓународното приватно право. Покрај интегралниот текст на Законот за меѓународно приватно право на Република Македонија, во овој дел се содржани и одредби од поголем број на закони на Република Македонија. Исто така, даден е и превод на англиски јазик на Законот за меѓународно приватно право и Законот за меѓународната трговска арбитража на Република Македонија. Во третото поглавје од Практикумот се содржани одлуки на судови на Република Македонија, во кои се применети одредби од областа на меѓународното приватно право.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Текстот на трудот е целосно усогласен со предметната програма по меѓународно приватно право.
Предлози за потребни корекции:	Текстот на трудот ги задоволува сите критериуми и нема потреба од дополнителни корекции.
Оцена на ракописот:	Практикумот по меѓународно приватно право ни дава приказ на современото меѓународно приватно право, при што авторите користат современ пристап кон обработка на проблематиката на оваа научна дисциплина. Авторите користат пристап на практична примена на институтите и одредбите од областа на

	меѓународното приватно право, што укажува на систематичниот и прагматичен пристап на авторите во подготовката на Практикумот. Текстот на Практикумот е воедначен и истиот е лесен за читање.
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 400 страници (формат Б-5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во четири поглавја (вклучувајќи ја литературата).

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот меѓународно приватно право, примарно наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Поликсена Гавроска с.р.

IV. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ГОРАН КОЕВСКИ

Краток опис на содржината:	Текстот на ракописот „Практикум по меѓународно приватно право“ ја обработува проблематиката на меѓународното приватно право, пред се од практичен аспект. Така, авторите за потребите на студентите на правните студии за полесно разбирање на проблематиката на меѓународното приватно право, дисциплина која секој ден станува сè поактуелна, имаат составено повеќе од 200 практични случаи. За полесна систематизација на текстот, примерите и случаите се поделени во шест вежби: прва вежба, која се однесува на воведните напомени за меѓународното приватно право; втора вежба, која се однесува на државјанството и правната положба на странците; трета вежба, која се однесува на правната положба на странците; четврта вежба, која се однесува на воведот во судирот на законите; петта вежба, која се однесува на точките на врзувањето за одделните видови на граѓанскоправни односи со странски елемент; шеста вежба, која се однесува на меѓународното приватно процесно право. Со цел сите законски одредби кои се составен на позитивното меѓународно приватно право да му бидат достапни на читателот на систематизиран начин во еден текст, авторите ги обработиле законските одредби во вториот дел од Практикумот. При тоа, авторите покрај основниот системски закон – Законот за меѓународно приватно право на Република Македонија, даваат приказ на сите одредби содржани во останатите закони кои претставуваат извори на меѓународното приватно право во Република Македонија. Во третото изменето и дополнето издание, авторите ги внеле и усвоените законски измени во периодот помеѓу февруари 2014 година и јануари 2015 година. Судската практика е прикажана на систематизиран начин во третото поглавје од Практикумот. Покрај судските одлуки кои авторите ги имаа обработено во првото издание на Практикумот во 2014 година, третото изменето

	и дополнето издание е збогатено со нова судска практика.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Текстот на ракописот „Практикум по меѓународно приватно право“ е во целост усогласен со предметната програма по меѓународно приватно право. Пристапот е академски и целосно е во согласност со трендовите за современо изучување на правната проблематика.
Предлози за потребни корекции:	Од читањето на текстот на ракописот „Практикум по меѓународно приватно право“ не произлегува потреба за дополнителни корекции и усогласувања со наставната програма.
Оцена на ракописот:	Практикумот по меѓународно приватно право, според начинот на кој е изработен, ги задоволува највисоките стандарди за успешен универзитетски ракопис, кој по сите параметри е сличен со водечките практикуми од престижните универзитети од светот. Од пристапот на авторите при изработката на Практикумот произлегува и неговата вредност како особено современо учебно помагало кое ќе им помогне пред сè, на студентите на правните студии за полесно совладување на проблематиката на меѓународното приватно право.
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 400 страници (формат Б-5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во четири поглавја (вклучувајќи ја литературата).

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот меѓународно приватно право, примарно наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Рецензент

Проф. д-р Горан Коевски с.р.

**РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„ДАНОЧЕН ТРЕТМАН НА ПРЕКУГРАНИЧНИТЕ
АКТИВНОСТИ НИЗ ПРИЗМАТА НА БИЛАТЕРАЛНИТЕ
ДОГОВОРИ ЗА ИЗБЕГНУВАЊЕ НА ДВОЈНО ОДАНОЧУВАЊЕ НА
ДОХОДОТ И КАПИТАЛОТ”,
ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ЕЛЕНА НЕШОВСКА КОСЕВА,
ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН
ПРВИ” ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први” во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, на седницата одржана на **31.10.2014 година**, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката **м-р Елена Нешовска Косева** под наслов **„Даночен третман на прекуграничните активности низ призмата на билатералните договори за избегнување на двојно оданочување на доходот и капиталот”** (англ. Tax Treatment of Cross –border Activities According the Double Tax Treaties), во состав: д-р Владимир Кандиќан, редовен професор, д-р Весна Пендовска, редовен професор (ментор), д-р Сашо Георгиевски, редовен професор, д-р Александра Максимовска-Велјановски, вонреден професор и д-р Јован Зафировски, доцент.

Комисијата со внимание ја проучи докторската дисертација на кандидатката и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први” во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Анализа на докторската дисертација

Докторската дисертација на кандидатката м-р Елена Нешовска Косева под наслов „Даночен третман на прекуграничните активности низ призмата на билатералните договори за избегнување на двојно оданочување на доходот и капиталот” (англ. Tax Treatment of Cross –border Activities According the Double Tax Treaties) опфаќа 318 страници компјутерски изработен текст, фонт: Georgia, со големина на букви 12, проред 1,5 и содржи 289 фусноти. При изработката на докторската дисертација е користена обемна домашна, а особено странска литература. Во трудот се користени и консултирани 373 библиографски единици на книги, монографии, статии и публикации, како и 13 домашни и меѓународни правни извори.

Материјата обработена во докторската дисертација е систематизирана во вовед, четири дела, кои се правилно означени и распоредени, меѓусебно поврзани и соодветно димензионирани и кои се

поделени на глави со точки и потточки, заклучок и користена литература. Ваквата структурна композиција на дисертацијата овозможува да се препознае проблемот што се обработува и со тоа лесно да се следи неговата елаборација и аргументирање.

Воведот ги содржи научната и општествена оправданост на темата на докторската дисертација, предметот и целта на истражувањето, основната хипотеза од која поаѓа кандидатката при пишувањето на докторската дисертација, методите кои се користени при изработка на дисертацијата, како и значењето кое таа ќе го има како во теоријата, така и во практиката.

Научната и општествена оправданост на докторската дисертација кандидатката ја наоѓа во потребата од истражувања од областа на меѓународното даночно право, во конкретниот случај од областа на меѓународното двојно оданочување на доходот или капиталот остварен од прекугранично дејство на физичките и правните лица кое се јавува како резултат на интензивниот процес на глобализација. Воедно, кандидатката посебно го нотира фактот дека прашањето за утврдување и анализа на стандардизираниите и меѓународно прифатени правила за елиминирање на негативните последици од двојното оданочување на доходот и капиталот, инкорпорирани во билатералните даночни договори, е од круцијално значење не само за меѓународното, туку и за прекуграничното национално даночно право на Република Македонија, имајќи ја предвид заложбата за интензивирање на надворешно трговската размена и за понатамошна интернационализација на економските односи на глобално ниво. Во таа смисла, кандидатката смета дека анализата на стандардизираниите и меѓународно прифатени правила за оданочување на доходот и капиталот на физички и правни лица остварен од нивно глобално, односно прекугранично дејство, кои се инкорпорирани во билатералните договори за избегнување на меѓународно двојно оданочување и кои овозможуваат еднакви решенија на исти или слични ситуации на меѓународно двојно оданочување, почнувајќи од појавата на меѓународното даночно право и неговото влијание врз националните економии, преку причините кои доведуваат до меѓународно двојно оданочување на доходот и капиталот и мерките за негово елиминирање, односно ублажување, па сè до јасните и стандардизирани даночни правила и принципи, плод на долгогодишната работа во сферата на меѓународното даночно право на релевантни меѓународни организации, кои се однесуваат на цел комплекс на доход и капитал, ќе биде особено значајна и корисна, пред сè, за согледување на идните тенденции од соодветната област.

Предметот на проучување на докторската дисертација, како што кажува и самиот наслов, се стандардизираниите и меѓународно прифатени правила за оданочување на доходот и капиталот на физички и правни лица остварен од нивно глобално, односно прекугранично дејство, кои се инкорпорирани во билатералните договори за избегнување на меѓународно двојно оданочување и кои овозможуваат еднакви решенија на исти или слични ситуации на меѓународно двојно оданочување. Поаѓајќи од вака определениот, општ предмет на истражување, во дисертацијата посебно

внимание е посветено на појавата и развојот на меѓународното даночно право и феноменот на меѓународно двојно оданочување, со посебен акцент на неговото влијание врз националните економии, надворешно трговската размена и меѓународната конкурентност на даночните обврзници во услови на интензивен процес на глобализација и интернационализација на економските односи. Понатаму, се утврдуваат причините и условите кои доведуваат до појава на меѓународно двојно оданочување, видовите на меѓународно двојно оданочување и мерките кои ги преземаат државите за негово елиминирање, односно ублажување. Во овој контекст, се утврдуваат и методите за избегнување на меѓународно двојно оданочување, билатералните даночни договори и улогата и значењето кои мултилатералните конвенции ги имаат при решавање на проблемите на двојно оданочување преку склучување на билатерални договори за избегнување на меѓународно двојно оданочување. Сепак, во согласност со главниот предмет на истражување, во најголем дел од дисертацијата кандидатката врши продлабочена и сеопфатена анализа на даночниот третман на цел спектар прекугранични активности на даночните обврзници.

Основната хипотеза од која тргнува кандидатката е дека правилата за оданочување на прекуграничните активности, воспоставени со мултилатералните даночни конвенции и инкорпорирани во билатералните договори, иако релативно успешно ги решаваат најчестите проблеми кои се јавуваат на полето на јуридикното (правно или непосредно) меѓународно двојно оданочување, воочуваат некои слаби страни кои најчесто произлегуваат од разликите во толкувањата на поимите и се јавува потребата од нивно усогласување со новите развојни тенденции на меѓународното даночно право со цел нивно успешно решавање и надминување.

Првиот дел насловен како „Општа теорија на меѓународното оданочување“ е поделен на три глави.

Во првата глава, кандидатката се занимава со анализа на меѓународното даночно право како релативно млада научна дисциплина и гранка на правото со оглед на фактот дека долг временски период, пред започнувањето на процесот на глобализација, даноците се врзувале исклучиво за националните држави. Во оваа насока, а со цел јасно разбирање на поимот и значењето на меѓународното даночно право во услови на промовирање на отвореност, мобилност, надминување на националните граници и слободни движење на капитал, стоки, услуги, работна сила и технологии, кандидатката врши определување на поимот, појавата и местото на меѓународното даночно право во меѓународното право посочувајќи дека се работи за прилично комплексна правна дисциплина, имајќи ја предвид природата на правните норми од кои се состои и условите под кои се креира, се развива, се промовира и се унапредува. На крајот од оваа глава, кандидатката заклучува дека разбирливо е што меѓународниот даночен систем се разликува од националните даночни системи и што често пати се окарактиризира како несправеден, неедноставен и неефикасен со оглед дека задира во даночните

системи на повеќе од 200 држави кои, и покрај заложбите за меѓусебно доближување и интензивни економски и трговски односи, сè уште со голема тешкотија се одлучуваат да го ограничат својот даночен суверенитет.

Во втората глава, кандидатката се осврнува врз главниот предмет на проучување на меѓународното даночно право, а тоа е меѓународното двојно (не)оданочување. Имено, интернационализацијата на економијата преку континуирана експанзија на прекуграничните активности и трансакции резултираше со проширување на даночните системи. На ваков начин доаѓа до судир на даночните јурисдикции и повеќекратно даночно оптоварување на ист даночен обврзник, кои имаат негативно и долготрајно влијание врз слободната размена меѓу светските трговски партнери. Глобализацијата на економијата резултира со зголемување на заработениот доход и капитал, додека даночните власти ги искористуваат предностите од ваквото прекугранично дејство на физичките и правни лица за да го оданочат она што нивните резиденти го оствариле во странство и она што нерезидентите го оствариле на територијата на определена држава. Така, меѓународното двојно (не)оданочување е клучен проблем кој произлегува од преклопувањата на даночните надлежности на резидентната држава и државата на извор. Кандидатката смета дека државните даночни политики сè уште треба во целост да се приспособат на извонредниот развој на светската економија и феноменот на меѓународно двојно (не)оданочување. Додека деловната активност станува сè повеќе глобална, даночните режими во светот и понатаму се изолирани и некоординирани. Поради ова, елиминирањето и спречувањето на негативните ефекти од меѓународното двојно оданочување претставува следниот голем предизвик на меѓународната економска заедница.

Во третата глава, пак, се врши теоретска разработка на сите видови мерки за елиминирање на меѓународно двојно оданочување.

Вториот дел од дисертацијата, насловен како „Билатерални и мултилатерални мерки за избегнување на меѓународно двојно оданочување”, опфаќа две глави.

Со оглед на тоа што доминантен начин за елиминирање и/или ублажување на негативните ефекти од меѓународното двојно (не)оданочување претставуваат билатералните договори за избегнување на двојно оданочување на доходот и капиталот, за што говори фактот за склучени и ратификувани повеќе од 18 000 билатерални договори, четвртата глава е посветена на билатералните договори за избегнување на двојно оданочување на доходот и капиталот остварен како резултат на прекугранично дејство на даночните обврзници, физички и правни лица. Со цел полесно разбирање на оваа мерка за спречување на меѓународното двојно оданочување и правилна примена и толкување на билатералните договори за избегнување на двојно оданочување во исти или слични ситуации во кои се јавуваат даночните обврзници, оваа глава е посветена на сеопфатна и продлабочена анализа на сите прашања и аспекти на билатералните договори за избегнување на двојно оданочување, поаѓајќи од еволутивен преглед на даночните договори, нивната улога, цели, функции и значење за развојот на меѓународното даночно право, нивната

структура и облици на можна злоупотреба, па сè до идни тенденции и перспективи. Оваа глава кандидатката ја завршува со заклучокот дека во иднина билатералните договори за избегнување на двојно оданочување треба да се приспособат на низа предизвици кои произлегуваат од електронската трговија, појавата на нови финансиски инструменти, даночната конкуренција, развојот на супранационални организации, особено на Европската унија и проблемите со трансферните цени, и оправдано очекува нивна доследна примена и и поголемо признавање на улогата на билатералните договори како инструмент за елиминирање и на двојното неоданочување, а не само на двојното оданочување.

Петтата глава, пак, се однесува на трите мултилатерални конвенции за избегнување на двојно оданочување, и тоа: ОЕЦД Модел даночната конвенција за доход и капитал, Модел конвенцијата на ООН за избегнување на двојно оданочување помеѓу развиените држави и државите во развој и Модел Конвенцијата за доход на САД. Кандидатката посочува дека теоријата и практиката го потенцираат и сведочат за големото значење на мултилатералните конвенции за избегнување на двојно оданочување врз развојот на меѓународното даночно право и на националните прекугранични даночни права. Сепак, бројот на склучени билатерални договори за избегнување на двојно оданочување по примерот на ОЕЦД Модел даночната конвенција (повеќе од 2000 договори), го потврдува доминантното место на оваа Модел конвенција во меѓународното даночно право и, од оваа причина, се смета дека таа извршила најголемо влијание врз неговиот развој.

Третиот дел од дисертацијата, насловен како „Даночен третман на прекуграничните активности“, целосно е сконцентриран на главниот предмет на докторската дисертација. Тука кандидатката ги обработува и ги дефинира различните видови на доход и капитал кои ги остваруваат даночните обврзници во државата на извор и дава детален приказ на сите меѓународно прифатени даночни принципи за оданочување на доходот и капиталот. По детална и сеопфатна анализа на билатералните договори за избегнување на двојно оданочување, кандидатката заклучува дека во меѓународната даночна практика оданочувањето на прекуграничните активности се остварува според следниве принципи: (1) доход и капитал кои без никакви ограничувања можат да бидат оданочени во државата на извор и во оваа категорија влегуваат: доходот од недвижен имот кој се наоѓа во државата на извор, капиталната добивка која даночниот обврзник ја стекнува со продажба на недвижен имот кој се наоѓа во државата на извор, капиталот кој даночниот обврзник го има во облик на недвижен имот кој се наоѓа во државата на извор, добивката која едно претпријатие ја остварува во државата на извор преку постојана деловна единица, доход од активности на спортисти и уметници, надоместоците на директорите, доходот од вработување и, под определени услови и ограничувања, доходот од владина служба; (2) доход кој може да биде предмет на ограничено оданочување во државата на изворот и тука влегуваат дивидендите и каматите; и (3) доход и капитал кои не можат да бидат оданочени во државата на изворот, односно нивното оданочување е исклучиво право на

резидентната држава и тука спаѓаат: авторскиот хонорар, пензиите, исплатите на студентите, добивката од работењето во меѓународниот сообраќај со бродови или со воздухоплови која се оданочува само во државата – потписничка во која се наоѓа седиштето на стварна управа на претпријатието, како и добивката од вршење дејност на претпријатието која не може да ѝ се препише на постојаната деловна единица.

Во **четвртиот дел** од докторската дисертација, „Прекугранично даночно право на Република Македонија“, кандидатката ги анализира унилатералните и билатералните мерки за избегнување на меѓународно двојно оданочување на доходот и капиталот кои ги има преземено и се очекува да ги преземе Република Македонија во насока на елиминирање на сите пречки кои ја попречуваат надворешно трговската размена и развивањето на блиски односи со државите-трговски партнери.

Во **заклучокот**, кандидатката сублимирано ги презентира своите општи и посебни согледувања до кои дошла при истражувањето на предметот на докторската дисертација. Заклучните согледувања и препораките за развој се базираат на длабока теоретска и емпириска анализа. Во заклучокот се содржани крајните согледувања на кандидатката во форма на препораки и решенија за надминување на определени проблеми и усогласување на даночните принципи и, пред сè, за понатамошен развој на меѓународното даночно право на Република Македонија кон новонастанатите економски околности и сложени техничко-технолошки услови со конкретни предлози *de lege ferenda*, во што се состои научниот придонес на оваа докторска дисертација.

На крајот од докторската дисертација се наоѓа пописот на користена домашна и странска литература и листа на табели, прикази, слики и графикони.

II. Оцена на докторската дисертација

Докторската дисертација на кандидатката м-р Елена Нешовска Ќосева под наслов „Даночен третман на прекуграничните активности низ призмата на билатералните договори за избегнување на двојно оданочување на доходот и капиталот“ (англ. *Tax Treatment of Cross –border Activities According the Double Tax Treaties*) претставува самостоен научен труд во кој на академски прифатлив начин се елаборира актуелна, значајна и извонредно комплексна материја.

Кандидатката успешно одговорила на поставените истражувачки задачи. Докторската дисертација методолошки, јазично и терминологски во целост ги исполнува критериумите на научноистражувачки докторски труд. Материјата во трудот е презентирана избалансирано, според еден логичен редослед, а ставовите на кандидатката се презентирани на едноставен и јасен начин. Јазикот на кој пишува е академски, а истовремено лесно читлив и разбирлив, додека начинот на цитирање на правните извори и на користената литература е во согласност со современите стандарди на академско пишување.

Аналитичката рамка поставена во истражувањето ги следи актуелните тенденции во меѓународното даночно право, а применетата методолошка рамка обезбедува релевантност и издржаност на сознанијата презентирани во докторската дисертација. Имено, трудот се одликува со соодветен пристап кон третиралиот проблем и опфаќа обработка на сите правно релевантни аспекти, издржана аргументација и илустрација на правно релевантните факти. Ваквиот пристап на кандидатката кон изготвувањето на докторската дисертација е надополнет со коректно користење на обемна странска научна и стручна литература од најнов период. Изразеното критично размислување, базирано на сеопфатна анализа, како и емпириското истражување ѝ даваат посебен квалитет на докторската дисертација. И на крајот, дисертацијата претставува солидна основа за идни истражувања во оваа област, што претставува несомнена потврда за нејзината научна вредност.

III. Заклучок и предлог

Врз основа на изнесената анализа и оцена, Комисијата со задоволство оценува дека докторската дисертација е резултат на самостојна научна работа и исклучително солидно изработен самостоен научен труд кој целосно ги исполнува стандардите за изработка на самостојни научни трудови од ваков вид, предвидени во соодветната законска регулатива и актите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Кандидатката успешно обработува една актуелна, но и многу комплексна и значајна тема која во Република Македонија и во регионот е малку проучена.

Оттука, Комисијата за оцена на докторската дисертација, со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да го усвои овој Извештај и позитивната оцена на трудот и да формира Комисија за одбрана на докторската дисертација „Даночен третман на прекуграничните активности низ призмата на билатералните договори за избегнување на двојно оданочување на доходот и капиталот“ на кандидатката м-р Елена Нешовска Ќосева.

Комисија за оцена на докторската дисертација

1. Д-р Владимир Кандиќан, редовен професор с.р.
2. Д-р Весна Пендовска, редовен професор с.р.
2. Д-р Сашо Георгиевски, редовен професор с.р.
3. Д-р Александра Максимовска-Велјановски, вонреден професор с.р.
4. Д-р Јован Зафировски, доцент с.р.

ПРЕГЛЕД

на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот факултет
„Јустинијан Први„ во Скопје

Наставно-научен совет – 30.01.2015 година

Кандидат	Тема	Ментор
Марија Митрова	Правна регулација на дигиталниот потпис во Република Македонија (The Legal Regulation of Digital Signature in the Republic of Macedonia)	д-р Драги Рашковски
Агим Ибрахими	Одговорноста на судиите како предуслов за независно судство (Judges Accountability as a Precondition for Independent Judiciary) Одговорноста на судиите како предуслов за независно судство (Judges Accountability as a Precondition for Independent Judiciary)	д-р Гордан Калаџиџев
Ќефсер Сулејмани	Казнените дела на телесно повредување во споредбеното право (Comparative Law aspects of the Crimes of Body Harm)	д-р Александра Деаноска Трендафилова
Катерина Гоговска	Институтот renvoi во меѓународното приватно право на Европската унија и на Република Македонија (Renvoi in Private International Law of European Union and in the Republic of Macedonia)	д-р Тони Дескоски

Анастасија Попеска	Дипломатски начини на решавање на меѓудржавните спорови (Diplomatic Means for the Resolution of Inter-State Conflicts)	д-р Татјана Петрушевска
Илина Смичковска	Поим на управен акт како предмет на законитост во управен спор (Definition of Administrative Act as Subject of Lawfulness in Administrative Disputes)	д-р Ана Павловска Данева

ПРЕГЛЕД

на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот факултет
„Јустинијан Први„ во Скопје

30.01.2015

Кандидат	Тема	Ментор
Ненад Младеновиќ	„Европскиот модел на регулирање на меѓувладина соработка со посебен акцент врз договорите за културна соработка (European model of regulation of the intergovernmental cooperation with special accent of the agreements of cultural cooperation)“	Д-р Љубомир Фрцкоски
Ивица Боцевски	„Македонски изборен систем и волјата на бирачите –можни сценарија за иден развој на македонскиот изборен систем (Macedonian Electoral System and the Voters Will – Possible Scenarios for the development of the Macedonian Electoral System)“	Д-р Гордана Сиљановска-Давкова

ПРЕГЛЕД

на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот факултет
„Јустинијан Први„ во Скопје

30.01.2015

Кандидат	Тема	Ментор
Силвана Дончева	„Електронски системи на работа во судството (Application of Electronic Systems in Judiciary)“	доц.д-р Драги Рашковски
Мухамед Халим	„Решавање на споровите од областа на домен имињата со помош на UDRP правилата (Dispute resolution in the field of domain names using the UDRP rules)“	доц.д-р Драги Рашковски
Ангела Здравковска	„Практични проблеми на правните односи помеѓу авторите и изведувачите на музичките дела: Случај на Република Македонија (Practical issues of legal relations between authors and performers of musical works : The case of the Republic of Macedonia)“	доц.д-р Ненад Гавриловиќ
Горјан Гилевски	„Споредба меѓу законодавствата на ЕУ и на САД во однос на авторскоправната заштита на фотографијата (Comparison between the EU and US Law regarding copyright protection of photography)“	проф.д-р Гоце Наумовски/
Елена Ацеска	„Улогата на инспекциските органи во ефикасната и	проф.д-р Борче Давитковски

	ефективната заштита на правата од индустриска сопственост во Република Македонија (The Role of the Inspectorates in the Enforcement of Industrial Property Rights in the Republic of Macedonia)“	
Абиба Бајрамовска	„Источното партнерство на Европската унија- можности и предизвици (The Eastern partnership of the European union- possibilities and challenges)“	доц.д-р Јулија Брсакоска Базеркоска
Санела Ј Хасиќ	„Улогата на новите медиуми во изборната кампања (The Role of the New Media in Electoral Campaign)“	проф.д-р Марика Ристовска
Искра Манојловска	„Слобода на говор и говор на омраза во Република Македонија (The Freedom of Speech and Hate Speech in Republic of Macedonia)“	проф.д-р Марика Ристовска
Јакупи Демири	„Заштита од злоупотреба на човековите права на социјалните медиуми (The Protection of Human Rights from Abuse on Social Media)“	проф.д-р Марика Ристовска
Денис Конџоли	„Организација на власта во Германија по нејзиното обединување во 1989 година (The German Government after the Reunion in 1989)“	проф.д-р Марика Ристовска

ПРЕГЛЕД

на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот факултет
„Јустинијан Први„ во Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Живомир Богданоски	Улогата на државниот правобранител во заштита на државната сопственост (The Role of the State Attorney in Protecting of Government Property)	проф. д-р Родна Живковска
Томе Саздовски	Одговорност на превозникот при превозот на стока по морски пат - компаративна анализа на правилата на македонското облигационо право со меѓународните инструменти за поморскиот транспорт на стока (Liability of the Carrier of Goods by Sea - Comparative Analysis of the Rules of the Macedonian Law on Obligations with the International Instruments on Transport of Goods by Sea)“	доц. д-р Неда Здравева
Александра Петреска	Репродуктивната слобода наспроти интересот на детето (Posthumous Reproduction: Reproductive Freedom and the Rights of the	проф. д-р Дејан Мицковиќ

	Children)“	
Бојан Николовски	Етажната сопственост во Република Македонија и компаративното право (Condominium in the Republic of Macedonia and in the Comparative Law)“	проф. д-р Родна Живковска
Марко Апостоловски	Буџетот на Европската унија: правно-финансиски аспекти" (The Budget of European Union: legal and financial aspects)	проф. д-р Александра Максимовска Велјановски .
Ивана Јакимовска	Модели на надворешна ревизија во компаративното и домашното законодавство" (Models of external revision in comparative and domestic legislative)	проф. д-р Александра Максимовска Велјановски .
Емилија Донева	Основање на банки според правната регулатива на Република Македонија и директивите на ЕУ“ (Formation of credit institutions in accordance with laws and regulations of the Republic of Macedonia and EU)	проф. д-р Димитар Гелев
Лолита Градишка	Модерни технологии во банкарството“ (Modern technologies in banking)	проф. д-р Димитар Гелев

Дарко Димоски	Кредитирање на физички и правни лица“ (Financing of individuals and legal persons)	проф. д-р Димитар Гелев
Мартина Петровска	Управување со акционерско друштво“ (Governance with public companies limited by shares)	проф. д-р Димитар Гелев .
Стефчо Штрбевски	Кредитни картички“ (Credit cards)	проф. д-р Димитар Гелев
Ивана Наумовска	Управување со банки и управување со ризици во банкарството во Република Македонија“ (Bank governance and risk governance in the Republic of Macedonia)	проф. д-р Димитар Гелев .
Софија Шандовска	Основање и ликвидација на банка во Република Македонија“ (Formation and liquidation of credit institutions in the Republic of Macedonia)	проф. д-р Димитар Гелев .
Симона Перчинкова	Акционерски друштва – капитал и акции“ (Public companies limited by shares – capital and share certificates)	проф. д-р Димитар Гелев
Кристина Ристеска	Правен режим на вложување на странско друштво преку подружница на	проф. д-р Димитар Гелев

	територијата на Република Македонија“ (Legal regime of investing of foreign companies through branch offices in the Republic of Macedonia)	
Мирела Дрндар	Исламско банкарство“ (Islamic banking)”	проф. д-р Димитар Гелев
Салиха Нумановиќ	Платен налог и неговата врска со стечајната постапка“(Court payment orders and insolvency proceedings)	проф. д-р Димитар Гелев

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТИТЕ АСТРОНОМИЈА И ОПШТА ФИЗИКА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Дневник“ и „Коха“ од 25.12.2014 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областите астрономија и општа физика, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-2278/3, донесена на 29.1.2015, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Олга Галбова, редовен професор на ПМФ, д-р Благоја Вељаноски, редовен професор на ПМФ и д-р Мике Кузманоски, редовен професор во пензија на Математичкиот факултет при Белградскиот универзитет.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областите астрономија и општа физика, во предвидениот рок се пријави д-р Гордана Апостоловска, вонреден професор на Институтот за физика, при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

11. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката Гордана Апостоловска, доктор на физички науки, е родена на 31.5.1967, во Битола. Средно образование завршила во Скопје во 1985 година. Со високо образование се стекнала на Природно-математичкиот факултет во Скопје, група: физика, применета насока. Дипломирала на 12.7.1990 година, со просечен успех 8,36.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 1990/91 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Институтот за физика, група: теориска физика, насока: квантна и статистичка физика. Студиите ги завршила на 7.2.1995 година, со просечен успех 9,75. На 24.6. 1997 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Влијанието на магнетното поле врз спинска состојба на неутрална честичка со спин 1/2“.

Докторска дисертација пријавила на 23.9.2001 година на Институтот за физика, ПМФ во Скопје. Дисертацијата на тема: „Определување на некои динамички карактеристики на избрани астероиди“ ја одбрала на 18.5.2005 година, пред Комисија во состав: д-р Виолета Иванова, виш научен соработник на Институтот за астрономија, БАН, Софија, д-р Мике Кузманоски редовен професор на Математичкиот факултет, Универзитет во Белград, д-р Александар Андоновски, редовен професор на ПМФ, д-р Доне Гершановски, редовен професор на ПМФ и д-р Олга Галбова, редовен професор на ПМФ. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на физички науки.

На 3.11.2005 година е избрана во звањето доцент на Институтот за физика при ПМФ, во областа теориска и општа физика. На 24.6.2010 година е избрана во звањето вонреден професор на Институтот за физика при ПМФ, во областа астрономија и општа физика.

Во моментот е вонреден професор. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 987 од 2010 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 549, 617, 708, 776, 860, 878, 987, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

12. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, на ПМФ, д-р Гордана Апостоловска изведува настава и вежби на прв циклус студии на Институтот за физика и на групата математика - физика и на втор циклус на студиската програма астрономија и астрофизика, а изведувала настава и на втор циклус студии по форензичка физика. Кандидатката изведувала настава и вежби и на прв циклус студии на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер. Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, на Факултетот за ветеринарна медицина, д-р Гордана Апостоловска изведува вежби на прв циклус студии на студиската програма по ветеринарна медицина и на Фармацевтскиот факултет на дипломските студии магистер по фармација.

Кандидатката била ментор на 7 дипломски работи и учествувала како член во Комисија за оцена/или одбрана на 3 дипломски и 8 магистерски труда. Учествовала во подготовка на нови предмети од прв и втор циклус студии на Институтот за физика. Била активно вклучена во научно-популарни предавања во школи одржани во организација на Македонското астрономско друштво и на Друштвото на физичарите на РМ.

Научноистражувачка дејност

Во периодот од изборот во звањето вонреден професор до денес, д-р Гордана Апостоловска има објавено вкупно 8 научни труда од областа на физичките науки, од кои 4 труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 2 труда во зборници од меѓународни научни собири и 2 во научно-стручни списанија.

Кандидатката била ментор на 3 магистерски труда.

Резултатите од истражувањата се презентирани на 11 национални (во нашата држава и во странство) конференции и на меѓународни конференции.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Гордана Апостоловска е активно вклучена на Институтот за физика во стручно-апликативната работа од областа на астрономијата. Таа врши експертска анализа за астрономските услови при сообраќајни несреќи, а во Астрономскиот алманах, издание на Македонското астрономско друштво, редовно учествува во изработката на Астрономскиот календар.

Кандидатката д-р Гордана Апостоловска остварила експертски активности во подготовка на елаборати за студиска програма по астрономија и астрофизика за прв и за втор циклус студии во 2012 година.

Стручно усовршување во странство остварила со 10 кратки студиски престои во Националната астрономска опсерваторија „Рожен“, во Бугарија. Во изборниот период, д-р Гордана Апостоловска учествувала во изготвување и пријавување на 2 меѓународни научни проекта.

Кандидатката покажува активности и во дејностите од поширок интерес. Таа е член на Техничкиот комитет ТК4- Карактеристики на отпад, Институт за стандардизација на РМ. Била член на една рецензентска комисија за избор на лице во наставно-научно звање. Кандидатката е претседател на Македонското астрономско друштво од 2008 година. Таа во 2011, 2012, 2013 и 2014

била раководител на Зимската астрономска школа која се организира од Македонското астрономско друштво и Институтот за физика. Од 2014 година е национално контакт-лице за приоритетот „Вселена“, програма „Хоризонт 2020“ и член на програмскиот комитет: Space.

Кандидатката активно соработува со групата „Сончев систем“, од Институтот за астрономија, БАН, Софија, и учествува во астрометриски набљудувања од Бугарската националната астрономска опсерваторија „Рожен“. Резултатите од астрометриските набљудувања на астероиди и комети добиени во извештајниот период се објавени во Циркуларите на мали планети (Мали планети и комети), во издание на Смитсонијан астрофизичката опсерваторија, во Кембриџ, САД. (Minor Planet Circulars/Minor Planets and Comets, Minor Planet Center, Smithsonian Astrophysical Observatory, Cambridge, U.S.A.).

Д-р Апостоловска покажува и активна меѓународна активност во областа на астрономијата. Таа членува во Интернационалната астрономска унија и учествува во работата на следниве комисии и одделенија: Division B Facilities, Technologies and Data Science; Division C Education, Outreach and Heritage; Division F Planetary Systems and Bioastronomy; Division B Commission 6 Astronomical Telegrams.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката Гордана Апостоловска, на 1.9.2014 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Природно-математичкиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Гордана Апостоловска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Гордана Апостоловска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанти на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор по група предмети од областите астрономија и општа физика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Гордана Апостоловска да биде избрана во звањето редовен професор по група предмети во областите астрономија и општа физика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Олга Галбова, ПМФ, Скопје, с.р.**
- 2. Проф. д-р Благоја Вељаноски, ПМФ, Скопје, с.р.**
- 3. Проф. д-р Мике Кузманоски, Математички факултет, Белградски универзитет, с.р.**

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: **Гордана Антоние Апостоловска**

Институција: **Природно-математички факултет - Скопје**

Научна област: **физика**

1. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.1.	Одржување на настава од прв циклус студии	
	Физика и заштита на природната средина (летен семестар 2009/10) 2 ч.	1,2
	Астрономија, група мат.-физ. (летен семестар 2009/10) 2 ч.	1,2
	Општа астрономија (зимски семестар 2010/11) 3 ч.	1,8
	Основи на физика на Земјата и атмосферата со екологија, (3 часа), (зимски семестар 2010/11) 3 ч.	1,8
	Физика и заштита на природната средина, зимски семестар 2010/11) 3 ч.	1,8
	Физика (студенти од Шумарски факултет), зимски семестар, 2010/11) 2 ч.	1,2
	Астрономија, група мат.-физ., (летен семестар 2010/11) 2 ч.	1,2
	Општа астрономија (зимски семестар 2011/12) 3 ч.	1,8

Физика и заштита на природната средина, зимски семестар 2011/12) 3 ч.	1,8
Физика (студенти од Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер), (зимски семестар 2011/12) 2 ч.	1,2
Физика и заштита на природната средина (летен семестар 2011/12) 2 ч.	1,2
Астрономија, група мат.-физ., (летен семестар 2011/12) 2 ч	1,2
Општа астрономија (зимски семестар 2012/13) 3 ч.	1,8
Физика (студенти од Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер), (зимски семестар 2012/13) 2 ч.	1,2
Практична астрономија, (летен семестар 2012/13) 3 ч.	1,8
Астрономија, група мат.-физ., (летен семестар 2012/13) 2 ч.	1,2
Општа астрономија (зимски семестар 2013/14) 3 ч.	1,8
Физика и заштита на природната средина (летен семестар 2013/14) 2 ч.	1,2
Историја на астрономија, (летен семестар 2013/14) 3ч.	1,8
Астрономија, група мат.-физ., (летен семестар 2013/14) 2 ч	1,2
Општа астрономија (зимски семестар 2014/15) 3 ч.	1,8
Одбрани делови од астрономија (зимски семестар 2014/15) 3 ч.	1,8
Одржување на вежби за прв циклус студии	
Општа астрономија (зимски семестар 2011/12) 1 ч.	0,45
Физика и заштита на природната средина (летен семестар 2011/12) 1 ч.	0,45
Општа астрономија (зимски семестар 2012/13) 1 ч.	0,45
Практична астрономија (летен семестар 2012/13) 2 ч.	0,9
Општа астрономија (зимски семестар 2013/14) 2 ч.	0,9
Историја на астрономија, (летен семестар 2013/14) 3ч.	1,35
Биофизика за студиска група магистер по фармација, лабораториски вежби, 3 групи (зимски семестар 2013/14) 3ч	4,05

	Физика и заштита на природната средина (летен семестар 2013/14) 1 ч.	0,45
	Општа астрономија (зимски семестар 2014/15) 2 ч.	0,9
	Биофизика за студиска група магистер по фармација, лабораториски вежби, 3 групи (зимски семестар 2014/15) 3ч	4,05
	Биофизика за Факултет за ветеринарна медицина лабораториски вежби, 1 група (зимски семестар 2014/15) 2ч	0,9
	Одржување настава од втор циклус студии	
	Акустика и форензичка аудиоанализа, 20 часа, зимски семестар 2010/11	1,0
	Акустика и форензичка аудиоанализа, 20 часа, зимски семестар 2011/12	1,0
	Техники на предавање на области од астрономија и астрофизика 2011/2012	1,5
	Современи инструменти и методи во астрономијата 2011/2012	2,25
	Вовед во космологија 2011/2012	2,25
1.2.	Настава во школи и работилници	
	Предавање за школски наставници по физика: Г. Апостоловска, „Хиерархија на вселената“, Прв семинар за обука на Галилееви амбасадори на Р. Македонија, 13.11.2010, ПМФ - Скопје.	1,0
	Предавање: Г. Апостоловска „Опасности од удар на вселенски објект во нашата планета“, XXXVI школа „Млади физичари“, 1-2.12. 2011, ПМФ, Скопје.	1,0
	Предавање: Г. Апостоловска „Забрзано ширење на вселената“, XIV зимска астрономска школа, МАД, 2-3.3.2012, ПМФ, Скопје.	1,0
	Предавање: П. Ѓоргиева и Г. Апостоловска, „ Две значајни мисии: MESSENGER и GAIA“, XV зимска астрономска школа, МАД, 22-23.3.2013, ПМФ, Скопје.	1,0
1.3.	Научно-популарна или наставно-историска статија во стручно-методско списание	

	Научно-популарна статија: Г. Апостоловска, „Опасности од удар на вселенски објект во нашата планета“, XXXVI школа „Млади физичари“, Друштво на физичари на Македонија, 35-52, 2011.	1,0
	Научно-популарна статија: Г. Апостоловска, „Нобелова награда за физика за 2011 година: Забрзано ширење на вселената“, Астрономски алманах, МАД, 23-45, 2012.	1,0
	Научно-популарна статија: Г. Апостоловска, „Долгоочекуваната мисија ГАЈА“, Астрономски алманах, МАД, 5-17, 2013.	1,0
1.4.	Подготовка на нов предмет од прв циклус студии	
	Акустика и форензичка аудиоанализа (2+3)	1,5
	Галактичка и екстрагалактичка астрономија (3+1)	1,5
	Основи на набљудувачка астрономија (3+2)	1,5
1.5.	Подготовка на нов предмет од втор циклус студии	
	Техники на предавање на области од астрономијата и астрофизиката (2+2)	1,5
	Вовед во космологија (3+1)	1,5
	Современи инструменти и методи во астрономијата (3+2)	1,5
1.6.	Консултации со студенти	
	550 студенти x 0.002	1,1
1.7.	Член на комисија за оцена и одбрана на магистратура	
	1. Фламур Мехмети (2011) 2. Златко Скулиќ (2012) 3. Ангелчо Ристевски (2012) 4. Павлина Радическа (2013) 5. Лидија Насковска (2014) 6. Неџат Муриќ (2014) 7. Александар Марковски (2014) 8. Ивица Костадиновски (2014)	2,4

1.8.	Член на комисија за оцена и одбрана на дипломска работа	
	1. Каменита Ристова 2. Иван Коцев 3. Снежана Јовевска	0,3
1.9.	Ментор на дипломска работа	
	1. Верица Дичева (2010) 2. Елеонора Талевска (2010) 3. Павлинка Ѓорѓиева (2010) 4. Јулијана Стојковска (2010); 5. Дарко Цветаноски, (2012); 6. Усни Картал, (2012); 7. Елена Влахова (2013).	1,4
1.10.	Пакет материјали	
	За предметот од втор циклус акустика и форензичка аудиоанализа	1
	Вкупно	78,05

2. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
2.1.	Ментор на магистерска работа	
	„ФОРЕНЗИЧКА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ГЛАС ПРЕКУ СПОРЕДБЕНА АНАЛИЗА НА ФОРМАНТИ КАЈ САМОГЛАСКИТЕ ОД СПОРНА ГОВОРНА СНИМКА СО ГОВОРНИ ПРИМЕРОЦИ ОД ОСОМНИЧЕНИ ЛИЦА“ (В. Поп-Димитријоска, 2012)	1,0

	„СРЕДНОШКОЛСКИ ПРОЕКТ ЗА ЗАЧУВУВАЊЕ НА НОЌНОТО НЕБО – УЧЕЊЕ БАЗИРАНО НА ПРОЕКТ“ (К. Дамјаноска, 2013)	1,0
	„КРИВИ НА БЛЕСОК НА АСТЕРОИДИ НАБЉУДУВАНИ НА НАО РОЖЕН, БУГАРИЈА ВО 2011 И ВО 2012 ГОДИНА“ (П. Ѓорѓиева, 2013).	1,0
2.2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	
	M. Kuzmanoski, G. Apostolovska , B. Novaković; The Mass of (4) Vesta Derived from its Largest Gravitational Effects, The Astronomical Journal, IOP Publishing, Vol. 140 , Issue 3 880-886, (2010), (IF=4,548)	9,348
	C. Gałan, M. Mikołajewski, T. Tomov, D. Graczyk, G. Apostolovska et al., International observational campaigns of the last two eclipses in EE Cephei: 2003 and 2008/9, Astronomy & Astrophysics, Vol. 544 , A53 (2012), (IF= 5,084)	8.684
	A. Kryszczyńska, F. Colas, M. Poliška, R. Hirsch, V. Ivanova, G. Apostolovska et al., Do Slivan states exist in the Flora family? - I. Photometric survey of the Flora region, Astronomy & Astrophysics, Vol. 546 , A72 (2012), (IF= 5,084)	8,684
	G. Apostolovska , Z. Donchev, A. Kostov, V. Ivanova, G. Borisov and B. Bilkina, Photometry and shape modeling of Mars crosser asteroid 1011 Laodamia, Serbian Astronomical Journal Vol. 189 , 79-85, (2014), (IF=1,1)	4,7
2.3.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
	V. Pop-Dimitrijoska, G. Apostolovska , B. Gerazov, Z. Ivanovski and J. Jovanovski, Forensic speaker identification through comparative analysis of the formant frequencies of the vowels in the macedonian language, Physica Macedonica 61 , 79-84, (2012)	2,4
	Damjanoska, K., Apostolovska, G. , Zajkov, O. (2012), <i>Light Pollution A Tool For Physics and Astronomy Education</i> , Macedonian. Phys. Teach., 48 , 19-27, (2012)	3,2
2.4	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен собир со меѓународен уредувачки одбор	
	G. Apostolovska , A. Kostov, B. Bilkina, V. Ivanova, Z. Donchev, Asteroid Lightcurves for Shape Modeling Obtained at the NAO Rozhen, Proceedings of the First International Conference on Physics dedicated to the memory of the prominent Bulgarian Professor Matey	1,8

	Mateev, held in Sofia on 10-12 April 2011, (published in Bulgarian Journal of Physics, Heron Press Ltd., Sofia, Vol. 38 , no. 3, 2011, 325-328	
	B. Gerazov, V. Pop-Dimitrijoska, Z. Ivanovski, G. Apostolovska , G., Use of Gaussian Mixture Models in Macedonian forensic speaker identification, Telecommunications Forum (TELFOR), 2012 20th, Belgrade, Conference Publications, 2012, 724 – 727	1,8
2.5.	Учество на научен собир со реферат	
	M. Kuzmanoski and G. Apostolovska, Masses of (4) Vesta and (11) Parthenope simultaneously derived from observations of (17) Thetis, XVI National Conference of Astronomers of Serbia, October 10-12, 2011, Belgrade, Serbia	0,5
	Kryszczyńska A.; Colas, F.; Polinska, M.; Hirsch, R.; Ivanova, V.; Apostolovska, G. et al. Fingerprints of the Yarkovsky and YORP Effects in the Flora Family, Asteroids, Comets, Meteors Conference, May 16-20, 2012 Niigata, Japan	1
	G. Apostolovska, A. Kostov, B. Bilkina, V. Ivanova, Z. Donchev, Asteroid Lightcurves for Shape Modeling Obtained at the NAO Rozhen, International Conference on Physics in memoriam Acad. Prof. Matey Mateev, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, April 10-12, 2011, Sofia, Bulgaria	0,5
	G. Apostolovska, V. Ivanova, B. Bilkina, A. Kostov, Z. Donchev and P. Gjorgieva, Some results of Minor Planet Photometry with Schmidt and 2m telescopes at NAO-Rozhen, Rozhen National Astronomical Observatory: Thirty Years Eyes on the Sky, International Conference, September 26-29, 2011, Smolyan, Bulgaria	0,5
	Avdellidou, C.; Ioannidis, P.; Tsiganis, K.; Seiradakis, J. H.; Apostolovska, G. Calculation of the rotational period of the "Mars crosser" asteroid (32910) 1994TE15”, 10th Hellenic Astronomical Conference, September 5-8, 2011, Ioannina, Greece	0,5
	G. Apostolovska, Z. Donchev, A. Kostov and P. Gjorgieva, Lightcurve analysis of asteroids from NAO Rozhen observatory in the first half of 2012, 9th Conference of the Macedonian Physicists Society, 20-23. 9. 2012, Ohrid, R. Macedonia	0,5
	V. Pop-Dimitrijoska, G. Apostolovska, B. Gerazov, Z. Ivanovski and J. Jovanovski, “Forensic speaker identification through comparative analysis of the formant frequencies of the vowels in the	1,0

	macedonian language”, 9th Conference of the Macedonian Physicists Society, 20-23. 9. 2012, Ohrid, R. Macedonia	
	Damjanoska, K., Apostolovska, G., Zajkov, O., Light Pollution A Tool For Physics and Astronomy Education, 9th Conference of the Macedonian Physicists Society, 20-23.9.2012, Ohrid, R. Macedonia	1,0
	B. Gerazov, V. Pop-Dimitrijoska, Z. Ivanovski, G. Apostolovska, G., Use of Gaussian Mixture Models in Macedonian forensic speaker identification, Telecommunications Forum (TELFOR), 2012 20th, Belgrade, Serbia	1,0
	E. Vchova Bebekovska, G. Borisov, G. Apostolovska and Z. Donchev, Asteroid spectroscopy with FoReRo2 at BNAO Rozhen - first results, Asteroids, Comets, Meteors – ACM 2014, 30.6-4.7. 2014 , Helsinki, Finland	0,5
	Apostolovska G., Kostov A., Donchev Z., Bebekovska E., Photometric observations of six asteroids at the NAO-Rozhen: May 2013 - February 2014, Asteroids, Comets, Meteors – ACM 2014, 30.6-04.7. 2014 , Helsinki, Finland	0,5
2.6.	Апстрактни објавени во зборник на конференција	
	Avdellidou, C.; Ioannidis, P.; Tsiganis, K.; Seiradakis, J. H.; Apostolovska, G. Calculation of the rotational period of the "Mars crosser" asteroid (32910) 1994TE15, 10th Hellenic Astronomical Conference, Proceed. of the Conference held at Ioannina, Greece, 5-8 Sep. 2011, p.10.	0,5
	G. Apostolovska, Z. Donchev, A. Kostov and P. Gjorgieva, Lightcurve analysis of asteroids from NAO Rozhen observatory in the first half of 2012, Book of abstracts, 9th Conference of the Macedonian Physicists Society, Ohrid, R. Macedonia, 20-23 September, 2012, p.57.	0,5
	M. Kuzmanoski and G. Apostolovska, Masses of (4) Vesta and (11) Parthenope simultaneously derived from observations of (17) Thetis, Book of abstracts, XVI National Conference of Astronomers of Serbia, 10-12 October, 2011, Belgrade, Serbia, p.47	0,5
	A. Kryszczyńska, F. Colas, M. Polinska, R. Hirsch, V. Ivanova, G. Apostolovska et al., Fingerprints of the Yarkovsky and YORP Effects in the Flora Family, Asteroids, Comets, Meteors 2012, Proceedings of the conference held May 16-20, 2012 in Niigata, Japan. LPI Contribution No. 1667, id.6314, Published in May 2012	0,5

	E. Vchova Bebekovska, G. Borisov, G. Apostolovska and Z. Donchev, Asteroid spectroscopy with FoReRo2 at BNAO Rozhen - first results, Asteroids, Comets, Meteors – Book of Abstracts, Eds. K. Muinonen et al., Helsinki, Finland, 2014	0,5
	Вкупно	53,62

3. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
3.1	Координатор во подготовка на елаборат за нова студиска програма	
	Студиска програма по астрономија и астрофизика, прв циклус студии, 2012	1
	Студиска програма по астрономија и астрофизика, втор циклус, 2012	1
3.2.	Учество во работата на комисији за државни натпревари	
	Претседател на републички натпревар по астрономија, во организација на Македонското астрономско друштво во 2011, 2012 и 2013 година. Учество како претседател/член во комисиите од областа астрономија на: - 48-ма (2011) и 49-та (2012) Државна смотра на младите техничари и природници организирана од Народна техника - 46-ти(2010 г.), 47-ми (2011), 49-ти (2013 г.) и 50-ти (2014 г.) Државен натпревар на младите истражувачи од Република Македонија – Наука на млади	9
3.3	Експертска активност:	
	В. Умленски и Г. Апостоловска, Астрономски календар за 2011 година, 83-107, Астрономски алманах, 2011. В. Умленски и Г. Апостоловска, Астрономски календар за 2012 година, 89-119, Астрономски алманах, 2012.	4

	Г. Апостоловска и В. Умленски, Астрономски календар за 2013 година, 69 - 99, Астрономски алманах, 2013. В. Умленски и Г. Апостоловска, Астрономски календар за 2014 година, 75-102, Астрономски алманах, 2014.	
	Резултатите од астрометриските набљудувања се објавени во Minor Planet Circulars/Minor Planets and Comets, Minor Planet Center, Smithsonian Astrophysical Observatory, Cambridge, U.S.A.: 1. A. Kostov, V. Ivanova, B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Comets, M.P.C . 67621, Dec. 2, 2009 2. B. Bilkina, V. Ivanova, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Comets, M.P.C.68178, Jan. 30, 2010 3. Ivanova, B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Minor Planets, M.P.C. 68213, Jan. 30, 2010 4. A. Kostov, B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>, V. Ivanova: Observations of Comets, M.P.C . 70578, June 26, 2010 5. A. Kostov, B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>, V. Ivanova: Observations of Minor Planets, M.P.C . 70653, June 26, 2010 6. A. Kostov, B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Comets, M.P.C . 71026, July 26, 2010 7. B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Comets, M.P.C . 71496, Aug. 24, 2010 8. B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Minor Planets, M.P.C . 71529, Aug. 24, 2010 9. A. Kostov, <u>G. Apostolovska</u>, Z. Donchev, B. Bilkina: Observations of Comets, M.P.C . 76272, Sept. 12, 2011 10. B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Comets, M.P.C . 71892, Sept. 23, 2010 11. B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Minor Planets, M.P.C . 71953, Sept. 23, 2010 12. A. Kostov, B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Comets, M.P.C . 76272, Oct. 12, 2011 13. A. Kostov, B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Minor Planets, M.P.C . 76272, Oct. 12, 2011	15

	14. A. Kostov, B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Comets, M.P.C . 77127, Dec. 10, 2011 15. A. Kostov, B. Bilkina, <u>G. Apostolovska</u>: Observations of Minor Planets, M.P.C . 77162, Dec. 10, 2011	
Дејности од поширок интерес		
3.4.	Член на комисија за избор во звање	
	Избор на д-р Олгица Кузмановска во звањето доцент, 2010	0,2
3.5.	Уредник на научно/стручно списание	
	Уредник на научно-популарно списание „Астрономски алманах“, 2011	1
3.6.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание	
	Bulgarian Astronomical Journal	0,5
3.7.	Студиски престој во странство до 3 месеци	
	10 престои на Националната астрономска опсерваторија „Рожен“ и на Институтот за астрономија при БАН во Бугарија: 1-7 октомври 2010, 3- 6 април 2011, 26-30 јуни 2011, 23 -25 септември 2011, 19 - 22 март 2012, 14 - 17 септември 2012, 7 -13 мај 2013 , 4 -7 ноември 2013, 5 -8 мај 2014, 31 .8 -3.9 2014.	5
3.8.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект	
	ФП7-програма на Европската комисија REGPOT-2010-5: Independant scientific grade forensic laboratory (раководител: проф. д-р М. Ристова).	1
	COST actions: Astronomy – the multidisciplinary study of materials under extreme space conditions (ASTROMATS). Ref. num. oc-2014-1-19127 (раководител: В. Челебоновиќ, Институт за физика, Белградски универзитет) .	1
3.9	Член на факултетска комисија	
	Член на Комисија за оценување на психофизичка способност на пријавените кандидати на математика-физика и наставна физика: 2010, 2011, 2012, 2013 и 2014 година.	0,5
3.10	Учество во комисии и тела на државни и други органи	
	Член на Техничкиот комитет ТК4- Карактеристики на отпад, Институт за стандардизација на РМ	1

Национално контакт лице за приоритетот „Вселена“, програма „Хоризонт 2020“	1
ВКУПНО	41,2

Професионални референци на кандидатот за избор во звање	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	78,05
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	53,62
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	41,20
ВКУПНО	172,87

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Олга Галбова,
ПМФ, Скопје, с.р.
2. Проф. д-р Благоја Вељаноски,
ПМФ, Скопје, с.р.
3. Проф. д-р Мике Кузманоски,
Математички факултет,
Белградски универзитет, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД
ОБЛАСТИТЕ
АТОМСКА И ОПШТА ФИЗИКА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Дневник“ и „Коха“ од 25.12.2014 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областите атомска физика и општа физика, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-2276, донесена на 29.1.2015, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Доне Гершановски, редовен професор на ПМФ, д-р Благоја Вељановски, редовен професор на ПМФ и д-р Олга Галбова, редовен професор во ПМФ.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областите атомска физика и општа физика, во предвидениот рок се пријави д-р Драган Јакимовски, вонреден професор на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет, Скопје.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Драган Јакимовски, доктор на физички науки, е роден на 27.10.1961, во Скопје. Средно образование завршил во Скопје во 1980 год. во средното хемиско училиште. Во учебната 1980/81 година, кандидатот се запишал на Факултетот за физика, применета насока, каде што дипломирал со просечен успех 9,0.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 1991-92 се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Институтот за физика при ПМФ. Студиите ги завршил во 1992 година, со просечен успех 10. На 19.5.1994 година го одбрал магистерскиот труд на тема: *Квантно-механички претман на наелектризирана честича во вкрстено хомогено електрично поле и во делови хомогено магнетно поле*.

Докторска дисертација пријавил на 13.5.2003 година на Природно-математичкиот факултет, УКИМ, Скопје. Дисертацијата на тема: *Нееластични процеси во бавни судири меѓу јон и атом и антипротон и атом* ја одбрал на 8.7.2004 година, пред Комисијата во состав: проф. д-р Љиљана Јаниќиевиќ, проф. д-р Евгениј Соловјев, проф. д-р Доне Гершановски, проф. д-р Благоја Вељановски и проф. д-р Олга Галбова. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област физика.

Во 1995 година е избран во звањето асистент на Институтот за физика при ПМФ во областите атомска и нуклеарна физика, а во 2005 е избран за доцент.

Во моментот е вонреден професор на Институтот за физика. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 987 од 2010 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во билтените за избори /преизбори бр 716 од 1998, 785 од 2001, 862 од 2004 и 877 од 2005 како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, на Природно-математичкиот факултет, кандидатот д-р Драган Јакимовски изведува настава и вежби на првиот и вториот циклус студии на студиската програма по физика (нуклеарна физика со елементарни честиси, атомска и нуклеарна физика, атомска физика со спектроскопија, радијациона физика, осцилации и бранови, биофизика, како и изборни предмети: гравитација, вовед во модерна физика, динамички симетрии во физика, Фурие трансформации и нивна примена во физиката).

Кандидатот бил ментор на 6 дипломски работи и учествувал како член во Комисија за оценка/или одбрана на 4 дипломски и 1 магистерски труд. Учествовал во подготовка на нови предмети од прв и втор циклус на студиите на Институтот за физика. Во рамките на Друштвото на физичарите на РМ одржал повеќе стручно-педагошки предавања во школи низ Републиката, како и во јавните гласила.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Д-р Драган Јакимовски има објавено вкупно 31 научен труд од областа на физиката, од кои 9 во извештајниов период, и тоа 4 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание) од областа на атомската физика, 5 во меѓународни научни списанија и меѓународни научни публикации и 5 апстракти од трудови во зборници од научни собири.

Резултатите од својата научна работа, во извештајниов период, ги презентирал на 3 научни конференции.

Д-р Драган Јакимовски, во извештајниов период, бил раководител на 1 национален проект, а учествувал и како член во 3 меѓународни научни проекти.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Драган Јакимовски активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Институтот за физика при ПМФ. Врши стручна ревизија, евалуација супервизија, систематизација итн. од областа на атомската и компјутерската физика.

Стручно усовршување во странство остварил со студиски престој во Меѓународната агенција за атомска енергија во Виена.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Така, да ја споменеме неговата преведувачка активност при што досега има преведено преку 40 наслови од областа на популарната наука, филозофијата, историјата и литературата.

Кандидатот е член на уредувачкиот одбор на годишниот зборник *Physica Macedonica*.

Бил член на 2 рецензентски комисии за избор на лица во наставно-научно звање.

Во изборниот период, д-р Драган Јакимовски учествувал во изготвување и пријавување на 1 национален и 2 меѓународни научни/образовни проекта.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот Драган Јакимовски, на 1.9.2014 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Природно-математичкиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Драган Јакимовски.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Драган Јакимовски поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор по група предмети од областите атомска физика и општа физика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Драган Јакимовски да биде избран во звањето редовен професор по група предмети од областите атомска физика и општа физика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Доне Гершановски, с.р.**
- 2. Проф д-р Благоја Вељаноски, с.р.**
- 3. Проф. Д-р Олга Галбова, с.р.**

ОБРАЗЕЦ**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат: Драган Јакимовски****Институција: Природно-математички факултет, Институт за физика,****Научна област: физика****НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ**

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Атомска физика (4+2+2), зимски семестар, ПМФ-Институт за физика, 2010/11-2014/15 (5 години), настава, $5 \cdot 4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 12,0$	12,0
2	Осцилации и бранови (2+2+0), зимски семестар, ПМФ-Институт за физика, 2010/11-2012/13 (3 години), настава, $3 \cdot 2 \cdot 15 \cdot 0,04 = 3,6$	3,6
3	Осцилации и бранови (4+2+0), зимски семестар, ПМФ-Институт за физика, 2013/14-2014/15 (2 години), настава, $2 \cdot 4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 4,8$	4,8
4	Нуклеарна физика (3+1+2), ПМФ-Институт за физика, 2012/13 (1 година), настава, $1 \cdot 3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$	1,8
5	Нуклеарна физика (3+1+2), ПМФ-Институт за физика, 2010/11 (1 година), настава, $1 \cdot 3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$	1,8
6	Биофизика (молекуларна биологија) (2+0+2), ПМФ-Институт за физика, 2010/11-2011/12 (2 години), настава, $2 \cdot 2 \cdot 15 \cdot 0,04 = 2,4$	2,4
7	Физика (биологија) (2+0+2), ПМФ-Институт за физика 2012/13, настава, $1 \cdot 2 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,2$	1,2
8	Вовед во модерна физика, избран (3+0+0), ПМФ-Институт за физика, 2010/11-2011/12 (2 години), настава,	5,4

	$3 \cdot 3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 5,4$	
9	Динамички симетрии во физиката, изборен (2+1+0), ПМФ-Институт за физика, 2012/13 (1 година), настава+вежби, $2 \cdot 15 \cdot 0,04 + 1 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,65$	1,6
10	Фурие трансформации и нивна примена во физиката, изборен (3+0+0), ПМФ-Институт за физика, 2012/13 (1 година), настава, $3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$	1,8
11	Ментор на дипломска работа (Гоце Геговски, 14.9.2010, Златко Филиповски, 22.12.2011, Ирена Саздова, 10.2010, Кимет Јусуфи, 26.1.2011, Каменита Ристова, 25.12.2012, Димитар Симоновски, 3.7.2014), $6 \cdot 0,2 = 1,2$	1,2
12	Подготовка на нов предмет, 5 предмети (атомска физика, осцилации и бранови, вовед во модерна физика, динамички симетрии во физиката, Фурие трансформации и нивна примена во физиката), предавања ($5 \cdot 1$), вежби (само за динамички симетрии во физиката) $1 \cdot 0,5$	5,5
13	Член на комисија за оценка или одбрана на магистратура (м-р Јане Јовановски, 14.10.2013)	0,3
14	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (4 кандидати), $4 \cdot 0,1$	0,4
15	Пакет материјали за одреден предмет (пет предмети - атомска физика, осцилации и бранови, вовед во модерна физика, динамички симетрии во физиката, Фурие трансформации и нивна примена во физиката), $5 \cdot 1 = 5$	5
	Вкупно	48,8

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Раководител на национален научен проект, 2013-2015, Нумерички пресметки на атомски процеси во астрофизика, Институт за физика, ПМФ	5,0

2	Учесник во национален научен проект, 2010-2013, Квантна динамика на атомските взаемодејствија, МАНУ (раководител: акад. Ратко Јанев)	3,0
3	Учесник во меѓународен научен проект, 2010-2013, Cross sections for collision processes of light atomic and molecular impurities in fusion edge/divertor plasmas, IAEA	5,0
4	Учесник во меѓународен научен проект, 2010-2013, HP-SEE, Genetic algorithms in atomic collisions (Computational Physics), EU	5,0
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно списание со импакт фактор: L. Liu, D. Jakimovski, J. G. Wang and R. K. Janev, Cross sections for electron capture in collisions of Beq+ (q=2,3) and Bq+ (q=3,4) with atomic hydrogen, J Phys B: At Mol Opt Phys 43(2010) 144005, 0,6*6+и.ф. 1,902	5,5
6	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно списание со импакт фактор: D. Jakimovski, L. Liu, J. G. Wang and R. K. Janev, Electron capture in C6+ + H collisions in Debye plasmas, J Phys B: At Mol Opt Phys 43(2010) 165202, 0,6*6+и.ф. 1,902	5,5
7	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно списание со импакт-фактор: L.Liu, D. Jakimovski, J.G. Wang and R.K. Janev, Electron capture and excitation in H+-He(1s2s;1,3S) collisions, J. Phys. B: At Mol Opt Phys 45(2012), 225203, 0,6*6+и.ф. 2,031	5,6
8	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно списание со импакт-фактор: M.C.Raportaru, J. Jovanovski, B. Jakimovski, D. Jakimovski, and A.Mishev, Analytical description of the nonlinear dynamics of Bose-Einstein condensates by means of genetic algorithms, Romanian Journal of physics, 59(2014), 677, 0,6*6+и.ф. 0,745	4,3
9	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор, J. Jovanovski, B. Jakimovski and D. Jakimovski, Parallel Genetic Algorithms for Finding Solution of System of Ordinary Differential Equations, in L.Kocarev (Ed.): ICT Innovations 2011, Springer-Verlag, AISC 150, pp.227-237, 0,8*3=2,4	2,4

10	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор, J. Jovanovski, B. Jakimovski and D. Jakimovski, Improvements of the parallel evolutionary algorithm for finding solution of a system of ordinary differential equations, Proceedings of the Ninth Conference on informatics and information technology 2012 (Eds. Verica Bakeva, Dejan Gjorgjevikj), Web proceedings, ISBN 978-608-4699-01-9, pp.120-4, 0,8*3=2,4	2,4
11	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор, J. Jovanovski, B. Jakimovski and D. Jakimovski, Genetic algorithms in complex plane with stochastic weighting: quantum two state model, : ICT Innovations 2013 Web Proceedings, ISSN 1857-7288, V.Trajkovic, A.Mishev (Eds.) p.121 0,8*3=2,4	2,4
12	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание, K. Jusufi and D. Jakimovski, Woods-Saxon potential in the presence of cosmic string, 9th Conference of the Society of Physicists of Macedonia, 20-23 September 2012, Web Proceedings in Physica Macedonica, v.61, 0,9*4=3,6	3,6
13	Пленарно предавање на научен/стручен собир, Д. Јакимовски, Користење на е-Инфраструктура во компјутерска физика, е-Инфраструктури за македонските истражувачи, МАНУ, 21.06.2012	2
14	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество, D. Jakimovski, (1) Dissociative electron attachment to H ₂ molecules, and (2) Electron impact processes of plasma impurities: BeH ⁺ and BeH, IAEA Final Research Coordination Meeting on Light Atom, Molecule and Radical Behaviour in the Divertor and Edge Plasma Regions, 20-22 March 2013, IAEA Headquarters, Vienna, Austria	3
15	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција, J. Jovanovski, B. Jakimovski and D. Jakimovski, Generalization of the parallel HPC implementation for solving differential equations, HP-SEE User Forum, 17-19 October 2012, Book of Abstracts, p.33	1
16	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција, J. Jovanovski, B. Jakimovski and D. Jakimovski, Measuring	1

	HPC Speedup for Evolutionary Algorithms with Dynamic Chromosome Length, in Grid, Cloud, and Hight-Performance Computing in Physics Research, 3-5 November 2014, Bucharest-Magurele, Book of Abstracts, p.33	
17	Учество на научен/стручен собир со реферат – постер, J.Jovanovski, B. Jakimovski and D. Jakimovski, Generalization of the parallel HPC implementation for solving differential equations, HP-SEE User Forum, 17-19 October 2012	0,5
	Вкупно	57,2

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активност:	Поени
1	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија – рецензент за Canadian Journal of Physics (1 труд), HP-SEE User Forum Proceedings (3 труда), HP-Pilot Calls projects (2 апликации), 6*1	6
Дејности од поширок интерес		
2	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание (Physica Macedonica)	0,5
3	Студиски престој во странство, до три месеци (19.3.2013-24.03.2013) IAEA	0,5
4	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект – носител, Нумерички пресметки на атомски процеси во астрофизика, Институт за физика, ПМФ	1
5	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект – соработник, HP-SEE, Genetic algorithms in atomic collisions (Computational Physics), EU (кординатор за МК Проф.А.Мишев)	1

6	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект – соработник, Scopes 2013-2016, Joint Research Projects, CH-HR-MK (раководител: проф. Д.Боснар)	1
7	Член на комисија за избор во звање (2 пати за избор на м-р Ламбе Барандовски, 2010, 2013), 2*0,2	0,4
8	Член на факултетска комисија за пописи (пет мандати)	2,5
	Вкупно	12,9

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	48,8
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	57,2
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	12,9
Вкупно	118,9

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Доне Гершановски, с.р.
2. Проф д-р Благоја Вељаноски, с.р.
3. Проф. Д-р Олга Галбова, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „СТОМАТОЛОШКА ФАРМАКОЛОГИЈА“ ОД АВТОРИТЕ

ПРОФ. Д-Р СИЛВАНА ГЕОРГИЕВА И ДОЦ. Д-Р ИЛИЈАНА МУРАТОВСКА

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје бр.07-2644/2 од 30.12 2014 год., за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Стоматолошка фармакологија“ од авторите: проф. д-р Силвана Георгиева и доц. д-р Илијана Муратовска, наменет за студентите на Стоматолошкиот факултет во Скопје, за предметот стоматолошка фармакологија, избрани се проф. д-р Киро Ивановски, проф. д-р Лидија Поповска и проф.д-р Никола Лабачевски од фармакологија.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

VII. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Стоматолошка фармакологија
Назив на предметната програма:	Стоматолошка фармакологија
Назив на студиската програма:	Стручни стоматолошки сестри – орални хигиенолози и доктори по дентална медицина
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Предметот Стоматолошка фармакологија има вкупно 75 часа, од кои 30 часа теоретска, 15 часа практична настава и 30 семинари. Бројот на ЕКТС-кредити е 7.
Предметот стоматолошка фармакологија на Стоматолошкиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови 75, број на ЕКТС-кредити 7 и се слуша во 3. семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 127 страници (формат А4),

податоци за ракописот:	напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во 15 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи слики и табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

4. Проф. д-р Киро Ивановски с.р.
5. Проф. д-р Лидија Поповска с.р.
- Проф. д-р Никола Лабачевски с.р.

VIII. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р КИРО ИВАНОВСКИ

Краток опис на содржината:	ОПШТ ДЕЛ Глава 1. Општа фармакологија СПЕЦИЈАЛНА ФАРМАКОЛОГИЈА Глава 2. Антисептици и дезинфициенси Глава 3. Антибактериски лекови Глава 4. Лекови кои дејствуваат на крвта и крвните органи Глава 5. Хистамин и антихистаминици Глава 6. Витамини Глава 7. Хормони Глава 8. Аналгетици Глава 9. Локални анестетици и вазоконстриктори Глава 10. Средства за заштита на забите од кариес Глава 11. Препарати за локална апликација на оралната лигавица Глава 12. Препарати за локална примена во кариологијата и ендодонцијата Глава 13. Примена на лекови кај трудници и доилки Глава 14. Примена на лекови кај стари лица Глава 15. Литература
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Содржината на учебникот одговара со наставната програма за теоретска настава по предметот Стоматолошка фармакологија.
Предлози за потребни корекции:	Во материјалот нема потреба од корекции во квантитетот и квалитетот на содржината, начинот на уредувањето на текстот, како и потреба од дополнување или исклучување на одделен текст.
Оцена на ракописот:	Методските единици се напишани на осмислен начин, систематизирани во 14 глави. Секоја методска единица претставува посебна целина која се надоврзува на претходната, така што сите заедно се вклопуваат во постојната програма за теоретска настава по предметот Стоматолошка фармакологија. Авторите ја изнесува материјата концизно, стручно и разбирливо. Според тоа, општата педагошка оцена за овој учебник е дека наплно соодветствува за едукација на студентите.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 127 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонот 12. Текстот е поделен во 15 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи слики

	и табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот стоматолошка фармакологија, примарно наменет за студентите на Стоматолошкиот факултет.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Киро Ивановски с.р.

IX. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЛИДИЈА ПОПОВСКА

Краток опис на содржината:	ОПШТ ДЕЛ Глава 1. Општа фармакологија СПЕЦИЈАЛНА ФАРМАКОЛОГИЈА Глава 2. Антисептици и дезинфициенси Глава 3. Антибактериски лекови Глава 4. Лекови кои дејствуваат на крвта и крвните органи Глава 5. Хистамин и антихистаминици Глава 6. Витамини Глава 7. Хормони Глава 8. Аналгетици Глава 9. Локални анестетици и вазоконстриктори Глава 10. Средства за заштита на забите од кариес Глава 11. Препарати за локална апликација на оралната лигавица Глава 12. Препарати за локална примена во кариологијата и ендодонцијата Глава 13. Примена на лекови кај трудници и доилки Глава 14. Примена на лекови кај стари лица Глава 15. Литература
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Содржината на учебникот одговара со наставната програма за теоретска настава по предметот стоматолошка фармакологија.
Предлози за потребни корекции:	Во материјалот нема потреба од корекции во квантитетот и квалитетот на содржината, начинот на уредувањето на текстот, како и потреба од дополнување или исклучување на одделен текст.
Оцена на ракописот:	Методските единици се напишани на осмислен начин, систематизирани во 14 глави. Секоја методска единица претставува посебна целина која се надоврзува на претходната, така што сите заедно се вклопуваат во постојната програма за теоретска настава по предметот стоматолошка фармакологија. Авторите ја изнесува материјата концизно, стручно и разбирливо. Според тоа, општата педагошка оцена за овој учебник е дека на полно соодветствува за едукација на студентите.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 127 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонот 12. Текстот е поделен во 15 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи слики

	и табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот стоматолошка фармакологија, примарно наменет за студентите на Стоматолошкиот факултет.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Лидија Поповска с.р.

Х. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р НИКОЛА ЛАБАЧЕВСКИ

Краток опис на содржината:	ОПШТ ДЕЛ Глава 1. Општа фармакологија СПЕЦИЈАЛНА ФАРМАКОЛОГИЈА Глава 2. Антисептици и дезинфициенси Глава 3. Антибактериски лекови Глава 4. Лекови кои дејствуваат на крвта и крвните органи Глава 5. Хистамин и антихистаминици Глава 6. Витамини Глава 7. Хормони Глава 8. Аналгетици Глава 9. Локални анестетици и вазоконстриктори Глава 10. Средства за заштита на забите од кариес Глава 11. Препарати за локална апликација на оралната лигавица Глава 12. Препарати за локална примена во кариологијата и ендодонцијата Глава 13. Примена на лекови кај трудници и доилки Глава 14. Примена на лекови кај стари лица Глава 15. Литература
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Содржината на учебникот одговара со наставната програма за теоретска настава по предметот стоматолошка фармакологија.
Предлози за потребни корекции:	Во материјалот нема потреба од корекции во квантитетот и квалитетот на содржината, начинот на уредувањето на текстот, како и потреба од дополнување или исклучување на одделен текст.
Оцена на ракописот:	Методските единици се напишани на осмислен начин, систематизирани во 14 глави. Секоја методска единица претставува посебна целина која се надоврзува на претходната, така што сите заедно се вклопуваат во постојната програма за теоретска настава по предметот стоматолошка фармакологија. Авторите ја изнесува материјата концизно, стручно и разбирливо. Според тоа, општата педагошка оцена за овој учебник е дека на полно соодветствува за едукација на студентите.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 127 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонот 12. Текстот е поделен во 15 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи слики

	и табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Стоматолошка фармакологија, примарно наменет за студентите на Стоматолошкиот факултет.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. Никола Лабачевски с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ТЕРАПЕВТСКА ЕФИКАСНОСТ НА PERIOCHIP ХЛОРХЕКСИДИН ГЛУКОНАТ ВРЗ ПАРОДОНТАЛНАТА БОЛЕСТ” ОД М-Р Д-Р САХМЕДИН САЛИ, ПРИЈАВЕНА НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 29.12.2014 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р д-р Сахмедин Сали со наслов „Терапевтска ефикасност на PerioChip хлорхексидин глуконат врз пародонталната болест”, во состав: проф. д-р Ќиро Ивановски (претседател), проф. д-р Мирјана Поповска (ментор), проф. д-р Анета Атанасовска-Стојановска (член), проф. д-р Руменка Петковска (член) и проф. д-р Катерина Горачинова (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р д-р Сахмедин Сали, со наслов „Терапевтска ефикасност на PerioChip хлорхексидин глуконат врз пародонталната болест”, содржи 149 страници компјутерски обработен текст во фонт Georgia, со 1,5 lines проред и големина на букви 12, со * фусноти, 109 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 9 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатот укажува дека со примена на PerioChip-от се подобрува клиничкиот наод кај пациенти со хронична пародонтопатија. Всушност, применетата хлорхексидинска влошка е

сериозно дополнување на конвенционално применетата терапија што дефинитивно влијае врз подобри тераписки ефекти во третманот на пародонталната болест.

Првата глава од докторската дисертација е насловена **ВОВЕД**. Во неа се анализирани најновите научни достигнувања во истражувачката област. Авторот говори за пародонталната болест која во суштина претставува бактериско индуцирано, инфламаторно заболување кое ги разорува потпорните ткива на забите, доведувајќи до прогресивно нелинеарна деструкција на сврзно-ткивниот атачмент и алвеоларната коска. Пародонталниот џеб, кој се дефинира како патолошки продлабочен гингивален сулкус, е патономогномичен знак на пародонтопатијата, т.е. клинички знак на заболувањето кое често завршува со губење на забите.

Се апострофира почетокот на болеста претставена како почетна иницијална лезија во развојот на пародонтопатијата-инфламација на гингивата, најчесто опишан како одговор на постојаната бактериската провокација. Здравата гингива содржи малку микроорганизми, главно коки и прави стапчиња, т.е. бацили. За разлика од неа, заболената гингива содржи голем број спирохети и подвижни стапчиња. Сепак, микрофлората не е единствен фактор на кој во иднина ќе се базираат предвидувањата за губењето на атачменот или губењето на алвеоларната коска, бидејќи само нивното присуство не е доволно за иницијација и прогресија на болеста. Секако дека одговорноста од овој аспект им припаѓа и на некои други дополнителни фактори.

Доктринарен е ставот дека микроорганизмите од денталниот плак се доминантни фактори во етиологијата на пародонталната болест, но за текот и клиничката манифестација на болеста, исто така, се значајни и т.н. останати партиципирачки- акцесорни фактори.

Имено, сите современи научни истражувања главниот акцент го насочуваат во решавање на главниот етиолошки фактор, а тоа е бактериската дентална флора и нејзиниот инфективен карактер врз пародонталните ткива. Во третманот на пародонталната болест во одредени ситуации се администрира системска употреба на антибиотици, според таканаречениот стандарден или конвенционален метод. Но, несоодветните терапевски постигнувања беа голем предизвик за многу истражувачи според кои се вели дека приоритетот би и припаднал на локалната апликација на антисептички (антимикробни) средства кои соодветно би одговориле на поставените цели. Авторот како посебен атрибут на локалната

апликација го наведува пролонгираното дејство на аплицираниот медикамент како посебен облик на терапевтска ефикасност. Но, и покрај регистрираното позитивно влијание на локално даденото антимикубно или антисептично средство во третманот на хроничната пародонтопатија се уште постојат одредени дилеми за кои е потребна дополнителна документација. Испитувајќи ги ефектите од апликација на чипот како додаток на конзервативниот третман на хроничната пародонтопатија се дошло до сознание дека овој облик на администрација дејствува пролонгирано, на кој начин ја потенцира терапевтската ефикасност или нивното антиинфективно дејство врз бактерискиот дентален супра или субгингивален плак.

Оттука начинот на лекување на пародонталната болест наметнува потреба од средство чија локална концентрација ќе се одржува на ефикасно ниво во тек на одреден временски период, при што едновременно несаканите ефекти може да бидат сведени на најминимално нужно ниво или да бидат елиминирани. Во стоматологијата, chlorhexidine gluconate се користи како хемиски антисептик кој како бактерицид и бактериостатик дејствува врз Грампозитивните и Грам негативните бактерии.

Втората глава, ПРЕГЛЕД НА ДОСТИГНУВАЊАТА НА НАУЧНАТА ДИСЦИПЛИНА СО ПРЕДМЕТОТ НА ИСТРАЖУВАЊЕ, ги презентира и ги анализира најновите искуства од најистакнати истражувачи објавени во реномирани списанија од понов датум. Авторот цитира податоци од домашна и странска литература која изобилува со информации во кои е апострофирана локалната администрација на антимикубните средства со висок процент на ефикасност.

Во овој контекст многу современи истражувања се проследени клиничките ефекти од примената на повеќе различни системи за локална администрација: тетрациклински влакна, метронидазолски и миноциклински гелови, хлорхексидински чипови и доксициклински полимери) со кои е верифицирана нивната ефикасност кога се користат самостојно како монотерапија или, пак, кога се користат како доплна во комбинација со конвекционалната метода. Се вели дека примената на хлорхексидинските чипови (втора генерација средства за локална пародонтолошка примена) сигнификатно ги подобрува клиничките параметри кај пациенти со пародонтопатија.

Современите истражувања наложуваат примена на локална дополнителна терапевтска постапка (стандарден метод со дополнителна антисептична или антимикробна примена), т.е. комбинирана метода со кои се зголемува терапевтската ефикасност при решавање на инфламаторните проблеми на парадонталната болест.

Авторот наведува дека локално применетите бавноослободувачки препарати поволно влијаат врз одделни анаеробни микроорганизми, осетливи на одделни антисептици и антимикробни средства. Вреди во овој контекст да се апострофираат одделни периопатогени како што се: *Porphyromonas gingivalis*, *Prevotella intermedia*, *Fusobacterium nucleatum*, *Eikenella corrodens* и *Campylobacter rectus*. Осетливоста на сите овие бактерии зависи од повеќе фактори: типот на антимикробното средство, начинот на неговата апликација, адхезивност и конзистенција, како и должината на временскиот период присутен во парадонталниот џеб како активна антибактериска супстанција. Позитивните терапевтски ефекти се должат на основните атрибути на новиот систем. Всушност, тој се состои од гликолен слој кој поседува адхезивни својства и од внатрешен дел составен од етил целулоза во кој е инкорпорирано антимикробното средство, кое постепено се ослободува и дејствува пролонгирано во лекувањето на парадонталната болест.

Значи, употребата на бавно ослободувачкиот хлорхексидин PerioChip овозможува пролонгирана администрација во парадонталните џебови, дејствувајќи врз микробиолошките и клиничките карактеристики. Во голем дел од презентираните студии се укажува на значајно намалување на бројот на спирохети и подвижни бацили, намалување на анаеробните бактерии, што прилично поволно влијае врз редуцирањето на длабочината на парадонталните џебови.

Во **третиот дел**, ПРЕДМЕТ НА ИСТРАЖУВАЊЕ, авторот примарно го наведува следењето на терапевтските ефекти на хлорхексидин глуколат PerioChip-от во третманот на парадонталната болест. Во ова истражување е спроведена и компаративна анализа врз клиничките ефекти кај пациенти со хронична пародонтопатија после примена на раствор хлорхексидин глуколат.

Посебен осврт во ова истражување е даден на концентрацијата хлорхексидин глуколатот во гингивалниот флуид, кој е следен во различни временски периоди од неговата апликација. Одредуван е и анализиран

микробиолошкиот наод од квалитативен и кванитативен аспект како еден од главните етиолошки причинители на ова заболување. Посебен простор и внимание е посветен на клиничките параметри во улога на детерминанти за состојбата на пародонтот во одредено зададени интервали.

Во **четвртата глава** насловена како ЦЕЛИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО, следејќи и земајќи ги предвид бројните литературни податоци и современите научни сознанија за третманот на парадонтална болест, и тргнувајќи од фактот дека примената на антисептиците во форма на раствори имаат краткотраен и ограничен ефект врз микроорганизмите, како предизвик авторот ги поставивил главните цели на ова истражување: да се проследи клиничкиот ефект на PerioChip-от хлорхексидин глуконат врз парадонталниот статус. Да се компарираат терапевтските ефекти на препаратот наспроти конвенционално применуваниот раствор хлорхексидин глуконат (CHG). Авторот се потрудил да одговори дали различниот облик на хлорхексидинската примена влијае врз парадонталниот статус, како и да испита дали клиничките ефекти се должат на бавноразградувачката администрација на PerioChip-от во гингивалниот флуид. Во продолжение на целите, авторот поставил цел да одговори дали различните облици на хлорхексидин глуконат влијае врз квалитативниот состав на микроорганизмите во парадонталниот џеб, како и да проучи дали PerioChip-от е соодветна медикаментозна дополна во третманот на парадонталната болест.

Во **петтата глава**, т.е. МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД, наведени се материјалот кој е применет во студијата, како и методологијата на истражување. Испитани се вкупно 60 пациенти на возраст (по 30 испитаници распределени во две групи) од 40 до 65 години со хронична форма на парадонтопатија каде што длабочината на парадонталните џебови е ≥ 5 mm според критериумите предложени од ААП 1999.

Кај сите испитаници се отстранети меките и тврдите наслаги, елиминирани се субгингивалните конкременти, некротичниот цемент и направена е киретажа на мекиот сид на парадонталниот џеб. После спроведениот конвенционален третман, кај првата група спроведено е испирање со CHG, а втората група е третирана со PerioChip хлорхексидин глуконат. PerioChip-от има димензии до 5 mm x4 mmx 0,3 mm, тежок околу 7,4 mg, а содржи 2,5 mg CHG. Негов производител е Ribar, Erusalim, Izrael. 0,2% раствор CHG е производ на CURASEPT, т.е. CURADEN

International AG, Kreins, Switzerland. Во двете групи се земени анамнестички податоци, спроведени се клинички преглед и рендген анализа, одредувани се: индекс на дентален плак ИДП (Silness-Lö e), гингивална инфламација ИГИ (Lö e-Silness), епителна апикална миграција ЕАД (ААП 1999) и длабочина на пародонталните џебови (Ramfiord).

Направено е квантитативно определување CHG во примероците од гингивален флуид од пациентите третирани со раствор CHG и влошка PerioChip после 24 часа, 2,4,6, 10 дена и после 1, 2 и 3 месеци од апликацијата.

Со растворот 0,2% хлорхексидин глуколат, пациентите испирале два пати дневно во количина од 15 ml, а влошката PerioChip била аплицирана првиот ден од прегледот.

Исто така земен бил брис за микробиолошка анализа и направена била споредба на клиничкиот наод кај испитуваните групи спроведен после 15 дена, 1 и 3 месеци од третманот. Концентрацијата на хлорхексидин глуколат во гингивалниот флуид аплициран во двата облика е споредувана помеѓу двете групи во сите горепосочени временски интервали. Додека, пак, наодите од микробиолошкиот статус се компарирани пред и по спроведената терапија кај обете групи после 15 дена, 1 и 3 месеци од третманот.

Концентрациите на CHG во гингивалниот флуид се одредувани со систем за високо-ефективна течна хроматографија (HPLC) – Shimadzu Nexera опремена со бинарна пумпа, автосемплер и SPD-M20A Photo Diode Array Detector и Labsolutions LC-MS software 5.41, SP-1. Примероците од гингивалниот флуид се собрани користејќи метилцелулозни ленти со димензии 2 x 5 mm (Whatmann 3 MM Chromatography paper) од пародонталните џебови.

Определувањето на концентрацијата на хлорхексидин глуколат во земените примероци од гингивалниот флуид е извршено на Институтот за применета хемија и фармацевтски анализи при Фармацевтскиот факултет, УКИМ, Скопје.

За квантитативно определување на испитуваната супстанција се примени метод на реверзно-фазна течна хроматографија (Reverse Phase High Performance Liquid Chromatography Method, RP – HPLC).

Брисовите се земани од пародонталните џебови, а потоа се складирали во стерилни епрувети и се дистрибуирани во лабораторија. Потоа, следувал засејување и испитување во Институтот за јавно здравје. Постапката била

спроведена пред терапија и после ординираната терапија кај обете испитувани групи.

Добиените примероци се култивирани на соодветни подлоги за изолација на анаеробни микроорганизми. По изолацијата се следи нивна микроскопска и идентификација. За култивирање е употребен крвен агар во анаеробни услови и Schaedler-ова подлога нео-ванко, исто така во анаеробна средина.

Овие подлоги се инкубирани во рок од 24 до 48 часа, во аеробна, т.е. анаеробна атмосфера на 38 степени.

Наодите се статистички обработени.

Шестата глава именувана како РЕЗУЛТАТИ ги претставува добиените наоди од спроведените истражувања. После применетиот раствор од CHG-микробиолошките наоди на *Actinobacillus actinomyces comitans* (Aa) во текот на испитувањето (при првиот преглед, 15, 30 и 90 дена за $Q=7,20$ и $p>0,05(p=0,07)$ не се разликуваат значајно. Вредностите добиени во истите испитувани временски интервали на *Bacteroides gingivalis* (Bg) за $Q=8,08$ и $p<0,05(p=0,04)$, *Bacteroides intermedius* (Bi) за $Q=10,41$ и $p<0,05(p=0,02)$, *Peptostreptococcus micros* (Pm) за $Q=12,68$ и $p<0,01(p=0,005)$, *Fusobacterium nucleatum* (Fn) за $Q=14,14$ и $p<0,01(p=0,003)$, *Eikenella Corrodens* (Ec) за $Q=8,08$ и $p<0,05(p=0,04)$, *Porphiromonas gingivalis* (Pg) за $Q=8,60$ и $p<0,05(p=0,04)$, *Campylobacter rectus* (Cr) за $Q=23,60$ и $p<0,001(p=0,000)$ се разликуваат значајно.

При првиот преглед, вредноста на денталниот плак варираше во интервалот $1,62\pm0,30; \pm95,00\%CI:1,50-1,73$. После 15 дена терапија, дентален плак не е регистриран, за разлика од периодот после 30 дена од спроведената терапија, кога вредноста на дентален плак варираше во интервалот $0,29\pm0,13; \pm95,00\%CI:0,25-0,34$. После 90 дена терапија, видентираната вредност на дентален плак се движела во интервалот $0,54\pm0,14; \pm95,00\%CI:0,48-0,59$. Вредноста на гингивалната инфламација првиот ден варираше во интервалот $1,55\pm0,26; \pm95,00\%CI:1,46-1,65$. После 15 дена терапија, варираше во интервалот $0,61\pm0,22; \pm95,00\%CI:0,53-0,69$, после 30 дена терапија, варираше помеѓу $0,65\pm0,21; \pm95,00\%CI:0,57-0,73$ и после 90 дена терапија, вредноста на дентален плак варираше во интервалот $0,72\pm0,19; \pm95,00\%CI:0,65-0,79$.

Кај групата испитаници после примена на хлорхексидин глуконат PerioChip-от за ANOVA Chi Sqr.=63,59 и $p<0,001(p=0,000)$ постои значајна разлика помеѓу вредностите на индексот на епителна апикална миграција при

првиот преглед, после 15,30 и 90 дена во анализираната релација. Статистичка значајност на разликите на вредностите е евидентирана и кај одредена длабочина на пародонталните џебови каде што е регистрирана ANOVA Chi Sqr.=85,93 и $p<0,001(p=0,000)$.

По применетиот PerioChip микробиолошките наоди на Ааво текот на испитувањето (при првиот преглед, после 15, 30 и 90 дена терапија) за Q=35,95 и $p<0,001(p=0,000)$, Bg во истите испитувани интервали за Q=51,00 и $p<0,001(p=0,000)$, Bi за Q=44,13 и $p<0,001(p=0,000)$, Pm за Q=51,00 и $p<0,001(p=0,000)$, Fn за Q=49,82 и $p<0,001(p=0,000)$, Ec за Q=57,00 и $p<0,001(p=0,000)$ и Pg во текот на испитувањето за Q=32,51 и $p<0,001(p=0,000)$ и Cr за Q=35,59 и $p<0,001(p=0,000)$ се разликуваат значајно,

Вредностите од денталниот плак при првиот преглед и после применетиот PerioChip во интервалите од 15, 30 и 90 дена терапија, покажале максимална редукција. При првиот преглед, вредноста на денталниот плак варираше во интервалот $1,44\pm0,28; \pm95,00\%CI:1,34-1,54$. После 15 дена терапија, дентален плак не бил регистриран, после 30 дена терапија, вредноста варираше во интервалот $0,06\pm0,08; \pm95,00\%CI:0,03-0,09$ и по 90 дена терапија, вредноста на дентален плак варираше во интервалот $0,24\pm0,72; \pm95,00\%CI:-0,02-0,51$. При првиот преглед, вредноста на гингивалната инфламација варираше во интервалот $1,54\pm0,25; \pm95,00\%CI:1,44-1,63$, после 15 дена вредностите варираше од $0,13\pm0,08; \pm95,00\%CI:0,10-0,16$, после 30 дена $0,02\pm0,03; \pm95,00\%CI:0,006-0,03$, а после 90 дена терапија, вредноста варираше во интервалот $0,004\pm0,01; \pm95,00\%CI:-0,0006-0,009$.

При првиот преглед, вредноста на пародонталните џебови варираше во интервалот $5,53\pm0,67mm.; \pm95,00\%CI:5,28-5,78$. По 15 дена варираше во $5,53\pm0,67mm.; \pm95,00\%CI:5,28-5,78$. По 30 дена варираше меѓу $5,14\pm0,65 mm.; \pm95,00\%CI:4,90-5,39$. По 90 дена терапија, вредноста варираше во интервалот $4,34\pm0,65 mm.; \pm95,00\%CI:4,90-5,39$.

Разликите помеѓу вредностите на индексот на епителна апикална миграција во релацијата прв преглед, после 15, 30 и 90 дена терапија хлорхексидин глуколат PerioChip за ANOVA Chi Sqr.=63,59 и $p<0,001(p=0,000)$ докажуваат дека постои значајна разлика помеѓу вредностите на индексот на епителна апикална миграција во анализираната релација

Седмата глава, т.е. ДИСКУСИЈА, авторот преку богатите литературни податоци и извештаи проследува и потврдува дека цврсто етаблирани микроорганизми кои имаат примарна улога во пародонтопатијата се *Porphyromonas gingivalis*, *Tannerella forsythensis* и *Treponema denticola*. Третманот со механички средства како што се отстранување на субгингивалните конкременти, некротичниот цемент и киретажа на мекиот сид, т.е. конзервативен или хируршки третман обично резултираат со значително клиничко подобрување, но не можат да обезбедат клиничка стабилност во подолг временски период, а уште помалку да ја спречат повторната појава на болеста. Неколку студии покажале дека веројатноста за постигнување трајна стабилност се должи, во најголем дел, од присутноста на патогените микроорганизми кои и понатаму продолжуваат да опстојуваат локално во тешко достапните места после завршување на активната терапија. Врз бактериските видови влијаат антисептици и други медикаменти чија активна супстанција е хлорхексидин глуконат. Одделни бавно ослободувачки препарати од кои се исползува антимикуробниот ефект се веќе присутни пазарот. Употребата на овие препарати, дозволува локална испорака на долготрајни, високи концентрации на доксициклин (Atridox) миноциклин (Arestin) и хлорхексидин (PerioChip) директно во пародонталните џебови. За разлика од стандардно применетите препарати овие средства се разликуваат во однос на леснотијата на користење, концентрацијата на лекот присутна во пародонталниот џеп и должината на времето каде високи концентрации на медикаментите се одржуваат подолг временски период. Споредбените наоди од применетата стандардна метода со раствор хлорхексидин глуконат и методата дополнета со PerioChip покажале значајна разлика. Всушност, добиените наоди за испитуваните периопатогени микроорганизми кај пациентите со хронична пародонтопатија во периодот прв преглед, контрола по 15, 30 и 90 дена терапија од спроведените испитувања за: *Actinobacillus actinomycetemcomitans* (Aa), *Bacteroides gingivalis* (Bg), *Bacteroides intermedius* (Bi), *Peptostreptococcus micros* (Pm), *Porphyromonas gingivalis* (PG) *Fusobacterium nucleatum* (Fn), *Eikenella Corrodens* (Ec) и *Camphylobacter rectus*(Cr) покажале квалитативна редукција на периопатогените после примена на PerioChip-от хлорхексидин глуконат. Во прикажаната дистрибуција наоди (позитивен и негативен) за сите микроорганизми $p < 0,001$ ($p = 0,0000$) / Fisher exact постои значајна разлика од која произлегува примената на стандардната, односно комбинираната метода на терапија.

Во сегашниот преглед на добиените резултати на испитуваната студија е евидентен фактот е дека разликите помеѓу вредностите на денталниот плак во релацијата прв преглед, после 15, 30 и 90 дена терапија (конвенционална) со примена на раствор хлорхексидин глюконат) за ANOVA Chi Sqr. =90,00 и $p < 0,001$ ($p = 0,000$) постои значајна разлика помеѓу вредностите на дентален плак во анализираната релација. До идентични наоди се дојде и за сите преостанати испитувани параметри, т.е. длабочина на пародонталните џебови, губење на клиничкиот атачмент и гингивална инфламација. Имено, разликите помеѓу вредностите на гингивалната инфламација во релацијата прв преглед, после 15, 30 и 90 дена терапија (конвенционална) со примена на раствор хлорхексидин глюконат прикажани за ANOVA Chi Sqr.=83,38 и $p < 0,001$ ($p = 0,000$) постои значајна разлика помеѓу вредностите на гингивалната инфламација во анализираната релација.

Дескриптивна статистика на вредностите на длабочината на пародонтални џебови и губење на атачмен во релацијата прв преглед, после 15, 30 и 90 дена терапија (конвенционална со применуван раствор хлорхексидин глюконат), покажа подобрени клинички ефекти. Во релацијата прв преглед, после 15, 30 и 90 дена терапија, вредноста на длабочината на пародонтални џебови варираше во интервалот $5,57 \pm 0,73 \text{ mm.}; \pm 95,00\% \text{ CI: } 5,29-5,84$; минималната вредност изнесува 5 mm.; а максималната вредност изнесува 7 mm.

Во заклучокот, т.е. **осмата глава**, авторот укажува дека клиничките ефекти по спроведената обработка на пародонталниот џеб и после примената на PerioChip хлорхексидин глюконат се далеку подобри отколку класично применетиот раствор 0,2% CHG. Евидентни се позадоволителни терапевтските ефекти кај применетиот PerioChip врз пародонталниот статус. Измерените концентрации на CHG во гингивалниот флуид ослободени од растворот се немерливи уште во првиот час, за разлика од PerioChip-от кои се над минимално инхибиторните вредности и после 6 дена од апликација на влошката. Клиничките ефекти кај пациенти третирани со хлорхексидинската влошка се должат на бавноразградувачката администрација на PerioChip-от. Редукцијата на испитуваните микроорганизми во сите сегменти на испитуваниот период, корекцијата на вредностите на денталниот плак и гингивална инфламација, умереното намалување на длабочината на пародонталните џебови дозволуваат PerioChip-от да го предложиме како соодветно

дополнување во третманот на пародонталната болест заради бавноразградувачкиот карактер и долготрајното и континуирано ослободување во пародонталниот цеп.

Во деветата глава насловена како ЛИТЕРАТУРА, цитирани се 109 референции кои се користени во дизајнирање на студијата претежно од странски автори, од понов датум.

Во заклучните согледувања, јасно се посочени позитивните терапевски ефекти на локално применетиот PerioChip, како дополние на конзервативно применетата терапија, наспроти стандардно применуваниот раствор CHG. Позитивните терапевски ефекти се должат на бавноразградувачкиот хлорхексидин глуколат и неговите континуирано присутни концентрации во еден подолг временски период.

Предмет на истражување

Следење на терапевските ефекти на хлорхексидин глуколат PerioChip-от во третманот на пародонталната болест, како и споредба на клиничките ефекти по примена на CHG-растворот. Одредување на концентрацијата хлорхексидин глуколатот во гингивалниот флуид, следење во различни временски период зависно од неговата апликација, како и проценка на микробиолошкиот наод од квалитативен аспект.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Подрачјето во кое е реализирана оваа докторска дисертација, перманентно се надоградува во неговиот дијагностички и терапевтски делокруг благодареније на брзиот технолошки, хемиски и фармацевтски напредок. Императив во подрачјето стоматологија и областа пародонтологија во конзервативниот третман на пародонталната болест е стабилизација на терапевтскиот одговор и се помалку појавувања на рецидиви. За таа цел, во светски рамки, повеќе се применуваат локални препарати со континуирано долгорочно дејство благодарение на присутните бавноразградувачки компоненти на што се должи позитивната локална администрација. Во нашата земја, PerioChip-от досега не е применуван и искуствата со него се првични. Оттука сметаме дека неговата примена во пародонтологијата е апсолутна новина. Благодарение на можноста овој препарат да го проследиме и компарираме со стандардно применуваните методи, се отвора нов хоризонт во конзервативното лекување на ова често заболување. Во подрачјето и областа на истражување, искуствата со PerioChip-от значат солиден научен напредок, но и значајна апликативност, која може да биде применлива во секоја ординација.

Краток опис на применетите методи

Во докторската дисертација се применети методи за клинички и параклинички истражувања. Во групата клинички методи ќе ги посочиме следниве: индекс на дентален

плак ИДП (Silness-Lö e), гингивална инфламација ИГИ (Lö e-Silness), епителна апикална миграција ЕАД (ААП 1999) и длабочина на пародонталните џебови (Ramfjord).

Во групата параклинички испитувања припаѓаат следниве методи:

1. Концентрациите на CHG во гингивалниот флуид е одредуван со систем за високо-ефективна течна хроматографија (HPLC) – Shimadzu Nexera опремен со бинарна пумпа, автосемплер и SPD-M20A Photo Diode Array Detector и Labsolutions LC-MS software 5.41, SP-1. Примероците од гингивалниот флуид се собрани користејќи метилцелулозни ленти со димензии 2 x 5 mm (Whatmann 3 MM Chromatography paper) од пародонталните џебови. За квантитативно определување на испитуваната супстанција применет е метод на реверзно фазна течна хроматографија (Reverse Phase High Performance Liquid Chromatography Method, RP – HPLC).

2. Микробиолошките анализи се спроведени со култивирање на соодветни подлоги за изолација на анаеробни микроорганизми. По изолацијата се следи нивна микроскопска идентификација. За култивирање е употребен крвен агар во анаеробни услови и Schaedler-ова подлога нео-ванко, исто така во анаеробна средина.

Овие подлоги се инкубирани во рок од 24 до 48 часа, во аеробна, т.е. анаеробна атмосфера на 38 степени.

Краток опис на резултатите од истражувањето

По завршеното клиничко испитување со примена на комбинираната метода (обработка на пародонталните џебови и примена на PerioChip добиени се следниве наоди: микробиолошкиот наод за застапеноста на *Eikenella corrodens* (Ec) при првиот преглед, после 15, 30 и 90 дена од применетата комбинирана за Q=57,00 и $p<0,001$ ($p=0,000$) прикажува значајна разлика спрема другите микроорганизми. Што се однесува до вредностите на денталниот плак во релацијата прв преглед, после 15, 30 и 90 дена терапија, со комбинирана метода (хлорхексидинглюконат PerioChip), за ANOVA Chi Sqr.=77,95 и $p<0,001$ ($p=0,000$) постои значајна разлика помеѓу вредностите на дентален плак во анализираната релација. По 15 дена терапија, вредностите на денталниот плак покажувале пониски вредности во однос на 30 и 90 ден. Всушност, вредностите на гингивалната инфламација варираше во интервалот $0,13\pm0,08$; $\pm95,00\%$ CI: 0,10-0,16; минималната вредност изнесувала 0,00; а максималната вредност изнесувала 0,28, во однос на другата група каде што просечната вредност 90-от ден од терапијата, варираше во

интервалот $0,004 \pm 0,01; \pm 95,00\%CI: -0,0006 - 0,009$; минималната вредност изнесува $0,00$; максималната вредност изнесувала $0,04$ која е помала во однос на 15 и 30 ден. Кај длабочината на парадонталните џебови, вредностите варираше во интервалот $5,92 \pm 0,10 \text{ mm.}; \pm 95,00\%CI: 5,88 - 5,96 \text{ mm.}$; минималната вредност изнесувала $5,70 \text{ mm.}$; а максималната вредност изнесува $6,20 \text{ mm.}$ После 90-от ден од спроведената терапија просечната вредност на пародонталните џебови е помала во однос на првиот преглед, 15 и 30-от ден и варираше во интервалот $4,34 \pm 0,65 \text{ mm.}$ По спроведеното испитување на епителна апикална миграција, вредноста на индексот варираше во интервалот $5,92 \pm 0,10 \text{ mm.}; \pm 95,00\%CI: 5,88 - 5,96 \text{ mm.}$; минималната вредност изнесувала $5,70 \text{ mm.}$; а максималната вредност изнесува $6,20 \text{ mm.}$ После 15 дена терапија вредноста на индексот на епителна апикална миграција варираше во интервалот $5,79 \pm 0,09 \text{ mm.}; \pm 95,00\%CI: 5,76 - 5,83 \text{ mm.}$; минималната вредност изнесувала $5,50 \text{ mm.}$; а максималната вредност изнесувала $5,90 \text{ mm}$ и имала помала просечна вредност во однос на 15 и 30 ден. Што се однесува до концентрацијата CHG во гингивален флуид по истекот на 24, 48, 96 и 144 часа од поставувањето на PerioChip-от концентрацијата на CHG во гингивален флуид на пациенти била помала во однос на концентрацијата утврдена 1 час од поставувањето на PerioChip-от и варираше во интервалот $1501,70 \pm 126,28 \text{ mg mL}^{-1}; \pm 95,00\%CI: 1454,55 - 1548,86$; минималната вредност изнесувала $1074,58 \text{ mg mL}^{-1}$ а максималната вредност изнесувала $1649,62 \text{ mg mL}^{-1}$.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р д-р Сахмедин Сали, со наслов „Терапевтска ефикасност на PerioChip хлорхексидин глуколат врз парадонталната болест“, претставува истражување во полето медицински науки и здравство, подрачјето стоматологија и областа на истражување орална патологија и пародонтологија. Изработката на темата на оваа докторска дисертација даде свој научен придонес во третманот на парадонталната болест од конзервативен аспект. PerioChip-от може да се применува како дополнување на стандардно применуваниот конвенционален третман, со што истовремено го оправдува нагласениот апликативен придонес.

Докторската дисертација на кандидатот м-р д-р Сахмедин Сали, со наслов „Терапевтска ефикасност на PerioChip хлорхексидин глуколат врз парадонталната болест“, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот пред одбраната на докторскиот труд ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор), следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Автори: **Sahmedin S.** Popovska M. „Therapeutical effect of hlorhexidine glukonate of gingival inflammation on periodontitis. “, објавен: Phyoacta, 2013;7(3):61-65.
- [2]. Автори: **Sahmedin S,** Popovska M, Radojkova-Nikolovska V. „Komparative analysis of microbial quantification after application of chlorhexidine in chronic periodontitis”, објавен во: Phyoacta, 2014;8(2):11-15.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главните научни придонеси на кандидатот сесостојат во тоа што тој преку примената на PerioChip-от во третманот на пародонталната болест низ оваа дисертација дава свој сериозен научен придонес. Имено, кандидатот докажа дека препаратот поволно дејствува врз пародонтот ако се примени како дополнение на стандардно применуваната конзервативна постапка. Благодарение на континуираната и бавноразградувачка моќ на хлорхексидинската влошка која одржува концентрации над лимитирачките вредности, авторот отвора нова патека во конзервативниот третман на пародонталната болест, која во сите сегменти е научно поткрепена. PerioChip-от, преку оваа дисертација, во нашите простори е промовиран како нов препарат, кој вреди да биде применуван заради поголема терапевтска ефикасност.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: PerioChip-от широко може да се применува во подрачјето на стоматологијата, т.е. во областа на пародонтологијата. Неговата применливост се однесува на сите различни клинички форми на пародонтопатија. Ограничувања скоро и да нема, освен во услови на преосетливост на хлорхексидин.

Можните понатамошни истражувања се: истражувањата во оваа област кои се однесуваат на PerioChip-от постојано можат да се надградуваат. Во иднина се очекува да постои можност да се следат биохемиските, имунолошките, патохистолошките и другите ткивни промени после примена на PerioChip-от во дијагностички, прогностички и терапевтски цели.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р д-р Сахмедин Сали, со наслов „Терапевтска ефикасност на PerioChip хлорхексидин глюконат врз парадонталната болест”.

КОМИСИЈА

1.Проф. д-р Киро Ивановски, претседател	с.р
2.Проф. д-р Мирјана Поповска, ментор	с.р
3.Проф. д-р Анета Атанасовска-Стојановска , член	с.р
4.Проф. д-р Руменка Петковска, член	с.р
5. Проф. д-р Катерина Горачинова, член	с.р

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „Испитување на пробиотски својства на бактерии од родот *Lactobacillus* со примена на *in vitro* клеточен модел и нивна примена во храна за посебни нутритивни потреби“ ОД М-Р ДАРКО ДИМИТРОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 27.11.2014 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Дарко Димитровски со наслов „Испитување на пробиотски својства на бактерии од родот *Lactobacillus* со примена на *in vitro* клеточен модел и нивна примена во храна за посебни нутритивни потреби“, во состав: д-р Мирјана Боцевска, редовен професор (претседател), д-р Елеонора Винкелхаузен, редовен професор (ментор), д-р Слободанка Кузманова, редовен професор (член), д-р Донка Донева-Шапческа, вонреден професор (член) и д-р Елена Величкова, доц. (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Дарко Димитровски, со наслов „Испитување на пробиотски својства на бактерии од родот *Lactobacillus* со примена на *in vitro* клеточен модел и нивна примена во храна за посебни нутритивни потреби“, содржи 130 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,15 проред и големина на букви 12, 221 библиографска единица, меѓу нив научни трудови, книги, национални прописи, меѓународни акти, патенти и интернет-ресурси.

Докторскиот труд е претставен во 6 глави. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Трудот започнува со краток вовед и изложување на целите на истражувањето (Глава 1). Во Главата 2 е направен релевантен литературен преглед. Покрај основните дефиниции на пробиотиците и критериумите кои треба да ги исполнуваат, тука се изнесени и податоци за досега истражените ефекти на пробиотиците врз човековото здравје, како и на механизмите на нивно дејствување. Посебен осврт е даден на *in vitro* методите за испитување на пробиотските дејства и на екстрацелуларните метаболити како активни материи. Од аспект на примена на пробиотиците во храната, разгледувани се сировини од немлечно потекло. Обработени се податоци за стабилноста на пробиотиците во прехранбени производи и нивната заштита со имобилизациони техники за постигнување на долг рок на траење. Во експерименталниот дел, Глава 3, детално се прикажани подготовката на примероците (бактериските супернатанти) и применетите методологии за испитување на нивните пробиотски својства. Опишани се подготовката на сокови од домати, јаболко и ерусалимска артичока, нивната инокулација со селектираниот бактериски сој и методите на

следење на кинетиката на раст, стабилноста при складирање и сензорските својства. Резултатите од истражувањата и нивната дискусија се претставени во Глава 4. Во оваа глава, испитувањата на влијанието на екстрацелуларните бактериски метаболити врз клеточните линии и примената на селектираниот бактериски сој во храна, се групирани во посебни поглавја. Заклучоците изведени од истражувањата се изнесени во Глава 5, а списокот на користената литература е даден во Глава 6.

Предмет на истражување

Оваа докторска дисертација има две главни цели:

1. испитување на здравствените ефекти на новоизолирани култури на млечнокисели бактерии од видот *Lactobacillus plantarum* со помош на *in vitro* методи;
2. примена на оној бактериски сој кај кој ќе се докажат најдобри пробиотски својства за производство на пробиотски ферментирани пијалаци од овошни и зеленчукови плодови.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Корисните ефекти на пробиотиците и нивните механизми на дејствување се проучувани од бројни истражувачи. Присуството и прилепувањето на пробиотиците на мукозната интестинална мембрана претставува цврста биолошка бариера за многу патогени микроорганизми. Нивното дејство, главно, се манифестира врз зајакнување на мукозната бариера, инактивација на патогените микроорганизми, влијание на пермеабилитетот на епителот и регулација на имуниот систем. Од овие директни влијанија врз дигестивниот систем произлегуваат низа позитивни дејства на заштита од различни нарушувања, како што се автоимуните болести, алергиите и ракот на дебелото црево. За дел од пробиотските активности се задолжени екстрацелуларните метаболити на пробиотските микроорганизми, меѓу кои се органските киселини, водородниот пероксид, бактериоцините, но и други екстрацелуларни метаболити со различни механизми на дејство. Важен сегмент од карактеризацијата на пробиотиците за човечка употреба е верификацијата на нивната ефикасност и безбедност. Најчесто користени методи за нивно испитување се *in vitro* методите при кои се користат изолати на животински и човечки клетки од дигестивниот тракт.

Во последнава декада, ферментацијата на овошни и зеленчукови сокови со помош на млечнокисели бактерии е тема што привлекува големо внимание. Свеста на луѓето за здравствените проблеми поврзани со неправилната исхрана е значително зголемена што ја актуализира потребата од прехранбени производи кои пројавуваат позитивни ефекти врз човековото здравје. Според денешните стандарди на потрошувачите, овие производи треба да бидат лесни за употреба (готови за консумирање), а во исто време да поседуваат добри сензорни својства. За да им се излезе во пресрет на овие барања, се прават многу истражувања поврзани со нови пробиотски производи од немлечно потекло, особено пијалаци. Развојните лаборатории сè повеќе работат на создавање погодни стартер култури за ферментација на суровини од растително потекло каде што преживувањето на културите во ферментираниот производ е еден од главните предизвици. Родот *Lactobacillus* е еден од најупотребуваните како стартер култура за млечнокиселински ферментации на растителни суровини, анеколку соеви на *Lactobacillus plantarum* се веќе дефинирани како пробиотици.

Краток опис на применетите методи

Пробиотското дејство на 4 новоизолирани бактерии од видот *Lactobacillus plantarum*, поточно на нивните екстрацелуларни метаболити, било испитувано врз клетки изолирани од нормално и канцерогено човечко ткиво со *in vitro* методи. Освен врз растот на клеточните линии, дејството на екстрацелуларните метаболити било испитувано и врз интегритетот на епителните клетки, особено нивната бариерна функција, како и врз регулирање на проинфламаторните интерлеукини (имуномодулаторното дејство).

L. plantarum PCS26, како сој со најизразени пробиотски ефекти, бил употребен за ферментација на сокови од домати, јаболко и ерусалимска артичока и добивање на пробиотски пијалак. Ферментациите се одвивале со слободни и имобилизирани клетки во алгинат, а било испитувано и влијанието на додадената сурутка во соковите врз подобрувањето на растот на културата. Трајноста на добиениот пијалак се испитувала при складирање на температура од 4 до 7°C користејќи го моделот на Weibull за математичко претставување на податоците и за предвидување на рокот на употреба на пробиотскиот сок.

Истражувањата за оваа докторска дисертација се главно спроведени на две институции: (1) Одделот за прехранбена технологија и биотехнологија при Технолошко-металуршкиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Р. Македонија и (2) Одделот за микробиологија, биохемија, молекуларна биологија и биотехнологија при Факултетот за земјоделство и природни науки, на Универзитетот во Марибор, Р. Словенија, каде што кандидатот м-р Дарко Димитровски, како стипендист на програмата Еразмус (JoinEU SEE), престојуваше во текот на учебната 2011/2012 година.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите презентирани во првиот дел од Глава 4 покажуваат дека бактериските екстрацелуларни метаболити со молекулска маса помала од 10 kDa, добиени од соевите *L. plantarum* PCS25 и PCS26, поседуваат позитивни ефекти врз интестиналните епителни клетки – H4. Активните материи за кои се докажало дека се од протеинска природа, го забрзале растот на оваа клеточна линија за неколку пати во споредба со нетретираниите клетки. Пробиотиците, на овој начин, дејствуваат врз намалување на последиците од различни автоимуни болести кои предизвикуваат разорување на епителниот слој во цревата.

Со зголемување на поларноста меѓу клетките, што било докажано со зголемување на транс-епителијалниот електричен отпор, нискомолекуларните метаболити на бактериските соеви *L. plantarum* PCS25 и PCS26 покажале позитивно влијание врз интестиналниот интегритет. Тие дејствуваат врз зацврстувањето на меѓуклеточните врски во епителниот слој, кој е прва заштита на организмот од патогени микроорганизми внесени со исхраната. Со следење на излачените интерлеукини во инфламаторни услови предизвикани од бактериски липополисахариди и интерлеукин-1 β , било докажано дека метаболитите на овие соеви дејствуваат и врз намалување на проинфламаторните интерлеукин-6 и интерлеукин-8. На овој начин е докажана имуномодулаторната улога на овие бактериски соеви, која е многу важна при третман на интестиналните инфламаторни болести.

Нискомолекуларните метаболити на бактериските соеви *L. plantarum* PCS22, PCS25 и PCS26 предизвикале намалена пролиферација на меланома и CaCo-2 клетките, кои

се изолирани од канцерозни ткива. Активните материи со ваков ефект, за кои е докажано дека се од непротеинско потекло, можат да се користат во третманите кај заболени од рак.

Резултатите од овој дел се презентирани на 3 меѓународни собири и се објавени во списание со импакт-фактор:

D. Dimitrovski, A. Cencič, E. Winkelhausen, T. Langerholc, Antiinflammatory properties of *Lactobacillus plantarum* secretory compounds - *in vitro* experiments in gut epithelial functional cell model, *8th International Conference of the Chemical Societies of the South-East European Countries – ICOSECS 8*, June 27-29, 2013, Belgrade, Serbia.

D. Dimitrovski, A. Cencič, E. Winkelhausen, T. Langerholc, *In vitro* assessment of cell growth under influence of probiotic metabolites, *6th Alumni meeting of International summer schools*, September 6-8, 2013, Novi Sad, Serbia (усна презентација).

D. Dimitrovski, A. Cencič, E. Winkelhausen, T. Langerholc, *Lactobacillus plantarum* extracellular metabolites of non-protein origin inhibits cancer cell proliferation – *in vitro* assessment, *EFFoST annual meeting*, November 12-15, 2013, Bologna, Italy.

D. Dimitrovski, A. Cencic, E. Winkelhausen, T. Langerholc, 2014, *Lactobacillus plantarum* extracellular metabolites: *In vitro* assessment of probiotic effects on normal and cancerogenic human cells, *International Dairy Journal* 39, 293-300 (IF=2,297).

Бактерискиот сој со најголем пробиотски потенцијал, *Lactobacillus plantarum* PCS26, бил применет за добивање ферментирани функционални пијалаци од домати, јаболко и ерусалимска артичока. Резултатите од испитувањата на кинетиката на раст на културата, како и стабилноста за време на складирање се презентирани во вториот дел од Глава 4. Бактериската култура добро растела на сите три сировини надминувајќи ја критичната концентрација на клетки, а прелиминарните сензорски анализи на добиените производи покажале дека производите се погодни за консумирање. За да се зголеми растот и за да се подобри преживувањето на клетките, биле направени експерименти со клетки имобилизирани во алгинат и со додадена сурутка.

Најдобар медиум за раст на *Lactobacillus plantarum* PCS26 бил сокот од ерусалимска артичока во кој се постигнати 10^{10} cfu/mL за само 12 h. Присуството на инулин, докажан пребиотик, во овој сок придонесува овој производ да може да се декларира и како синбиотски. Сензорската анализа покажала дека пијалакот добиен со мешање на еднакви количества сок од ерусалимска артичока и сок од боровинка е најдобро прифатен меѓу испитаниците. Со рок на траење од 10 дена, овој пијалак има голем потенцијал да се комерцијализира како функционален синбиотски пијалак.

Резултатите од вториот дел на докторатот се обликувани како 2 презентации на меѓународни собири, 2 труда во зборници на меѓународни собири, еден труд во списание со импакт-фактор (прифатен) и друг испратен на рецензија:

D. Dimitrovski, E. Velickova, T. Langerholc, E. Winkelhausen, Development of new functional drink – probiotic apple juice, *7th Central European Congress on Food - CEFood*, May 21-24, 2014, Ohrid, Macedonia.

D. Dimitrovski, K. Krstevska, E. Velickova, T. Langerholc, E. Winkelhausen, Growth kinetics and survivability of a probiotic bacterium *L. plantarum* PCS26 during fermentation of Jerusalem

artichoke juice, *XXIII Congress of Chemists and Technologists of Macedonia*, October 8-11, 2014, Ohrid, Macedonia.

D. Dimitrovski, E. Velickova, T. Langerholc, E. Winkelhausen, Candidate probiotic *Lactobacillus plantarum* strain applied to produce fermented tomato juice, *Proceedings of the II International congress „Food technology, quality and safety“*, pp. 527-532, October 28-30, 2014, Novi Sad, Serbia.

D. Dimitrovski, E. Velickova, T. Langerholc, E. Winkelhausen, A Weibullian model for survivability assessment of probiotic *Lactobacillus plantarum* PCS26 in apple and Jerusalem artichoke juices during cold storage, *Proceedings of the IV International congress: Engineering, Environment and Materials in Processing Industry*, pp. 1-6, March 4-6, 2015, Jahorina, Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina (прифатен).

D. Dimitrovski, E. Velickova, T. Langerholc, E. Winkelhausen, Apple juice as medium for fermentation by probiotic *Lactobacillus plantarum* PCS26 strain, *Annals of Microbiology*, DOI: 10.1007/s13213-015-1056-7 (IF=1,039)

D. Dimitrovski, E. Velickova, T. Langerholc, E. Winkelhausen, Synbiotic functional drink from Jerusalem artichoke juice fermented by probiotic *Lactobacillus plantarum* PCS26, (во фаза на рецензирање).

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Дарко Димитровски, со наслов „Испитување на пробиотски својства на бактерии од родот *Lactobacillus* со примена на *in vitro* клеточен модел и нивна примена во храна за посебни нутритивни потреби“, претставува комплетен научен труд во подрачјето на прехранбената биотехнологија. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има значаен научен придонес во областа на пробиотиците, со посебен осврт кон испитување на нивните својства и ефекти врз човековото здравје, како и нивната употреба во храна од растително потекло.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Дарко Димитровски, со наслов „Испитување на пробиотски својства на бактерии од родот *Lactobacillus* со примена на *in vitro* клеточен модел и нивна примена во храна за посебни нутритивни потреби“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот пред одбраната на докторскиот труд ги објавил следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [3]. Darko Dimitrovski, Avrelia Cencic, Eleonora Winkelhausen, Tomaž Langerholc, 2014, *Lactobacillus plantarum* extracellular metabolites: *In vitro* assessment of probiotic effects on normal and cancerogenic human cells, *International Dairy Journal*, 39, 293-300 (IF=2,297).
- [4]. Darko Dimitrovski, Elena Velickova, Tomaž Langerholc, Eleonora Winkelhausen, Apple juice as medium for fermentation by probiotic *Lactobacillus plantarum* PCS26 strain, *Annals of Microbiology*, DOI: 10.1007/s13213-015-1056-7 (IF=1,039).

- [5]. Darko Dimitrovski, Elena Velickova, Tomaž Langerholc, Eleonora Winkelhausen, Candidate probiotic *Lactobacillus plantarum* strain applied to produce fermented tomato juice, *Proceedings of the II International congress „Food technology, quality and safety“*, pp. 527-532, October 28-30, 2014, Novi Sad, Serbia.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Во оваа докторска дисертација се испитани екстрацелуларните метаболити на четири новоизолирани соеви на видот *Lactobacillus plantarum* во однос на нивните пробиотски својства врз човечки клетки изолирани од дигестивниот тракт. Метаболитите на два од испитаните соја го помагаат развојот на клетките од нормалните ткива во однос на неколку тестирани аспекти, што претставува значајно откритие. За прв пат се изнесуваат докази дека активни супстанции со пробиотските ефекти може да бидат нискомолекуларни бактериски метаболити со протеинско потекло. Добиените резултати имаат научен придонес и за развојот на *in vitro* методологијата за испитување на пробиотските својства кај микроорганизмите, како и за разбирање и разјаснување на нивните механизми на дејствување.

Резултатите од оваа докторска дисертација претставуваат научен придонес и во областа на развојот на пробиотски производи од немлечно потекло. Бактерискиот сој со најизразени пробиотски својства, *Lactobacillus plantarum* PCS26, за прв пат бил употребен за ферментација на храна и за добивање на пробиотски производ со висока концентрација на клетки, добри сензорски својства и доволно долг рок на траење. Ерусалимската артичока, растение кое е застапено и во Македонија, но сè уште недоволно искористено за човековата исхрана, се покажало како многу погодно за добивање функционален пијалак.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Дарко Димитровски** со наслов **„Испитување на пробиотски својства на бактерии од родот *Lactobacillus* со примена на *in vitro* клеточен модел и нивна примена во храна за посебни нутритивни потреби“**.

КОМИСИЈА

1. Д-р Мирјана Боцевска, редовен професор, претседател, с-р.
2. Д-р Елеонора Винкелхаузен, редовен професор, ментор, с-р.
3. Д-р Слободанка Кузманова, редовен професор, член, с-р.
4. Д-р Донка Донева-Шапческа, вонреден професор, член, с-р.
5. Д-р Елена Величкова, доцент, член, с-р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА *ТИПИЗАЦИЈА НА АНИМАЛНИ ПРОТЕИНИ ВО ХРАНА И ДОБИТОЧНА ХРАНА И КОМПАРАЦИЈА НА РАЗЛИЧНИ МЕТОДИ ЗА НИВНА ДЕТЕКЦИЈА* ОД М-Р РАДМИЛА ЧРЧЕВА НИКОЛОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, на својата редовна седница одржана на 29.XII 2014 година, донесе Одлука бр. 0201-3716/5 од 29.XII 2014 година, со која формира Комисија за оцена и одбрана на изработена докторска дисертација, во следниов состав:

1. д-р Павле Секуловски, вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје;
2. д-р Ристо Проданов, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје;
3. д-р Дине Митров, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје;
4. д-р Деан Јанкулоски, доцент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје;
5. д-р Лазо Пендовски, доцент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.

Комисијата, по разгледувањето на доставениот материјал, го поднесува следниов,

ИЗВЕШТАЈ

М-р Радмила Чрчева Николовска, вработена на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, самостојно или со соработници, досега има објавено 46 научни трудови, кои се од областа на безбедноста на храната, поконкретно од областа за контрола на квалитетот на храната и добиточната храна, со што се има здобиено со големо искуство пред започнувањето на изработката на приложената дисертација.

Докторската дисертација „Типизација на анимални протеини во храна и добиточна храна и компарација на различни методи за нивна детекција“ е напишана на 110 страници, со 29 табели, 8 графикони и 33 слики. Таа ги содржи следниве поглавја: Вовед, Литературен преглед, Цели на истражувањето, Материјал и методи, Резултати и дискусија, Заклучоци и Литература.

Во **воведниот дел**, изнесени се општите дефиниции за анималните протеини, нивниот начин на внесување преку храната, како и нивното значење во синџирот на исхрана за луѓето и животните. Наведено е значењето на анималните протеини во исхраната, но и опасностите кои се поврзани со нивна употреба во исхраната. Како и низ минатото, така и денес, се посветува посебно внимание на безбедноста на производите од анимално потекло, со цел да се обезбеди довербата на потрошувачите во

насока за заштита од небезбедна храна, болести кои се предизвикани од храната и културни, верски и гастрономски навики. Домашните животни имаат значаен придонес во глобалната прехранбена индустрија и како резултат на тоа, производството на добиточна храна е критична компонента во интегрираниот синџир на исхрана. Предвидувањата дека бројот на луѓе ќе надмине 9 милијарди до 2050 година, доведува до повисока побарувачка на анимални протеини и од таму потребата од нивно додавање во храната. Употребата на производи кои содржат недекларирани протеини од растително или анимално потекло претставуваат причина за појава на болести и алергии, поради што се наметнува потребата од одредување на природата на протеините во храната и добиточната храна.

Во делот **Литературен преглед**, кандидатката м-р Радмила Чрчева Николовска се задржува на анималните протеини. Притоа, опфатени се голем број на автори и консултирана е бројна литература во врска со структурата на протеините, аминокиселините и нуклеинските киселини. Понатаму, на јасен и детален начин се зборува за изворите на протеини, при што се цитирани голем број автори кои се занимаваат со проблематиката за изворите на анималните протеини и нивната улога во исхраната на домашните животни. Покрај тоа, кандидатката се осврнува на побарувачката и понудата на протеини во светски размери и состојбата во Република Македонија. Посебен дел од литературниот преглед е посветен на прионите и нивното присуство во прехранбениот систем, посебно во добиточната храна. Добиточната храна која содржи анимални протеини мора да се декларира, посебно по 1986 година, кога е откриен првиот случај на говедска спонгиоза енцефалопатија, во Велика Британија, поради хранење со инфициран материјал. Европската унија во 1994 година донесе одлука за забрана на употребата на преработени анимални протеини во исхраната на преживните животни, со цел спречување на ширењето на ТСЕ (трансмисивни спонгиоза енцефалопатии). Дел од литературниот преглед е посветен на идентификацијата на видот на месо во производите од месо. Идентификација на видовите месо, односно анималните протеини, се прави во многу земји од различни причини, како економски така и религиозни и здравствени. Целта на таа идентификација е спречување на замената на месото, наменето за човечка употреба, со месо кое не одговара или е помалку вредно. Направена е споредба на нашите законски одредби со европските, коментирани се меѓусебните разлики и е укажано на потребата од нивно усогласување. Кандидатката најмногу се осврнува, и на детален и јасен начин, ги објаснува аналитичките методи за определување на анималните протеини.

Во поглавјето **Цел на истражувањето**, кандидатката ги објаснува појдовните факти, битни за истражувањата кои се направени во докторската теза. Со конкретни податоци е поддржано објаснувањето за интересот од испитување на анималните протеини. Затоа, истражувањето е насочено кон воспоставување на методи за нивна детекција и квантификација. Тоа, всушност, претставува и главната цел, а тоа е разработка на селективни, прецизни и точни, валидирани аналитички методи. За остварување на поставената цел, м-р Радмила Чрчева Николовска поставила и предвидела повеќе задачи, кои се однесуваат

идентификација на видот на месо во производите од месо, поради докажување на фалсификување на производите од месо. Исто така, направена е детекција, типизација и квантификација на анималните протеини со real time PCR-метод во производи од месо на пазарот во Република Македонија. Во вториот дел од истражувањата направена е детекција на недозволен анимални ткива во добиточна храна со микроскопска метода, а потоа детекција и типизација на анималните протеини од добиточната храна со real time PCR-методот.

Во поглавјето **Материјали и методи**, кандидатката детално го објаснува експерименталниот дел од истражувањето. Извршени се 958 анализи на 200 примероци од производи од месо и 421 примерок од добиточна храна. Од производите од месо, 30 примероци се кренвиршли (15 пилешки и 15 свински кренвиршли), 10 примероци колбаси (5 свински и 5 говедски колбас), 90 примероци се шунки во црево (45 пилешка и свинска и 45 пилешка шунка во црево), 30 примероци паризери (пилешки паризер), 10 примероци суџук (говедски суџук), 30 примероци пилешки гради (пилешки гради) и од примероците од добиточна храна 306 примероци се концентрати (230 концентрати за исхрана на преживни животни и 76 за непреживни животни) и 115 суровини за производство на добиточна храна. Примероците се собирани и обработени во текот на 2012 и 2013 година. Дел од нив се официјални мостри доставени од инспекторската служба, дел се доставени од приватните одгледувачи, но најголем дел од примероците се собирани на терен. Идентификацијата на видот на месо во производите од месо е правена според препораките на производителот на китот ELISA-TEK Cooked Meat speciation kits. Анализата на примероците, степенот на обојување, односно одредување на OD е вршено на читач Biorad 680. Идентификацијата и квантификацијата на видот на месо во производите од месо е вршена според протоколите од производителите на китовите. Екстракцијата и изолацијата на нуклеинските киселини е вршена според упатството на производителот на SureFood PREP Animal X (R-Biopharm Rhône, Scotland), а детекцијата според SureFood ANIMAL ID Pork (R-Biopharm Rhône, Scotland) китот кој се користи со соодветни апарати опремени за детекција на две флуоресцентни емитувања 522nm и 640nm, и е вршено на апаратот Rotor-Gene-6000 Qiagen. За квантификација на свинската ДНК во примероците користен е SureFood ANIMAL QUANT-китот на производителот R-Biopharm Rhône, Scotland. Идентификацијата на ткива од анимално потекло во добиточни храни е вршена со микроскопска метода во согласност со директивата European Commission Directive 2003/126/EC. Микроскопирањето е вршено на микроскоп од марката NIKON ECLIPSE E600 под зголемување од 4x0,10 и 10x0,25, а фотографирањето на примероците со DinoEye-камера. Екстракцијата и изолацијата на нуклеинските киселини од примероците добиточна храна е вршена по препораките дадени во китот SureFood PREP Plant на производителот R-Biopharm Rhône, Scotland, а детекцијата на говедската ДНК во примероците е вршена според упатството во китот SureFood ANIMAL ID Beef (R-Biopharm Rhône, Scotland), мерењето е вршено на апаратот Rotor-Gene-6000 Qiagen.

Во поглавјето **Резултати и дискусија**, добиените наоди се прикажани во 11 табели, 24 слики и 4 графикони. Толкувањето на резултатите кандидатката јасно и темелно ги објаснува и ги поткрепува со податоци од цитираната литература.

Во делот на идентификација на видот на месо со ELISA-метод, за докажување на фалсификување на производите од месо, кандидатката дава информации за резултатите кои се добиени при анализа на производите од месо кои се наоѓаат во прометот, при што од 200 анализирани примероци, кај 60 примероци или 30% е идентификуван вид на месо кој не е деклариран на производот. Резултатите од анализата по видови покажала дека најчесто фалсификувањето е вршено со додавање свинско и пилешко месо поради големата разлика во цената. Највисок процент на фалсификување кандидатката забележала кај пилешките кренвиршли, каде што од анализирани 15 примероци, кај 10 или 66,6% имало додадено недедекларирано свинско месо. Исто така, прави опсежна валидациона процедура која ги опфаќа следниве параметри: гранична вредност и лимит на детекција на методот. Валидацијата е спроведена во согласност со Одлуката на Комисијата 2002/657/ЕС за перформансите на аналитичките методи и интерпретација на резултатите. Определената гранична вредност била 0,805, додека, пак, лимитот на детекција бил 1%.

Детекцијата, типизацијата и квантификацијата на анималните протеини со real time PCR-методот, се направени на примероците од производи од месо каде што е идентификувано свинско месо со ELISA-методот. Извршена е претходна оптимизација на постапката и определување на Ct-вредностите на позитивната, негативната и екстракциската контрола. Со примена на оваа постапка добиени се одлични вредности за потврда на резултатите добиени од ELISA-методот. Кандидатката повторно забележува највисок процент на фалсификување кај пилешките кренвиршли, од 80%, т.е. од анализирани 10 пилешки кренвиршли кај 8 е детектирана свинска ДНК. Во делот на квантификација направена е анализа на производите од месо каде што е потврдено присуство на свинска ДНК. Со методот на квантификација опфатени се 32 примерока и содржината на свинско месо кај нив се движела од 2,5 до 32% недедекларирано додадено свинско месо. Кандидатката дава информации дека најголеми отстапувања од декларираното има кај шунките во црево, кренвиршлите и паризерите. Кандидатката наведува дека сите овие фалсификувања дека имаат значење не само од економска гледна точка туку и од верска, на пример муслиманските закони за исхрана (Halaal) и еврејските (Kashrut).

Поради утврдување на функционалноста на real time PCR-протоколот направена е верификација со изведување на тестирања на стандарди, со познат точен број на копии на ДНК. Кандидатката, по завршувањето на тестирањето, има направено пресметување на коефициентот на детерминација и наклонот на стандардната крива, преку тие информации кандидатката дава податок за ефикасноста на PCR-методот и пипетирањето. Преку податоците од стандардната крива и Ct-вредноста од log-бројот на копии, кај испитуваните примероци кандидатката го определувала логаритамскиот број на копии.

Во вториот дел од истражувањето, кандидатката ги прикажува резултатите добиени при анализа на добиточните храни, со цел утврдување на присуството на анимални ткива. Направена е детекција со цел утврдување на присуство на анимални ткива со потекло од цицачи и риби. Кандидатката наведува дека од анализирани 421 примерок на добиточни храни, присуство на анимално ткиво со потекло од цицачи не е пронајдено во ниту еден примерок. Концентратите кои се користат за исхрана на непреливни животни, проверени се за присуство на ткива од риби и кај 10 од анализирани 32 (31,25%) примерока, кандидатката потврдува присуство на ткива од риба. За прецизна детекција на ткивата, кандидатката користела податоци за специфичности во големината на коскените лакуни преземени од софтверот ARIES, кој се употребува како помошна алатка при идентификација на коскените фрагменти. Кандидатката пред да започне со анализирање има направено и валидација на микроскопскиот метод и определени валидациски параметри. Валидацијата ги опфатила параметрите: точност, чувствителност и специфичност. Валидација е направена со преглед на контаминирани примероци подготвени во лабораториски услови со точно познато количество на додадено месно коскено брашно во концентрат за исхрана на говеда и рибиното брашно. Добиените резултати потврдиле дека кандидатката правилно и точно го изведува методот.

Во делот на детекција и типизација на анимални ткива во добиточна храна со real time PCR, кандидатката дава информации за резултатите добиени при анализа на концентратите за исхрана на преживни животни и несилки, вкупно 262, кои се потврдуваат со оние добиени при микроскопирањето. Во овој дел од резултатите, кандидатката дава информации и за податоците добиени при анализа на примероците кои се контаминирани со точна концентрација на додадено месно коскено брашно со кои е потврдена најниската концентрација на ДНК која може да се детектира во добиточна храна. Кандидатката бележи дека најниската концентрација кај која се појавува амплификација е примерокот со 0,1% додадено месно коскено брашно. Верификација на протоколот за real time PCR-методот е направена со тестирања на стандарди со точен број на копии на ДНК. Преку овие тестирања, кандидатката ја има определено линеарноста на стандардната крива и коефициентот на детерминација сите овие верификациски параметри се само потврда за тоа дека предложениот метод е селективен, осетлив, линеарен, прецизен и точен, односно соодветен за намената. Општ заклучок на кандидатката е дека ниту еден од методите не може да овозможи целосна имплементација на европското законодавство (детекција на ниско ниво, идентификација на вид и квантификација), со цел да се дозволи преиспитување на целосната забрана за храна.

Сите добиени резултати се поткрепени со бројни литературни податоци. Кандидатката на крај наведува на еден општ заклучок дека резултатите од извршените анализи треба да претставуваат само еден чекор напред во понатамошното истражување на полето на анималните протеини во хранат и добиточната храна. Она што понатаму треба да следува е зголемен мониторинг на

производите од месо и добиточната храна, како и усогласување на законската регулатива со европската, се со цел здрав сточен фонд и здрава популација.

Во делот **Литература**, кандидатката има опфатено голем број на литературни податоци и наведува 182 референци од различни автори со најнови истражувања од оваа област.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Во предложената докторска дисертација, м-р Радмила Чрчева Николовска воспоставува и разработува аналитички методи за типизација, детекција и квантификација на анимални протеини во храна и добиточна храна. При тоа опфатени се голем број на примероци и направени се голем број на анализи, се со цел мониторинг на производите од месо и добиточната храна. Истражувањата од ваков карактер за првпат се направени во Република Македонија. Тоа самото по себе му дава значење и посебно место на ова истражување во ветеринарната медицина и во производството на здрава храна како за животните, така и за луѓето. Врз основа на наодите на ова истражување, се добива јасна слика за состојбата со безбедноста на производите од месо и добиточната храна во Република Македонија, а овој труд претставува еден исчекор во истражувањето и проблематиката во полето на аналитиката на анималните протеини.

Врз основа на изнесеното, Комисијата смета дека трудот **Типизација на анимални протеини во храна и добиточна храна и компарација на различни методи за нивна детекција**, поднесен од кандидатката м-р Радмила Чрчева Николовска, претставува оригинален научен труд, кој дава повеќе сознанија како за фундаменталната наука, така и за практиката, и претставува моќна алатка во насока на контрола на присуството на анималните протеини во храната и добиточната храна.

Од тие причини, Комисијата со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, за поднесениот труд **Типизација на анимални протеини во храна и добиточна храна и компарација на различни методи за нивна детекција**, од м-р Радмила Чрчева Николовска, да го прифати **извештајот** од оцената на докторската дисертација и да одреди датум за јавна одбрана.

КОМИСИЈА

1. Д-р Павле Секуловски, вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје с.р.
2. Д-р Ристо Проданов, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје с.р.
3. Д-р Дине Митров, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје с.р.
4. Д-р Деан Јанкулоски, доцент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје с.р.
5. Д-р Лазо Пендовски, доцент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ИЗОЛАЦИЈА, МОЛЕКУЛАРНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ТИПИЗАЦИЈА НА МИКОБАКТЕРИИ ОД *MYCOBACTERIUM TUBERCULOSIS* КОМПЛЕКСОТ, ИЗОЛИРАНИ ОД ГОВЕДА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА” ОД М-Р ИСКРА ЦВЕТКОВИЌ, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, на својата седница одржана на 29.12.2014 година, со Одлука бр. 0201-3716/3 ја одреди следнава Комисија за одбрана на изработената докторска дисертација „Изолација, молекуларна идентификација и типизација на микобактерии од *Mycobacterium tuberculosis* комплексот, изолирани од говеда во Република Македонија”, поднесена од м-р Искра Цветковиќ, асистент на Катедрата за микробиологија и имунологија при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје:

- д-р Славчо Мреношки, вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје;
- д-р Милена Петровска, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје;
- д-р Зденко Маркиќ, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје (во пензија);
- д-р Дине Митров, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје;
- д-р Игор Улчар, вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.

Комисијата по разгледувањето на приложената дисертација го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација „Изолација, молекуларна идентификација и типизација на микобактерии од *Mycobacterium tuberculosis* комплексот, изолирани од говеда во Република Македонија” претставува оригинален научен труд, напишан на 126 страници со 7 оригинални фотографии, 27 табели и 14 шематски прикази. Трудот се состои од кратка содржина на македонски и англиски јазик, вовед, преглед на литература, цел и задачи на испитувањето, материјал и методи, резултати, дискусија, заклучоци, благодарност и користена литература со 358 библиографски единици.

Во **воведот**, кандидатката го изнесува значењето на туберкулозата кај говедата (ТГ), притоа потенцирајќи го и зоонотскиот потенцијал на причинителите и значењето на заболувањето кај луѓето.

Во поглавјето **Преглед на литература**, исцрпно се презентирани досегашните сознанија од историјатот, етиологијата, епидемиологијата,

патогенезата, клиничката слика, патолошко - анатомските промени, дијагностиката и ерадикацијата на заболувањето. Во *историјата*, прикажани се доказите за постоењето на ова заболување уште од античко време како и сите значајни откритија поврзани за туберкулозата, одн. откривањето на туберкулозниот бацил, туберкулинот, BCG - вакцината и др. Во *етиологијата*, опишана е класификацијата на микобактериите, како и деталните морфолошки и функционални карактеристики на видовите микобактерии кои припаѓаат на *Mycobacterium tuberculosis* комплексот (МТБК). Во овој дел, обработен е и генетскиот диверзитет на овие видови со посебен акцент на генетските маркери кои се користат во дијагностички цели за нивна детекција и идентификација. Во делот *Епидемиологија*, кандидатката ја опишува глобалната застапеност и дистрибуцијата на ТГ, изворите на инфекција, патиштата на ширење, приемливоста и диспозицијата, вирулентноста на причинителот и инфективната доза. Во овој дел, детално се опишани и видовите на домаќини за ТГ, одн. нивната улога како резервоари и преодни домаќини. Покрај тоа, наведени се и ризичните фактори за развојот на заболувањето на ниво на животно, стадо и регион/земја. Во *Патогенеза*, опишан е механизмот на настанување на инфекцијата и формирањето на туберкулозните грануломи, одн. туберкули. Во делот *Клиничка слика*, накратко се опишани клиничките знаци на заболувањето одн. нивната манифестација во хроничната фаза на заболувањето. *Патолошко-анатомските промени* се детално опишани и е даден исцрпен преглед на составот, изгледот и локализацијата на туберкулите, нивната класификација од тип I до тип IV, а опишана е и генерализираната форма на ТГ. Во *Дијагностичка*, презентирани се сите *ante mortem* и *post mortem* методи кои се користат во дијагностиката на ТГ. Во делот за *ерадикација* наведени се ерадикациските стратегии дефинирани со легислативата на Европската унија, Програмата за сузбивање и искоренување на туберкулозата кај говедата во Република Македонија, како и обидите за воведување на вакцинална политика и DIVA - стратегијата во ерадикацијата на ТГ.

Како **цели и задачи, во ова поглавје се** изнесени: изолирање на присутните микобактерии од МТБК, идентификација на добиените изолати, генотипизација на идентифицираните видови од МТБК, утврдување на доминантен генотип на причинителот на ТГ во РМ, меѓусебно споредување на генотипизираниите соеви од РМ со цел утврдување на нивната генетска разновидност и споредување на генотипизираниите соеви од РМ со генотиповите од регионот. Сето ова би довело до воспоставување дијагностички методи за понатамошна рутинска изолација и идентификација на микобактериите - предизвикувачи на ТГ, како и нивна генотипизација.

Во првиот дел од поглавјето **Материјал и методи**, прикажани се бројот, видот, потеклото и начинот на земање примероци. Вкупно се земени примероци од 188 животни кои реагирале позитивно на компаративниот интрадермален тест (КИТ), во периодот од 2011 до 2013 година, а потекнуваат од 18 општини од Р. Македонија. Во вториот дел од ова поглавје се наведени методите со кои се испитани примероците. Сите

примероци се прегледани за евентуално присуство на патолошко-анатомски промени (ПАП) и од сите органи, без разлика дали тие беа присутни или не направени се препарати кои се обоени со Ziehl Neelsen, а со цел детекција на присуството на ацидореизистентни стапчиња. Потоа, од примероците земени од секое животно направен е групен примерок кој е инокуиран на селективни подлоги (Lowenstein Jensen со глицерол и Lowenstein Jensen без глицерол и Stonebrink со пируват), инкубирани на 37°C во времетраење до 12 недели. Од добиените сомнителни колонии/изолати е екстрахирана ДНК, која потоа е амплифицирана со методот SybrGreen qPCR за детекција на микобактерии и дистинкција на микобактериите во МТБК врз база на регионите на разликување (RD). Врз основа на новите сознанија до кои е дојдено во 2013 година, употребен е и уште еден PCR - протокол за детекција на *M. caprae*. На крајот, направена е генотипизација со MIRU VNTR - методот користејќи 12 MIRU - локуси (MIRU02, MIRU04, MIRU40, MIRU10, MIRU16, MIRU20, MIRU23, MIRU24, MIRU26, MIRU27, MIRU31 и MIRU39).

Резултатите од истражувањето се прикажани на 16 слики, 8 табели и еден графикон. Од сите испитани животни (n=188), ПАП се детектирани кај 62 животни (33%) со најчеста локализација на медијастиналните лимфни јазли (47%). Со боењето по Ziehl Neelsen, ацидо-реизистентни стапчиња се детектирани само кај 32% од примероците со ПАП. При изолација, сомнителни колонии се добиени од 110 примероци, од кои со PCR, 71 се детерминирани како *M. bovis*, 15 како *M. caprae*, додека 24 како нетуберкулозни микобактерии (НТМ). При генотипизацијата на 23 изолати на *M. bovis* утврдени се 8 генотипови, додека со генотипизација на сите 15 изолати на *M. caprae* утврдени се 13 генотипови. Алелната разновидност на MIRU - локусите на *M. bovis* се движи од 0 до 0.21, додека за *M. caprae* изнесува од 0 до 0.70.

Дискусијата кандидатката ја започнува со историски осврт за првото дијагностицирање на ТГ во РМ во 1926 година, по што следува хронолошки приказ на застапеноста на заболувањето до 2013 година. Дискусијата продолжува со коментирање на добиените резултати за присуството на ПАП и нивна споредба со литературните податоци. Во овој дел се коментира врската меѓу постоењето на ПАП, позитивниот КИТ и инфекцијата со нетуберкулозни микобактерии, при што според добиените резултати, инфекцијата со НТМ може да резултира со позитивен КИТ и недостаток на ПАП, но и позитивен КИТ и ПАП. Според резултатите од истражувањето, микроскопското испитување со боењето по Ziehl Neelsen за дијагностика на ТГ е метод со ниска дијагностичка сензитивност и неговата употреба е дискутабилна. Единствените податоци за ТГ во РМ во минатото потекнуваат од туберкулинизацијата, од каде што произлегува и фактот дека не постои егзактен податок како за видот на микобактериите кои циркулираат во популацијата на говеда во РМ, така и за најблиската преваленца на болеста. Единствен начин на кој може да се одговори на овие прашања е изолација на микобактериите од органите на закланите реактори и нивна идентификација.

Со ова истражување, методот на изолација на микобактерии - предизвикувачи на ТГ за прв пат е имплементиран во Р. Македонија. Во ова истражување, кандидатката постигнала 59% успешност на изолацијата што е во рамките на литературните податоци, додека од примероците со ПАП, изолацијата била успешна во 94%. Според добиените резултати, ТГ во Р. Македонија е предизвикана од *M. bovis* (83%) и *M. caprae* (17%), со што се потврдува дека *M. bovis* не е единствен причинител на ТГ, одн. дека *M. caprae* не е само предизвикувач на туберкулоза кај козите, како што претходно бил дефиниран. Најголем број на причинители на ТГ биле изолирани и идентификувани во подрачјето на Тетово, потоа следат Скопје, Куманово, Гостивар и Битола.

MIRU - профилот на 23-те генотипизирани изолати на *M. bovis* бил спореден со изолатите од овој вид изолирани од говеда во Хрватска, во Албанија, Кореа, Белгија, Бразил, како и луѓе и говеда од Италија и луѓе од Англија. Профилот бил спореден и со MIRU-VNTR_{plus} базата на типизирани соеви, при што не било утврдено совпаѓање, одн. сите MIRU профили се уникатни за Р. Македонија во однос на компарираниите. Според филогенетската анализа направена со UPGMA - методот, споредените соеви кластрираат во две големи групи, при што македонските соеви формираат една голема група во која не кластрира ниту еден друг спореден сој. Втората голема група ја сочинуваат компарираниите соеви од Италија, Хрватска, Албанија и Белгија. Според тоа, кандидатката заклучува дека постои регионална дистрибуција на генотиповите на *M. bovis* во Р. Македонија.

Според MIRU VNTR - профилот, 15 типизирани изолати на *M. caprae* може да се сместат во 13 генотипови. MIRU - профилите на генотиповите на *M. caprae* од Р. Македонија биле споредени со профилите на *M. caprae* (изолати од говеда, диви свињи и луѓе) од Австрија, Чешка, Франција, Германија, Унгарија, Италија, Словенија, Шпанија, Украина, Хрватска, Босна и Херцеговина, како и со MIRU-VNTR_{plus} базата на типизирани соеви. Оваа споредба резултирала со две совпаѓања, одн. наод на идентични профили. Првиот идентичен профил е на два соја (од Тетово и Старо Нагоричане) од генотип 3 со соеви од Унгарија (дива свиња), Италија (говедо) и Хрватска (говедо). Вториот идентичен профил е на два соја (од Тетово и Огњанци) од генотип 2, со соеви од Австрија (човек) и Германија (човек).

Останатите 11 генотипови имаат уникатен MIRU - профил при што некои од нив, според филогенетската анализа направена со UPGMA - методот, кластрираат посебно и формираат самостојна група, додека други кластрираат блиску со соеви од Босна и Херцеговина, Хрватска и Германија.

Во ова истражување, преку добиените резултати кандидатката докажала дека со MIRU VNTR - техниката можат да се идентификуваат микроеволуцијата на причинителот, инфекцијата со друг генотип (при внесување на ново животно во одгледувалиште, контакт со други животни надвор од одгледувалиштето и сл) како и детекцијата на мешани микобактериски инфекции кај говедата.

По дискутирањето на добиените резултати, кандидатката ја продолжува дискусијата во правец на унапредување на тековната Програма

за сузбивање и искоренување на туберкулозата кај говедата во Р. Македонија преку имплементација на други ante mortem методи (или адекватен избор на ТТ – ЕИТ или КИТ), зајакнување на пасивниот надзор во кланица и имплементација на лабораториските методи за дијагностика на ТГ. Друг аспект кој би требало да се разгледа во борбата со ТГ е тестирање и на други животински видови покрај говедата (мали преживари, свињи, диви животни). Ова во прв ред би се однесувало на козите, кои според легислативата на ЕУ, кои доколку се чуваат заедно со говеда, треба да подлежат на ТТ. Според податоците обработени во оваа дисертација, само мал дел од закланите говеда се земени од одгледувалишта каде што овие животни коегзистираат со кози или, пак, во текот на својот живот престојувале во одгледувалишта или пазари со мешана популација на говеда и кози. Оттука, се наметнува потребата од утврдување на такви животни/одгледувалишта во РМ, како и истражување кај нив за подобро да се запознае и утврди биологијата на причинителите и епидемиологијата на туберкулозата кај двата животински вида.

Прекуграничните движења на говеда без адекватна ветеринарна контрола и тестирање се еден од основните предуслови за пренесување на заболувањето кај говедата помеѓу нашата и соседните земји. Со зајакнување на контролата на овие движења би се намалил ризикот од внесување и ширење на инфекцијата во и од земјата. Во регионот, генерално постои недостаток од официјално објавени податоци за видот на домаќинот, како и за видот на причинителот на ТГ и неговите генетски карактеристики. Оттука, кандидатката заклучува дека со евентуалното креирање на национална, но и регионална база на видови и соеви на МТБК, би се овозможило и интегриран пристап во истражувањето на епидемиолошките карактеристики на ова заболување и негова ерадикација во регионот.

Уште еден аспект на оваа болест е и фактот дека и *M. bovis* и *M. caprae* се зоонотски патогени, со што во дискусијата се потенцира потребата од нивно испитување како причинители на хумана туберкулоза. Оттука, се сугерира дека идните истражувања на ова поле и меѓусебната соработка на инволвираните институции (хумани и ветеринарни лаборатории) би биле од огромно значење за откривање на зоонотската туберкулоза во РМ.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Во својата докторска дисертација, кандидатката ас. м-р Искра Цветковиќ по прв пат ги изолирала причинителите на туберкулозата кај говедата во Република Македонија, и нив со молекуларни методи ги идентификувала и ги типизирала, со што за прв пат се добива и комплетен увид во етиологијата, вистинската преваленца и епидемиологијата на заболувањето во Р. Македонија.

Оттука, Комисијата смета дека докторската дисертација „Изолатија, молекуларна идентификација и типизација на микобактерии од *Mycobacterium tuberculosis* комплексот, изолирани од говеда во Република Македонија”, поднесена од кандидатката ас. м-р Искра Цветковиќ, претставува оригинален научен труд кој дава одговори на важни прашања

поврзани со ТГ, кои можат да се искористат за унапредување на ерадикациските стратегии кои би довеле до подобрена контрола со крајна цел - успешно искоренување на заболувањето во Р. Македонија.

Поради сето ова, Комисијата со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, поднесениот труд „Изолација, молекуларна идентификација и типизација на микобактерии од *Mycobacterium tuberculosis* комплексот, изолирани од говеда во Република Македонија” од ас. м-р Искра Цветковиќ, да го прифати како докторска дисертација и да одреди Комисија за јавна одбрана и датум на одбраната.

Комисија

Проф. д-р Славчо Мреношки, с.р.
Факултет за ветеринарна медицина - Скопје

Проф. д-р Милена Петровска, с.р.
Медицински факултет - Скопје

Проф. д-р Зденко Маркиќ, с.р.
Факултет за ветеринарна медицина - Скопје

Проф. д-р Дине Митров, с.р.
Факултет за ветеринарна медицина - Скопје

Проф. д-р Игор Улчар, с.р.
Факултет за ветеринарна медицина - Скопје

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНОТО ЗВАЊЕ ДОЦЕНТ ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЕЛЕКТРОНИКА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

На датум 27.XII 2014 година во весниците „Дневник“ и „Коха“ беше објавен конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област електроника.

Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, на својата седница одржана на 21. I 2015 година, донесе Одлука (број 02-83/5 од 21. I 2015) за формирање на тричлена Рецензентска комисија за избор на еден наставник во наставно-научната област електроника, во состав: проф. д-р Зоран Ивановски, претседател, проф. д-р Љупчо Пановски, член, и проф. д-р Јосиф Ќосев, член.

На објавениот конкурс се пријави кандидатот д-р Томислав Карталов, асистент на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје по предметите од областа електроника. По прегледот и врз основа на приложената документација, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски податоци

Д-р Томислав Карталов е роден на 5.10.1978 година во Скопје, Р. Македонија. Средното образование го завршил во 1997 година во Скопје со континуиран одличен успех, во УСО „Орце Николов“, насока: електротехничар-електроничар. Во периодот од 1995 до 1998 учествувал на повеќе меѓународни натпревари по радиотехника, меѓу кои европските првенства во Словачка, 1995 и Бугарија, 1996 и светското првенство во Унгарија, 1998.

На Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје се запишал во 1997 година, на насоката електроника и телекомуникации, каде што и дипломирал на 30.5.2002 година, со просечен успех 9,02. Магистерските студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии ги започнал на насоката телекомуникации во 2002 година, а во 2003 година се префрлил на насоката електроника. Предвидените испити ги положил со просечна оценка 10,00 и магистрирал на 5.9.2008 година со темата „Подобрување на перцептуалниот квалитет на дигитална телевизиска слика преку постпроцесирање“.

Д-р Томислав Карталов пријавил тема за изработка на докторска дисертација на Факултетот за електротехника и информациски технологии на 21.5.2009 година, а подобноста на темата била прифатена од ННС на 1.7.2009 година. Со звањето доктор на технички науки на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ се здобил на 14.11.2014 година во Скопје со докторската теза со наслов „Фузија на дигитални слики и видеоснимки заради подобрување на визуелниот квалитет и можности за примена на мобилна платформа“, која ја одбрал на Факултетот за електротехника и информациски технологии, пред Комисијата во состав: проф. д-р Јосиф Ќосев, претседател, проф. д-р Љупчо Пановски, ментор, вонр. проф. д-р Зоран Ивановски, член, проф. д-р Димитар Ташковски, член, и доц. д-р Миле Петковски, член.

Неговото прво вработување е во службата за одржување на техничката опрема при Македонската радио-телевизија – Македонско радио, во периодот од јули до ноември 2002

година. На Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје бил ангажиран како демонстратор во декември 2002 година, во звањето помлад асистент за предметите од областа електроника бил избран во 2005 година, а во звањето асистент за предметите од областа електроника бил избран во 2008 година.

Во моментот, Томислав Карталов го извршува својот втор четиригодишен мандат на функцијата раководител на Лабораторијата за електроника. Тој ја извршува и функцијата координатор за студентски практики за насоките: електроника и телекомуникации, електроника, радиотехника и процесирање на сигнали, како и компјутерско хардверско инженерство и електроника.

Како соработник при Факултетот за електротехника и информациски технологии остварил три работни престои во странство. Во март и јуни 2003 престојувал на курсеви за алтернативни извори на енергија, односно нанотехнологија во Technische Fachhochschule Wildau – Берлин – Германија. Во декември 2004, како дел од тимот за дигитална телеметрија и телеконтрола на МРД – Скопје, престојувал во Горна Радгона, Словенија, во фирмата „Елти“.

Неговото поле на научен интерес е во областа на дигиталното процесирање на сигнали, посебно во областите: дигитална обработка на слика и видео, оценка на перцептуален квалитет на слика и видео и анализа на слика и видео.

Кандидатот активно го владее англискиот јазик.

2. Научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот

2.1. Наставно-образовна дејност

За време на неговите соработнички мандати како помлад асистент и како асистент, д-р Томислав Карталов активно учествувал во наставата на додипломските студии и држел аудиториски и лабораториски вежби по речиси сите предмети на Институтот за електроника. Бил ангажиран и на предмети надвор од институтот, од програмата за прва година на студии во ФЕИТ, како и на Воената академија „Генерал Михаило Апостолски“ во Скопје. Предметите на кои д-р Томислав Карталов бил ангажиран како соработник се: електроника 1, електроника 2, електроника, импулсна електроника, компјутерска електроника 1, прекинувачки извори за напојување, основни кола во енергетската електроника, енергетска електроника, интегрирани склопови, основи на енергетска електроника, телевизија, практикум по МАТЛАБ, дигитално процесирање на слика и микропроцесорска електроника. Дел од овие предмети се држеле според старите наставни програми (не-ЕКТС) на ФЕИТ, а под исто име, но со иновирани содржина, се држат и на новите, ЕКТС-наставни програми. Д-р Томислав Карталов постојано придонесувал и учествувал во иновирањето и унапредувањето на содржините на сите предмети на кои бил ангажиран. Тој подготвил материјали за аудиториски вежби, лабораториски вежби и колекции од решени испитни задачи за предметите електроника 1, електроника 2, компјутерска електроника 1 и основи на електроника.

Паралелно со ангажманот во одржувањето на аудиториски и лабораториски вежби, д-р Томислав Карталов интензивно работел и им помагал на студентите кои изработувале семинарски и дипломски работи на Институтот за електроника. Како резултат на овој ангажман, тој бил назначен за член на комисија за оцена и/или одбрана на дипломска работа вкупно 69 пати.

2.2. Научноистражувачка дејност

Во тригодишниот период по последниот избор во соработничко звање (од 1 јануари

2012 г. до денес), д-р Томислав Карталов ги има објавено научноистражувачките трудови кои се наведени подолу во обратен хронолошки редослед.

Овие трудови, заедно со трудовите кои кандидатот ги има објавено до моментот на неговиот претходен избор, а кои се претходно рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ (бр. 955 од 30.XII 2008 г, бр. 1021 од 15. XII 2011 г.), укажуваат на тоа дека кандидатот континуирано и интензивно работи во насока на своето научно усовршување.

3.1. Томислав Карталов, „Фузија на дигитални слики и видеоснимки заради подобрување на визуелниот квалитет и можности за примена на мобилна платформа“, докторска дисертација, Скопје, Македонија, ноември 2014 г.

Во дисертацијата е опишано научно истражување во областа на фузија на дигитални слики и видеоснимки, кое се занимава со дизајн и изработка на еден комплетен фузиски алгоритам со широка употребна вредност. Можната употреба на изработениот алгоритам е пред сè во мултиекспозициската фузија, но тој лесно се адаптира и како алгоритам за мултифокусна фузија, мултиспектрална фузија, панхроматско изострување и фузија на видеорамки. При дизајнот на алгоритмот, главното внимание е насочено кон адаптација на сите негови елементи во насока на поголема пресметковна ефикасност, со цел овој алгоритам да може да биде имплементиран на мобилна платформа со ограничени пресметковни ресурси. Голем дел од истражувањето е фокусиран на решавање на предизвиците кои се донесени од потребата за имплементација на алгоритмот на мобилна платформа. Освен можноста за имплементација на мобилна платформа, во постулатите на дизајнот на изработениот алгоритам се вклучени и барањата за негова целосна автоматизација, едноставност и универзалност. Покрај ова, квалитетот на генерираните резултати од овој алгоритам треба да биде споредлив или подобар од квалитетот на резултатите од релевантните постојни алгоритми за фузија на дигитални слики и видеоснимки. Во рамките на истражувањата за дисертацијата и практичната изработка на алгоритмот постигнати се повеќе оригинални научни придонеси и предложени се повеќе нови практични решенија. Извршените опсежни експерименти покажуваат дека изработениот алгоритам функционира во рамките на поставените барања - тој постигнува високи перформанси како на квалитативен план, така и во поглед на неговата пресметковна ефикасност и можноста за вградување на мобилен уред.

3.2. Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, “Using Reduced Motion Vector Set for Real Time Motion Registration in HDR Imaging”, MMSP 2013, Пула, Сардинија, Италија, септември 2013 г.

Во овој труд е предложен нов алгоритам за глобална регистрација на движење базиран на хиерархиска постапка за естимација на движење. Главните научни придонеси на овој труд се употребата на редуцирано множество на вектори на движење и адаптацијата на постапката за естимација на движењето кон специфичните својства на изворните слики кои се членови на Вајкоф-множеството: меѓусебно различни апсолутни нивоа на луминанција и чести отсуства на карактеристични точки од содржината барем во една од изворните слики. Алгоритмот е дизајниран со цел да биде имплементиран на мобилни рачни уреди, што подразбира негова ниска процесирачка комплексност и ниски мемориски побарувања. Алгоритмот е целосно автоматизиран и не се потпира на никаква интервенција од страна на крајниот корисник на уредот. Експерименталните тестови покажуваат одлични перформанси на алгоритмот, коректно регистрирајќи над 95% од изворните слики снимени со слободна рака.

3.3. Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, “Error Resilient Global Motion Registration for Image Fusion”, ETAI 2013, Охрид, Македонија, септември 2013 г.

Во трудот е претставена постапка за подобрување на точноста на алгоритмот за регистрација на движењето со употреба на редуцирано множество на вектори на движење, претставен во трудот 3.2. Постапката може да се употреби за детекција и корекција на погрешно естимираните вектори на движење кои репрезентираат цели секции од изворните слики. Детекцијата на грешките се врши со употреба на вкрстена валидација на параметрите на глобалното движење во сцената, екстрахирани од векторите на движење. Земени се предвид транслациски и ротациски глобални поместувања на сцената/камерата. Имплементацијата на оваа постапка, како постпроцесиращка алатка на алгоритмот за регистрација на движењето, ја зголемува робузноста на грешки на целиот алгоритам и го прави посигурен. Експерименталните резултати покажуваат дека предложената постапка може да детектира речиси 90% од погрешно естимираните вектори од страна на алгоритмот за регистрација на движењето и да коригира над 60% од детектираните погрешни вектори.

3.4. Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, “A Low Cost Algorithm for Multi Focus Image Fusion”, TELFOR 2012, Белград, Р. Србија, ноември 2012 г.

Во овој труд е објавен алгоритам за мултифокусна фузија на слики, со ниска процесирачка комплексност, наменет за имплементација на хардвер со строго ограничени ресурси, односно на мобилни уреди со можност за аквизиција на слика. Алгоритмот е базиран на декомпозиција на две изворни слики (една снимена со мала фокусна далечина и една со голема фокусна далечина) во Лапласови пирамиди. Алгоритмот ги процесира само луминанциите на изворните слики, додека хроминанциите се копираат од изворните слики директно во резултантната слика според критериуми за селекција кои обезбедуваат максимална острина на резултантната слика. Процесот е целосно автоматизиран, без употреба на параметри кои се нагодливи од страна на крајниот корисник. Извршените експерименти укажуваат на висока ефикасност и процесирачка брзина на предложениот алгоритам, но истовремено и висок визуелен квалитет на генерираните резултантни слики.

3.5. Мартин Димитриевски, Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, “Objective Visual Quality Evaluation of the Content Broadcasted by Macedonian TV Providers”, ЛЕОС 2012, Маврово, Македонија, септември 2012 г.

Во Р. Македонија, концесии да даваат ТВ-услуги поседуваат повеќе терестријални, кабелски и IPTV-оператори. Појавата на многуте различни концепти на пренос на ТВ-сигналот, со употреба на различни компресиски стандарди и различни доделени битски стапки по ТВ-програма, наметнува потреба од алатка за проценка и споредба на перцептуалниот квалитет на емитуваните содржини. Во овој труд е презентиран прототип на една таква алатка, која се базира на интеграција на вејвлет-базирани карактеристики од ниско ниво во една поширока просторно-временска рамка за проценка на перцептуалниот квалитет на содржините, употребувајќи нелинеарни регресиски техники. Иако алатката, презентирана во трудот, се наоѓа во раната фаза на истражувањето, експериментите спроведени со споредба на различни популарни содржини (вести, реклами, игран филм, сериски филм, реално шоу) покажуваат дека алатката може да ја препознае и да ја квантифицира разликата во перцептуалниот квалитет на една иста содржина емитувана од два различни ТВ-оператора. Предложениот концепт може да се употреби како составен дел на покомплексен систем за евалуација на реалниот визуелен квалитет на содржините во рамките на програмите емитувани од некој ТВ-оператор, или за споредба помеѓу ТВ-операторите. Алатката може лесно да се адаптира за апликација во телевизија со висока резолуција, како и за апликација во аналогна телевизија.

2.2.1. Учество во научноистражувачки проекти

Кандидатот д-р Томислав Карталов во изминатиот период има учествувало во два

меѓународни научноистражувачки проект: “Video Processing on Mobile Platforms”, финансиран од NXP Software B.V., Ајндховен, Холандија и „Истражување во суперрезолюција”, финансиран од Texas Instruments Inc., Соединети Американски Држави.

Во склоп на наведените проекти, ангажманот на кандидатот се одвиваше во две насоки: истражување, во кое тој се истакна со особен придонес во истражувачките резултати, дел од кои се високо оценети од компаниите-нарачателите, и помош на младите истражувачи во смисла на нивно дообучување, брза интеграција во тимот и надзор врз текот на нивните истражувања.

2.3. Стручна и стручно-апликативна дејност

Стручната и стручно-апликативната дејност на д-р Томислав Карталов во изминатиот период се одвивала на неколку полиња. Тој бил член на факултетската Комисија за уписи во два наврата, член на Комисијата за државниот натпревар по електроника во организација на Народна техника во 2012 г., неколку пати член на истата Комисија за територијата на град Скопје, член на Организациониот одбор на конференцијата ЕТАИ во 2005, 2007, 2009, 2011 и 2013 година и на конференцијата ЛЕОС 2012. Учесник е во проектот „Дизајн и имплементација на систем за електронски поддржана наплата на патарина“, финансиран од Јавното претпријатие за државни патишта на Р.Македонија, од 2006 г. до денес, во кој е главен координатор за имплементација и контрола на квалитетот. Кандидатот остварил и два студиски престоја во Берлин, Германија. Ја извршува функцијата раководител на Лабораторијата за електроника при ФЕИТ, како и функцијата координатор за студентски практики за насоките ЕТ (стари програми), ЕРПС и КХИЕ при ФЕИТ.

Д-р Томислав Карталов е член на меѓународните здруженија IEEE и IFAC и на националното здружение ЕТАИ.

2.4. Оценка од самоевалуација

Согласно со Извештајот од Комисијата за самоевалуација на Факултетот, кандидатот наставните обврски секогаш ги извршува професионално, совесно, квалитетно и стручно, што е потврдено со позитивните оценки кои кандидатот ги доби од спроведените анонимни студентски анкети за вкупно 9 предмети на кои кандидатот реализирал настава од 2012 до 2014 година.

3. Заклучок и предлог

Од анализата на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на кандидатот може да се заклучи дека во сите три дејности тој постигнал значајни резултати.

Во наставно-образовната дејност, кандидатот покажал голема мотивираност и професионалност, како во однос на аудиториските и лабораториските вежби, така и во консултациите со студентите, како резултат на што тој е еден од најпочитуваните и преферирани асистенти и од наставниците и од студентите. Посебно е за истакнување неговиот ангажман во дообликувањето на материјалите за аудиториските и лабораториските вежби по редица предмети.

Во поглед на научноистражувачката работа, д-р Томислав Карталов се потврдил како квалитетен самостоен научен истражувач и значаен член на истражувачки тимови, во кои често помагал во координацијата на тимот покажувајќи висока способност за раководење.

Како резултат на неговите истражувања објавил 26 труда на реномирани меѓународни конференции и бил учесник во два меѓународни научни проекта.

Во апликативната дејност на Факултетот, кандидатот бил ангажиран како координатор за имплементација и контрола на квалитет.

Врз основа на претходно изнесеното, како и врз основа на податоците дадени во Анекс 2 кон овој Извештај, Рецензентската комисија констатира дека д-р Томислав Карталов, со неговата вкупна дејност, во целост ги исполнува условите за избор во звањето за кое конкурира, пропишани со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје. Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да го избере **д-р Томислав Карталов, дипл. ел. инж**, во наставно-научното звање **доцент** по предметите од областа електроника.

Рецензентска комисија

1. Вон. проф. д-р Зоран Ивановски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Љупчо Пановски, член, с.р.
3. Проф. д-р Јосиф Ќосев, член, с.р.

АНЕКС 2**ОБРАЗЕЦ****КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат:** Томислав Пенчо Карталов

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за електротехника и информациски технологии-Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: електроника**НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ**

	Назив на активноста	Поени
1	Одржување на вежби (студии од прв циклус)	70,65
	- Зимски сем. 2005/06 уч. год. (Реш. бр 05-05/149). 11 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	4,95
	- Летен сем. 2005/06 уч. год. (Реш. бр 05-05/149). 7 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	3,15
	- Зимски сем. 2006/07 уч. год. (Реш. бр 05-2630/2/121). 11 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	4,95
	- Летен сем. 2006/07 уч. год. (Реш. бр 05-1361). 6 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	2,70
	- Зимски сем. 2007/08 уч. год. (Реш. бр 05-3363/1). 5 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	2,25
	- Летен сем. 2007/08 уч. год. (Реш. бр 05/5/? од 01.04.2008). 10 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	4,50
	- Зимски сем. 2008/09 уч. год. (Реш. бр 05-5/4043). 8 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	3,60
	- Летен сем. 2008/09 уч. год. (Реш. бр 05-5/1305). 13 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	5,85
	- Зимски сем. 2009/10 уч. год. (Реш. бр 05-3750). 8 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	3,60
	- Летен сем. 2009/10 уч. год. (Реш. бр 05-1194/110). 8 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	3,60
	- Зимски сем. 2010/11 уч. год. (Реш. бр 04-3009/1). 6 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	2,70
	- Летен сем. 2010/11 уч. год. (Реш. бр 05-1235/104). 6 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	2,70
	- Зимски сем. 2011/12 уч. год. (Реш. бр 05-3383). 9 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	4,05
	- Летен сем. 2011/12 уч. год. (Реш. бр 05-1081/1). 7 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	3,15

	- Зимски сем. 2012/13 уч. год. (Реш. бр 05-2872/1). 7 ч. * 15 сед. * 0,03 п. - Летен сем. 2012/13 уч. год. (Реш. бр 05-1014/1). 9 ч. * 15 сед. * 0,03 п. - Зимски сем. 2013/14 уч. год. (Реш. бр 05-2493/1). 7 ч. * 15 сед. * 0,03 п. - Летен сем. 2013/14 уч. год. (Реш. бр 05-13/1/62). 12 ч. * 15 сед. * 0,03 п. - Зимски сем. 2014/15 уч. год. (Реш. бр 05-13/148). 7 ч. * 15 сед. * 0,03 п.	3,15 4,05 3,15 5,40 3,15
2	Одржување на консултации (студии од прв циклус)	5,598
	- Зимски сем. 2005/06 уч. год. (Реш. бр 05-05/149). 144 студ. * 0,002 п. - Летен сем. 2005/06 уч. год. (Реш. бр 05-05/149). 125 студ. * 0,002 п. - Зимски сем. 2006/07 уч. год. (Реш. бр 05-2630/2/121). 149 студ. * 0,002 п. - Летен сем. 2006/07 уч. год. (Реш. бр 05-1361). 231 студ. * 0,002 п. - Зимски сем. 2007/08 уч. год. (Реш. бр 05-3363/1). 183 студ. * 0,002 п. - Летен сем. 2007/08 уч. год. (Реш. бр 05/5/? од 01.04.2008). 131 студ. * 0,002 п. - Зимски сем. 2008/09 уч. год. (Реш. бр 05-5/4043). 193 студ. * 0,002 п. - Летен сем. 2008/09 уч. год. (Реш. бр 05-5/1305). 193 студ. * 0,002 п. - Зимски сем. 2009/10 уч. год. (Реш. бр 05-3750). 180 студ. * 0,002 п. - Летен сем. 2009/10 уч. год. (Реш. бр 05-1194/110). 85 студ. * 0,002 п. - Зимски сем. 2010/11 уч. год. (Реш. бр 04-3009/1). 175 студ. * 0,002 п. - Летен сем. 2010/11 уч. год. (Реш. бр 05-1235/104). 80 студ. * 0,002 п. - Зимски сем. 2011/12 уч. год. (Реш. бр 05-3383). 221 студ. * 0,002 п. - Летен сем. 2011/12 уч. год. (Реш. бр 05-1081/1). 91 студ. * 0,002 п. - Зимски сем. 2012/13 уч. год. (Реш. бр 05-2872/1). 186 студ. * 0,002 п. - Летен сем. 2012/13 уч. год. (Реш. бр 05-1014/1). 86 студ. * 0,002 п.	0,288 0,25 0,298 0,462 0,366 0,262 0,386 0,386 0,36 0,17 0,35 0,16 0,442 0,182 0,372 0,172

	- Зимски сем. 2013/14 уч. год. (Реш. бр 05-2493/1). 79 студ. * 0,002 п. - Летен сем. 2013/14 уч. год. (Реш. бр 05-13/1/62). 191 студ. * 0,002 п. - Зимски сем. 2014/15 уч. год. (Реш. бр 05-13/148). 76 студ. * 0,002 п.	0,158 0,382 0,152
3	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	6,9
	- Календарска 2008 год. (5 одбрани * 0,1 п.) - Календарска 2009 год. (7 одбрани * 0,1 п.) - Календарска 2010 год. (11 одбрани * 0,1 п.) - Календарска 2011 год. (11 одбрани * 0,1 п.) - Календарска 2012 год. (10 одбрани * 0,1 п.) - Календарска 2013 год. (15 одбрани * 0,1 п.) - Календарска 2014 год. (10 одбрани * 0,1 п.)	0,5 0,7 1,1 1,1 1 1,5 1
4	Пакет материјали за одреден предмет	6
	- Ауд.. и лабор. вежби: Електроника 1 (КХИЕ - прв циклус студии) - Ауд.. и лабор. вежби: Електроника 1 (ТК + КСИА - прв циклус студии) - Ауд.. и лабор. вежби: Електроника 2 (КХИЕ - прв циклус студии) - Ауд.. и лабор. вежби: Електроника 2 (ТК + КСИА - прв циклус студии) - Ауд.. и лабор. вежби: Компјутерска електроника 1 (ИКИ - прв циклус студии) - Ауд.. и лабор. вежби: Основи на електроника (ЕРПС - прв циклус студии)	1 1 1 1 1 1
	ВКУПНО	89,148

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

	Назив на активноста	Поени
1	Учесник во меѓународен научен проект	10
	- "Video processing on mobile platforms", финансиран од NXP Software B.V., Eindhoven, Netherlands, 2007-2010. - "Истражување во суперрезолюција", финансиран од Texas Instruments Inc., USA,	5

	2012.	5
2	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	39,9
	Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, “Using Reduced Motion Vector Set for Real Time Motion Registration in HDR Imaging”, MMSP 2013, Пула, Сардинија, Италија, септември 2013. (3 автори: 80% од 3 поени = 2,4 поени)	2,4
	Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, “Error Resilient Global Motion Registration for Image Fusion”, ЕТАИ 2013, Охрид, Македонија, септември 2013. (3 автори: 80% од 3 поени = 2,4 поени)	2,4
	Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, “A Low Cost Algorithm for Multi Focus Image Fusion”, TELFOR 2012, Белград, Р. Србија, ноември 2012. (3 автори: 80% од 3 поени = 2,4 поени)	
	Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, “The Future Of Digital Television Compression Standards”, ЕТАИ 2011, Охрид, Македонија, септември 2011. (3 автори: 80% од 3 поени = 2,4 поени)	2,4
	Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, “Fully Automated Exposure Fusion Algorithm For Mobile Platforms”, ICIP 2011, Брисел, Белгија, септември 2011. (3 автори: 80% од 3 поени = 2,4 поени)	2,4
	Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, “A Real Time Global Motion Compensation For Multi-Exposure Imaging Algorithms”, EUROCON 2011, Лисабон, Португалија, април 2011. (3 автори: 80% од 3 поени = 2,4 поени)	2,4
		2,4

	Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, "Optimization of The Pyramid Height in The Pyramid-Based Exposure Fusion Algorithms", INFOTEN 2011, Јахорина, Босна и Херцеговина, март 2011. (3 автори: 80% од 3 поени = 2,4 поени)	2,4
	Митко Вета, Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Александар Петров, "Artifacts Reduction In Low Bitrate Video On A Mobile Platform", 2nd International Conference on Signal Processing Systems (ICSPS), ISBN: 978-1-4244-6892-8, pp: V1-315 - V1-319, Далиан, Кина, јули 2010. (4 автори: 60% од 3 поени = 1,8 поени)	1,8
	Томислав Карталов, Александар Петров, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, "A Real Time Algorithm for Exposure Fusion of Digital Images", The 15th IEEE Mediterranean Electrotechnical Conference, MELECON 2010, pp 641-646, Валета, Малта, април 2010. (4 автори: 60% од 3 поени = 1,8 поени)	1,8
	Александар Петров, Томислав Карталов и Зоран Ивановски, "Blocking Effect Reduction in Low Bitrate Video on a Mobile Platform", IEEE International Conference on Image Processing (ICIP 2009), Каиро, Египет, ноември 2009. (3 автори: 80% од 3 поени = 2,4 поени)	
	Христина Павловска, Томислав Карталов и Зоран Ивановски, "Content-Based Annotation of User Generated Videos on a Mobile Platform," Advanced Concepts for Intelligent Vision Systems, ACIVS 2009, pp. 230-241, Бордо, Франција, 28 септември – 2 октомври 2009. (3 автори: 80% од 3 поени = 2,4 поени)	2,4
	Митко Вета, Томислав Карталов, Зоран Ивановски, "Content-based Indoor/Outdoor Video Classification System for a Mobile Platform", WASET International Conference on Signal and Image Processing, Амстердам, Холандија, септември 2009. (3 автори: 80% од 3 поени = 2,4 поени)	2,4
	Благој Кочовски, Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, "An Adaptive Deblocking Algorithm for Low Bit-rate Video", The 3rd International Symposium on Communications, Control and Signal Processing (ISCCSP 2008), Св. Џулианс, Малта, март 2008. (4 автори: 60% од 3 поени = 1,8 поени)	
	Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, Лина Карам, "Compression Artifacts Removal Using an Adaptive POCS Algorithm and Explicit Region Modeling", 4th Int. Conf. SETIT 2007, Хамамет, Тунис, март 2007. (4 автори: 60% од 3 поени = 1,8 поени)	2,4

	Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, Лина Карам, “An Adaptive POCS Algorithm for Compression Artifacts Removal”, 9th Int. Simp. ISSPA07, Шаржа, Обединети Арапски Емирати, февруари 2007. (4 автори: 60% од 3 поени = 1,8 поени) Александар Петровски, Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, “Blind Measurement and Reduction of Blocking Artifacts”; ELMAR, Задар, Хрватска, јуни 2006, pp. 73-76. (4 автори: 60% од 3 поени = 1,8 поени) Томислав Карталов, Момчило Богданов, Софија Богданов, “Iterative Algorithm for Restoring Wavelet-Based Compressed Images”; EUROCON, Белград, Србија и Црна Гора, ноември 2005. (3 автори: 80% од 3 поени = 2,4 поени) Томислав Карталов, Тони Јаневски, “Dynamic Optimization of Quality of Service in Cellular Multi-Class Networks using Variable Number of Guard Channels”; MELECON, Дубровник, Хрватска, мај 2004. (2 автора: 90% од 3 поени = 2,7 поени)	1,8 1,8 1,8 1,8 2,4 2,7

3	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	13
	Мартин Димитриевски, Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, "Objective Visual Quality Evaluation of the Content Broadcasted by Macedonian TV Providers", ЛЕОС 2012, Маврово, Македонија, септември 2012. (4 автори: 60% од 2 поена = 1,2 поени) Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, "Optimal Exposure Value Shift in Acquisition of HDR Images", The 7th International Conference for Informatics and Information Technology (СИТ 2010), Битола, Македонија, февруари 2010. (3 автори: 80% од 2 поена = 1,6 поени) Томислав Карталов, Зоран Ивановски, Љупчо Пановски, "Adaptive Artifacts Removal in Block-Based-Coded Video Sequences"; ЕТАИ 2005, Охрид, Македонија, септември 2005. (3 автори: 80% од 2 поена = 1,6 поени) Томислав Карталов, Јосиф Ќосев, "Уточнет израз со поедноставен пристап за пресметување на струјата низ диодата кај насочувачот со капацитивен филтер"; ЕТАИ 2005, Охрид, Македонија, септември 2005. (2 автора: 90% од 2 поена = 1,8 поени) Томислав Карталов, Тони Јаневски, "Adaptive Admission Control Strategy for Multimedia Mobile Packet Networks"; ICEST, Битола, Македонија, јуни 2004. (2 автора: 90% од 2 поена = 1,8 поени) Тони Јаневски, Томислав Карталов, Борис Спасеновски, "Analysis of Personal Wireless Communication Networks using Simulation Techniques"; ICEST, Софија, Бугарија, октомври 2003. (3 автори: 80% од 2 поена = 1,6 поени) Тони Јаневски, Томислав Карталов, Борис Спасеновски, "Performance Analysis of Personal Mobile Communication Networks with Prioritized Handovers"; ЕТАИ 2003,	1,2 1,6 1,6 1,8 1,8 1,8

	Охрид, Македонија, септември 2003. (3 автори: 80% од 2 поена = 1,6 поени) Томислав Карталов, Љупчо Караџинов, “PI – Expert – Програмски пакет за проектирање на flyback-извори за напојување”; ЛЕОС, Охрид, Македонија, јуни 2002. (2 автора: 90% од 2 поена = 1,8 поени)	1,6 1,6 1,8
4	Учество на научен/стручен собир со реферат	15
	- Постер: MMSP 2013, Пула, Сардинија, Италија, септември 2013. - усна през.: ЕТАИ 2013, Охрид, Македонија, септември 2013. - усна през.: TELFOR 2012, Белград, Р. Србија, ноември 2012. - усна през.: ЕТАИ 2011, Охрид, Македонија, септември 2011. - Постер: ICIP 2011, Брисел, Белгија, септември 2011. - Постер: EUROCON 2011, Лисабон, Португалија, април 2011. - усна през.: INFOTEN 2011, Јахорина, Босна и Херцеговина, март 2011. - Постер: MELECON 2010, Валета, Малта, април 2010. - усна през.: СИПТ 2010, Битола, Македонија, февруари 2010.	0,5 1 1 1 0,5 0,5 1 0,5 1

	- усна през.: SETIT 2007, Хамамет, Тунис, март 2007.	1
	- усна през.: ISSPA07, Шаржа, Обединети Арапски Емирати, фев. 2007.	1
	- усна през.: EUROCON, Белград, Србија и Црна Гора, ноември 2005.	1
	- усна през. - реферат 1: ЕТАИ 2005, Охрид, Македонија, септември 2005.	1
	- усна през. - реферат 2: ЕТАИ 2005, Охрид, Македонија, септември 2005.	1
	- усна през.: ICEST, Битола, Македонија, јуни 2004.	1
	- усна през.: ЕТАИ 2003, Охрид, Македонија, септември 2003.	1
	- усна през.: ЛЕОС, Охрид, Македонија, јуни 2002.	1
	ВКУПНО	77,9

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

	Назив на активнoста	Пoени
1	Главен (основен) проект (учесник/соработник)	2
	- Дизајн и имплементација на систем за електронски поддржана наплата на патарина, финансиран од Агенцијата за државни патишта на Р.Македонија, 2006-2015.	2
2	Учество во работата на комисији за државни натпревари	1
	- Народна техника - државна смотра на млади техничари и природници, натпревар по електроника, 2012 година	1
3	Раководител на лабораторија	1
	- раководител на Лабораторијата за електроника при ФЕИТ - Скопје (2009-2015)	1

Дејности од поширок интерес

	Назив на активнoста	Пoени
4	Член на организациски или програмски одбор на научен/стручен собир	2
	- член на Организациски одбор на ЕТАИ 2005	0,5
	- член на Организациски одбор на ЕТАИ 2007	0,5

	- член на Организациски одбор на ЕТАИ 2009	0,5
	- член на Организациски одбор на ЛЕОС 2012	0,5
5	Член на организациски или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	2
	- член на Организациски одбор на ЕТАИ 2011	1
	- член на организациски одбор на ЕТАИ 2013	1
8	Студиски престој во странство (до три месеци)	1
	- Школа за алтернативни извори за енергија, во организација на Technische Fachhochschule Wildau – Берлин – Германија, март 2003 г.	0,5
	- Школа за нанотехнологија, во организација на Technische Fachhochschule Wildau – Берлин – Германија, јуни 2003 г.	0,5
11	Член на факултетска комисија	1
	- факултетска Комисија за уписи: 2011 г.	0,5
	- факултетска Комисија за уписи: 2012 г.	0,5
	ВКУПНО	10

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	89,1
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	77,9
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	10
ВКУПНО	177

Членови на Комисијата

1. Вон. проф. д-р Зоран Ивановски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Љупчо Пановски, член, с.р.
3. Проф. д-р Јосиф Ќосев, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА
ОБЛАСТ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКА ПРИ ИНСТИТУТОТ ЗА ЕЛЕКТРОНИКА НА
ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО
СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, на својата седница одржана на 19.11.2014 г.а во врска со објавениот конкурс во весникот „Дневник“ на 4.11.2014 г. за избор на асистент, нè избра за членови на Рецензентската комисија за избор на асистент при Иститутот за електроника, за групата предмети од наставно-научната област електромагнетика.

По прегледот на доставените конкурсни материјали, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс се пријави еден кандидат, м-р Андријана Кухар, дипломиран инженер по електротехника, кој во својата пријава ги поднесе следниве документи:

- куса биографија;
- список на објавени трудови и копии од нив;
- уверенија за завршен степен на образование (завршени додипломски и магистерски студии);
- уверенија за положени испити (од додипломски и магистерски студии);
- уверенија за познавање странски јазици;
- уверение за државјанство;
- потврди за стручна практика;
- сертификати за учество на семинари.

1. Кратка биографија

М-р Андријана Кухар е родена 1980 година во Скопје. Основното и средното образование го завршила во Скопје со одличен успех. На Електротехничкиот факултет во Скопје, на насоката електроника и телекомуникации, се запишала во учебната 1999/2000 год., каде што и апсолвирала во учебната 2003/2004 год. Во текот на студирањето реализирала и две стручни практики, првата од 31.7 до 1.9.2000 г. во компанијата „Energie und Wasser Versorgung“, A.G. Нирнберг,

Германија, и втората од 9.9. до 30.11.2005 г. на одделот за електроника при Политехничкиот универзитет во Мадрид, Шпанија. Со успешната одбрана на дипломската работа со наслов „Анализа и примена на 10 гигабитен ентернет“, студиите на Електротехничкиот факултет, насока: електроника и телекомуникации, ги завршила во 2006, со просечна оценка од испитите од 8,7.

Во февруари 2008 г. се запишала на постдипломските студии на ФЕИТ на насоката електроника од областа електромагнетика. Предвидените испити на постдипломските студии ги положила со просечна оценка 10, а магистрирала во октомври 2010 г. со одбрана на трудот со наслов „Анализа на распределба на струја во анизотропно и дисперзивно човеково мускулно ткиво при импулсна екситација“, со што се стекнала со научниот степен магистер по електротехника.

Во декември 2011 г., м-р Андријана Кухар ја пријавила докторската дисертација со работен наслов „Методи на еквивалентни електрични кола за електромагнетно моделирање во нехомогени средини“. Извештајот за утврдување подобност на темата за изработка на докторска дисертација и оспособеност на кандидатката м-р Андријана Кухар за научна работа е прифатен од Наставно-научниот совет на Факултетот на седницата одржана на 28.3. 2012 г.

Во мај 2007 год., м-р Андријана Кухар е избрана од Наставно-научниот совет на ФЕИТ во Скопје за демонстратор при Институтот за електроника. Како демонстратор, м-р Андријана Кухар беше сè до ноември 2011 г. кога е избрана во звањето помлад асистент при Институтот за електроника, на областа електромагнетика.

М-р Андријана Кухар активно се служи со англискиот, германскиот и бугарскиот јазик, како и делумно со шпанскиот јазик.

2. Наставно-образовна дејност

Од изборот за демонстратор на Институтот за електроника, како и по изборот за помлад асистент, па се до сега, м-р Андријана Кухар држи аудиториски и лабораториски вежби по предметите:

- електромагнетика
- електромагнетни полиња
- електромагнетни бранови
- електромагнетни полиња и бранови
- електроника 1
- микроелектроника
- антенска техника
- практикум по Матлаб
- аналоген дизајн.

М-р Андријана Кухар активно учествува во изработката на лабораториските вежби за предметите од областа на електромагнетиката.

М-р Андријана Кухар своите работни обврски поврзани со наставата ги завршува одговорно и навремено. Се истакнува со посветеност во работата и коректен однос со студентите.

Во досегашната ангажираност на ФЕИТ, една од активностите на м-р Андријана Кухар е и изготвувањето на распореди за часови, полагање на парцијални испити и испити на Факултетот во учебната 2009/2010 година.

Според Извештајот на Комисијата за самоевалуација при ФЕИТ за м-р Андријана Кухар, изготвен врз основа на резултатите од анонимно спроведените студентски анкети со кои се оценува успешноста на наставната дејност на наставниот кадар, оценката од анкетата е позитивна.

3. Научноистражувачка дејност

Во текот на досегашната работа, м-р Андријана Кухар е автор на следниве трудови:

1. A.Kuhar, Lj. Janev, "A Contribution to the Development of a Method for Numerical Calculation of the Electrostatic Field Produced by an Arbitrarily Shaped Charged Object", *4th International PhD Seminar on Computational electromagnetics and bioeffects of electromagnetic fields – CEMBEF*, 28-30 august 2009, Nis, Serbia

2. А. Кухар, Љ. Јанев, "Метод за одредување на распределбата на полнежи по проводно тело со произволен облик", *IX национална конференција со меѓународно учесѝво ЕТАИ 2009*, 26-29 септември 2009, Охрид, Македонија.

3. A. Kuhar, L. Olooska-Gagoska, Lj. Janev, "Determining the current density distribution in human muscle tissue excited by a pulse source", *Computational Methods in Applied Mathematics, CMAM-4*, 20-26 June 2010 Bedlewo, Poland.

4. A. Kuhar, L. Olooska-Gagoska, Lj. Janev, "Electric Potential Distribution in Modeled Human Muscle Excited by a Pulse Source", *18th Telecommunications forum TELFOR 2010*, 23-25 November, 2010 Belgrade, Serbia.

5. А. Кухар, Л. Олооска-Гагоска, Љ. Јанев, "Влијание на анизотропноста и дисперзивноста на мускулно ткиво врз распределбата на струја низ него", *X национална конференција со меѓународно учесѝво ЕТАИ 2011*, 16-20 септември 2011, Охрид, Македонија.

6. B. Markovski, L. Grcev, V. Arnautovski-Toseva, K. El Khamlichi Drissi, S. Grceva, K. Kerroum and A. Kuhar, "Comparison of Transmission Line and Electromagnetic Approaches to Modeling of Buried Horizontal Wires of Finite Length", *AES 2012*, 16 – 19 April 2012, Paris, France.

7. A. Kuhar, R. Jankoski and L. Grcev "Coupling Model Between Current Injected Into the Soil and Nearby Vertical Grounding Rod", *6th International PhD Seminar on Computational electromagnetics and bioeffects of electromagnetic fields – CEMBEF 2012*, 28-30 June 2012, Novi Sad, Serbia.

8. Grcev, B. Markovski, A. Kuhar V. Arnautovski-Toseva, K.El Khamlichi Drissi, and K. Kerroum, “ Modeling of Horizontal Grounding Electrodes for Lightning Studies - Comparison of Electromagnetic and Transmission Line Models in Frequency Domain”, *EUROEM 2012*, 2-6 July 2012, Toulouse, France

9. Андријана Кухар, Лидија Ололоска-Гагоска и *Љубен Јанев*, „Одредување на распределбата на потенцијалот и густината на струјата низ човеково мускулно ткиво побудено со струен извор”, *ЛЕОС 2012*, 14-15 септември 2012, Маврово, Македонија.

10. Andrijana Kuhar, Radoslav Jankoski, Vesna Arnautovski-Toseva, Lidija Ololoska-Gagoska and Leonid Grcev, “Comparison of PEEC and MOM approaches to modeling of current distribution along conductors”, *ETAI 2013*, 26-28 September, 2013, Ohrid, Macedonia.

11. Andrijana Kuhar, Radoslav Jankoski, Vesna Arnautovski-Toseva, Lidija Ololoska-Gagoska and Leonid Grcev, “Current distribution analysis along a conductor excited by a pulse source using partial element equivalent circuit method”, *ISEF 2013*, 12-14 September, 2013, Ohrid, Macedonia.

12. Andrijana Kuhar, Radoslav Jankoski, Vesna Arnautovski-Toseva, Lidija Ololoska-Gagoska and Leonid Grcev, “Partial element equivalent circuit model for a perfect conductor excited by a current source”, *Electrotechnica & Electronica Magazine*, November-December, 2013, printed in Bulgaria.

Овој труд е објавен на *PES 2013*, 01-04 September, 2013, Nish, Serbia.

13. Andrijana Kuhar, Radoslav Jankoski and Leonid Grcev, “Transient Analysis of a Buried Conductor Using Partial Element Equivalent Circuit Method”, *5th International Symposium on Applied Electromagnetics – SAEM’ 2014*, 8-11 June, 2014, Skopje, Macedonia.

14. Andrijana Kuhar, Radoslav Jankoski, Lidija Ololoska-Gagoska and Leonid Grcev, “Methodological Analysis of PEEC and MOM Techniques for Determination of Current along a Conductor Placed in a Conductive Medium”, *5th International Symposium on Applied Electromagnetics – SAEM’ 2014*, 8-11 June, 2014, Skopje, Macedonia.

15. Radoslav Jankoski, Vesna Arnautovski-Toseva, Marija Kacarska, Andrijana Kuhar, Blagoja Markovski and Leonid Grcev, “Electric Field Calculation Using Partial Element Equivalent Circuit and Mixed Potential Integral Equation”, *5th International Symposium on Applied Electromagnetics – SAEM’ 2014*, 8-11 June, 2014, Skopje, Macedonia.

16. Radoslav Jankoski, Andrijana Kuhar, Marija Kacarska, Blagoja Markovski and Leonid Grcev, “Application of the Electric Circuit Approach in the Analysis of Grounding Conductors”, *5th International Symposium on Applied Electromagnetics – SAEM’ 2014*, 8-11 June, 2014, Skopje, Macedonia.

Трудовите под реден број 1 – 5 се рецензирани при претходниот избор.

6. Во рамките на овој труд се врши компарација на неколку постојни методи за моделирање на хоризонтални проводници со конечна должина поставени во несовершена земја. Се испитува валидноста на анализираните методи со споредба со резултати од ригорозниот електромагнетен модел.

7. Во овој труд е направен модел на електрично коло на вертикален заземјувач кој е под влијание на инјектирана струја на површината на земјата, во близина на заземјувачот. Моделот се состои од сериска врска на струјно контролиран напонски извор и импедансата на заземјување на проводникот. Се испитува валидноста на предложениот модел со споредба со резултати добиени со методот на моменти.

8. Испитано е индуктивното однесување на хоризонталните заземјувачи на високи фреквенции за комбинација од параметри: должина на проводниците, проводност на земјата и брзина на пораст на струјниот импулс на ударот на гром. Споредени се модели на водови и квазистатички ликови и предложени се можности за подобрување на нивната конзистентност со ригорозниот електромагнетен модел.

9. Во овој труд е анализирана распределбата на густината на струја низ човеково мускулно ткиво побудено со точкест извор на струјни импулси. Развиената нумеричка процедура се базира на решавање на диференцијалната равенка за електричниот потенцијал со примена на методот на конечни разлики и примена на соодветните гранични услови на разделните површини меѓу мускулот и околината. Паралелно е одредено и аналитичко решение за распределбата на струја низ идентично мускулно ткиво со примена на теоријата на ликови. Резултатите добиени со помош на двата независни метода покажуваат висок степен на поклопување.

10. Овој труд презентира истражување на валидноста на методот на еквивалентно електрично коло со парцијални елементи (ПЕЕЦ) со споредба со проверен електромагнетен модел од друга литература. Определена е средно-квадратната грешка на резултатите за широк опсег од фреквенции и за повеќе комбинации на параметри на системот.

11. Во овој труд е претставена анализа на струен импулс должина на совршен проводник поставен во хомоген проведен простор, со методот на еквивалентно електрично коло со парцијални елементи (ПЕЕЦ). Применета е апроксимацијата на тенка жица во фреквенциски домен, а временскиот облик на импулсот е реконструиран со инверзна Фуриева трансформација.

12. Во овој труд е конструиран еквивалентен модел на парцијални елементи на електрично коло (ПЕЕЦ) за совршен проводник поставен во проводна средина, напојуван со струен извор. Направена е параметриска анализа на распределбата на струјата со примена на модифицирана постапка за јазлова анализа во фреквенциски домен. Резултатите покажуваат одлично поклопување со референтни вредности од друга литература, добиени со методот на моменти.

13. Овој труд претставува транзиентна анализа на одсивот на хоризонтален проводник поставен во несовершена земја со примена на методот на еквивалентно електрично коло со парцијални елементи (ПЕЕЦ). Присуството на граничната површина помеѓу земјата и воздухот е земено предвид со помош на теоријата на ликови. Развиената техника е верифицирана со споредба со резултати од добро познатиот код NEC-4 и покажува задоволително поклопување.

14. Методолошка анализа на разликите помеѓу класичниот метод на моменти и методот на еквивалентно електрично коло со парцијални елементи (ПЕЕЦ) за одредување на распределбата на струја по должина на совршен проводник. Чекор по чекор, анализата на двата метода е поткрепена со графички приказ на вредностите добиени со нивна имплементација.

15. Во овој труд е развиена постапка за пресметување на електричното поле во околината на заземјувачки проводник, базирана на еквивалентен модел на парцијални елементи на електрично коло (ПЕЕЦ). Еквивалентното коло содржи сопствени и меѓусебни парцијални индуктивности, шант капацитивности, како и струјно контролирани струјни извори прикачени на секој јазол. Моделот покажува одлично поклопување со референтни вредности од друга литература, добиени со методот на моменти.

16. Во овој труд е претставен модел на заземјувачки проводник базиран на теоријата на електрични кола. Проводникот е поставен во хомогена земја, а се напојува со струен извор. Еквивалентното коло се состои од сериски поврзани сконцентрирани параметри кои ги земаат предвид проводните и индуктивните влијанија помеѓу сегментите на кои е поделен проводникот. Графички се претставени и вредностите за распределбата на потенцијалот, добиена со овој модел за едноставна заземјувачка мрежа. Добиените резултати со овој модел покажуваат одлично поклопување со референтни вредности од друга литература, добиени со методот на моменти.

М-р Андријана Кухар е учесник во следниве научноистражувачки проекти:

1. „Електромагнетни појави во сложени средини и системи“, научноистражувачки проект финансиран од МОН, 2010-2012 г., главен истражувач: проф. д-р Леонид Грчев;
2. „Електромагнетни влијанија, методи на анализа и заштита“, научноистражувачки проект финансиран од МАНУ, 2010-2012 г., главен истражувач: проф. д-р Леонид Грчев;
3. „ELISE – University Network for Academic Training in EE&IT in South-Eastern Europe (SEE)“, Joint German-South-Eastern European Network Project, DAAD, Germany, 2009, координатор: проф. д-р Леонид Грчев.

Исто така, м-р Андријана Кухар учествувала во работата на семинарите:

1. First International Seminar for Magnetic Resonance Imaging in the Republic of Macedonia, 27-30 August, 2008, Ohrid, Macedonia;
2. Second International Seminar for Magnetic Resonance Imaging in the Republic of Macedonia, 15-18 June, 2011, Ohrid, Macedonia.

4. Заклучок и предлог

Врз основа на претходно изнесеното, како и од досегашната работа на м-р Андријана Кухар произлегува дека м-р Андријана Кухар одговара на потребите поврзани со наставната дејност, извршувајќи ги обврските одговорно и коректно. Имајќи ја предвид нејзината научноистражувачка дејност, може да се констатира дека во исто време м-р Андријана Кухар се развива во добар истражувач.

Според приложената документација, м-р Андријана Кухар ги задоволува сите формални услови за звањето за кое се пријавила.

Според тоа, Рецензентската комисија со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски

технологии, да ја избере м-р Андријана Кухар за асистент при Институтот за електроника, за групата предмети од наставно-научната област електромагнетика.

Рецензентска комисија

1. Проф.д-р Лидија Олооска-Гагоска, претседател, с.р.
2. Акад. проф. д-р Леонид Грчев, член, с.р.
3. Проф.д-р Јосиф Косев, член, с.р.

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЛИКОВНИ УМЕТНОСТИ

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Марија Коневска	Да се истрае	TO ENDURE	Проф. м-р Антони Мазневски	02-37/3-2 од 5.2.2015 год.
2.	Станимир Неделковски	Поинаков простор..., поинаков поглед	Different space...,different view	Проф. м-р Јован Шумковски	02-37/3-3 од 5.2.2015 год.
3.	Владимир Миладиновски	Психолошка димензија на актот	Psyshological dimension of tne nude	Проф. м-р Жанета Вангели	02-37/3-4 од 5.2.2015 год.
4.	Александра Мирчевски	Турни го небото далеку	Push the sky away	Проф. м-р Жарко Башески	02-37/3-5 од 5.2.2015 год.
5.	Александар Тасевски	Жена- Архитектура	WOMAN-ARCHITECTURE	Проф.м-р Жарко Башески	02-37/3-6 од 5.2.2015 год.
6.	Мануел Тасевски	Вибрации во Универзумот	VIBRATIONS IN THE UNIVERSE	Проф. м-р Жарко Башески	02-37/3-7 од 5.2.2015 год.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ
(ДИСЦИПЛИНА) ПИЈАНО, КАМЕРНА МУЗИКА И ИСТОРИЈА НА ПИЈАНИЗМ
НА ФМУ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Дневник“ и „Коха“ од 25.12.2014 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања по наставните предмети пијано, камерна музика, историја на пијанизм, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот и уметнички совет, донесена на 30.12.2014, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. Јован Каровски, проф. м-р Тодор Светиев и проф. м-р Рита Поповиќ.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања по наставните предмети пијано, камерна музика, историја на пијанизм, во предвидениот рок се пријави еден кандидат, д-р Ана Гацева, вонреден професор на ФМУ - Скопје.

13. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Ана Гацева е родена на 20.10.1978, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје на МБУЦ „Илија Николовски-Луј“ во 1995 година. Со високо образование се стекнала на ФМУ - Скопје. Дипломирала на ФМУ, на 3.10.2000 година, со просечен успех 9,9. Во текот на студиите, два пати е наградувана: добитник е на наградата најдобар студент на генерација на ФМУ и на ректорската награда на УКИМ.

Во учебната 2000/2001 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на ФМУ - Скопје. Студиите ги завршила во 2004 година, со просечен успех 9,6. На ФМУ - Скопје 2004 година го одбрала магистерскиот труд по интерпретација на пијано со „cum laude“, стекнувајќи се со степенот магистер по пијано.

Кандидатката паралелно со постдипломските студии на ФМУ во Скопје дипломирала (2000 год.) и магистрала камерна музика (2001 год.) на светски реномираната музичка академија *Ecole Normale de Musique Alfred Cortot*, во Париз (1999-2001), во класите на проф. Р.Јаса и Ш. Дебуши, стекнувајќи се со највисоката диплома за пијано-концертист. Во текот на својот престој во Париз, Гацева е ангажирана како соработник на Академијата и е стипендист на Академијата и на француската влада (2000-2001).

Докторската дисертација ја пријавила во 2005 година на ФМУ - Скопје. Теорискиот дел од дисертацијата на тема: Споредбена анализа на користењето на пијанистичките техники во делата на седум истакнати композитори-изведувачи од светската пијанистичка практика, како и интерпретациониот дел (рецитал и концерт

за клавир и оркестар) ги одбрала на ФМУ, на 10.10.2007 година, пред Комисија во состав: проф. емеритус Сајмон Јанг, Тринити колеџ, Лондон, ментор проф. д-р Димитрие Бужаровски, ментор, проф. Стела Слејанска - Стојаноска, проф. м-р Тодор Светиев и проф. д-р Тома Манчев, ФМУ - Скопје. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на музичка уметност.

Во 2008 година, Ана Гацева ја издаде книгата „Пијанистички техники во концерти на композитори-изведувачи од светската музичка сцена“.

Во текот на 2005 година (септември-октомври), како добитник на Темпус Грант во рамките на образовната ТЕМПУС - програма на ЕУ, Гацева престојувала на Тринити колеџот во Лондон.

Во текот на своето усовршување, Гацева соработувала со врвни пијанисти и педагози, како Моник Дешосе, Рамзи Јаса, Шантал Дебуши, Жан Клод Пентје, Милена Молова, Александар Штаркман, Жени Захаријева итн. Светски познатата „Моцартеум Академија“ ја завршила во класата на професор А. Дел Вин, како нејзин најмлад учесник и стипендист во 1994 година.

Кандидатот активно се служи со англиски, француски и италијански јазик.

На 25.6.2004 година, со одлука на Матичната комисија за вршење подготовки за почеток со работа на Државниот универзитет во Тетово (Службен весник на Р. Македонија бр.8/04), е избрана во звањето доцент на Факултетот за уметности при ДУТ, Тетово, во областа пијано.

Во моментот е вонреден професор на ФМУ - Скопје.

Последниот реферат за избор во звањето вонреден професор е објавен во Билтенот на ДУТ бр. 24 од 7.5.2010 година.

До изборот во звањето вонреден професор (2010), Гацева реализирала голем број настапи, од кои 56 се позначајни. Меѓу нив, 28 се солистички рецитали и рецитали во камерен состав дуо на реномирани светски фестивали и институции во Париз, Виена, Салцбург, Дрезден, Киев, Белград, Софија, Загреб, Порторож, Логатец, Макарска, Пиран, Омиш, Пловдив и др. Во тој период, Гацева 7 пати била солист со национални и интернационални оркестри, како Македонската филхармонија, оркестарот „Музика вива“ (Русија), Меѓународниот младински камерен оркестар, Оркестарот за современа музика „Света Софија“ и др. Гацева гостувала на меѓународните фестивали: Les concerts de Midi&Demi, Охридско лето, Минска пролет, Киевски музички фестивал, Загребски летен фестивал, Пирански музички вечери, Макарски летен фестивал, Денови на македонска музика, Летен фестивал во Омиш, Љубљански композиторски форум, Хварски летни приредби итн. Значајно е да се напомене дека од реализираните 56 концертни настапи, 27 се остварени на концертните подиуми во Европа. Репертоарот на Гацева вклучува дела на автори од сите музички епохи, како и дела на македонски автори, кои таа активно ги промовира во земјата и надвор од неа. До изборот за вонреден професор, Гацева била член на Управниот одбор на Културно-информативниот центар во Скопје (2002-2006), како и на Управниот одбор на македонската филхармонија (2007-2011). Таа била ментор на студенти на додипломски и постдипломски студии по пијано и методика на наставата по пијано, а нејзините студенти се вработени и интегрирани

во образовниот систем, од кои дел како асистенти и професори на факултети и професори во нижи и средни музички училишта во земјата.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен на ДУТ бр. 24 од 7.5.2010, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

14. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, ФМУ, кандидатот д-р Ана Гацева изведува настава на прв и втор циклус студии на студиската програма за пијано на вокално-инструменталниот оддел.

Кандидатот бил ментор на 1 специјалистички труд.

Кандидатот учествувал како член во комисија за оцена/или одбрана на 3 дипломски, 3 магистерски труда и на 3 докторски дисертации.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Д-р Ана Гацева во последните 4 години одржала 4 предавања на ФМУ по повод одбележување на светски јубилеи на композитори и 5 семинари по покана по пијано на Факултетот за музичка уметност во Штип и музичкото училиште во Прилеп. За овие активности има добиено плакети-благодарници од институциите.

Кандидатот бил ментор на 1 магистерски и 1 докторски труд.

По изборот во звањето вонреден професор, д-р Ана Гацева остварила 14 концертни настапи по покана во земјата и во странство. Од нив, 8 се солистички целовечерни рецитали и рецитали во камерен состав во Њујорк, Минск, Љубљана, Скопје, Охрид, Штип, Велес, Кочани. Гацева настапила и како солист на концерт со Македонската филхармонија, а реализирала и солистички настапи на меѓународните фестивали „Охридско лето“ и „Денови на македонска музика“. За своите настапи Гацева има добиено бројни позитивни критички осврти.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Ана Гацева била член на комисија за избор на создадени дела по конкурс при Министерството за култура на РМ (2014 година), а член е и на Управниот одбор на Македонската филхармонија (2014-).

Д-р Ана Гацева е добитник на високата награда „Георги Божилов“ (2012 година) за најдобра изведба на фестивалот „Денови на македонска музика“, доделена од Сојузот на композитори на РМ.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Гацева е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при ФМУ – Скопје, и тоа:

- Комисија за докторски студии при ФМУ;

- Работна група за подготовка на студиски програми на Факултетот.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката Ана Гацева, во текот на 2011-2014 година, доби позитивни оценки (9.74; 9.91; 9.94, 10,0) од анонимно спроведените годишни анкети на студентите на ФМУ.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Ана Гацева.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Ана Гацева поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор по наставните предмети пијано, камерна музика и историја на пијанизам.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на ФМУ во Скопје, д-р Ана Гацева, вонр. проф., да биде избрана во звањето редовен професор по наставните предмети пијано, камерна музика и историја на пијанизам.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- 1. Проф. Јован Каровски**
с.р.
- 2. Проф. м-р Тодор Светиев**
с.р.
- 3. Проф. м-р Рита Поповиќ**
с.р.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Ана Димитар Гацева

Институција: Факултет за музичка уметност - Скопје

Научна област: пијано, историја на пијанизам и камерна музика

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Настава 1 циклус студии (2011-12) $10 \times 30 \times 0,04 = 12$	12
	Настава 1 циклус студии (2011-12) $10 \times 30 \times 0,04 = 12$	12
	Настава 1 циклус студии (2012-13) $12 \times 30 \times 0,04 = 14,4$	14,4
	Настава 1 циклус студии (2013-14) $14 \times 30 \times 0,04 = 16,8$	16,8
	Настава 1 циклус студии (2014-15) $15 \times 30 \times 0,04 = 18$	17,4
	Настава 1 циклус студии (2015) $15 \times 15 \times 0,04 =$	9
	Настава 2 циклус студии (2012-13) $2 \times 30 \times 0,05 = 3$	3
	Настава 3 циклус студии (2014-15) $2 \times 30 \times 0,06 = 3,6$	3,6
	Настава 3 циклус студии (2015) $2 \times 15 \times 0,06 = 1,8$	1,8
	Член на комисија за одбрана на докторат $3 \times 0,5 = 1,5$	1,5
	Член на комисија за одбрана на магистерска $3 \times 0,3 = 0,9$	0,9
	Интерна скрипта од предавања	4
	Вкупно	96,4

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	Одржани четири предавања на ФМУ по повод одбележување на светски јубилеи на композитори (2011-2014) 4 x1=4	4
	Семинар по пијано, Музичко училиште, Прилеп, 2011	1
	Семинар по пијано, Музичко училиште, Прилеп, 2012	1
	Семинар по пијано, Музичко училиште, Прилеп, 2013	1
	Семинар по пијано, Факултет за музичка уметност, Штип, 2013	1
	Семинар по пијано, Музичко училиште, Прилеп, 2014	1
	Вкупно	9

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (стручно-уметничка):	Поени
	17.3.2011, солистички настап, свечен концерт на Амбасада на Р.Италија, Дом на АРМ, Скопје	2
	29.3.2011, солистички настап, Меѓународен фестивал ДММ, Мала станица, Скопје, праизведба на дело од М.Трандафиловски	2
	6.11.2011, концерт на камерно дуо, трио и солистички настап, организација: СОКОМ, Модра дворана, Љубљана, Словенија	8
	15.12.2011, солистички концерт со Македонска филхармонија, Дом на АРМ, Скопје	8
	27. 3.2012, солистички настап, Меѓународен фестивал ДММ, Мала станица, Скопје, праизведба на дело од М.Бакрнчев	2
	26.7.2012, Охридско лето- јубилеи на македонски композитори	2
	24.1.2013, солистички рецитал, МЦ Галерија, Њујорк, САД	8
	18.6.2013, солистички рецитал, Француска резиденција, Скопје	1,6
	26.11.2013, солистички рецитал, Концертна сала на ФМУ, Штип	1.2

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-уметничка):	Поени
	12.12.2013, солистички настап, Концертна сала на ФМУ, Скопје	2
	11.4.2014, солистички рецитал, Мала сала на Минската државна филхармонија, Минск, Белорусија	1,2
	4.11.2014, рецитал на камерно дуо четирирачен клавир, Ликовен салон, Велес	8
	6.11.2014, рецитал на камерно дуо четирирачен клавир, Музичко училиште во Кочани	1,6
	24.11.2014, рецитал на камерно дуо четирирачен клавир, Концертна сала на ФМУ, Скопје	1,2
	Вкупно	48,8

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
	Член на Комисија за избор на дела по конкурс при Министерство за култура на Р.Македонија	1
	Член на факултетска Комисија за докторски студии при ФМУ, Скопје	0,5
	Член на Управен одбор на М. филхармонија (2008-2012)	1
	Член на Управен одбор на М. филхармонија (2014-)	1
	Награда „Георги Божиков“ (2012 година) за најдобра изведба на Фестивалот „Денови на македонска музика“, доделена од Сојузот на композиторите на Македонија	3
	Вкупно	6,5
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		96,4
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		9

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
	СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	48,8
	СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	6,5
	Вкупно	160,7

Членови на Комисијата

1. Проф. Јован Каровски	с.р.
2. Проф. м-р Тодор Светиев	с.р.
3. Проф. м-р Рита Поповиќ	с.р.

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАРМАЦЕТСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Мимоза Нухиу-Ајети	Формулација и карактеризација на микросунѓери со прополис како активна супстанција	Formulation and characterization of microsponges with propolis as active agent	Проф. д-р Марија Главаш Додов	02-697/14 од 19.12.2014

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАРМАЦЕТСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

1. СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Владимир Тодевски	Фармаковигиланца на фирма-застапник на производител	Pharmacovigilance system in marketing Authorization holder as Company respresenting Manufacturer of pharmaceuticals	Проф.д-р Љубица Шутуркова	02-697/15 од 19.12.2014

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ**

3. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	м-р Зоран Нечев	„Историски осврт на политиката на условеност на Европската унија во процесот на пристапување на Р. Македонија “	„Historical overview of the European Union conditionality policy in the accession process of Macedonia “	проф. д-р Тодор Чепреганов	02. II 2015 09-1231/14

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

2. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Борис Стипцаров	„Општествениот феномен 'анонимус' како социјално и културно движење“	„Social phenomena 'Anonymous' as a social and cultural movement“	проф. д-р Константин Миноски	03. II 2015 година Бр. 10-136/15
2.	Моника Намичева	„Социолошките аспекти на театрите во Република Македонија“	„The social aspects of the theatres in Republic of Macedonia“	проф. д-р Антоанела Петковска	03. II 2015 година Бр. 10-140/15
3.	Томислав Цветковски	„Деца кои питачат во Република Македонија и Република Хрватска - политики за нивно намалување-компаративна студија“	„Children who beg in the Republic of Macedonia and in the Republic of Croatia - policies to reduce them-comparative study“	доц. д-р Татјана Стојаноска Иванова	03. II 2015 година Бр. 09-3116/14
4.	Ивана Батиниќ	„Имплементација на Националната рамка на квалификации како предуслов за влез на Република Македонија во Европската унија“	„Implementation of the National qualification framework as a precondition for entering the Republic of Macedonia in the European Union“	проф. д-р Зоран Матевски	03. II 2015 година Бр. 10-141/15
5.	Андријана Стојческа	„Политики на третманот на алкохолизмот во Република“	„Policies of treatment of alcoholism in Republic of“	доц. д-р Татјана Стојаноска Иванова	03. II 2015 година Бр. 09-3118/14

		Македонија и дел од земјите на Европската Унија (Германија, Велика Британија)“	Macedonia and some of European Union countries (Germany, United Kingdom)“		
6.	Кирил Т. Константин	„Менаџирањето во НУ Завод и Музеј-Битола и соработката со локалната самоуправа“	„Managing the NI Institute and Museum - Bitola and cooperation with local government“	проф. д-р Антоанела Петковска	03. II 2015 година Бр. 09-3119/14
7.	Сашо Ангелковски	„Организациски аспекти на администрацијата во банкарскиот сектор“	„Organizational aspects of the administration in the banking sector“	проф. д-р Сунчица Димитријоска	03. II 2015 година 09-2986/14
8.	Марија Поп-Илиева	„Улогата на мотивацијата за работа врз перформансите на вработените“	„The role of work motivation on the performance of the employees“	проф. д-р Милева Ѓуровска	03. II 2015 година 09-2998/14
9.	Делфина Трајчевска	„Иконите на иконостасот во црквата Свети Пророк Илија во Блатец“	„Icons of the iconostasis in the Church of St. Elijah in Blatec“	проф. д-р Анета Серафимова	03. II 2015 година Бр. 10-134/15
10.	Јован Радњански	„Северно африканска трпезна керамика од Стоби“	„North African red slipped fine ware from Stobi“	проф. д-р Марјан Јованов	03. II 2015 година Бр. 10-142/15
11.	Никола Стефановски	„Симболички аспекти на мечот и шлемот во Централен Балкан, меѓу крајот на II и крајот на I милениум“	„Symbolic aspects of the sword and the helmet in the Central Balkan, between the end II and the end I millennium“	проф. д-р Никос Чаусидис	03. II 2015 година Бр. 09-3024/14
12.	Елма Демировска	„Билингвизмот и интеркултурниот дијалог во Република Македонија“	„Bilingualism and intercultural dialogue in the Republic of Macedonia“	проф. д-р Антоанела Петковска	03. II 2015 година Бр. 10-35/15
13.	Стефан	„Младинската работа во	„Youth work in Republic of	доц. д-р Елена Ризова	03. II 2015 година

	Маневски	Република Македонија“	Macedonia“		Бр. 10-143/15
14.	Кристина Цветковска	„Програмската поставеност и реализацијата на екскурзиите во основното училиште“	„Program structure and realization of field work trips in primary school“	проф. д-р Вера Стојановска	03. II 2015 година Бр. 09-3023/14
15.	Анета Спиркоска	„Анксиозноста кај децата со хиперактивност во редовните и посебните одделенија во општина Прилеп“	„Anxiety in children with hyperactivity in regular and special classroom in Prilep“	проф. д-р Горан Ајдински	03. II 2015 година Бр. 09-3120/14
16.	Мануела Крчаноска	„Тешкотии во читањето кај учениците од второ и трето одделение во редовните училишта“	„Reading difficulties in second and third grade students in elementary schools“	проф. д-р Горан Ајдински	03. II 2015 година Бр. 10-144/15
17.	Драгана Јованоска	„Финансирање на организации глобалните терористички - значаен фактор за нивната ефикасност и функционирање“	„Financing of global terrorist organizations – an important factor for their efficiency and functioning“	Проф. д-р Митко Котовчевски	03. II 2015 година Бр. 09-2970/14
18.	Јелена Пероска	„Пазарот на трудот низ перспективата на ефикасноста на неформалното образование“	„The labour market through the perspective of the effectiveness of non-formal education“	Проф. д-р Милева Ѓуровска	03. II 2015 година Бр. 10-168/15

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА)
РОМАНИСТИКА/ИТАЛИЈАНИСТИКА
НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Дневник“ и „Коха“ од 9.12.2014 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) романистика-италијанистика и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот, бр. 51, донесена на 28.1.2015, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Мила Самарџиќ, редовен професор на Универзитетот во Белград, Филолошки факултет, Катедра за италијански јазик, д-р Јулијана Вучо, редовен професор на Универзитетот во Белград, Филолошки факултет, Катедра за италијански јазик и д-р Звонко Никодиновски, редовен професор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) романистика-италијанистика, во предвидениот рок се пријави д-р Александра Саржоска.

15. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Александра Саржоска е родена на 1.11.1963, во Белград. Средно образование завршила во Скопје, на 27. 5. 1981 година. Со високо образование се стекнала на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“. Дипломирала на Катедрата за романски јазици и книжевности во 1985 година, со просечен успех 9,58.

Кандидатката активно се служи со италијанскиот, францускиот и српскиот јазик, додека пасивно се служи со англискиот, германскиот и турскиот јазик.

Во учебната 1984 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Универзитетот во Белград, на Филолошкиот факултет, отсек: наука за јазик кои ги продолжила на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Филолошки факултет „Блаже Конески“, отсек: наука за јазик. Студиите ги завршила на 26.12.1996 година, со просечен успех 9,25. На 26.12.1996 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Заемкиите од италијанско пошкело во македонскиот јазик*.

Докторската дисертација ја пријавила на 26.2.2003 година на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“. Дисертацијата на тема: *Италијанскиот јазик во средствата за масовна комуникација* ја одбрала на 16.6. 2005 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Петар Атанасов, проф. д-р Нели Раданова, проф. д-р Алекса Попски, проф. д-р Звонко Никодиновски и проф. д-р Маргарита Велелевска, со

што се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област на филолошките науки.

Во октомври 2005 година е избрана во звањето доцент по предметите граматика на италијанскиот јазик и историја на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, во областа на романистиката-италијанистиката.

Во моментот е вонреден професор по предметите: граматика на италијанскиот јазик и историја на италијанскиот јазик. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 986 од 14.5.2010 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 682 од 9.5.1997 (за избор за асистент), бр. 880 од 3.10.2005 (за избор за доцент) и бр. бр. 986 од 14.5.2010 година (за избор за вонреден професор), како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

16. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, кандидатката д-р Александра Саржоска изведува настава на прв циклус студии на студиската програма италијански јазик и книжевност, и тоа по предметите: *морфологија на италијанскиот јазик со основи на фонетика, морфологија на италијанскиот јазик 2, морфологија на италијанскиот јазик 3, морфологија на италијанскиот јазик 4, синтакса на италијанскиот јазик 1 и 2, лексикологија на италијанскиот јазик, социолингвистика на италијанскиот јазик, историја на италијанскиот јазик 1 и 2 и италијанскиот јазик во средставата за масовна комуникација*. На вториот циклус студии во рамките на студиите Наука за јазик – романистика, д-р Александра Саржоска одржува настава по предметот *диверсификација на современиот италијански јазик*. На третиот циклус студии - докторски студии одржува настава по предметот *функционалните стилови во италијанскиот јазик од аспект на зборообразувањето*.

Кандидатката била ментор на 44 дипломски труда.

Кандидатката учествувала како член во Комисија за оцена/или одбрана на 75 дипломски, 14 магистерски трудови и на 3 докторски дисертации.

Кандидатката е автор на два рецензирани учебника под наслов:

1. *Италијанскиот јазик во средствата за масовна комуникација*, Саржоска Александра, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, 2013, стр. 181.
2. *La sintassi dell'italiano*, Нели Раданова и Александра Саржоска, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“, 2011, стр. 179.

Други активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Д-р Александра Саржоска има објавено вкупно единаесет научни трудови од областа на лингвистиката-романистиката- италијанистиката, од кои осум научни труда во зборници на трудови со меѓународен уредувачки одбор и три научни труда во зборници од научни собири.

Д-р Александра Саржоска била факултетски координатор на еден меѓународен научен проект под наслов:

1. SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES 'SEEPALS, 2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR

Учествувала како член во два национални научни проекта:

1. Интеркултурна комуникација: македонско-италијански јазични и книжевни врски, финансиран од Министерството за образование и наука на РМ (2010-2011);
2. 2014, член/-ка на експертскиот тим, ИМЈ „Крсте Мисирков“ - Скопје, на проширувањето и дополнувањето на Правописот на македонскиот стандарден јазик, проект финансиран од Министерството за култура на Р. Македонија;

и два меѓународни научни проекта:

1. Преведувањето и наставата по италијански јазик и книжевност, меѓународен проект, Филолошки Факултет „Блаже Конески“ и Универзитет во Бари, Италија, финансиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, 2013/2014;
2. Education. Schools and museums project, promoted by University of Calabria and University of Foggia and the Faculty of Philology Blaze Koneski, Skopje - Department of Italian Studies, 2010/2011.

Кандидатката била ментор на осум магистерски и пет докторски труда.

Други активности кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот.

Називите на трудовите, проектите и сл. се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Александра Саржоска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“. Од 2007 година, д-р Саржоска ја врши функцијата продекан за финансии.

Кандидатката д-р Саржоска остварила експертски активности при Министерството за правда на Р.Македонија (Комисија за судски преведувачи) и при Државниот испитен центар на Р. Македонија (контролор на испитни прашања).

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој во Италија, Словенија, Србија, Албанија, Бугарија и Црна Гора.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“:

- Комисија; Централна комисија за прием на студенти на прв циклус на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, член на Комисија за изготвување на општите акти-одлуки на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ заради усогласување на Правилникот со единствените основи за утврдување на платите и надоместоците на вработените на УКИМ), претседател на ИКомисијата за јавни набавки на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, претседател на Комисијата за утврдување на зболемениот обем на работа на вработените на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, член на Пописна комисија, член на Комисија за студентски прашања и др;
- Работна група за евалуација.

Кандидатката учествувала во уредувачкиот одбор на четири меѓународни научни собири и е уредник на еден зборник на трудови на странска високообразовна институција.

Била член на 12 рецензентски комисии за избор на лица во наставно-научно звање.

Во изборниот период, д-р Александра Саржоска учествувала во изготвување и пријавување на стручно-апликативен проект на МОН под наслов: Проект 2010, Опременување на лаборатории за научноистражувачка и апликативна дејност на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Министерство за образование и наука на Р. Македонија.

Други активности од Анекс 1 кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот. Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Александра Саржоска, на 15-16.12.2014 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите од прв и втор циклус студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Александра Саржоска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Александра Саржоска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор по предметите: граматика на италијанскиот јазик и историја на италијанскиот јазик во научната област романистика-италијанистика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, д-р Александра Саржоска да биде избрана во звањето **редовен професор по предметите граматика на италијанскиот јазик и историја на италијанскиот јазик** во научната област романистика - италијанистика.

Членови на Комисија

1. Проф. д-р Мила Самарџиќ редовен професор, с.р.
2. Проф. д-р Јулијана Вучо, редовен професор, с.р.
3. Проф. д-р Звонко Никодиновски, редовен професор, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: АЛЕКСАНДРА ЛЌУБИША САРЖОСКА

(име, татково име и презиме)

Институција: ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ”

(назив на факултетот/институтот)

**Научна област: НАУКА ЗА ЈАЗИК; РОМАНИСТИКА;
ИТАЛИЈАНИСТИКА**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Одржување настава (од прв циклус студии), 2009-2010 (летен)	
	Морфологија на современиот италијански јазик 2, летен 2+0	1,2
	Историја на италијанскиот јазик 2, летен 2+0	1,2
	Социolingвистика на современиот италијански јазик 2, летен 2+2	2,1
	Одржување настава (од прв циклус студии), 2010-2011	
	Морфологија на современиот италијански јазик 2, летен 2+0	1,2
	Морфологија на современиот италијански јазик 3, зимски 2+0	1,2
	Историја на италијанскиот јазик 1, зимски 2+0	1,2
	Историја на италијанскиот јазик 2, летен 2+0	1,2
	Лексикологија на современиот италијански јази 1, зимски 2+2	2,1

	Социолингвистика на современиот италијански јазик 2, летен 2+2	2,1
	Одржување настава (од прв циклус студии), 2011-2012 - Морфологија на современиот италијански јазик 2, летен 2+0 - Морфологија на современиот италијански јазик 3, зимски 2+0 - Историја на италијанскиот јазик 1, зимски 2+0 - Историја на италијанскиот јазик 2, летен 2+0 - Лексикологија на современиот италијански јазик 1, зимски 2+2 - Социолингвистика на современиот италијански јазик 2, летен 2+2	1,2 1,2 1,2 1,2 2,1 2,1
	Одржување настава (од прв циклус студии), 2012-2013 - Морфологија на современиот италијански јазик 2, летен 2+0 - Морфологија на современиот италијански јазик 3, зимски 2+0 - Историја на италијанскиот јазик 1, зимски 2+0 - Историја на италијанскиот јазик 2, летен 2+0 - Лексикологија на современиот италијански јази 1, зимски 2+2 - Социолингвистика на современиот италијански јазик 2, летен 2+2 - Италијанскиот јазик во средствата за масовна комуникација, летен 2+0	1,2 1,2 1,2 1,2 2,1 2,1 1,2
	Одржување настава (од прв циклус студии), 2013-2014 - Морфологија на современиот италијански јазик 2, летен 2+0 - Морфологија на современиот италијански јазик 3, зимски 2+0 - Историја на италијанскиот јазик 1, зимски 2+0 - Историја на италијанскиот јазик 2, летен 2+0 - Лексикологија на современиот италијански јазик 1, зимски 2+2 - Социолингвистика на современиот италијански јазик 2, летен 2+2 - Италијанскиот јазик во средствата за масовна комуникација, летен 2+0	1,2 1,2 1,2 1,2 2,1 2,1 1,2

	Одржување настава (од прв циклус студии) 2014-2015 (зимски) • Морфологија на современиот италијански јазик 3, зимски 2+0 • Историја на италијанскиот јазик 1, зимски 2+0 • Лексикологија на современиот италијански јазик 1, зимски 2+2	1,2 1,2 2,1
	ВКУПНО ПРВ ЦИКЛУС	47,40
	Одржување настава (од втор циклус студии), 2009-2010	0,75
	Одржување настава (од втор циклус студии), 2011-2012	0,75
	Одржување настава (од втор циклус студии), 2012-2013	0,75
	Одржување настава (од втор циклус студии), 2013-2014	0,75
	ВКУПНО	3
	Одржување настава (од трет циклус студии), 2009-2010	
	Настава во работилници	
	2014, учество во меѓународна работилница под наслов :”Working for Europe.com” Работејќи за Европа, во соработка со Универзитетот Cattolica del sacro Cuore, Милано, Италијанската амбасада во Р. Македонија и италијанската асоцијација за општествена промоција Fyouture, УКИМ ; ФЛФ; 29/30 септември 2014 .	1
	2014, организација со проф.Радица Никодиновска на: „Обука за вовед во теоријата и практиката на толкувањето” при Филолошкиот факултет „Блаже Конески” во Скопје, во траење на 30 часа.	1
	2013, организација и учество на Првиот семинар за наставници по италијански јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ и Универзитетот за странци од Перуца, Италија.	1
	2012, организација и учество во меѓународна работилница: Teaching /training assignment of staff Short, developing joint on-line interactive database , faculty of Philology “ Blaže Koneski”, April 19-20,2012,SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES ‘ SEEPALS,-2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR раководител на работилница	1,5

	2011, учество на Меѓународен семинар за наставници по италијански јазик на Нов бугарски универзитет во Софија, Nuova Università Bulgara, in collaborazione con l'Istituto italiano di cultura a Sofia, Corso di aggiornamento per docenti di lingua e cultura italiana delle scuole medie e superiori <i>Problemi d'insegnamento della lingua e della cultura italiana in Bulgaria</i>, 19-20 ottobre 2011	1
		5.5
	<i>Подготовка на нов предмет</i>	
	Италијанскиот јазик во средствата за масовна комуникација	1
	<i>Консултации со студенти</i>	
	Одржување консултации 2009-2010, просечно 100 студенти летен	0,2
	Одржување консултации 2010-2011, просечно 100 студенти зимски Одржување консултации 2010-2011, просечно 100 студенти летен	0,2 0,2
	Одржување консултации 2011-2012, просечно 100 студенти зимски Одржување консултации 2011-2012, просечно 100 студенти летен	0,2 0,2
	Одржување консултации 2012-2013, просечно 100 студенти зимски Одржување консултации 2012-2013, просечно 100 студенти летен	0,2 0,2
	Одржување консултации 2013-2014, просечно 100 студенти зимски Одржување консултации 2013-2014, просечно 100 студенти летен	0,2 0,2
	Одржување консултации 2014-2015, просечно 100 студенти зимски	0,2
	ВКУПНО 10 семестри	2
	<i>Ментор на дипломска работа</i>	
	2010 1	

	2011 9 2012 15 2013 9 2014 10 ВКУПНО 44 x 0,2	8.8
	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат	
	4x0,5	2
	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура	
	12 x 0,3	3,6
	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	
	2010 2 2011 7 2012 29 2013 16 2014 21 ВКУПНО 75 x 0,1	7,5
	<i>Позитивно рецензиран универзитетски учебник</i>	
	1. Саржоска Александра, <i>Италијанскиот јазик во средствата за масовна комуникација</i> , Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, 2013, 181 стр., Автор.	8
	<i>Изменето и дополнето издание на учебник</i>	
	1. Нели Раданова, Александра Саржоска, <i>La sintassi dell'italiano</i> , Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје, Скопје, 2011.	3
	<i>Интерна скрипта од вежби</i>	
	Морфологија на италијанскиот јазик 3	3

	<i>Пакеѝ маѝеријали за одреден ѝредмеѝ</i>	
	Лексикологија на современиот италијански јазик	1
	Вкупно	95,8

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. бр.	Назив на активноста:	Поени
	<i>Менѝор на докѝорска дисертација</i>	
	Дијана Никодиновска, „Доброто и Лошото како вредносни категории во пословиците во италијанскиот, во јапонскиот и во македонскиот јазик”.	3
	Симовска Анета, „Временскиот аспект кај глаголите во италијанскиот и македонскиот јазик”.	3
	Наташа Жерноска/Воиновска, „Клитичките заменки во италијанскиот и македонскиот јазик”.	3
	Кристина Нушевска, „Јазичните особености на административниот стил со посебен осврт на италијанско-македонската деловна комуникација”.	3
	Надица Марковска, „Семантиката на простите предлози во италијанскиот јазик и нивните можни еквиваленти во македонскиот јазик” (докторски студии).	3
	ВКУПНО 5x3	15
	<i>Менѝор на маѝистерска ѝеза</i>	
	Воиновска Наташа, „Местото на субјектот во италијанската реченица и неговиот еквивалент во македонската реченица”.	1
	Марковска Надица, „Анализа на фудбалската лексика во италијанскиот јазик со посебен осврт на заменките”.	1
	Валентина Милошевиќ Симоновска, „Јазичната политика на фашизмот во Италија”.	1

	Лилјана Лазова, „Зборообразување: суфиксите кај именките во италијанскиот и во македонскиот јазик”.	1
	Јасна Андреевска, „Морфолошки, семантички, прагматички аспекти и стилистички вредности на деминутивите во македонскиот, италијанскиот и шпанскиот јазик”.	1
	Сибел Мусли, „Категоријата на именките во италијанскиот, македонскиот и албанскиот јазик”.	1
	Милкица Масевска, „Контрастивна анализа на кулинарската терминологија во италијанскиот и во македонскиот јазик”.	1
	Коцева Весна, „Лексичко-семантичка анализа на жаргонскиот израз на младите во Италија”.	1
	ВКУПНО 8x1	8
	<i>Национален/факултетски координатор на меѓународен научен проект</i>	
	1. SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES‘ SEEPALS,- 2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR	6
	ВКУПНО 1x6	6
	<i>Учесник во национален научен проект</i>	
	1. Интеркултурна комуникација: македонско-италијански јазични и книжевни врски, финансиран од Министерството за образование и наука на РМ (2010-2011). 2. Проект: Проширување и дополнување на Правописот на македонскиот стандарден јазик, проект финансиран од Министерството за култура на Р.Македонија член/-ка на експертскиот тим, ИМЈ „Крсте Мисирков“ - Скопје, 2014.	
	ВКУПНО 2x3	6
	<i>Учесник во меѓународен научен проект</i>	
	1. Преведувањето и наставата по италијански јазик и книжевност, меѓународен проект, Филолошки факултет „Блаже Конески” и Универзитет во Бари, Италија, финансиран од УКИМ , 2013/2014.	5
	2. <i>Education. Schools and museums project</i> , promoted by University of Calabria and University of Foggia and the	5

	Faculty of Philology “Blaže Koneski” Skopje-Department of Italian Studies, 2010/2011	
	ВКУПНО	10
	<i>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови со меѓународен уредувачки одбор</i>	
	1. Saržoska Aleksandra, “ Proposte di insegnamento/ apprendimento della preposizione italiana A agli studenti macedoni,” <i>New Approaches to foreign language didactics</i> , Università per Stranieri di Perugia, 15-19 september 2013, 91-97 стр. Guerra Edizioni, Perugia Italia, 2013, membre of the academic commitee of the Conference https://www.unistrapg.it/eventi/tempus-final-meeting_ Guerra Edizioni, Perugia 2013	3
	2. Саржоска А., “Електронските весници во Италија, ресурси за збогатување на лексичкиот фонд на италијанскиот јазик», Меѓународен симпозиум: <i>Електронските ресурси и филолошките студии</i> , Филолошки факултет „Блаже Конески”, Скопје, 2013, стр.288-2998.	3
	3. Саржоска А, „Некои особености на насловите во италијанскиот и во македонскиот јазик”, XXXIX научна конференциј - лингвистика на <i>Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура</i> , 20-21 јуни 2012, Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Скопје, 2013, стр.71-83.	3
	4. Саржоска А. “Италијанските студии од почетоките до денес”, Зборник од меѓународниот научен собир „Италијански јазик, литература и култура- 50 години италијански студии: <i>Lingua ,Letteratura e cultura Italiana</i> , одговорен уредник: Р. Никодиновска, Универзитет „Св. Кирил и Методиј, Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески”, Скопје, 2011, стр. 17-27.	3
	5. Saržoska& Nikodinovska “Master of Language Busines and International Trade” <i>Teaching foreign languages for special purposes</i> , (Italia, Perugia), Guerra Edizioni, Perugia, Italia ,2012, стр.79-85	1,5
	6. Саржоска А. & Трајкова М., “За некои крајенки во	1,5

	италијанскиот и во францускиот јазик и нивната примена во наставата по странски“, Меѓународен научен собир по повод 50 години италијански студии на Филолошкиот Факултет „Блаже Конески“, <i>Lingua, Letteratura e cultura Italiana</i> Скопје, 29-30.10.2009. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, 2011, стр.113-125.	
	7. Saržoska & Nikodinovska“ The New Curriculum: Experience for a New Model of Language Studies”, <i>Critical Comparison of Foreign Language Studies in the region of South East Europe</i> , 2011, ITP Kolo Niksic, p. 21-47	1,5
	8. Саржоска А. “За предлогот А во италијанскиот јазик и неговите можни еквиваленти во македонскиот јазик“, <i>Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, XXXVII</i> научна Конференција - лингвистика, Охрид, 15-16 јули 2010, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје 2010, стр. 115-125.	3
	ВКУПНО	19,5
	<i>Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. институција</i>	
	1. Саржоска А., “ Темпус –проект за унапредување на наставата по странски јазик”, SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES ‘ SEEPALS,-2010-2013,511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR, <i>Annual Collection of the “ Blaže Koneski” Faculty of Philology</i> , Ss. Cyril and Methodius University, Skopje. Volume 38, 2012 pp.599-601	2
	2. Aleksandra Saržoska, Slavica Veleva, Ruska Ivanova Naskova, Trajce Stameski, “Literature and Civilization Courses within the Study Programs of the First Cycle of the Studies at the Foreign Languages Departments “, Faculty of Philology “Blaže Koneski” – Skopje, <i>Annual Collection of the “ Blaže Koneski” Faculty of Philology</i> , Ss. Cyril and Methodius University, Skopje. Volume 38, 2012 p.p 601-611	0,5
	3. Александра Саржоска, “Gli italianismi nella lingua macedone: la nozione del prestito e i termini che la designano”, <i>Романсџика и балкансџика</i> , Зборник на трудови во чест на проф. д-р Петар Атанасов по повод 75 години од животот, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, 2014 г., Скопје,	2

	стр. 643-651.	
	ВКУПНО	4,5
	<i>Пленарно предавање на научен сѝручен собир со меѓународно учесѝво</i>	
	<i>“50-anni di Studi italiani alla Facoltà di Filologia “ Blaže Koneski”-Skopje”, пленарно предавање на меѓународниот научен собир: Италијански јазик, литература и култура, 50 години италијански студии, УКИМ, Филолошки факултет „Блаже Конески” Скопје, 2011.</i>	
	ВКУПНО	3
	<i>Одржано предавање по покана на референѝен сѝрански универзитет</i>	
	<i>L’italianistica a Skopje:lo stato dell’arte, Dipartimento di Lettere, Lingue Arti Italianistica e Culture Comparete, Università degli Studi di Bari, Aldo Moro 2014 (videoconferenza)</i>	
	ВКУПНО	3
	<i>Учесѝво на научни сѝручни собири со рефераѝи</i>	
	1. Александра Саржоска “Транскрипција на италијанските топоними и антропоними” 2014, учество на XLI меѓународна научна конференција (Охрид, 14-15 јуни 2014) на Меѓународниот семинар за македонски јазик литература и култура – лингвистика, <i>Македонскиот јазик насѝрема груѝитѝе јазичи</i> , Универзитет „Св. Кирил и Методиј”.	1
	2. Александра Саржоска, Маргарита Велевска, Мира Трајкова, „Субјунктивот во италијанскиот, во францускиот и во македонскиот јазик, сличности и разлики”, Меѓународна научна конференција (Охрид, 13-14 јуни 2014) во чест на 55 години италијанистика на УКИМ, <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali</i> (во организација на Филолошкиот факултет „Блаже Конески” во Скопје при УКИМ).	0,5
	3. Александра Саржоска, Гордана Алексоска, “La trascrizione dei nomi italiani nella lingua macedone”, Меѓународна научна конференција (Охрид, 13-14 јуни 2014) во чест на 55 години италијанистика на	0,5

	УКИМ, <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali</i> (во организација на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје при УКИМ).	
	4. Saržoska Aleksandra, "Proposte di insegnamento/apprendimento della preposizione italiana A agli studenti macedoni", <i>New Approaches to foreing language didactics</i> , Università per Stranieri di Perugia, 15-19 september 2013, Guerra Edizioni, Perugia Italia, 2013, membre of the academic commitee of the Conference https://www.unistrapg.it/eventi/tempus-final-meeting) Guerra Edizioni, Perugia, 2013	1
	5. Aleksandra Saržoska & Ruska Ivanova Naskova, "Јазичните лаборатории и наставата по странски јазици на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје ", <i>International Conference on Applied Linguistics</i> , FON University 7th and the 8th of June 2013.Skopje Macedonia	0,5
	6. Саржоска А., „Електронските весници во Италија, ресурси за збогатување на лексичкиот фонд на италијанскиот јазик“, Меѓународен симпозиум <i>Електронските ресурси и филолошките студии</i> , Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, 2013 г., Скопје.	1
	7. Саржоска А., „Некои особености на насловите во италијанскиот и во македонскиот јазик“, XXXIX научна конференција - лингвистика на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, 20-21 јуни 2012, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2013.	1
	8. Саржоска А. „Италијанските студии од почетоците до денес“, Меѓународен научен собир „Италијански јазик литература и култура- 50 години италијански студии“ <i>Lingua, Letteratura e cultura italiana</i> , Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Скопје, 29-30.10.2009.	1
	9. Саржоска А.&Трајкова М., „За некои кратенки во италијанскиот и во францускиот јазик и нивната примена во наставата по странски“, Меѓународен научен собир „Италијански јазик литература и култура- 50 години италијански студии“, <i>Lingua, Letteratura e cultura italiana</i> , Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Скопје, 29-30.10.2009.	0,5

	10. Saržoska & Nikodinovska “ The New Curriculum: Experience for a New Model of Language Studies”, 2010 Conference: Critical Comparison of Partners and EU Foreign languages Studies, Faculty of Foreign Languages, University of Tirana, January 20-22, 2010, SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES ‘ SEEPALS, -2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR.	0,5
	11. Саржоска А. “За предлогот А во италијанскиот јазик и неговите можни еквиваленти во македонскиот јазик” <i>Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, XXXVII научна конференција, лингвистика</i> , Охрид, 15-16 јули 2010, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2010, стр. 115-125.	0,5
	12. Saržoska Aleksandra, “Il significato della preposizione A e dei suoi equivalenti traduttivi nella lingua macedone”, <i>Oltre i confini, Aspetti Transregionali e interculturali</i> , Università di Belgrado, Facoltà di Filologia, Dipartimento di italianistica, 25-26 maggio 2012	1
	13. Nikodinovska & Saržoska “ The Typology of Tasks in Translation Teaching”, SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES ‘ SEEPALS, -2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR, <i>Seepals Conference Meaningful Mastery: Translation Studies at the MA Level</i> , University of Maribor on 25-29 January, 2012	1
	14. Saržoska & Ivanova Naskova “ Language Labs and the Translation Syllabus at the Faculty of Philology “Blaže Koneski” of Skopje”, SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES ‘ SEEPALS, -2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR, <i>Seepals Conference Meaningful Mastery: Translation Studies at the MA Level</i> , University of Maribor on 25-29 January, 2012	0,5
	15. Saržoska & Nikodinovska “Master of Language Business and International Trade” <i>Teaching foreign languages for special purposes</i> , (Italia, Perugia) Guerra Edizioni, Perugia , Italia , 2012, 79-85 pp.	0,5
	16. Saržoska Aleksandra, “ The Spatial Meaning of the Italian Preposition A and its Equivalents in Macedonian”, <i>Filološka istraživanja dana</i> , Philological Research Today, Univerzitet u	1

	Beogradu Filološki Fakultet, 26/27 11.2010	
	ВКУПНО	12
	Апстракти објавени во зборник на конференција (меѓународна)	
	1. Saržoska Aleksandra, “Il significato della preposizione italiana A e dei suoi equivalenti traduttivi nella lingua macedone”, <i>Oltre i confini, aspetti transregionali e interculturali dell’italiano</i>, Università di Belgrado, Facoltà di Filologia Dipartimento d’italianistica, a cura di Julijana Vučo e Snežana Milinković, Belgrado 2012. http://oltreiconfinibelgrado2012.fil.bg.ac.rs/Programma%20Confini.pdf	1
	2. Александра Саржоска, “Електронските весници во Италија, ресурси за збогатување на лексичкиот фонд на италијанскиот јазик”, Меѓународен симпозиум <i>Електронските ресурси и филолошките студии</i>, во редакција на Звонко Никодиновски, Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, 2013 г., Скопје.	1
	3. Александра Саржоска, Маргарита Велевска, Мира Трајкова, “Субјунктивот во италијанскиот, во францускиот и во македонскиот јазик, сличности и разлики”, Меѓународна научна конференција (Охрид, 13-14 јуни 2014) во чест на 55 години италијанистика на УКИМ, <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali</i>. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, Филолошкиот Факултет “Блаже Конески”, Скопје јуни 2014.	0,5
	4. Александра Саржоска, Гордана Алексоска, “La trascrizione dei nomi italiani nella lingua macedone”, Меѓународна научна конференција (Охрид, 13-14 јуни 2014) во чест на 55 години италијанистика на УКИМ, <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali</i>, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, јуни 2014.	0,5
		3
	Вкупно	90

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Поени

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Монографија	
	Александра Саржоска, <i>Италијанизмот во македонскиот јазик</i> , Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, 2009.	
	ВКУПНО	8
Дејности од поширок интерес		
	<i>Учество во промотивни активности на факултетот</i>	
	Учество и организација на промотивните активности Отворен ден на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, УКИМ, Скопје (5).	2,5
	Учество по повод Неделата на италијанскиот јазик во светот, промоции на книги и други настани (3)	1,5
	<i>Уредник на зборник на трудови на меѓународна висообразовна и научна институција</i>	
	1. Re/ Construction Meaning: Acquiring Mastery in Translation Studies, Edited by Marija Knežević, Aleksandra Banjević, Aleksandra Saržoska, Filozofski Fakultet, Niksic, Filološki Fakultet “Blaže Koneski“, 2013.	3
	<i>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен симпозиум</i>	
	1. Меѓународна научна конференција <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali</i> (Охрид, 13-14 јуни 2014), во чест на 55 години италијанистика на УКИМ, Филолошки факултет „Блаже Конески“ Скопје.	1
	2. <i>The Balkans in Contemporary Travel Writing</i>, Faculty of Philosophy, University of Montenegro Nikšić, June 19-21, 2014	1
	3. <i>New Approaches to foreign language didactics</i>,	1

	Università per Stranieri di Perugia, 15-19 september 2013, Italia, https://www.unistrapg.it/eventi/tempus-final-meeting) Guerra Edizioni, Perugia 2013	
	4. Convegno internazionale: <i>Lingua, letteratura e cultura italiana</i> , Università` Santi Cirillo e Metodio, Facoltà` di Filologia “ Blaže Koneski” , Skopje, 29-30 ottobre 2009	1
	ВКУПНО	4
	<i>Учесство во комисији и ишла на државни и групни органи</i>	
	1. Учество во комисија при Министерството за правда на Р. Македонија за проверка на знаењето на кандидатите за постојани судски преведувачи, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014	6
	2. Државен испитен центар на Р. Македонија, контролор на прашања за екстерно проверување на постигнувањата на учениците во основното и средното образование од областа на италијанскиот јазик за учебните 2012/2013 и 2013/2014 година	2
	ВКУПНО	8
	<i>Државна награда</i>	
	На предлог на министерот за надворешни работи на Р. Италија и со Декрет на претседателот на Р. Италија, л на 13.1.2010, на кандидатката и е доделен Орден за посебни заслуги за развојот на италијанската култура <i>Cavaliere dell'Ordine della Stella della solidarieta' italiana</i>	5
	<i>Студиски престој во странство</i> Престој на Универзитетот за странци во Перуџа, Италија, 2013 септември (15 дена)	0,5
	<i>Продекан</i>	4
	ВКУПНО 2x4	8
	<i>Член на факултетска комисија</i>	
	15 комисии x0,5	7,5
	<i>Член на комисија за избор во звање</i>	

	д-р Бањевиќ Александра, вонреден професор на Универзитетот во Никшиќ, Црна Гора	
УКИМ	д-р Радица Никодиновска, вонреден професор	
	д-р Лучана Гуидо, вонреден професор	
	д-р Руска Наскова, доцент	
	м-р Валентина Милошевиќ, виш лектор	
	м-р Лилјана Узуновиќ, виш лектор	
УГД	м-р Весна Коцева, лектор за научната област романистика, италијански јазик на УГД во Штип	
	м-р Марија Маневска, лектор за научната област романистика/шпански јазик на УГД во Штип	
	м-р Јована Караникиќ, асистент за научната област романистика/италијански јазик на УГД во Штип	
	м-р Надица Марковска, асистент за научната област романистика/италијански јазик на УГД во Штип	
ФОН	м-р Наташа Воиновска, виш лектор	
	м-р Кристина Нушева, виш лектор	
ВКУПНО 12 избори x 0,2		2,4
	Вкупно	50,4

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	95,8
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	90,
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	50,4
Вкупно	236,2

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Мила Самарџиќ, редовен професор, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Јулијана Вучо, редовен професор, член, с.р.
3. Проф. д-р Звонко Никодиновски, редовен професор, член, с.р.

ANNEX No 2

R E V I E W

FOR THE PROMOTION OF A FULL PROFESSOR in all teaching and scientific titles in the research field of Romance Languages and Literatures/ Italian Language and Literature , University "Ss. Cyril and Methodius", Faculty of Philology "Blaže Koneski" in Skopje

Based on the application submitted for the candidacy at the University "Ss. Cyril and Methodius" in Skopje, published in the daily newspapers Dnevnik and Koha on 12.09.2014, for the promotion of a Full Professor in all teaching and scientific positions in the research field of Romance Languages and Literatures – Italian Language and Literature, and the decision of the Teaching-Scientific Council, No. 51, adopted on 28.01.2015, there has been established a review Committee consisting of Dr. Mila Samardžić, Full Professor at the University of Belgrade, Faculty of Philology, Department of Italian Language; Dr. Juliana Vučo, Full Professor at the University of Belgrade, Faculty of Philology, Department of Italian Language, and Dr. Zvonko Nikodinovski, Full Professor at the University "Ss. Cyril and Methodius", Faculty of Philology "Blaže Koneski", Department of Romance Language and Literature.

As members of the review Committee, after reviewing the submitted documentation we submit the following:

PROMOTION REVIEW REPORT

Based on the application submitted for the candidacy at the University "Ss. Cyril and Methodius" in Skopje, published in the daily newspapers Dnevnik and Koha on 12.09.2014, for the promotion of a Full Professor in all teaching and research positions in the research field of Romance Languages and Literatures – Italian Language and Literatures, a timely application was submitted by Aleksandra Sarzoska.

1. BIOGRAPHICAL INFORMATION AND EDUCATION

Aleksandra Saržoska, PhD, was born on November 1, 1963, in Belgrade. She started her secondary education in Berlin, and completed it in Skopje. In the academic

year 1981/82, she enrolled at the Skopje Faculty of Philology, at the Romance Languages and Literatures Department, and her major was French Language and Literature, while her minor was Italian Language and Literature. She graduated in 1985 with an average of 9.58, being proclaimed as one of the top ten students in the class.

The Candidate has active knowledge of Italian, French and Serbian, whilst has passive knowledge of English, German and Turkish Language.

She began her postgraduate academic career at the Faculty of Philology, University in Belgrade, at the *Department of Linguistic Science*; as she continued her academic career at the Skopje Faculty of Philology, in the postgraduate program of Linguistic Science /Romance Languages. After passing the exams with an average of 9.25 in the postgraduate program, in 1994, under the guidance of Professor Petar Atanasov, she submitted her MA thesis titled *Italianisms in Macedonian*, which she defended on 26/12/1996.

On 26/02/2003, at the University "Ss. Cyril and Methodius" "Blaže Koneski" Faculty of Philology, Skopje, she submitted a doctoral dissertation titled *Italian in the Means of Mass Communication*, under the guidance of Professor Petar Atanasov.

She defended her doctoral thesis on 16/06/2005 in front of a board consisting of: prof.d-r Petar Atanasov, prof.d-r Neli Radanova, prof.d-r Aleksa Popovski, prpf.d-r Zvonko Nikodinovski, prof.d-m Margarita Velevska. hence obtaining the scientific degree of PhD in the research field of Philological Science.

In October 2005, she was appointed Assistant Professor in Italian Grammar and History of the Italian Language.

She is currently an Associate Professor in Italian Grammar and History of the Italian Language.

The last promotion review was published in the University "Ss. Cyril and Methodius" Bulletin No. 986, dated 14/06/2010.

The review committee took into consideration the above-mentioned scientific, professional, didactical and other qualities of the candidate from the beginning of her academic career, published in:

- University "Ss. Cyril and Methodius" Bulletin No 682, dated 9/05/1997 (promotion review for a Teaching Assistant)

- University "Ss. Cyril and Methodius" Bulletin No 880, dated 3/10/2005 (promotion review for an Assistant Professor)
- University "Ss. Cyril and Methodius" Bulletin No 986, dated 14/05/2010 (promotion review for an Associate Professor)

In addition, the review committee took into consideration the above-mentioned scientific, professional, didactical and other qualities of the candidate from the last promotion review up to the date of the submitted application.

The review committee also took into consideration the complete submitted documentation deemed important for the promotion.

2. SCIENTIFIC, PROFESSIONAL, DIDACTICAL AND OTHER ACTIVITIES OF THE CANDIDATE FROM THE LAST PROMOTION UP TO THE APPLICATION DATE

1. Teaching and educational activities: In the undergraduate program, the candidate has taught the following courses: *Morphology of Italian and Basics of Phonetics*; *Morphology of Italian 2*; *Morphology of Italian 3*; *Morphology of Italian 4*; *Italian Syntax 1, 2*; *Italian Lexicology*; *Italian Sociolinguistics*; *History of the Italian Language 1, 2*.

Within the second study cycle, at the *Science of Language* postgraduate program offered at the "Blaže Koneski" Faculty of Philology in Skopje, the candidate has held a special course in Romance Linguistics, on *Stratification of the Modern Italian Language*.

Within the third study cycle, at the *Science of Language* doctorate program offered at the "Blaže Koneski" Faculty of Philology in Skopje, the candidate has held a special course entitled: *The Functional Styles in the Italian Language from the Aspect of Word Formation*.

The candidate has been an academic advisor to 44 undergraduate theses.

Furthermore, the candidate has been a member of 75 examining committees for the defense of undergraduate theses written by Italian Department students at our faculty, a member of 14 MA theses examining committees, and a member of 3 PhD examining committees.

The candidate is author of 2 (two) favorably reviewed textbooks:

3. *Италијанскиот јазик во средствата за масовна комуникација*, Саржоска Александра, Универзитет “Св.Кирил и Методиј”, Филолошки Факултет “Блаже Конески” –Скопје, 2013, стр.181, *Italian in the Means of Mass Communication*, Sarzoska Aleksandra, University “Ss. Cyril and Methodius”, Faculty of Philology “Blaze Koneski” – Skopje, 2013, 181 pages.
4. *La sintassi dell'italiano*, Нели Раданова и Александра Саржоска, Универзитет “Св. Кирил и Методиј” - Скопје, Филолошки Факултет “Блаже Конески”, 2011, стр.179 .

All other relevant activities in this category are noted in the table in ANNEX 2 (art.2) in the Rules on Promotion/Criteria for Teaching/ Scientific and Teaching/Scientific Title, including dates and other relevant information.

SCIENTIFIC AND RESEARCH ACTIVITY

The candidate in the aforementioned period has published 11 scientific papers in the area of: linguistics, Romance languages, Italian language, of which 8 papers have produced unique scientific/professional results, published in proceedings of scientific/professional conferences with an international Editorial Committee, and 3 papers have produced unique scientific results published in scientific/professional annual journals.

The candidate, Aleksandra Sarzoska, PhD, has been a Faculty Coordinator and active participant on several international and national projects :

INTERNATIONAL PROJECTS:

2. SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES ‘SEEPALS, 2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR - Faculty Coordinator and participant
3. Преведувањето и наставата по италијански јазик и книжевност, меѓународен проект, Филолошкиот Факултет Блаже Конески и Универзитетот во Бари, Италија финансиран од Универзитетот “Св. Кирил и Методиј”, 2013/2014 - Participant Translation and Teaching in Italian Language and Literature, international project, Faculty of Philology “Blaze Koneski” and the University of Bari in Italy, financed by the University “Ss. Cyril and Methodius”, 2013/2014 - participant

4. Education. Schools and Museums Project, promoted by the University of Calabria, University of Foggia and the Faculty of Philology “Blaze Koneski” in Skopje - Department of Italian Studies, 2010/2011 - participant

National Projects :

3. Интеркултурна комуникација: македонско-италијански јазични и книжевни врски, финансиран од Министерството за образование и наука на РМ (2010-2011), participant Intercultural Communication: Macedonian-Italian Language and Literature Relations, financed by the Ministry of Education and Science of R.M. (2010-2011) - participant
4. 2014, член/-ка на експертскиот тим, ИМЈ „Крсте Мисирков“ - Скопје, на проширувањето и дополнувањето на Правописот на македонскиот стандарден јазик, проект финансиран од Министерството за култура на Р.Македонија;,,participant,2014 – member of the expert team, Institute for Macedonian Language “Krstе Misirkov” – Skopje, for the expansion of the Spelling of the Standard Macedonian Language, project financed by the Ministry of Culture of R.M. – participant

The candidate has been an Adviser advisor of 8 (eight) MA thesis theses and 5 (five) PhD theses.

All other relevant activities in this category are noted in the table in ANNEX 2 (art.3/art.4) in the Rules on Promotion/Criteria for Teaching/ Scientific and Teaching/Scientific Title, including titles of papers, dates, and other relevant information.

PROFESSIONAL-APPLICATIVE ACTIVITIES

Activities of broader interest:

The candidate, Aleksandra Saržoska, PhD, is actively included in the professional applicative working of the Faculty, and currently holds the position of Vice-Dean for Finance at the “Blaže Koneski” Faculty of Philology, Skopje. She was appointed to that position for the first time on 1/10/2007.

The candidate has performed expert activities for the requirements of the Ministry of Justice of R.M. (Commission for Judicial (Court) Appointed Translators)

The candidate has performed expert activities for the requirements of State Exam Centre of R.M.

The candidate has obtained professional advancement during her study visits abroad (in Italy, Slovenia, Serbia, Albania, Montenegro, and Bulgaria).

The candidate is actively involved in the broader activities of the Faculty and is an active member/participant in:

Member of Faculty Commissions: Saržoska, PhD, has been a member of many expert and technical commissions at the Faculty of Philology, including: member of the Central Committee for Student Admission, member of the Student Admission Complaint Commission, the Evaluation Commission, as well as being President and member of the Public Procurement Commission at the Faculty of Philology.

The candidate has been a member of an organizational or program board at 4 scientific conferences, and she has also been a member of the editorial board of an international scientific journal.

The candidate has been a member and reviewer in the elections and reelection promotions commissions of titles 12 times.

In the aforementioned period, she has presented and successfully obtained an applicative project within the Ministry of Education and Science and the government of R. Macedonia for obtaining translation equipment for the Faculty.

All other relevant activities in this category are noted in the table in ANNEX 2 (art.5) in the Rules on Promotion/Criteria for Teaching/Scientific and Teaching/ Scientific Title, including dates, and other relevant information.

Student Evaluation

The Candidate has been positively evaluated on 15/16 December 2014 by an anonymous student poll, including students from the 1st and 2nd study cycle.

CONCLUSION AND PROPOSAL

On the basis of the complete submitted documentation, and personal knowledge of the candidate, the promotion review Committee has positively merited and graded the professional, scientific, didactic and organizational qualities, as well as the broader activities of A. Sarzoska, PhD.

Taking into consideration the abovementioned professional, scientific, didactic and organizational qualities, since the last election to date, the promotion review Committee has concluded that A. Sarzoska, PhD possesses the necessary scientific and professional qualities and fulfils all requirements as per the Law on Higher Education, the Rules on Promotion/Criteria for Teaching/ Scientific and Teaching/ Scientific Title, to be elected to the rank of Full Professor in the subjects: *Grammar of the Italian Language* and *History of the Italian Language* at the University "Ss. Cyril and Methodius", Faculty of Philology "Blaže Koneski", in Skopje.

Taking into consideration the abovementioned professional, scientific, didactic and organizational qualities, the review Committee is honored and pleased to propose to the Teaching-Scientific Council of the "Blaže Koneski" Faculty of Philology, Skopje, that they promote Aleksandra Saržoska, PhD, to the teaching/ scientific title of FULL PROFESSOR in the subjects: *Grammar of the Italian Language* and *History of the Italian Language*.

Review Commission:

1. Mila Samardžič, PhD, Full Professor, s.r.
2. Julijana Vučo, PhD, Full Professor, s.r.
3. Zvonko Nikodinovski, PhD, Full Professor, s.r.

APPENDIX TO THE REVIEW

FOR THE PROMOTION OF A FULL PROFESSOR in all teaching and scientific titles

Candidate: Aleksandra Ljubiša Saržoska

Institution: University "Ss. Cyril and Methodius", Faculty of Philology "Blaže Koneski" in Skopje

Scientific field: Romance Languages and Literatures/ Italian Language and Literature

TEACHING AND EDUCATIONAL ACTIVITY

N.	Teaching of activity	points
	Teaching within the first study cycle • Morphology of Italian Language 2+0 • History of Italian Language 2+0 • Italian Sociolinguistics 2+2	1,2 1,2 2,1
	Teaching within the first study cycle 2010-2011 • Morphology of Italian Language 2 2+0 • Morphology of Italian Language 3 2+0 • History of Italian Language 1+0 • History of Italian Language 2 2+0 • Italian Lexicology 2+2 • Italian Sociolinguistics 2+2	1,2 1,2 1,2 1,2 2,1 2,1

	Teaching within the first study cycle 2011-2012 • Morphology of Italian Language 2 2+0 • Morphology of Italian Language 3 2+0 • History of Italian Language 1+0 • History of Italian Language 2 2+0 • Italian Lexicology 2+2 • Italian Sociolinguistics 2+2	1,2 1,2 1,2 1,2 2,1 2,1
	Teaching within the first study cycle 2012-2013 • Morphology of Italian Language2 2+0 • Morphology of Italian Language3 2+0 • History of Italian Language 1+0 • History of Italian Language2 2+0 • Italian Lexicology 2+2 • Italian Sociolinguistics 2+2 • Italian in the Means of Mass Communication Media 2+0	1,2 1,2 1,2 1,2 2,1 2,1 1,2
	Teaching within the first study cycle 2013-2014 • Morphology of Italian Language 2 2+0 • Morphology of Italian Language 3 2+0 • History of Italian Language 1+0 • History of Italian Language2 2+0 • Italian Lexicology 2+2 • Italian Sociolinguistics 2+2 • Italian in the Means of Mass Communication Media 2+0	1,2 1,2 1,2 1,2 2,1 2,1 1,2
	Teaching within the first study cycle 2014-2015 (зимски) • Morphology of Italian Language 2+0 • History of Italian Language 2+0	1,2

	Italian Sociolinguistics 2+2	1,2 2,1
	Total points	47,40
	Teaching within the second study cycle 2009-2010	0,75
	Teaching within the second study cycle 2011-2012	0,75
	Teaching within the second study cycle 2012-2013	0,75
	Teaching within the second study cycle 2013-2014	0,75
	Total points	3
	Teaching within the third study cycle 2009-2010	
	Teaching at summer schools and workshops	
	2014 "Working for Europe.com"Università Cattolica del Sacro Cuore, Milano, Fyouture, UKIM,FLF; 29/30 11 2014	1
	2014, "Introduction of theorie and practice of interpretation" University "Ss. Cyril and Methodius", Faculty of Philology "Blaže Koneski"	1
	2013, Corso di aggiornamento per docenti di lingua e cultura italiana delle scuole medie e superiori, Faculty of Philology "Blaže Koneski" Организација и учество на првиот семинар за наставници по италијански јазик на Филолошкиот факултет "Блаже Конески" и Универзитетот за странци од Перуца, Италија,	1
	2012, Teaching /training assignment of staff Short, developing joint on-line interactive data base , Faculty of Philology "Blaže Koneski", April 19-20,2012,SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES ' SEEPALS,-2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR	1,5
	2011, Nuova Università Bulgara, in collaborazione con l'Istituto italiano di cultura a Sofia, Corso di aggiornamento per docenti di lingua e cultura italiana delle scuole medie e superiori <i>Problemi d'insegnamento della lingua e della cultura italiana in Bulgaria</i> ,19-20 ottobre 2011 New Bulgarian University with collaboration of the Italian Institute in Sofia, <i>Refresher Courses for English High School Teachers in Bulgaria</i>	1
	TOTAL	5,5

	<i>Preparation of new courses</i>	
	Italian in the Means of Mass Communication Media	1
	<i>Office hours with students at the Faculty</i>	
	2009-2010	0,2
	2010-2011	0,2
	2010-2011	0,2
	2011-2012	0,2
	2011-2012	0,2
	2012-2013	0,2
	2012-2013	0,2
	2013-2014	0,2
	2013-2014	0,2
	2014-2015	0,2
	TOTAL	2
	Academic advisor to 44 undergraduate theses.	
	2010 1 2011 9 2012 15 2013 9 2014 10 total 44 x0,2	8.8
	Member of doctoral disertation examining committees	
	4x0,5	2
	Member of MA disertation examining committees	
	12 x 0,3	3,6
	Member of undergraduate theses examining committees	

	2010 2	
	2011 7	
	2012 29	
	2013 16	
	2014 21	
	Total 75 x 0,1	7,5
	<i>Author of favorably reviewed university textbooks:</i>	
	Саржоска Александра, <i>Италијанскиот јазик во средствата за масовна комуникација</i>, Универзитет “Св.Кирил и Методиј”, Филолошки Факултет “Блаже Конески” –Скопје, 2013, 181стр. автор <i>Italian in the Means of Mass Communication</i>, Sarzoska Aleksandra, University “Ss. Cyril and Methodius”, Faculty of Philology “Blaze Koneski” – Skopje, 2013, 181 pages	8
	Нели Раданова, Александра Саржоска, <i>La sintassi dell'italiano</i>, Универзитет “Свети Кирил и Методиј” Скопје, Филолошки Факултет “Блаже Конески” Скопје, Скопје 2011	3
	<i>Internal course materials</i>	
	Morphology of Italian Language 3	3
	<i>Selection of materials for a course</i>	
	Italian Lexicology	1
	TOTAL	95,8

SCIENTIFIC AND RESEARCH ACTIVITY

n.	Activity	Points

	<i>Doctoral dissertation advisor</i>	
	total 5x3	15
	<i>MA thesis advisor</i>	
	total 8x1	8
	<i>Faculty coordinator of the international scientific project</i>	
	2. SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES' SEEPALS,- 2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR	6
	total 1x6	6
	<i>National scientific project participation</i>	
	5. Интеркултурна комуникација: македонско-италијански јазични и книжевни врски, финансиран од Министерството за образование и наука на РМ (2010-2011), Intercultural Communication: Macedonian-Italian Language and Literature Relations, financed by the Ministry of Education and Science of R.M. (2010-2011) - participant 6. Проект Проширување и дополнување на Правописот на македонскиот стандарден јазик, проект финансиран од Министерството за култура на Р.Македонија член/-ка на експертскиот тим, ИМЈ „Крсте Мисирков“ -- Скопје, 2014 2014 – member of the expert team, Institute for Macedonian Language “Krstе Misirkov” – Skopje, for the expansion of the Orthography of the Standard Macedonian Language, project financed by the Ministry of Culture of R.M. - participant	
	total 2x3	6
	<i>International scientific project participation</i>	
	3. Преведувањето и наставата по италијански јазик и книжевност, меѓународен проект, Филолошкиот Факултет “Блаже Конески” и Универзитетот во Бари, Италија финансиран од УКИМ , 2013/2014 Translation and Teaching of Italian Language and Literature, international project, Faculty of Philology “Blaze Koneski” and the University of Bari in Italy, financed by the University “Ss. Cyril	5

	and Methodius”, 2013/2014 – participant	
	4. <i>Education. Schools and museums project</i> , promoted by University of Calabria and University of Foggia and the Faculty of Philology “Blaže Koneski” Skopje-Department of Italian Studies, 2010/2011	5
	TOTAL	10
	<i>A papers which has produced unique scientific/professional results, published in proceedings of scientific/professional conferences with an international Editorial Committee</i>	
	9. Saržoska Aleksandra, “ Proposte di insegnamento/apprendimento della preposizione italiana A agli studenti macedoni,” <i>New Approaches to foreing language didactics</i> , Università per Stranieri di Perugia, 15-19 september 2013, 91-97 стр. Guerra Edizioni, Perugia Italia, 2013, membre of the academic commitee of the Conference https://www.unistrapg.it/eventi/tempus-final-meeting) Guerra Edizioni, Perugia 2013	3
	10. Саржоска А., “Електронските весници во Италија, ресурси за збогатување на лексичкиот фонд на италијанскиот јазик», Меѓународниот симпозиум <i>Електронските ресурси и филолошките студии</i> , Филолошкиот Факултет “Блаже Конески”, Скопје, 2013, стр.288-2998	3
	11. Саржоска А, “Некои особености на насловите во италијанскиот и во македонскиот јазик”, XXXIX Научна Конференција- Лингвистика на <i>Меѓународниот Семинар за македонски јазик, литература и култура</i> , 20-21 јуни 2012, Универзитет “Свети Кирил и Методиј”, Скопје 2013, стр.71-83	3
	12. Саржоска А. “Италијанските студии од почетоките до денес”, Зборник од меѓународниот научен собир Италијански јазик литература и култура- 50 години италијански студии: <i>Lingua ,Letteratura e cultura Italiana</i> , одговорен уредник. Р. Никодиновска, Универзитет Свети Кирил и Методиј, Скопје Филолошки Факултет “ Блаже Конески”.,Скопје,2011, стр. 17-27	3
	13. Saržoska& Nikodinovska “Master of Language Busines and International Trade” <i>Teaching foreign languages for special purposes</i> , (Italia, Perugia), Guerra Edizioni, Perugia, Italia ,2012, стр.79-85	1,5

	14. Саржоска А. & Трајкова М., “За некои крајенки во италијанскиот и во францускиот јазик и нивната примена во наставата по странски”, Меѓународен научен собир по повод 50 години италијански студии на Филолошкиот Факултет “Блаже Конески”, <i>Lingua ,Letteratura e cultura Italiana</i> Скопје, 29-30.10.2009. Универзитет “Свети Кирил и Методиј”, Скопје Филолошки Факултет “Блаже Конески”, Скопје, 2011, стр.113-125	1,5
	15. Saržoska & Nikodinovska“ The New Curriculum: Experience for a New Model of Language Studies”, <i>Critical Comparison of Foreign Language Studies in the region of South East Europe</i> , 2011, ITP Kolo Niksic, p. 21-47	1,5
	16. Саржоска А. “За предлогот А во италијанскиот јазик и неговите можни еквиваленти во македонскиот јазик” <i>Меѓународен Семинар за македонски јазик, литература и култура, XXXVII</i> Научна Конференција, Лингвистика, Охрид,15-16 јули 2010, Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, Скопје 2010, стр. 115-125	3
	TOTAL	19,5
	<i>A papers which has produced unique scientific/professional results, published in proceedings of scientific/professional conferences with an international Editorial Committee,</i>	
	4. Саржоска А., “ Темпус –проект за унапредување на наставата по странски јазик”, SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES ‘ SEEPALS,- 2010-2013,511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR, <i>Annual Collection of the “ Blaže Koneski” Faculty of Philology</i> , Ss. Cyril and Methodius University, Skopje. Volume 38, 2012 pp.599-601	2
	5. Aleksandra Saržoska, Slavica Veleva, Ruska Ivanova Naskova, Trajce Stameski, “Literature and Civilization Courses within the Study Programs of the First Cycle of the Studies at the Foreign Languages Departments “, Faculty of Philology “Blaže Koneski” – Skopje, <i>Annual Collection of the “ Blaže Koneski” Faculty of Philology</i> , Ss. Cyril and Methodius University, Skopje. Volume 38, 2012 p.p 601-611	0,5
	6. Александра Саржоска, “Gli italianismi nella lingua macedone: la nozione del prestito e i termini che la designano”, <i>Романистика и балканистика</i> , Зборник на трудови во чест на проф. д-р Петар Атанасов по повод 75 години од животот, Универзитет “Свети Кирил и Методиј”, Филолошкиот Факултет “Блаже Конески”, 2014 г. Скопје, стр. 643-651	2

	TOTAL	4,5
	<i>Plenary lecture at a international scientific-professional Conference</i>	
	“50-anni di Studi italiani alla Facoltà di Filologia “ Blaže Koneski”-Skopje”, пленарно предавање на меѓународниот научен собир: Италијански јазик, литература и култура, 50 години италијански студии, УКИМ, Филолошки Факултет “ Блаже Конески” Скопје, 2011 Plenary talk at the International scientific conference “Italian language, literature and culture: 50 yrsrs of Italian Studies”, University Ss. Cyril and Methodius of Skopje, Faculty of Philology “Blaze Koneski”	
	TOTAL	3
	<i>Lecture held at the invitation of a reference foreing University</i>	
	<i>L’italianistica a Skopje:lo stato dell’arte</i> , Dipartimento di Lettere, Lingue Arti Italianistica e Culture Comparate, Università degli Studi di Bari, Aldo Moro 2014 (videoconferenza)	
		3
	<i>Oral presentation of a paper at scientific-professional Conference</i>	
	17. Александра Саржоска “Транскрипција на италијанските топоними и антропоними” 2014, Учество на XLI Меѓународна научна конференција (Охрид, 14-15 јуни 2014) на Меѓународен Семинар за македонски јазик литература и култура, Лингвистика <i>Македонскиот јазик наспрема другите јазици</i> , Универзитет “Свети Кирил и Методиј”,	1
	18. Александра Саржоска, Маргарита Велевска, Мира Трајкова, “Субјунктивот во италијанскиот, во францускиот и во македонскиот јазик, сличности и разлики”, Меѓународна научна конференција (Охрид, 13-14 јуни 2014) во чест на 55 години италијанистика на УКИМ, <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali</i> . Во организација на Филолошкиот Факултет “Блаже Конески” Скопје при УКИМ	0,5
	19. Александра Саржоска, Гордана Алексоска, “La trascrizione dei nomi italiani nella lingua macedone”, Меѓународна научна конференција (Охрид, 13-14 јуни 2014) во чест на 55 години италијанистика на УКИМ, <i>Parallelismi linguistici , letterari e culturali</i> , Во организација на Филолошкиот Факултет “Блаже	0,5

	Конески” Скопје при УКИМ	
	20. Saržoska Aleksandra, "Proposte di insegnamento/ apprendimento della preposizione italiana A agli studenti macedoni", <i>New Approaches to foreing language didactics</i> , Università per Stranieri di Perugia, 15-19 september 2013, Guerra Edizioni , Perugia Italia , 2013, membre of the academic commitee of the Conference https://www.unistrapg.it/eventi/tempus-final-meeting) Guerra Edizioni, Perugia, 2013	1
	21. Aleksandra Saržoska & Ruska Ivanova Naskova, "Јазичните лаборатории и наставата по странски јазици на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје“, <i>International Conference on Applied Linguistics</i> , FON University 7th and the 8th of June 2013.Skopje Macedonia	0,5
	22. Саржоска А., "Електронските весници во Италија, ресурси за збогатување на лексичкиот фонд на италијанскиот јазик", Меѓународниот симпозиум <i>Електронските ресурси и филолошките студии</i> , Филолошкиот Факултет "Блаже Конески", 2013 г. Скопје,	1
	23. Саржоска А, "Некои особености на насловите во италијанскиот и во македонскиот јазик", XXXIX Научна Конференција- Лингвистика на Меѓународниот Семинар за македонски јазик, литература и култура, 20-21 јуни 2012, Универзитет "Свети Кирил и Методиј", Скопје 2013,	1
	24. Саржоска А. "Италијанските студии од почетоците до денес", Меѓународниот научен собир Италијански јазик литература и култура- 50 години италијански студии, , <i>Lingua, Letteratura e cultura italiana</i> , Универзитет "Свети Кирил и Методиј", Скопје Филолошкиот Факултет "Блаже Конески", Скопје, 29-30.10.2009	1
	25. Саржоска А.&Трајкова М., "За некои кратенки во италијанскиот и во францускиот јазик и нивната примена во наставата по странски", Меѓународниот научен собир Италијански јазик литература и култура- 50 години италијански студии, <i>Lingua, Letteratura e cultura italiana</i> , Универзитет "Свети Кирил и Методиј", Скопје Филолошкиот Факултет "Блаже Конески", Скопје, 29-30.10.2009	0,5
	26. Saržoska&Nikodinovska "The New Curriculum: Experience for a New Model of Language Studies", 2010 Conference: <i>Critical Comparison of Partners and EU Foreing languages Studies</i> ,	0,5

	<i>Faculty of Foreign Languages, University of Tirana, January 20-22, 2010, SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES ' SEEPALS, -2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR,</i>	
	27. Саржоска А. “За предлогот А во италијанскиот јазик и неговите можни еквиваленти во македонскиот јазик” <i>Меѓународен Семинар за македонски јазик, литература и култура, XXXVII Научна Конференција, Лингвистика, Охрид, 15-16 јули 2010, Универзитет “Свети Кирил и Методиј”, Скопје 2010, стр. 115-125</i>	0,5
	28. Saržoska Aleksandra, “Il significato della preposizione A e dei suoi equivalenti traduttivi nella lingua macedone”, <i>Oltre i confini, Aspetti Transregionali e interculturali</i> , Università di Belgrado, Facoltà di Filologia, Dipartimento di italianistica, 25-26 maggio 2012	1
	29. Nikodinovska & Saržoska “The Typology of Tasks in Translation Teaching”, SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES ' SEEPALS, -2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR, <i>Seepals Conference Meaningful Mastery: Translation Studies at the MA Level</i> , University of Maribor on 25-29 January, 2012	1
	30. Saržoska & Ivanova Naskova “Language Labs and the Translation Syllabus at the Faculty of Philology “Blaže Koneski” of Skopje”, SOUTH EAST EUROPEAN PROJECT FOR THE ADVANCEMENT OF LANGUAGE STUDIES ' SEEPALS, -2010-2013, 511116-Tempus-1-2010-1-XM-TEMPUS-JPCR, <i>Seepals Conference Meaningful Mastery: Translation Studies at the MA Level</i> , University of Maribor on 25-29 January, 2012	0,5
	31. Saržoska & Nikodinovska “Master of Language Business and International Trade” <i>Teaching foreign languages for special purposes</i> , (Italia, Perugia) Guerra Edizioni, Perugia, Italia, 2012, 79-85 pp.	0,5
	32. Saržoska Aleksandra, “The Spatial Meaning of the Italian Preposition A and its Equivalents in Macedonian”, <i>Filološka istraživanja dana</i> , Philological Research Today, Univerzitet u Beogradu Filološki Fakultet, 26/27 11.2010	1
	TOTAL	12
	<i>An abstract published in proceeding of international Conferences</i>	
	5. Saržoska Aleksandra, “Il significato della preposizione italiana A e dei suoi equivalenti traduttivi nella lingua macedone”, <i>Oltre i confini, aspetti transregionali e interculturali dell'italiano</i> ,	1

	Università di Belgrado, Facoltà di Filologia Dipartimento d'italianistica, a cura di Julijana Vučo e Snežana Milinković, Belgrado 2012. http://oltreiconfinibelgrado2012.fil.bg.ac.rs/Programma%20Confini.pdf	
	6. Александра Саржоска, “Електронските весници во Италија, ресурси за збогатување на лексичкиот фонд на италијанскиот јазик”, Меѓународниот симпозиум <i>Електронските ресурси и филолошките студии</i> , во редакција на Звонко Никодиновски, Филолошкиот Факултет “Блаже Конески”, 2013 г. Скопје.	1
	7. Александра Саржоска, Маргарита Велевска, Мира Трајкова, “Субјунктивот во италијанскиот, во францускиот и во македонскиот јазик, сличности и разлики”, Меѓународна научна конференција (Охрид, 13-14 јуни 2014) во чест на 55 години италијанистика на УКИМ, <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali</i> . Универзитет “Свети Кирил и Методиј”, Скопје, Филолошкиот Факултет “Блаже Конески”, Скопје јуни 2014,	0,5
	8. Александра Саржоска, Гордана Алексоска, “La trascrizione dei nomi italiani nella lingua macedone”, Меѓународна научна конференција (Охрид, 13-14 јуни 2014) во чест на 55 години италијанистика на УКИМ, <i>Parallelismi linguistici, letterari e culturali</i> , Универзитет “Свети Кирил и Методиј”, Скопје Филолошкиот Факултет “Блаже Конески”, Скопје јуни 2014,	0,5
		3
	TOTAL	90

PROFESSIONAL-APPLICATIVE ACTIVITIES

N.	Activity:	Points
	<i>Monograph</i>	
	Александра Саржоска, <i>Италијанизми во македонскиот јазик, Italianism in Macedonian</i> , Универзитет “Свети Кирил и Методиј”, Скопје Филолошки Факултет “Блаже Конески”,	

	Скопје 2009	
	TOTAL	8
Activities of broader interest		
	<i>Participation in promotional activities of the Faculty (5)</i>	2,5
	<i>Participation in promotional activities during the” Settimana della lingua italiana nel mondo” (3)</i>	1,5
	<i>Member of the editorial board of an international conference proceeding</i>	
	2. Re/ Construction Meaning : Acquiring Mastery in Translation Studies, Edited by Marija Knežević, Aleksandra Banjević, Aleksandra Saržoska, Filozofski Fakultet, Niksic, Filološki Fakultet “ Blaže Koneski “,2013	3
	<i>Member of an organizational or program board at a scientific-professional Conference</i>	
	5. Меѓународна научна конференција <i>Parallelismi linguistici , letterari e culturali</i> (Охрид, 13-14 јуни 2014) во чест на 55 години италијанистика на УКИМ, Филолошки Факултет “Блаже Конески” Скопје International scientific conference..in honor of 55 th anniversary of the establishment of the Italian studies	1
	6. <i>The Balkans in Contemporary Travel Writing</i> , Faculty of Philosophy, University of Montenegro Nikšić, June 19-21, 2014	1
	7. <i>New Approaches to foreing language didactics</i> , Università per Stranieri di Perugia, 15-19 september 2013, Italia, https://www.unistrapg.it/eventi/tempus-final-meeting Guerra Edizioni, Perugia 2013	1
	8. Convegno internazionale: <i>Lingua, letteratura e cultura italiana</i> , Università` Santi Cirillo e Metodio, Facolta` di Filologia “ Blaže Koneski” , Skopje, 29-30 ottobre 2009	1
	TOTAL	4
	<i>Expert activities</i>	

	Expert activities for the requirements of the Ministry of Justice of R.M.(Commission for Judicial (Court) Appointed Translators) Учество во комисија при Министерство за Правда на Р.Македонија за проверка на знаењето на кандидатите за постојани судски преведувачи, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014	6
	Expert activities for the requirements of State Exam Centre of R.M,Државен испитен центар на Р. Македонија, контролор на прашања за екстерно проверување на постигнувањата на учениците во основното и средното образование од областа на италијанскиот јазик за учебната 2012/2013, 2013/2014	2
	TOTAL	8
	HONORS	
	On January 13, 2010, the President of the Republic of Italy awarded Aleksandra Saržoska, PhD, the Order of the Star of Italian Solidarity for her achievements in the area of spreading the Italian language and culture. <i>Cavaliere dell'Ordine della Stella della solidarieta' italiana</i>	5
	Study visit abroad	
	Università per stranieri Perugia, Italia, 2013 settembre	0,5
	ViceDean	
	total 2x4	8
	Member of faculty commission	
	total 15 x0,5	7,5
	Member of the title election commision	
	total 12 x 0,2	2,4
	Total	50,4

TEACHING AND EDUCATIONAL ACTIVITY	95,8
SCIENTIFIC AND RESEARCH ACTIVITY	90,
PROFESSIONAL –APLICATIVE ACTIVITY	50,4
TOTAL	236,2

Review Commission:

1. Mila Samardžić, PhD, Full Professor, s.r.
2. Julijana Vučo, PhD, Full Professor, s.r.
3. Zvonko Nikodinovski, PhD, Full Professor,
s.r.

РЕЦЕНЗИЈА

ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МОДАЛИТЕТИТЕ НА ЖЕНСКОСТА ВО МАКЕДОНСКИОТ И АЛБАНСКИОТ НАРАТИВ“, ОД М-Р МАРИНА ДАНИЛОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на својата четириесет и осма редовна седница одржана на 15.12.2014 година, избра Рецензенска комисија за оцена на докторската дисертација под наслов „Модалитетите на женската во македонскиот и албанскиот наратив“, изработена од м-р Марина Даниловска, во состав:

1. д-р Весна Мојсова-Чепишевска, редовен професор
2. д-р Виолета Тасевска-Пирузе, редовен професор
3. д-р Нехас Сопај, редовен професор
4. д-р Кристина Николовска, редовен професор
5. д-р Мируше Хоџа, редовен професор.

Заблагодарувајќи се за укажаната доверба, имаме чест да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов „Модалитетите на женската во македонскиот и албанскиот наратив“, изработена од м-р Марина Даниловска, опфаќа 244 страници текст, напишан со фонтот Times New Roman, со големина на знаците 12 и стандарден проред од 1,5. Трудот е поделен во десет дела, не вклучувајќи го воведот, како и користената литература и објаснувањето на кратенките.

М-р Марина Даниловска го открива својот вистински предизвик во потребата од стекнување нови сознанија за сликата за/на жената во Македонија, поконкретно за конструирањето и, особено, деконструирањето на женската или на женскиот идентитет во македонскиот и албанскиот наратив. Соодветен апликативен материјал таа наоѓа во творештвото на Петре М. Андреевски, Јован Павловски и Венко Андоновски, како претставници на македонскиот наратив, и во творештвото на Луан Старова, Мурат Исаку и Ким Мехмети, како претставници на албанскиот наратив, пишувано и на македонски и на албански јазик.

Првиот дел содржи општи исчитувања на самиот поим книжевност и на целите на книжевноста кои се само воведување во наредниот, втор дел, каде што кандидатката го проследува развојот на современиот македонски и современиот албански прозен израз од првообјавите до најсовремените достигнувања со едно мало објаснување дека: „... кога ја употребуваме синтагмата современ албански роман мислиме на романите напишани на албански јазик, но и на оние на македонски јазик од автори Албанци, во Р. Македонија, а кои припаѓаат, односно се дел од современата македонска литература“ (Даниловска 2014: 17). При тоа повикувајќи се на релевантни имиња од македонската и албанската книжевна историја и теорија, како Александар Спасов, Миодраг Друговац, Вељко Домазетовски, Венко Андоновски, Христо Георгиевски, Бајрам Красниќи, Нехас Сопај, Реџеп Ќосја, Ибраим Ругова, таа многу студиозно, за прв пат, прави еден споредбен преглед на состојбите и во едната и во другата проза, при што доаѓа до следниов заклучок: „Од направените согледби за развојот на современиот македонски и на современиот албански роман дојдовме до сознанијата дека (...) нивниот специфичен и забрзан развој започнува по завршувањето на Втората светска војна. Првиот македонски роман „Село зад седумте јасени“ на Славко Јаневски се појавува во 1952 г., а истата таа година на книжевната сцена се појавува и првиот повоен албански роман „Çlirimtarët“ („Ослободители“) од Димитер Шутеричи. Исто така, во првата фаза од својот развој и македонскиот и албанскиот роман ја обработуваат тематиката на колективизацијата и социјалистичката преобразба на селото преку едно реалистичко редување на сликите, како и темите од НОБ, а по шеесеттите години се забележува различие во творечкиот дијапазон на авторите.“ (Даниловска 2014: 32)

Со третиот дел се отвора во вистинска смисла самата тема. Имено, овој дел е мост меѓу претходно напишаното и она што ќе следува потоа. Така, овој дел кој се обидува да направи еден пресек или поточно да даде (како и во вториот дел) еден преглед на сликата на жената во „женскиот“ наспрема сликата на жената во „машкиот“ наратив само ја подготвора вратата на срцевината на докторската дисертација на м-р Марина Даниловска. Проследувајќи ги авторите и авторките во македонскиот и албанскиот наратив и откривајќи ги сликите на женскоста, кандидатката доаѓа до заклучок дека: „... сликата на современата жена, жената како субјект, а не како објект, почесто ја среќаваме во женскиот наратив, додека во машкиот наратив почесто ја имаме сликата во која преовладуваат стереотипните претстави, забраните, откажувањата“. „Машкиот наратив сè уште не ѝ го дал во целост правото на жената да биде субјект кој се самоопишува“, (2014: 48)

Преку внимателното исчитување на прозниот дискурс на авторите Петре М. Андреевски, Јован Павловски, Венко Андоновски, Луан Старова, Мурат Исаку и Ким Мехмети, кандидатката ни дава најнови сознанија за опстојувањето и положбата на македонската и на албанската жена особено во XX век, но и за нејзината положба во минатото проследено низ векови наназад, како и во почетокот на XXI век (особено во романот „Вештица“ на Андоновски). М-р Марина Даниловска го прифаќа сознанието дека романиерот создава уметничка слика за

општествената реалност низ призмата на сопствената текстовна реалност во која е вткаено минатото и традицијата, семејството и љубовта, слободата и потчинувањето, патријархалното и модерното. Во тој контекст, таа го воочува заемањето специфично место на стереотипите кои во суштина одразуваат различни предрасуди во однос на полот, возраста, религијата и сл. и како посебно укажува дека нејзиниот интерес е насочен кон она специфично обележување на жената, а со тоа и на женскиот лик како инфериорен носител на стереотипите во патријархалната култура. Затоа, Даниловска истакнува: „Дојдовме и до податокот дека најчестиот женски лик во македонскиот и во албанскиот роман е патријархален. Тоа е лик кој е окарактеризиран со грижата за мажот, со грижата за децата и со доблеста на мајчинството. Таа речиси и воопшто не се противи на правилата кои ги диктира средината во која живее, односно правилата донесени од маж, таа само ги следи нив, беспопштно им се предава, таа е потчинета, верна и љуби безусловно. Она по што најголемиот број од женските ликови, претставени во анализираниот прозен дискурс на погоре наведените автори, се разликуваат меѓу себе е само нивното различно нијансирање. Наспроти нив, како противтежа, во многу помала застапеност е претставена слободната жена која е свесна за својата сексуалност и јавно ги искажува своите желби и потреби, жената која сама одлучува за својот живот, има право на избор, се бунтува, ги руши наметнатите кодови и норми, а за сметка на таквите нејзини постапки таа е најчесто осудена од средината во која дејствува“ (2014: 49-50).

Во овој труд се проследуваат вкупно 58 женски ликови (31 од македонскиот и 27 од албанскиот наратив) кои Даниловска ги претставува низ табеларните прикази. При тоа, таа доаѓа до сознание дека најголемиот дел од нив се поставени на маргините за сметка на машкиот лик кој е во центарот на приказната. Но, и покрај ваквата поставеност, интересно е да се истакне, вели Даниловска, дека машките автори најчесто создаваат силни женски ликови, како што се: Ервехе, Хабине, Велика, Словешта, Небеска, Ѓата...

Наредниот сегмент кој е во полето на интересот на кандидатката е времето и просторот во кои се поставени женските ликови, како и потребата од постоење на т.н. женско и машко време и женски и машки простор. Користејќи ги теориите кои ги развиваат во своите студии Лиз Иригаре, Роси Браидоти, Светлана Слапшак, Гастон Башлар, како и Бранка Арсиќ, Јасна Котеска, Наташа Аврамовска и други, кандидатката ја гради сопствената слика за женскиот наспрема машкиот простор и тоа преку дистинкцијата социофугален : социопетален простор во македонскиот и албанскиот наратив.

Како посебни модели на женскоста ова истражување ги истакнува:

- патријархалниот, кој женските ликови ги означува како инфериорни носител на стереотипите во патријархалната култура;

- преодниот;

- современиот, кој промовира женски ликови кои се залагаат за надминување на половите разлики и кои јавно ги искажуваат своите желби и потреби.

Седмиот дел од докторската дисертација „Модалитетите на женскоста во македонскиот и албанскиот наратив“ преку исчитувањата на Симон де Бовоар, Џудит Батлер, Мишел Фуко, Дубравка Ораиќ-Толиќ, Дубравка Угрешиќ, Роси Брайдоти, Јасна Котеска, ги третира темите на женското тело, женскиот глас и женскиот (раз)ум во македонскиот и албанскиот наратив.

Истражувањата продолжуваат во осмиот дел, кој низ призмата на половиот и родовиот идентитет го (ре)дефинира женскиот идентитет и ги посочува преминувањата/прелевањата на патријархалниот во постпатријархалниот модел на женскост, сето тоа поткрепено со примери од двата наратива. Крајниот модел кој се нуди во оваа дисертација е сликата за модерната женскост, т.е. ликот за модерната, урбана жена која не ги почитува стереотипните претстави за себе, се опира на културата и притоа доаѓа до израз нејзината моќ.

Сосема на крај, наместо заклучок (именуван како „Двојните спротивности“), на неколку страници (232-237) хируршки прецизно се потврдени резултатите до кои доаѓа кандидатката при разработката на темата и тоа преку посочувањата на стереотипните обележја кои упатуваат на опозицијата дозволено „машко“ и забрането „женско“. Така, низ дуалистичките слики: женскост/машкост, страст/разум, отсутно/присутно, приватно/јавно, затворено/отворено, немоќ/моќ, немо/гласно, пасивно/активно, објект/субјект, м-р Марина Даниловска укажува на машкото писмо кое создава централни или маргинални женски ликови во кое и не се сретнува лик на современа урбана жена. Со тоа таа дава одговор на прашањето кој е најчестиот женски лик во македонскиот и албанскиот наратив. Тоа е секако жената како мајка, сопруга, партнерка, иако би сакале поголем простор да ѝ е даден на нејзината сексуалност и читливата еротичност. Затоа, Даниловска поентира со следниве зборови: „Тоа е така бидејќи ние и ден денес сè уште живееме во едно општество во кое му се потчинуваме на влијанието на стереотипите, на влијанието на традицијата, во едно време во кое сè уште провејува размислата дека субјектот го распознаваме преку неговата родова определеност“ (Даниловска 2014: 237).

Трудот се затвора со делот „Користена литература“ (238-243), во кој е приложен богат список од нешто повеќе од сто и педесет (150) библиографски единици (теоретски и белетристички, кирилични и латинични извори) кои се користени и цитирани при разработката на темата.

ЗАКЛУЧОК

Докторската дисертација „Модалитетите на женската во македонскиот и албанскиот наратив“, изработена од м-р Марина Даниловска, како сериозно добро организиран текст е исклучително значајно проучување. Како една од ретките теми кои третираат споредба на македонско-албанскиот наратив во рамките на македонската литература и култура, искрено веруваме дека овој несомнено успешно изработен труд ќе поттикне и други истражувачи на ова поле. Исто така се надеваме дека ова темелно истражување што го спроведе кандидатката Даниловска ќе биде основа за некои идни истражувања на полето на македонско-албанските книжевни и културолошки проучувања.

Имајќи го предвид сето погоре кажано, имаме особена чест да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје да го прифати овој извештај на Рецензенската комисија и да допушти усна одбрана на докторската дисертација „Модалитетите на женската во македонскиот и албанскиот наратив“, изработена од м-р Марина Даниловска.

Рецензентска комисија

1. Д-р Весна Мојсова-Чепишевска, редовен професор, с.р.
2. Д-р Виолета Тасевска-Пирузе, редовен професор, с.р.
3. Д-р Нехас Сопај, редовен професор, с.р.
4. Д-р Кристина Николовска, редовен професор, с.р.
5. Д-р Мируше Хоџа, редовен професор, с.р.

Р Е Ц Е Н З И Ј А

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „ГЛАСОТ И ИДЕНТИТЕТОТ ВО КНИЖЕВНИТЕ ДЕЛА НА РОБЕРТ БРАУНИНГ, БЛАЖЕ КОНЕСКИ, ЏЕЈМС ЏОЈС И СЛАВКО ЈАНЕВСКИ“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р МИЛАН ДАМЈАНОСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“, ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, на својата 48. редовна седница одржана на 15.12. 2014 година, нè избра за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторскиот труд под наслов „Гласот и идентитетот во книжевните дела на Роберт Браунинг, Блаже Конески, Џејмс Џојс и Славко Јаневски“, изработен од

м-р Милан Дамјаноски, асистент по книжевност на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Заблагодарувајќи му се на Наставно-научниот совет за укажаната доверба, чест ни е да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторскиот труд на кандидатот м-р Милан Дамјаноски претставува сериозен и темелен обид на авторот да истражи и да проучи еден суштествен феномен и проблем не само во книжевната теорија и во книжевните дискурси на англиската книжевност од втората половина на деветнаесеттиот и првата половина од дваесеттиот век, туку истиот тој проблем, односно феномен да го лоцира и да го проучии во македонската книжевност во втората половина од дваесеттиот век. Овој компаративен истражувачки зафат се базира врз прашањето на гласот и идентитетот во книжевните дискурси (како прозни, така и поетски), прашање од исклучителна епистемолошка и онтолошка важност во процесот на настанување и на проучување на еден книжевен текст или, како што подвлекува кандидатот, тоа е прашање од суштинско значење во градењето како на индивидуалниот, така и на националниот идентитет. Доколку идентитетот (личен и колективен) се сфати како постојан предмет на промени и развој во зависност од општествените, економските, политичките и перцептивните промени и тенденции, тогаш тој неминовно се одразува и во книжевноста, во нејзините жанрови, дела и стилови

кои во основа претставуваат одек и отелотворување на дадените нови околности, но и отелотворување на новосоздадените идентитети во општеството и на тие кои се во постојан процес на создавање. Гласот, пак (како што подвлекува кандидатот), е одраз, отелотворување, но и конструктивен елемент на самиот идентитет, пресликувајќи ја дуалната природа и улога која ја има идентитетот по однос на книжевноста. Оттаму, логично е да се заклучи дека и гласот, на едно поформално ниво, го има истиот однос со книжевноста како и идентитетот.

Докторскиот труд на кандидатот м-р Милан Дамјаноски има вкупно 270 страници и е конципиран внимателно, логично и прегледно. Тој се содржи од вовед, четири централни поглавја/теми поделени на повеќе потпоглавја/поттеми и заклучок, како и исцрпна и прегледно претставена библиографија на извори на крајот од трудот од кои 91 се латинични и 71 кирилични. Во воведот на трудот, кандидатот се задржува врз објаснување на прашањата со кои ќе се занимава студијата, притоа накусо осврнувајќи се на поставените цели што го оправдуваат истражувањето, како и на методите користени во текот на истражувањето. Во него се приведени и најинтересните обиди за обмислување и дефинирање на гласот и идентитетот, и тоа од критичко-теоретски, културолошко-антрополошки, идеолошки и од книжевен карактер, а објаснето е и како е замислена организацијата на темите во студијата. Притоа, кандидатот наведува дека трудот се фокусира врз прашањата на гласот и идентитетот што постојат, експлицитно или имплицитно, кај авторите и делата што се предмет на обработка. Токму затоа, кандидатот целта на своето истражување и изработка на докторската дисертација ја насочува кон комплексната и постојано флукутирачка, променлива природа на гласот и идентитетот во книжевниот дискурс на едно општество и култура во зависност од условите во кои тие се развиваат, притоа имајќи предвид дека книжевноста како дискурс е во постојан дијалог не само со постојните, туку и со традиционалните, веќе утврдени форми, жанрови и дела, а следствено и со претходните гласови и идентитети кои го сочинуваат нејзиниот канон. Во тој процес на дијалог, како што укажува кандидатот, истовремено се врши не само утврдување, туку и неопходно критичко превреднување и реконституирање на историското наследство на една културна и книжевна формација.

Корпусот на делата е прилично обемен, но анализите се главно сконцентрирани врз соодветен избор од поетското творештво на еден од

најоригиналните англиски поети од викторијанската епоха Роберт Браунинг, кој со своите иновациски поетски техники во многу аспекти ја има задолжено модерната англиска поезија и, компаративно, врз избор од поетското творештво на основоположникот на македонската модерна поезија Блаже Конески. Во доменот на прозниот дискурс, кандидатот во корпусот на трудот ги вклучува најуспешните дела на еден од основоположниците на англиската и европската модерна, исклучителниот ирски романиер Џејмс Џојс и корифејот на македонската модерна проза Славко Јаневски. Викторијанскиот период во англиската литература ја покрива целата втора половина на деветнаесеттиот век, а трагите (како и реакциите кон него) траат сè до крајот на Првата светска војна, со етаблирањето на авторските величини на Т. С. Елиот (во поезијата) и Џејмс Џојс (во прозата). Тоа е период на суштествени промени во англиското општество што се рефлектираат во сите домени на културното и литературното живеење во Велика Британија, исто како што и во Македонија по Втората светска војна се остварија услови за еден динамичен и прилично драматичен културен и книжевен подем. Како што нагласува кандидатот, истражувањето сака да ја покаже плодноста, но и неопходноста на одвивањето на процесите за отелотворување и созревање на новиот идентитет и автентичните гласови низ кои тој се изразува во контекст на дијалогот помеѓу минатото и сегашноста актуелна за времето кога твореле избраните автори, процеси кои секое ново општество во настанување, како што вели кандидатот упатувајќи на Бахтин, е потребно да ги изврши.

Затоа уште пред да пристапи кон анализите на делата поместени во корпусот на истражувањето, кандидатот се зафаќа со елаборација на теоретската и критичката литература шти ги разработува прашањата на идентитеот и гласот со цел, како што подвлекува, да го обезбеди неопходниот „инструментариум“ за аналитичката постапка. Во таа смисла, централно место во обработената теоретска и критичка литература тој му дава на „дијалогизмот“ на Михаил Бахтин преку кој се овозможува анализа на еден книжевен текст како игра на гласови, но притоа се обраќа и кон низа други теоретичари на книжевноста што ги разработуваат горенаведените прашања, како што се Јуриј Лотман, Хенри Џејмс, Ханс-Георг Гадамер, Клинт Брукс, Роберт Пен Ворен, Норман Фридман, Вејн Бут, Жерар Женет, Мике Бал, Тери Иглтон и др., но истовремено користи и искази на самите автори од корпусот, како што се извонредно вредните опсервации на Блаже Конески во врска со идентитетот, традицијата, динамиката на литературниот

развиток и слично. Во најдобар дел, тие при разгледувањето на прашањата за идентитетот и гласот поаѓаат не само од светот што е дискурзивно конструиран, туку се обраќаат и на екстратекстуалните или вонлитерарните ситуации како што се општеството (Бахтин) и идеологијата (Иглтон), на пример, апострофирајќи го фактот дека идентитетот го добива своето значење и ја црпи својата виталност од различни општествени и идеолошки формации и дека тој (како и секој друг знак) не може да се разбере ако се восприема изолирано. Тоа значи дека идентитетот не може да се формира надвор од општественото опкружување и надвор од неговите најразлични форми и видови дискурси. Затоа, ако на идентитетот се гледа како на една општествена форма на свеста, тогаш и неговото стабилно отелотворување не може да се оствари надвор од знаковната реалност, надвор од јазикот и неговите производи, што всушност е и книжевноста, која, пак, неминовно се создава врз фонот на традицијата.

Првото поглавје од аналитичкиот дел на трудот му е посветено на викторијанскиот поет Роберт Браунинг. Кандидатот во најкуси црти ги дава релевантните биографски податоци за авторот, а потоа прави детална скица на контекстот во кој тој се јавува и твори, на општествените и идеолошките состојби кои создаваат „тектонски промени“ во речиси секој аспект на животот, па следствено влијаат и врз делото на авторот. Критиката укажува на податокот дека „доминантно книжевно на викторијанските поети“, тука пред сè се мисли на Роберт Браунинг и Алфред Тенисон, „е лирски глас кој се преставува себеси како автономен, самосвесен, атемпорален и машки, како и естетика која ги промовира можностите за трансценденција, достигнување преку метафора на универзалност која не е ограничена со време, класа или род“. Поаѓајќи од ова критичко тврдење, кандидатот заклучува дека овие двајца викторијански поети, а особено Роберт Браунинг, ја напуштаат субјективната, лирски обоена поетика на романтичарите и вршат постепено воведување на повеќегласност во поетската естетика и реторика, како и ослободување од цврстите формални поетички стеги, што како процес ќе доживее своевидна кулминација во првата половина на дваесеттиот век и модерната епоха. Роберт Браунинг многу рано го забележува мултиплицирањето на дискурсите во викторијанското општество и како одговор на тие процеси, а по долготрајно и помно проучување на драмскиот монолог во ренесансната и јакобинската драма, тој успешно и со извонреден ефект ја воведува оваа драмска стратегија во поезијата.

Кандидатот со право укажува дека драмскиот монолог е всушност хибридна форма која ги руши границите помеѓу лирскиот и наративниот поетски израз и како таква таа не може да се смета за револуционерно нова форма, бидејќи настанала со комбинирање на веќе постојни форми со нови, т.е. со хибридизирање на доминантните гласови со некои веќе подзаборавени, но сè уште витални стари гласови и медиуми. Особена карактеристика на драмскиот монолог е што преку нарацијата на драмската персонуа се пренесуваат и гласовите на останатите ликови во нарацијата на поемата. Самата форма и природа на ваквиот монолог ја наметнува оваа полиакцентност и повеќегласност во монологската структура на песната. Монологот по својата природа налага и бара стабилност и доминантност на едно гледиште, но вештината на Браунинг е во тоа што без оглед колку тоа гледиште е центрирано и стабилно во себеси, сепак содржи реторски хијатуси или „просирки“ низ кои може да се насетат и „чујат“ други гласови *in absentia*, гласови што „му се потчиниле“ на присутниот или, пак, гласови врз кои присутниот доминантен глас извршил насилство и „ги замолчил“. Од друга страна, употребата на драмската персонуа, му дозволува на авторот да се себеотстрани од песната и тоа на начин што го тера читателот многу внимателно, „детективски“ да го следи монологот ако сака да ја долови и сфати не само позицијата и гласот на авторот, т.е. неговиот однос или личен став кон ликот што го изградил, туку и да го чуе безгласниот шепот на гласовите *in absentia*. Ваквиот деташиран, обезличен, „замаскиран“ глас на поетот му дава извонредни можности за релативизирање на времето и просторот, на љубовта и омразата, вистината и лагата, злочинот и невиноста, како и на разни други дихотомии за кои тој секако не би можел да проговори низ и со помош на сопствениот лирски глас.

Низ темелните анализи на избраните песни (сите драмски монологи), „Калибан на Сетебеос“, „Фра Липо Липи“, „Андреа дел Сарто“, „Мојата последна војвотка“, „Љубовникот на Порфирија“, „Писмото на екимот Каршиш“, и др., кандидатот укажува на повеќе теми во поезијата на Браунинг, како и на различните идентитетски прашања изразени низ различни гласови. Тие теми ги групира во следниве категории: религијата и кризата на верата во викторијанскиот период, конфликтот помеѓу науката и верата, корупцијата и падот на авторитетот на црквата, уметноста и позицијата на уметникот во викторијанската ера, патријархалното општество и позицијата на жената во него. Наративните секвенци на комплексните драмски персони во овие песни (најчесто лоцирани во друго

време и простор, како што е ренесансна Италија, на пример), меѓу другото ја покажуваат и сложеноста на искуството на живеење во викторијанското општество, како и повеќедимензионалноста и слоевитоста на прашањата што тоа ги загатнува. Изразената интертекстуалност на повеќето од овие песни му овозможува на Браунинг во структурата на песната да вгради повеќе значенски рамништа преку кои може да ги прикаже, како што вели кандидатот, дијахрониската природа и синхрониската комплексност на темите.

Второто поглавје од аналитичкиот дел на трудот е посветено на големиот македонски поет, лингвист и есеист, Блаже Конески. Уште во воведните поглавја на трудот, кандидатот за него ќе рече дека во својата поезија тој доаѓа блиску до моделот на драмската персона и драмскиот монолог на Браунинг, особено во циклусот за Крале Марко, како и во збирките песни *Везилка* и *Проложни жиџија*. Неговата поезија е простор на кој се среќаваат и стапуваат во идентитетски дијалог гласовите на македонскиот народ, од епскиот и херојскиот, до интимниот и субјективниот; од традиционалните форми на народното пеење, до новиот модерен израз соодветен на времето во кое настанал, времето на формирањето на современата македонска држава по Втората светска војна. По принесувањето на основните биографски податоци за авторот, кандидатот на најадекватен начин го скицира и контекстот во кој тој се појавува и тоа низ неговите аспекти на гледање на сопственото време, изразени во бројните есеистички записи на Конески, а потоа ги анализира и неговите клучни стратешки поетички сфаќања, како што се за традицијата и иновацијата, за автоматизацијата и актуализацијата, како и за односот традиција-колектив-автор.

Корпусот песни врз кои се сосредоточува неговиот интерес небаре ја мапираат потрагата по идентитет и гласот во македонското минато и во текот на драматичните револуционерни периоди пред и по Втората светска војна. Така, меѓу анализираните песни се наоѓаат: „Средба со Жинзифов“, „Тешкото“, „Везилка“, неколку највпечатливи машки и женски драмски персони од *Проложни жиџија*, како и клучните драмски монолози од циклусот за Марко Крале, „Одземање на силата“, „Стерна“, „Марковиот манастир“, „Калето“ и „Песја брдце“. Во анализите кандидатот укажува на настојувањата на Конески да ја оживее и функционализира традицијата во процесот на создавањето на новиот идентитет и на соодветниот глас низ кој истиот ќе се изразува. Притоа, тој укажува и на тоа

дека во овие песни на Конески минатото и традицијата повторно се оживеани и добиваат нов посилен, посвеж и посовремен глас во книжевноста која воедно е одраз на духот на народот и на духот на времето. Тој глас станува суштествен дел од новата историја и идентитетска наратија која ги одржува тековните општествени околности.

Третото поглавје од аналитичкиот дел на трудот е посветено на големиот ирски прозаист Џејмс Џојс. Откако ги дава основните податоци за животот и делото на овој автор, кандидатот се задржува врз ирските состојби кон крајот на деветнаесеттиот и почетокот на дваесеттиот век, на борбата за осамостојувањето на Ирска, како и на кризата на идентитетот низ која минува ирското општество. На тој начин се остварува неопходната контекстуална рамка за дискусијата на едно од најважните дела на Џојс, *Портретот на уметникот во младоста* (1916). Овој роман кандидатот го гледа како дијалог помеѓу традиционалното и новото, но и како рамка во која се инкорпорираат сите главни дискурси и идеологии кои го сочинуваат идентитетот на ирското општество: религијата, национализмот, ирското прашање, англискиот јазик, влијанието на англиското општество, класичната култура и образование, итн. Тој исто така укажува на тоа дека гласот на главниот лик во романот, Стивен Дедалус, се стреми да ја изрази суштината на своето време од сите аспекти на своето искуство и својата личност во процес на создавање, како и да формулира нов израз за уметноста што ќе ги инкорпорира во себеси тие суштини. Тоа значи дека низ гласот на ликот се артикулираат бројни гласови и заложби, разни идеологии и дискурси што се водат во ирското општеството од тоа време. Токму затоа кандидатот во ова поглавје се фокусира врз анализа на најразлични дискурси, како што се: дискурсот на семејството, дискурсот на нацијата, дискурсот на религијата, дискурсот на естетиката на модернизмот и на уметникот како глас на новото време. Анализирајќи го развојот на гласот и идентитетот на Стивен Дедалус, кандидатот всушност го анализира и предочува делегитимизирањето на традиционалните дискурси и стремежот за создавање нови во текот на едно преломно време за ирското осамостојување и за создавањето на ирската нација и идентитет воопшто.

Четвртото и последно поглавје од аналитичкиот дел на докторскиот труд на кандидатот м-р Милан Дамјаноски се фокусира врз Славко Јаневски, првиот македонски романсиер по Втората светска војна и на

неговиот извонреден и сè уште недоволно проучен циклус романи за Кукулино. Според кандидатот, Јаневски во овој циклус презема врз себе проект кој е од големо значење, а кој пред него не е спроведен во современата македонска книжевност, а тоа е да ја запише и впише целата македонска историја во книжевен дискурс. Притоа, тој не се обидува да ги замени историската наука и историографијата, туку се обидува да го заокружи процесот кој е започнат во македонското општество, да го утврди историскиот и идентитетскиот наратив, почнувајќи од доаѓањето на Словените зад Карпатите на Балканот во шестиот век, сè до дваесеттиот век и формирањето на македонската држава. Во таа смисла, кандидатот во својата анализа на романот *Тврдоглави*, кој има проложна функција во овој циклус, посочува дека авторот на микро и макро ниво ја заокружува и отелотворува македонската историја и дека дава свој придонес во процесот на „самоопишување на општеството“. Притоа, кандидатот се повикува на тврдењето на Јуриј Лотман за тоа дека процесот на „самоопишување“ е еден од најважните за утврдувањето и зацврстувањето на идентитетот и укажува на тоа дека во текот на тој процес на метаниво се создава слика на семиотичка унификација, но на нивото на семиотичката „реалност“ која процесот ја опишува врие од разновидни тенденции. Како резултат на тоа тековите на смислата и значењето се движат не само по хоризонталните слоеви на семиосферата, туку и по вертикалните, при што се формираат сложени дијалози меѓу различните слоеви. Кандидатот, исто така, укажува и на метатекстуалните процеси во прозата на Јаневски и смета дека со генерирањето текстови во самиот роман, Јаневски укажува на фикционалноста и текстуалноста на природата на историјата и на идентитетот, кои може да се реализираат и заокружат само во постапката на опишување и самоопишување на заедницата.

Во своите заклучни согледби, кандидатот ги резимира главните пунктови на своето истражување и притоа влече интересни паралели помеѓу двата жанровски пара во трудот: поетите Роберт Браунинг и Блаже Конески и прозаистите Џејмс Џојс и Славко Јаневски. Притоа кандидатот укажува дека македонските автори, како во поезијата така и во прозата,

доаѓаат блиску до моделите на овие стожерници на англосаксонската и светската книжевна традиција и дека во првиот случај, Блаже Конески во својата поезија вешто ги користи техниките на драмската персона и драмскиот монолог, како и тоа дека Славко Јаневски (слично на Џојс) ги активира и ги интегрира дискурсите на народните преданија, фолклорот, магискиот ритуал и митологијата во рамките на современиот романескен израз, со тоа овозможувајќи простор за еден органски дијалог помеѓу сите различни гласови кои го градат македонскиот идентитет. Истовремено, тие се отелотворување на сите потиснати гласови и идеологии кои не можеле со векови да најдат свој израз надвор од неформалната народна и усна традиција и кои со полна сила избликуваат во фантазмагоричната проза на Јаневски, како пандан на „текот на свеста“ на Џојс.

ЗАКЛУЧОК

Имајќи го сето горекажано предвид, може да се заклучи дека кандидатот м-р Милан Дамјаноски најкоректно ја исполнил поставената задача и ни дал на увид и оценка труд кој во себе содржи голем број нови сознанија од доменот на литературата, литературната теорија и критика кои се применети во соодветната и задлабочена анализа на избраниот книжевен корпус. Затоа, чест ни е да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје да го прифати нашиот Извештај и да го повика м-р Милан Дамјаноски на усна одбрана на својот докторски труд.

РЕЦЕНЗЕНТИ

1. Проф. д-р Зоран Анчевски, с.р.
2. Проф. д-р Александрина Илиева, с.р.
3. Проф. д-р Рајна Кошка-Хот, с.р.
4. Проф. д-р Лидија Капушевска-Дракулевска, с.р.
5. Проф. д-р Соња Витанова-Стрезовска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „УСВОЈУВАЊЕ ФОНОЛОГИЈА НА СТРАНКИ ЈАЗИК: ВЛИЈАНИЕТО НА ПЕРЦЕПТИВНАТА ОБУКА ВРЗ АНГЛИСКИОТ ИЗГОВОР НА МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК“ ОД М-Р АНАСТАЗИЈА КИРКОВА-НАСКОВА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на својата четириесет и осма редовна седница од 15.12.2014 година, избра Рецензентска комисија за оцена на докторската дисертација на тема „Усвојување фонологија на странски јазик: влијанието на перцептивната обука врз англискиот изговор на македонските изучувачи на англискиот јазик“, изработена од м-р Анастасија Киркова-Наскова, во состав:

1. д-р Марија Јанева-Михајловска, редовен професор
2. д-р Екатерина Бабамова, редовен професор
3. д-р Зозе Мургоски, редовен професор
4. д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, вонреден професор
5. д-р Анжела Николовска, вонреден професор.

Комисијата му се заблагодарува на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ за доверената задача и по разгледувањето на трудот има чест да го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Приказ на докторската дисертација

Предмет на проучување на докторската дисертација на м-р Анастасија Киркова-Наскова е влијанието на фонетската инструкција врз перцепцијата и изговорот на англиските предни вокали /i:/, /ɪ/, /e/, /æ/ од страна на македонските изучувачи на англискиот јазик. Кандидатката Киркова-Наскова си поставува задача да осмисли специјална фонетско-фонолошка обука врз основа на: а) исцрпните сознанија од богатата стручна литература од повеќе научни области; б) нејзиното долгогодишно наставно искуство; в) контекстот во кој се изучува јазичната вештина изговор на странски јазик во Република Македонија. Оттука, обуката е осмислена да обедини традиционални и комуникативно-когнитивни техники за изучување изговор на странски јазик кои се концентрираат единствено кон подигнување на свеста за англискиот изговор преку максимална перцептивна изложеност на изучувачот на автентичен говор наспроти минимален обид за вежбање изговор. На тој начин, обуката има потесна цел да ја подобри и да ја ревидира наставната програма по предметот *фонетика и фонологија на англискиот јазик*, но и поширока цел - да се разгледаат можностите за нејзина апликација во наставата по странски јазик воопшто. Фокус на истражување се македонските изучувачи на англискиот

јазик кои го изучуваат англискиот јазик во еден специфичен контекст: во својата земја каде што англискиот јазик има статус на странски јазик, каде што знаењата ги стекнуваат од професори кои се неизворни говорители на англискиот јазик, каде што изложеноста на автентичен англиски јазик (особено британската варијанта) е минимална и каде што речиси и да не постои можност да се практикува англискиот јазик секојдневно освен на час.

Слоевитоста на трудот се огледува во интердисциплинарниот пристап со кој се обединуваат неколку научни области: усвојување фонологија на странски јазик со посебен осврт на перцепција на говор, наставна методологија за изучување изговор на странски јазик и фонологија на англискиот и на македонскиот јазик.

Од методолошки аспект, структурата на трудот се карактеризира со три последователни студии со кои се тестира ефективност на перцептивната обука по принципот комбинирани методи. Во првата студија се спроведува експериментален третман врз репрезентативен примерок на испитаници. Се создава корпус од нивни одговори, добиен врз основа на четири тестови за перцептивна идентификација на вокалите, а потоа овие одговори се подложуваат на квантитативен метод за обработка за да се проучи ефектот на перцептивната обука врз перцепцијата на испитаниците. Во втората студија се истражува поинаков корпус, поточно, снимени читани зборови и спонтано изговорени зборови во искази од испитаниците кои потоа се оценувани од страна на изворни говорители на англискиот јазик (фонетичари и професори по англиски јазик), при што повторно се користи квантитативна анализа за да се провери ефектот на перцептивната обука врз изговорот (продукцијата) на испитаниците. За третата студија, корпусот се состои од интервјуа со испитаниците, при што се користи квалитативниот метод за да се истражат и проучат нивните впечатоци во врска со различните фази и вежби од перцептивната обука.

Структура на докторската дисертација

Докторската дисертација на м-р Анастасија Киркова-Наскова содржи 263 страници. Основниот текст е распореден низ седум поглавја, организирани на прегледен и логичен начин, во кои мошне методично, јасно и аргументирано се образложени тезите на овој труд. Трудот изобилува со табеларни, сликовити и графички прикази во кои концизно се презентираат идеите и квантитативните резултати. По текстот следува обемен список на користена литература (над двестотини единици). Исто така, трудот е збогатен со вкупно 42 прилога снимени на две ЦД-иња и организирани во посебни документи или групирани во папки. Содржината и обемот на прилозите заслужуваат посебно внимание (околу 270 страници печатен материјал и снимен материјал со околу 1 гигабајти дигитална меморија). Како прилози, опфатени се:

- а) материјали користени при научноистражувачката постапка, односно:
 - документи користени како инструмент за прибирање податоци или документи со обработени податоци: вкупно 15
 - аудиоснимки: вкупно 1334
- б) наставни материјали користени при перцептивната обука, односно:
 - работни листови: вкупно 22

- аудиоснимки: вкупно 289
- видеоснимки: вкупно 7
- презентации: вкупно 6
- илустрации: вкупно 3
- фотографии: вкупно 33

Во *првото поглавје* насловено: *Вовед*, м-р Киркова-Наскова нè запознава со контекстот на истражувањето, сместувајќи го во доменот на студиите за усвојување на странски јазик и наставна методологија за изучување на англискиот како странски јазик. Во овој дел, таа ги образложува мотивите за изборот на темата, пред сè нејзиното досегашно искуство како наставник по англиски јазик, како и потребата за подигнување на свеста кај наставниците и изучувачите за важноста на *јазичната вештина изговор* во наставата по англиски јазик. Оправданоста на темата ја поткрепува со: а) резултати од прашалници спроведени во 2007 година со студенти англисти кои поминале фонетско-фонолошка обука во кои тие ги наведуваат нивните тешкотии со англиските гласови; б) резултати од пилот-истражувањето за перцепција и продукција на англиските гласови спроведено во 2008 година. Првичните сознанија од овие прелиминарни истражувања посочуваат на различен сооднос кај различни англиски гласови во процесот на нивното изучување/усвојување (на пример, „лоша перцепција-лоша продукција“) и потребата да се навлезе подлабоко во проблемот. Понатаму, во *првото поглавје*, м-р Киркова-Наскова ги дефинира клучните термини: а) перцептивна обука; б) изговор на странски јазик; в) македонски изучувач на англискиот јазик. Под *перцептивна обука* се подразбира специјалистичка обука во која се потенцира изложеноста на изучувачот на говор и вежби за зајакнување на перцепцијата (восприемањето) на фонетско-фонолошките структури на јазикот што се изучува. *Изговорот на странски јазик* претставува јазична вештина која подразбира модификување на постојните фонолошки категории на мајчиниот јазик и усвојување нови и/или слични јазични елементи од сегменталната и прозодиската (супрасегменталната) фонологија на јазикот што се изучува; тоа подразбира, на сегментално ниво, правилна дискриминација и артикулација на фонемите (вокалите, дифтонзите и консонантите) и нивните дистрибутивни (алофонски) варијанти и фонотактички низи, додека на прозодиско ниво, совладување на фонолошки феномени како слог, зборовен и реченичен нагласок, интонација и ритам. Поимањето на *македонски изучувач на англискиот јазик* во ова истражување е стеснето и ограничено во согласност со репрезентативниот примерок на испитаници кои учествуваа во истражувањето, поточно, станува збор за возрасен изучувач, изворен говорител на македонскиот јазик кој го изучува англискиот јазик со цел активно да го користи во својата понатамошна професионална кариера како наставник по англиски јазик или како преведувач/толкувач од англиски на македонски јазик и обратно. Понатаму, м-р Киркова-Наскова накратко го појаснува методолошкиот пристап на истражувањето, ги наведува истражувачките прашања и ја прецизира структурата на трудот.

Второто поглавје насловено: *Преглед на литературата и релевантните истражувања од областа на усвојување и изучување фонологија на странски јазик* е поделено на три дела. М-р Киркова-Наскова потенцира дека интердисциплинарната природа на проблематиката со која се занимава оваа теза изискува преглед на литературата

од повеќе области кои имаат допирни точки, како општа фонетика и фонологија, усвојување фонологија на странски јазик, перцепција на говор, продукција на говор, методологија на изучување на странски јазик, когнитивна фонологија и наставна практика. Ваквиот преглед има за цел да го прикаже подобро теорискиот контекст на истражувањето во однос на што се дискутираат резултатите. За да се добие појасна слика, се прави пресек на научната мисла од три потесни научни дисциплини: меѓујазична фонологија, наставна методологија за изучување изговор на странски јазик и студии кои ја истражуваат ефективността на фонетската инструкција.

Во првиот дел од *второто поглавје* се разгледуваат неколку централни теми кои се во фокус на интерес на научноистражувачката практика и кои вклучуваат изучување фонологија на странски јазик. Поконкретно, накусо се презентираат сознанијата за основните карактеристики на процесот на усвојување фонологија на странски јазик, се појаснува што поточно се подразбира под изговор на странски јазик, кои се елементите на усвојување и факторите кои влијаат на тој процес преку анализа на студии кои ги истражуваат овие фактори. Понатаму, се дава осврт на поважните теориски модели кои се стремат да го објаснат овој сложен процес, се дискутира врската помеѓу говорната перцепција и продукција и импликациите за наставната практика.

Во вториот дел од *второто поглавје* се анализира теориската мисла за изговорот како јазична вештина во рамките на општата теорија за изучување странски јазик. Се објаснува улогата на изговорот во рамките на традиционалните и современите методи и приоди. Исто така, се разгледува и практичната страна на изговорот како јазична вештина преку детален преглед на техниките за изучување изговор кои се практикуваат во наставата. Притоа, се потенцира комуникативната важност на изговорот, подигнувањето на фонолошката свест и грижата за сопствениот изговор, како и неопходноста да се применува еклектички пристап во наставата кој подразбира куса теориска експликација и многу вежбање за зајакнување на перцепцијата на гласовите и извештување на моторните навики за артикулација.

Имајќи предвид дека во оваа докторска дисертација се истражува токму влијанието на одреден вид инструкција за подобрување изговор на странски јазик, во третиот дел од *второто поглавје* посебно внимание им е посветено на студиите кои се занимаваат со ова прашање и се спроведени во различни истражувачки контексти: во лабораторија и во училишта. На крајот се дава критички осврт на позитивните резултати од овие истражувања и се потенцира дека ефективността на фонетската инструкција, особено на разните видови фонетска инструкција, укажува на долгорочната корист за изучувачите од систематското вклучување на ваков вид инструкција во наставата.

Во *третото поглавје* насловено: *Вокалните системи на англискиот и на македонскиот јазик со посебен осврт на предните вокали*, м-р Киркова-Наскова се фокусира на фонетско-фонолошките карактеристики на англиските предни вокали и ги контрастира со карактеристиките на најблиските македонски вокали. Всушност, предните вокали се одбрани за фонетски структури кои се разработени и вежбани на часовите во рамките на перцептивната обука. Најпрво се укажува дека вокалните системи на јазиците во голема мера се разликуваат по својата сложеност и при изучувањето странски јазик честа е појавата вокалниот систем на мајчиниот јазик на изучувачот да е поедноставен во однос на вокалниот систем на странскиот јазик. М-р Киркова-Наскова потенцира дека

македонските изучувачи на англискиот јазик се соочуваат токму со таков предизвик: да го адаптираат драстично посложениот англиски вокален систем на македонскиот поедноставен вокален систем. Англискиот јазик содржи голем број вокални контрасти кои се наоѓаат во фонемска опозиција и во однос на овој параметар е еден од поретките и посложените во светот. Британската варијанта на англискиот јазик, која е одбрана како референтен модел во ова истражување, брои вкупно 20 вокални елементи од кои дванаесет чисти вокали или монофтонзи (пет долги и седум кратки) и осум сложени вокали или дифтонзи. Македонскиот вокален систем е петчлен систем и се состои само од кратки монофтонзи, што го прави многу поедноставен од англискиот. Кандидатката во *третото поглавје* дава детален опис одделно за вокалите /i:/, /ɪ /, /e/ и /æ/, а потоа прави споредба на англиските предни вокали со најблиските македонски предни вокали и смета дека со голема сигурност може да се заклучи дека речиси секој од четирите англиски вокали претставува потенцијален изговорен проблем за македонските изучувачи. Таа тврди дека фонолошките домени (или областите на фонолошка категоризација) на англиските и на македонските вокали не се идентични како резултат на што доаѓа до асимилирање на англиските вокали во македонските вокали кои се најблиски според перципираната фонетска сличност. Исто така, македонскиот изучувач наидува на тешкотија да ја перципира не само природната должина на англиските вокали туку и квантитативните промени што настануваат во даден фонетски контекст. Таа заклучува дека англиските предни вокали се разликуваат квалитативно и квантитативно од најблиските македонски вокали толку што слободно може да се каже дека тие немаат еквиваленти во македонскиот јазик. Според м-р Киркова-Наскова, директната асимилација е неприфатлива, особено што англиските предни вокали се значително фреквентни во англискиот јазик и придонесуваат кон семантиката на исказот. Од дискусијата е јасно дека англиските предни вокали /i:/, /ɪ /, /e/ и /æ/ како странски гласови се проблематични за македонските изучувачи на англискиот јазик и за перципирање и за артикулирање, воопшто за усвојување.

Истражувачкиот дел од дисертацијата е презентираан во следните три поглавја. Кандидатката го тестира ефектот на перцептивната обука преку три сукцесивни студии и со помош на комбиниран приод од квантитативни и квалитативни методи се проверува дали под влијание на обуката може да се надминат изговорните тешкотии кај испитаниците.

Во **четвртото поглавје** под наслов: *Перцепција на англиските вокали /i:/, ɪ, e, æ/ од страна на македонските изучувачи на англискиот јазик (Студија 1)*, е презентирана првата студија во која се истражува ефектот или успешноста на перцептивната обука врз **перцепцијата** на англиските предни вокали /i:/, ɪ, e, æ/ од страна на македонските изучувачи на англискиот јазик кои учествувале како испитаници во истражувањето. Најпрво се опишува контекстот и целта на истражувањето, се прецизираат истражувачките прашања, потоа се објаснува методологијата на истражувањето, се образложува анализата на податоците, се презентираат резултатите и на крајот се дискутира нивната релевантност. М-р Киркова-Наскова потенцира дека нејзиниот интерес го привлекува академскиот контекст каде што изучувачите се студенти по англиски јазик и книжевност поради што го спроведува истражувањето во училища како дел од редовната настава по предметот *граматика на современиот англиски јазик – фонетика 1*.

Во ова поглавје детално е опишана *методологијата на истражувањето за студија 1*: профил на испитаници, структура на истражувачка процедура, формат на перцептивна обука и формат на перцептивни тестови. Се објаснува дека популацијата врз која е извршено истражувањето се состои од две групи: а) експериментална група на испитаници кои биле подложени на настава со перцептивна обука; б) контролна група кои не биле. Структурата на истражувањето опфаќа тестирање пред обука, спроведување на обуката и тестирање по обука.

Содржината и техниките користени во обуката се осмислени врз научна основа: кандидатката ги сублимира позитивните заклучоци од повеќе научни студии од оваа област и ги имплементира преку комбинирање на традиционални и комуникативно-когнитивни наставни техники. Таа користи само автентични аудио и видеоматеријали со цел максимална изложеност на испитаниците на говор на изворни говорители на британската варијанта на англискиот јазик. При презентирањето на содржините се користат мултимодални (аудио и визуелни) материјали, како и компјутерска технологија со цел обуката да е во согласност со најновите наставни трендови и да е подостапна за изучувачите со различни стилови на учење. М-р Киркова-Наскова дава осебен осврт за секој сегмент од перцептивната обука, поконкретно, се објаснуваат карактеристиките на вежбите во обуката одделно за следниве четири техники (фази од обуката): а) фонетско-фонолошка експлицитна инструкција (слушни и анализирај); б) критичко слушање (слушни и спореди); в) перцептивни вежби (слушни и разликувај); г) комуникативни вежби (слушни и разбери/размисли).

Во следниот дел од *четвртото поглавје* се опишуваат *перцептивните тестови* користени како инструменти за прибирање податоци и воедно формирање корпус врз кој се спроведува анализата; поконкретно, се користат преттест и потест за идентификација на вокалите (администрирани пред и по обуката соодветно) и дополнителни два општи теста (администрирани по обуката). Сите тестови се состојат од минимални парови на англиски зборови и снимки од повеќе изворни говорители. Податоците добиени од овие тестови се обработувани со статистичка χ^2 (хи-квадрат) анализа за секој збор посебно.

При *анализата на податоците* се проверува ефектот на обуката за секој вокал посебно и се прави анализа на грешки според вокален контраст и фонетски контекст. Резултатите од преттестот и потестот покажуваат дека иако има тенденција на подобрување на перцепцијата на вокалите од преттест до потест, сепак, нема статистички значајно подобрување на перцепцијата на вокалите кај испитаниците од експерименталната група, што, пак, укажува на заклучокот дека обуката немала севкупен ефект. Овие резултати се повторуваат и кај општите тестови што значи дека нема генерализирање на знаења на нови зборови и нови говорители во однос на перцепцијата на вокалите. Анализата на грешките посочува дека перцепцијата на вокалите е висока на преттестот и дека кога се грешки се обележува звуково сличниот вокал. Кандидатката забележува дека резултатите се недоволно конзистентни за да може да се донесе заклучок во однос на влијанието на фонетскиот контекст при перцепцијата на вокалите. На крајот, м-р Киркова-Наскова исцрпно ги дискутира резултатите во однос на поставените истражувачки прашања и теориските сознанија за перцепција на говор.

Во *петтото поглавје* насловено: *Продукција на англиските вокали /i:/, /ɪ/, /e/, /æ/ од страна на македонските изучувачи на англискиот јазик (Студија 2)*, презентирана е

втората студија во која се истражува ефектот на перцептивната обука врз *изговорот или продукцијата* на англиските предни вокали /i: , i , e, æ/ од страна на македонските изучувачи на англискиот јазик. Според структурата, ова поглавје е слично на претходното: кандидатката ја наведува целта на истражувањето, се прецизираат истражувачките прашања, се објаснува методологијата на истражувањето на студија 2, се образложуваат видовите анализа на податоците, и на крајот, се презентираат и дискутираат резултатите.

Во однос на *методологијата*, се објаснува дека профилот на испитаниците и содржината на обуката се исти како и за студија 1. Структурата на студија 2 опфаќа снимање на испитаниците пред обука, спроведување на обуката и снимање на испитаниците по обука. Понатаму, м-р Анастасија Киркова-Наскова ја објаснува постапката за подготовка на стимулни материјали за снимање на испитаниците, како и самиот процес на снимање. Обработениот снимен материјал се користи како корпус од четири читани зборови (beat, bit, bet и bat) и 28 спонтано изговорени англиски зборови. Овие снимки претставуваат инструмент за прибирање податоци, односно проценки на изговорот на вокалите во снимените зборови од страна на искусни оценувачи изворни говорители на англискиот јазик. Вредностите добиени од оценувачите се обработуваат статистички со следниве анализи: а) споредба на одговорите на оценувачите за утврдување на степенот на нивната усогласеност (ICC коефициент); б) АНОВА за повторени мерки за читаните зборови (кај ЕГ и КГ); и в) едноставна АНОВА за спонтано изговорените зборови (само ЕГ).

Анализата на резултатите за читаните зборови покажува дека нема статистички значајно подобрување на изговорот на вокалите /i: , i , e/ во однос на време (предобука, пообука), група (ЕГ, КГ) и интеракција меѓу време и група. Од друга страна, кај вокалот /æ/ се јавува статистички значајно подобрување според мерена интеракција меѓу време и група; со други зборови, изговорот на вокалот /æ/ кај испитаниците од ЕГ се подобрува по обуката во однос на нивниот изговор пред обуката, но и во однос на изговорот на испитаниците од КГ. Резултатите се потврдуваат и кај анализите со спонтано изговорените зборови. М-р Киркова-Наскова заклучува дека обуката нема ефект кај вокалите /i: , i , e/ и дека испитаниците не ги изговараат овие вокали со соодветен вокален квалитет и квантитет, односно веројатно ги изговараат со најблиските македонски вокали, во случајов /i, e/. Од друга страна, ефектот на обуката е забележителен кај вокалот /æ/, што е мошне интересно затоа што, како непостоен вокал во македонскиот јазик, перцепцијата и изговорот на овој вокал претставува голема тешкотија за македонските изучувачи на англискиот јазик. Во завршниот дел од поглавјето, м-р Киркова-Наскова ги дискутира резултатите во однос на поставените истражувачки прашања и научните студии кои се занимаваат со оваа проблематика. Таа потенцира дека аудитивната изложеност на говор не само што им овозможува на изучувачите да научат перцептивно да ги разликуваат фонолошките категории туку голема е веројатноста дека ова знаење игра улога и во подобрување на нивниот изговор.

Во *шестото поглавје* под наслов: *Квалитативна евалуација на перцептивната обука (Студија 3)*, се изведува анализа на секој дел од обуката од перспектива на испитаниците учесници. За таа цел, м-р Киркова-Наскова како инструмент за прибирање податоци ја користи техниката интервју, односно сите испитаници од експерименталната група ги интервјуира на крајот од обуката, а потоа ги сумира нивните впечатоци, мислења

и сугестии. Според форматот, интервјуата се полуструктурирани и се состојат од прашања поделени во седум групи: 1) општи прашања во врска со англискиот изговор; 2) прашања за фонетско-фонолошкиот опис на гласовите; 3) прашања за техниката критичко слушање; 4) прашања за перцептивните вежби; 5) прашања за комуникативните вежби; 6) општи прашања поврзани со обуката; 7) прашање од отворен тип за слободен коментар на испитаникот. Од понудените одговори, м-р Киркова-Наскова одредува неколку тематски категории во кои се компарираат сличностите и разликите, а потоа се даваат коментари поткрепени со цитати од испитаниците; на тој начин, таа дава исцрпен одговор на поставените истражувачки прашања. Во обемната аналитичка дискусија, м-р Киркова-Наскова посочува на бројни заклучоци.

Во врска со *општиот впечаток на испитаниците за англискиот изговор*, преовладува мислењето дека е особено важно изучувачите да се стремат да имаат добар англиски изговор бидејќи англискиот го сметаат за јазик на меѓународната комуникација и ја нагласуваат неговата честа употреба. Според нив, професијата има клучна улога кога станува збор за видот на изучувачи кои треба да имаат добар изговор: испитаниците посочиле дека оние кои го учат јазикот за да бидат идни професори по англиски јазик треба да работат на подобрување на својот изговор (повеќето од нив се ставаат себеси во таа категорија).

Во врска со *перцептивната обука* во целина, кандидатката презентира сумирани заклучоци за секоја од четирите фази од обуката.

Теорискиот дел од обуката, деталната *фонетско-фонолошка експликација* за секој вокал, меѓу испитаниците е примена со одобрување, а објаснувањето на наставникот е оценето како јасно и корисно. Во однос на визуелните материјали, видеата се претпочитани наспроти анимациите. Испитаниците нагласиле дека комбинацијата од објаснување следено од видео (или обратно) е пожелен наставен метод кој би сакале да се практикува и во иднина.

Техниката *критичко слушање* заслужува посебно внимание: од една страна, испитаниците ја разбираат предноста на овој пристап како конструктивна анализа на сопствениот изговор, но, од друга страна, тоа предизвикало силен психолошки ефект во негативна смисла, односно, непријатно чувство што си го слушаат сопствениот глас (до таа мера што воопшто не ги забележувале изговорните грешки), како и загриженост дека соучениците ќе им го препознаат гласот и грешките. И покрај тоа, кандидатката забележува дека повеќето испитаници изјавиле дека ваквиот вид активности им помогнале да станат посвесни за сопствениот изговор. Во однос на начинот на анализа на снимките и дадениот коментар, се претпочита заедничко преслушување на снимките и писмен коментар од наставникот, помалку се изјасниле за заедничко анонимно преслушување и групна дискусија, а најнеповолно било оценето јавното преслушување на снимките со заедничка дискусија. М-р Киркова Наскова забележува дека нивото на недоверба во однос на стручноста на соучениците е високо: запрашани дали би прифатиле коментар од соученик наместо од професор, повеќето испитаниците неволно се изјасниле за оваа опција, додека некои би прифатиле само ако соученикот има перципиран подобар изговор од нив.

Перцептивните вежби се генерално прифатени како корисни, но не и целосно интересни, односно некои испитаници ги сметале за позитивен предизвик (поконкретно,

испитаниците кои се граматички покомпетентни), додека пак други ги оцениле како фрустрирачки и напорни (најчесто понезаинтересираните испитаници). Од петте вида вежби (означени како А, В, С, D и Е) како највисоко оценета била вежбата С, односно препознавање збор (повеќе примери од ист збор) во различни минимални парови, додека како најтешка, но сепак корисна им била вежбата Е, односно АХВ: Х е исто како А или В, заради нужното високо ниво на концентрација потребно да се сработи вежбата.

Што се однесува до *комуникативните вежби*, испитаниците позитивно ги прифатиле автентичните говори и игрите. Кај автентичните говори го потенцираат интересниот избор на темите, но и тешкотиите со кои се соочиле при сработувањето на вежбите: речиси сите посочиле дека им било потребно малку време на почетокот да се навикнат на говорот на изворниот говорител. Игрите, пак, ги доживувале како свежа промена во однос на перцептивните вежби кои напати биле монотони и предвидливи од час на час.

Прашани општо за обуката и колку им помогнала, испитаниците нагласиле дека обуката им ја подигнала свеста не само за сопствените изговорни грешки туку и за грешките кај другите соученици. Исто така, од сите техники застапени во перцептивната обука, тие ги претпочитаат критичкото слушање и перцептивните вежби. М-р Киркова-Наскова во овој дел од интервјуата бележи и неколку дополнителни коментари за големината на групата и на училницата: многумина сметале дека обуката би била поуспешна доколку е спроведена во помали групи и во посодветна просторија. Исто така, испитаниците забележале дека наставата би била подобра доколку се вклучат вежби за изговор што укажува на фактот дека испитаниците имаа потреба да повторат, да зборуваат и да бидат коригирани и дека само перцептивна изложеност на јазикот не им е доволна. М-р Киркова-Наскова резимира дека квалитативните резултати посочуваат на подигнување на фонолошката свест и грижата за сопствениот изговор кај испитаниците, позитивна евалуација на обуката во целост, претпочитање на техниките критичко слушање и дискриминација на минимални парови, како и потреба за почесто давање на корективен коментар од страна на наставникот, по можност на индивидуално ниво.

Во последниот дел од тезата, *седмото поглавје* насловено: *Заклучни согледувања*, м-р Киркова-Наскова ги резимира поважните заклучоци од трите студии. Авторката заклучува дека методот на комбинирање на квантитативните и квалитативните анализи се покажал како мошне корисен во стекнувањето сеопфатен увид при одредување на ефектот на перцептивната обука врз подобрување на перцепцијата и на продукцијата кај испитаниците. Додека со квантитативните мерења се добиени резултати кои не се во прилог на перцептивната обука, со исклучок на вокалот /æ/, односно се забележува тенденција за подобрување на перцепцијата на контрастот /e–æ/, квалитативната тематска анализа покажува подобрување на испитаниците во прилог на перцептивната обука во однос на зголемена свест не само за специфичните карактеристики на англиските вокални структури туку и за сопствениот изговор. М-р Киркова-Наскова понатаму ги дискутира педагошките импликации на истражувањето така што разработува наставен модел за подобрување изговор на странски јазик во кој ги сублимира своитевидувања. Таа смета дека при изучување изговор на странски јазик, наставниот план треба да ја опфати компонентата перцепција така што изучувачите ќе се изложуваат на автентичен говор во разни форми на комуникација и од страна на разновидни говорители (особено во однос на

англиската јазична варијанта која ја говорат). Изучувачите треба да се обучат да го слушаат ваквиот говор аналитички така што ќе знаат на кои аспекти од јазикот треба да обрнат внимание и постепено ќе развијат селективна способност за перципирање. М-р Киркова-Наскова смета дека најголемо внимание на часот треба да се стави на активности за подигнување на свеста кај изучувачите, како и на техники за самостојно вежбање, самонабљудување и самокорекција. На јазичната вештина изговор, посочува м-р Киркова-Наскова, треба да ѝ се пријде на начин на кој изучувачите е пожелно да развијат личен однос кон англискиот изговор, односно, да не се стремат да го подобрат затоа што тоа се бара од нив туку затоа што тие самите сакаат да го подобрат. Ова би резултирало со нивна поголема подготвеност да ги забележуваат сличностите и разликите на фонолошките системи на двата јазика, зголемена мотивација и, следствено, зголемен интерес за вежбање изговор. Во завршниот дел од поглавјето, авторката посочува на ограничувањата на истражувањето и предлага идеи за идни истражувања со кои би се продлабочиле научноистражувачките и наставните гледишта во оваа област. На пример, таа предлага: а) одредување на перципирана фонетска дистанција на англиските гласови во однос на македонските гласови од страна на младата македонска популација како најчести корисници и говорители на англискиот јазик; б) споредбена акустичка анализа на двата система со комплементарна анализа на фонемскиот меѓусистем на македонско-англискиот меѓујазик; в) истражувања за улогата на мотивацијата во изучувањето изговор на странски јазик како и влијанието на индивидуалните карактеристики на изучувачите во рамките на теоријата за динамични системи; г) развој на стратегии за самонабљудување и самокорекција чијашто ефективноост би се испитувала во реален наставен контекст. М-р Киркова-Наскова завршува со повик за ревидирање на наставните програми во насока на поголемо вклучување на јазичната вештина изговор во наставата по англиски јазик, како и развој на современи наставни материјали адаптирани за потребите на македонските изучувачи на англискиот јазик со кои би се поттикнал интересот кај наставниците и автономното учење кај изучувачите.

Заклучок и предлог

Докторската дисертација на кандидатката м-р Анастасија Киркова-Наскова „Усвојување фонологија на странски јазик: влијанието на перцептивната обука врз англискиот изговор на македонските изучувачи на англискиот јазик“ претставува оригинално истражување кое применува интердисциплинарен пристап бидејќи добиените резултати имаат лингвистички и педагошки импликации. Од лингвистички аспект, ова истражување прави обид да даде уште едно видување на врската помеѓу перцепцијата и продукцијата во рамките на современите лингвистички истражувања низ примери од македонскиот јазик. Од педагошки аспект, ова истражување ја разгледува врз научна основа можноста за подобрување на наставните програми за изучување фонетика и фонологија на англискиот јазик на академско ниво преку модел на фонетско-фонолошка обука приспособена за македонските изучувачи на англискиот јазик. Исто така, наставните материјали креирани за ова истражување се практични и по потреба лесно може да се адаптираат на различен наставен контекст или, пак, да се искористат за изработка на учебници и други помагала за изучување на англискиот јазик.

М-р Киркова-Наскова умешно ја користи методологијата на научноистражувачката работа, поставувајќи релевантни цели и истражувачки прашања. Тие се проверуваат преку квалитетно изработени инструменти за прибирање податоци и темелно објаснети истражувачки постапки кои ги применува во анализите на трите студии. Низ текстот, а особено во дискусиите и завршниот дел, кандидатката исцрпно ги коментира појавите во однос на постојните теориски видувања, но дава и свои лични ставови и коментари, на тој начин покажувајќи извонредни аналитички способности. Таа успева да го синтетизира знаењето, да го примени во квантитативните и квалитативните анализи и да дојде до нови сознанија кои потоа ги разгледува од теориска и наставнопрактична перспектива.

Имајќи го предвид гореизнесеното, Рецензентската комисија со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет да го прифати овој извештај и да ја повика м-р Анастасија Киркова-Наскова на усна одбрана.

Рецензентска комисија:

1. Д-р Марија Јанева-Михајловска, редовен професор с.р.
2. Д-р Екатерина Бабамова, редовен професор с.р.
3. Д-р Зозе Мургоски, редовен професор с.р.
4. Д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, вонреден професор с.р.
5. Д-р Анжела Николовска, вонреден професор с.р.

ПРЕГЛЕД

НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	м-р Дијана Петровска	“Тетовскиот говор-современа состојба”	“The Tetovo dialect-contemporary state”	Проф. д-р Веселинка Лабровска	04.02.2015/бр. 10-175/7
2.	м-р Милица Петрушевска	“Развојот на графиските и на ортографиските принципи на македонскиот писмен јазик од втората половина на XIX век до крајот на првата половина на XX век”	“Development of graphic and orthographic principles in Macedonian Literary Language during the second half of the 19 th century and the first half of the 20 th century”	Проф. д-р Људмил Спасов	04.02.2015 бр. 10-187/2
3.	м-р Милена Ристова-Михајловска	“Полемиките во македонската писмена традиција”	“Polemics in the Macedonian written tradition”	Проф. д-р Добрила Миловска	04.02.2015 бр. 10-176/3

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Марија Ристова	“Житија на македонски пустиножители”	“Lives of Macedonian hermits”	Проф.д-р Добрила Миловска	06.02.2015 10-296/1
2.	Евдокија Илијевска	“Системот за определување на родот во македонскиот јазик”	“The Method of Gender Determination in Macedonian Language”	Проф.д-р Симон Саздов	06.02.2015 / 10-76/3
3.	Александар Крстаноски	“Охридската лествица-лингвистичка анализа”	“The ladder of Ohrid-linguistic analysis”	Проф.д-р Емилија Цврвенковска	06.02.2015 10-82/3
4.	Биљана Стојановска	“Условните реченици во македонскиот јазик”	“Conditional Clauses in Macedonian Language”	Проф. д-р Анета Дучевска	06.02.2015 10-95/3
5.	Емилија Трајкоска	“Експресивната лексика во медиумите на македонски јазик”	“Expressive lexis in Macedonian Language”	Проф. д-р Катерина Велјановска	06.02.2015 10-90/3
6.	Катерина Ристовска	“Протопоп Јоан Кратовски-книжевник и илуминатор од XVI век”	“Archpriest Joan Kratovski-a writer and an illuminator from the XVI century”	Проф. д-р Добрила Миловска	06-02-2015 10-96/3
7.	Симона Ристова	“Симболичките и архиепископските значења во Света песна на Анте Поповски”	“Symbolic and archetypal meanings in Sveta pesna written by Ante Popovski”	Проф. д-р Кристина Николовска	06.02.2015 10-99/3
8.	Гоце Костовски	“Интерпретативната теорија во практиката на толкувањето	“Interpretative Theory in Interpretation Practice”	Проф. д-р Маргарита Велевска	06.02.2015 10-308/1

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВРЗ НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА КОМПАНИИТЕ И ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ (група автори), главни истражувачи: д-р БИЉАНА АНГЕЛОВА, д-р КЛИМЕНТИНА ПОПОСКА

Со Одлука на Научниот совет на Економскиот институт во Скопје (бр. 02-2338/1 од 15.12.2014 година), определен сум за рецензент на трудот ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВРЗ НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА КОМПАНИИТЕ И ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА. Трудот произлегува од истоимениот проект, финансиран од средствата за интегративните функции на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во кој раководители на проектот се д-р Биљана Ангелова, редовен професор и д-р Климентина Попоска, вонреден професор. Согласно со член 19 од Правилникот за издавачка дејност на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, по внимателното прегледување на доставениот труд го поднесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи согледувања

Трудот ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВРЗ НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА КОМПАНИИТЕ И ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, е произлезен од проектот финансиран од средствата за интегративните функции на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, реализиран во текот на 2013/2014 година. Главни истражувачи во проектот се д-р Биљана Ангелова, редовен професор и д-р Климентина Попоска, вонреден професор, а во изработката на трудот учествуваат сите вработени во Економскиот институт со научни и соработнички звања, како и студентите м-р Зорица Цонева и м-р Стефан Василевски.

Целта на трудот е истражување на влијанието на финансиската криза врз задолженоста во Република Македонија и анализа на нивото на нефункционални кредити во банкарскиот сектор во РМ по групи на банки. Во рамките на трудот се врши идентификување на влијанието на финансиската криза врз зголемувањето на задолженоста на компаниите и предлагање на мерки за соочување со тековната состојба. Понатаму, во трудот се утврдува влијанието на финансиската криза врз зголемување на

задолженоста на граѓаните и идентификување и креирање на алатки за намалување на задолженоста. Покрај горенаведеното, преку трудот се влијае врз зголемувањето на свесноста за подобро управување со личните финансии од страна на граѓаните на Република Македонија.

Анализите на задолженоста на секторите домаќинства и претпријатија, како и нефункционалните кредити на овие сектори, ја потврдуваат целисходноста на истражувањето преку посочување на поврзаноста на актуелните состојби на задолженоста во Република Македонија со почетокот на светската финансиска криза во 2008 година. Дополнително, ова истражување опфаќа и многу други актуелни состојби и проблеми кои го засегнуваат финансискиот систем, како и целокупната македонска економија. Теоретските и истражувачките опсервации опфаќаат повеќе релеватни категории чија анализа е неопходна со цел суштински да се разбере долгот на секторите претпријатија и население. За домаќинствата од големо значење се големините на задолженоста, расположливиот доход и финансиската актива на секторот население со цел да се увиди потребата за нивното задолжување, како и нивниот капацитет за навремена отплата на долгот. Поради тоа, и најзначајните показатели на задолженоста на овој сектор, освен неговата апсолутна вредност и релативен раст, се и учествата на долгот во бруто-домашниот производ, расположливиот доход и финансиската актива.

Содржина на трудот

Трудот **ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВРЗ НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА КОМПАНИИТЕ И ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА** се состои од 229 страници, од кои 222 страници се однесуваат на основниот текст, а 7 страници се користена литература. Трудот концепциски се состои од вовед, седум глави, заклучок и користена литература.

Содржински, првата глава ги идентификува теоретските аспекти на факторите на кредитната политика и класификацијата на кредити на комерцијалните банки и елаборирани се теоретските аспекти на задолженоста на домаќинствата и претпријатијата преку дефинирање и елаборација на нивната структура. Втората глава се фокусира на идентификување на ризиците во процесот на кредитирање преку дефинирање и идентификување на видовите кредитен ризик и класификација на активата и политиките за резервирање на средствата за покривање на кредитниот ризик, како неопходен елемент од кредитната политика на секоја банка. Во втората глава се претставени кредит скоринг моделите преку утврдување на суштината и улогата на кредит-скоринг моделите, идентификување на нивните предности и недостатоци и утврдување на влијанието на кредит-скоринг моделите врз кредитниот

ризик и целокупното банкарско работење. Во третата глава од трудот е спроведена анализа на влијанието на финансиската криза во развиените економии преку анализа на финансиската криза и кредитната активност на банките во овие економии, како и идентификување на мерките на банките во развиените економии за справување со нефункционалните кредити. Глава четири ги анализира нефункционалните кредити во Република Македонија, започнувајќи преку анализа на квалитет на кредитното портфолио на банкарскиот систем во Република Македонија и изложеноста на кредитен ризик кон претпријатијата и кон домаќинствата. Петтата глава од трудот се фокусира на анализа на обемот и структурата на задолженоста на секторот претпријатија во РМ, преку анализа на показателите на задолженоста, како долгот на корпоративниот сектор според категорија на доверители, структура на кредитната задолженоста на секторот претпријатија, трендот на новоодобрени кредити на претпријатијата. Шестата глава го анализира обемот и структурата на вкупната задолженост на секторот домаќинства, преку идентификување на промените во обемот и структурата на задолженоста на секторот домаќинства и анализата на кредитирањето и задолженоста на населението.

Последната глава од трудот се фокусира врз идните аспекти кои ќе влијаат врз нивото на нефункционални кредити и задолженоста на компаниите и населението. Во рамките на оваа глава се даваат препораки за намалување на нивото на нефункционалните кредити и намалување на задолженоста кај населението и компаниите. Препораките се однесуваат на следниве аспекти: а) унапредување на транспарентноста при склучувањето на договорите со корисниците на кредити и поактивна супервизија на постојните регулаторни тела, вклучително и формирање на нови тела напоредно со развојот на финансискиот систем; б) воведување на максимален праг на задолжување, односно ограничување на големината на долгот во одреден процент од доходот на домаќинствата; в) воспоставување на финансиски консултант, независен од банкарските институции, кои би давале подробни информации за условите на доделување и отплаќање на различните видови кредити на населението; г) организирање на обуки и други едукативни активности за финансиско описменување на македонските граѓани, односно континуирано образование на потрошувачите и спроведување на акции за унапредување на јавната свест во однос на задолжувањето; д) континуирано унапредување на регулативата во однос на критериумите за банкрот, како и алоцирање на ризикот на фер начин помеѓу засегнатите страни, но не во насока која може да креира морален хазард за одговорните должници.

Сите овие насоки имаат за цел да се намали нивото на нефункционалните кредити во банкарството, како и намалување на нивото на задолженоста на компаниите и населението.

Оцена и предлог

Врз основа на претходноизнесеното трудот **ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВРЗ НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА КОМПАНИИТЕ И ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА** претставува значаен и оригинален труд во кој се сублимирани теоретските и апликативните сознанија за улогата на финансиската криза врз нефункционалните кредити, како и врз задолженоста на компаниите и граѓаните. Истражувањето во трудот создава солидна основа за давање препораки за ублажување на влијанието на задолженоста врз финансиската стабилност во Република Македонија. Предлозите и сугестиите за ублажување на влијанието на задолженоста врз финансиската стабилност се однесуваат на кредитните и регулаторните политики. Но, со оглед на тоа што проблемот на порастот на задолженоста на приватниот сектор во Република Македонија е лоциран во ниската активност и вработеност на работоспособното население и помалиот пораст на нето-платите од порастот на трошоците на живот, најсоодветни мерки би биле оние на полето на доходовните, социјалните и воопшто макроекономските политики во Република Македонија. Задолженоста на овие сектори е функција на комплексни економски и социјални околности и од нив зависи дали таа ќе се продлабочува или ќе има поволни ефекти врз економскиот раст и развој, дали ќе ја зголемува потрошувачката или инвестиционата активност и како ќе влијае врз финансиската стабилност на земјата.

Сето претходно оди во прилог на препораката за објавување на трудот **ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВРЗ НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА КОМПАНИИТЕ И ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**, со цел трудот да и биде достапен на научната, стручната и пошироката јавност и да послужи како солидна база за натамошни научни и апликативни истражувања во сферата на банкарството и финансиите.

Рецензент

Проф. д-р Љубе Трпески, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВРЗ НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА КОМПАНИИТЕ И ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ (група автори), главни истражувачи: д-р БИЉАНА АНГЕЛОВА,

д-р КЛИМЕНТИНА ПОПОСКА

Со Одлука на Научниот совет на Економскиот институт во Скопје (бр. 02-2338/1 од 15.12.2014 година), определен сум за рецензент на трудот **ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВРЗ НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА КОМПАНИИТЕ И ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**. Согласно со член 19 од Правилникот за издавачка дејност на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, по внимателно прегледување на доставениот труд го поднесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи согледувања

Во трудот се објавени резултатите од истражувањата на проектот **ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВРЗ НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА КОМПАНИИТЕ И ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**, кој е реализиран во согласност со истражувачката програма на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (бр. 08-2224/2 од 19.11.2013), а на предлог на Комисијата за наука при УКИМ. Во изработката на трудот учествуваат сите вработени во Економскиот институт со научни и соработнички звања, како и студентите м-р Зорица Цонева и м-р Стефан Василевски. Главни истражувачи на проектот се: д-р Биљана Ангелова, редовен професор и д-р Климентина Попоска, вонреден професор.

Актуелноста на истражувањето презентирано во трудот произлегува од поврзаноста на неодамнешната глобална финансиска криза 2007-2008 со значителниот пораст на нивоата на нефункционалните кредити и задолженоста на компаниите и граѓаните. Зголемената задолженост создава нагорен тренд на нефункционалните банкарски кредити, а нагорниот тренд значи заострување на условите за понатамошно задолжување, што уште повеќе ја отежнува тековната состојба и го прави банкарскиот сектор изложен на зголемени ризици. Кредитниот ризик е доминантен тип на ризик во банкарското работење, бидејќи одобрувањето

кредити е една од најзначајните функции на банкарските организации, која во себе инхерентно ја содржи и неизвесноста околу отплаќањето на кредитите од страна на должниците. Појавата на т.н. лоши заеми (заеми со висока неизвесност околу нивната отплата) влијае врз слабеењето на капиталната база на банката и намалување на показателот за адекватноста на капиталот. Со последната финансиска криза, мерењето и управувањето со кредитниот ризик станува клучно прашање за финансиските институции, независно дали се работи за класично кредитирање, гаранциско работење или инвестирање во (должнички) хартии од вредност.

Истражувањето во трудот има за цел да го елаборира и оцени влијанието на финансиската криза врз домаќинствата и претпријатијата во Република Македонија, а преку тоа и врз ликвидноста и солвентноста на банките. Притоа, предмет на анализата се нивото и динамиката на задолженоста на овие два сектора, што понатаму се рефлектира врз нивото и динамиката на нефункционалните банкарски кредити, кои пак влијаат врз оперативните и финансиски перформанси на банкарскиот сектор во Република Македонија.

Содржина на трудот

Трудот ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВРЗ НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА КОМПАНИИТЕ И ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА се состои од вовед, седум глави, заклучок и користена литература.

Во **ВОВЕДОТ** се елаборира актуелноста на темата на трудот и општиот контекст на анализата содржана во трудот.

Првата глава на трудот носи наслов: **ТЕОРЕТСКИ АСПЕКТИ НА КРЕДИТИРАЊЕТО И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА ДОМАЌИНСТВАТА И ПРЕТПРИЈАТИЈАТА**. Во неа најпрво се дефинирани основните поими околу кредитирањето и кредитната политика на комерцијалните банки, вклучително и различните видови на класификации на кредитите. Потоа се третира проблематиката на задолжувањето на секторот на домаќинствата и секторот на претпријатијата, како една од формите на обезбедување на екстерен („туѓ“) капитал за финансирање на работењето и растот на фирмите и потрошувачката на домаќинствата. Во рамките на оваа прва глава се презентирани и различните видови на структури (рочна, валутна, наменска) и показатели преку кои се анализира задолженоста на овие два сектора на економијата.

Втората глава на трудот носи наслов: **КРЕДИТИВНИТЕ РИЗИЦИ ВО БАНКАРСКОТО РАБОТЕЊЕ И НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ**. Во почетокот на овој дел, фокусот е врз идентификување на ризиците во процесот на кредитирање, преку дефинирање и идентификување на видовите кредитен ризик. Понатаму се презентира класификацијата на банкарската актива според нивото на кредитниот ризик и политиките за резервирање на средствата за покривање на кредитниот ризик, како

неопходен елемент од кредитната политика на секоја банка. Соодветен простор е посветен на кредит-скоринг моделите, како статистички базирани модели за оцена на кредитниот ризик, т.е. на веројатноста кредитокорисникот да биде во можност да ги исполни обврските по основа на кредитот. Преку анализата на суштината и улогата на кредит-скоринг моделите се настојува да се идентификуваат нивните предности и недостатоци и да се оцени придонесот на кредит-скоринг моделите кон поадекватно управување со кредитниот ризик. Во овој дел од трудот е посветен соодветен простор на анализата за нефункционалните банкарски кредити, причините за нивното генерирање, нивното влијание врз перформансите од работењето на банката, како и механизмите за мониторинг на квалитетот на кредитите како начин да се редуцираат обемот и последиците од нефункционалните кредити.

Третата глава на трудот носи наслов: **ФИНАНСИСКАТА КРИЗА И НЕФУНКЦИОНАЛНИ КРЕДИТИ: СЛУЧАЈ НА РАЗВИЕНИТЕ ЗЕМЈИ.** Брзиот пораст на задолженоста (посебно на секторот на домаќинствата) пред кризата и експлозијата на нефункционални („лоши“) кредити доведе до раширена несолвентност на банкарските институции во развиените земји и замрзнување на меѓубанкарските пазари на пари. Тоа понатаму бараше соодветни интервенции од страна на државите за санирање, т.е. рекапитализација на банкарските системи со цел справување на банкарската криза кој добиваше системски размери.

Четвртата глава на трудот носи наслов: **НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ БАНКАРСКИТЕ ПЕРФОРМАНСИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.** Во овој дел од трудот, презентирана е анализа на квалитетот на кредитното портфолио на банкарскиот систем во Република Македонија, посебно од аспект на кредитниот ризик кој произлегува од изложеноста кон секторот на претпријатијата и секторот на домаќинствата. Исто така, анализирано е влијанието на нефункционалните кредити врз обемот и динамиката на кредититрањето од страна на банките во Република Македонија, како и влијанието на кредитниот ризик врз состојбата со адекватноста на капиталот на банкарскиот систем во РМ.

Петтата глава од трудот носи наслов: **КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЗАДОЛЖЕНОСТА НА СЕКТОРОТ ПРЕТПРИЈАТИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.** Во овој дел од трудот, фокусот на анализата е врз нивото, структурата и трендовите во движењето на задолженоста на секторот на претпријатијата во РМ. При тоа, задолженоста на фирмите е ставена во релација и со деловните и финансиски перформанси на корпоративниот сектор во РМ. Од аспект на банките, проследени се трендовите на динамиката на новоодобрените кредити на претпријатијата и нивната структура од аспект на рочноста, валутата и деловни области. На крајот од овој дел, анализирани се детерминантите на задолженоста на корпоративниот сектор во РМ.

Шестата глава носи наслов: **КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЗАДОЛЖЕНОСТА НА СЕКТОРОТ ДОМАЌИНСТВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**. Најпрво се анализирани нивото и структурата на вкупната задолженост на секторот на домаќинствата, како и поврзаноста во движењето на задолженоста на секторот на домаќинствата со динамиката на банкарското кредитирање на секторот. Во рамките на оваа глава, посебен акцент е ставен врз истражување на структурата промените на расположливиот доход и финансиската актива на секторот на домаќинствата, при што овие аспекти се ставени во релација со задолженоста на домаќинствата, како компонента на „пасивата“ на секторот. Со цел заокружување на истражувањето се анализираат детерминантите на задолженоста на домаќинствата, и понатаму, изложеноста на финансискиот сектор кон секторот на домаќинствата, како и способноста на секторот домаќинства за отплата на долговите. Главата се заокружува со оценки на актуелните состојби со кредитниот ризик во македонското банкарство, преку опфаќање на системите за управување со кредитен ризик во Република Македонија и оценка на влијанието на примената на регулациско-супервизорската рамка на Базел 2 и Базел 3 врз управувањето со кредитниот ризик во Република Македонија.

Последната, седма глава на трудот носи наслов: **НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА СЕКТОРИТЕ ДОМАЌИНСТВА И ПРЕТПРИЈАТИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - ПРЕДИЗВИЦИ, МЕРКИ И АКТИВНОСТИ**. Најпрво се прави оценка на ризиците за македонскиот банкарски систем со кои тој може да се соочи поради движењата во финансиската задолженост и нефункционалните кредити кои произлегуваат од компаниите и населението. Потоа се осврнува на улогата на Кредитниот регистар на НБРМ во оцената на кредитоспособноста на клиентите. Во рамките на овој дел, дадена е и оценка за идните перспективи на Македонското кредитно биро и неговото влијание врз кредитната анализа на клиентите, како и можностите за ублажување на импликациите од задолженоста на приватниот сектор. Солидната теоретска и аналитичка база дава можност да се предложат и препораки за унапредување на кредитните политики и процедури во банките, како и насоки и препораки за справување со кредитниот ризик во современото динамично банкарско окружување. Посебно место во овој дел им е дадено и на насоките за развој на кредит-скоринг моделите во комерцијалните банки во Република Македонија, со цел намалување на нивото на нефункционалните кредити и намалување на задолженоста кај претпријатијата и населението.

Во **ЗАКЛУЧОКОТ** се поместени клучните аспекти од истражуваната проблематика со фокус врз насоките за иднината и препораките. Литературата изобилува со современи и релевантни библиографски единици од домашни и странски автори.

Оцена и предлог

Имајќи го предвид погоре посоченото, може да се заклучи дека трудот претставува сеопфатна студија која ги опфаќа нефункционалните кредити и задолженоста на граѓаните и компаниите, особено низ призма на последната финансиска криза. Анализите во трудот претставуваат солидна основа за идентификување на главните предизвици, мерки и активности кои би придонеле во ублажување на импликациите од задолженоста на приватниот бизнис-сектор и во секторот населението, како и намалување на нивото на нефункционални кредити во македонскиот банкарски сектор. Притоа, предложените алатки се насочени кон намалување на нивото на нефункционалните кредити, унапредување на квалитетот на целокупните кредитни политики, а со тоа и намалување на изложеноста на банкарскиот сектор на кредитен ризик, или, подобро кажано, поуспешно управување со кредитниот ризик. Иако во реализацијата на трудот учествуваат голем број на научници и соработници, сепак студијата се карактеризира со кохерентност и претставува заокружена целина.

Врз основа на горенаведеното, ми претставува посебна чест да му предложам на Научниот совет на Економскиот институт во Скопје, трудот под наслов: **ВЛИЈАНИЕ НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВРЗ НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И ЗАДОЛЖЕНОСТА НА КОМПАНИИТЕ И ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**, да се публикува и со тоа тој да и биде достапен на научната, стручната и пошироката јавност.

Рецензент

Проф. д-р Владимир Филиповски, с.р.

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“,

Економски факултет-Скопје

ПРЕГЛЕД**НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ ВО
ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ**

Ред. бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Ментор
1.	Горан Големтеов	“Примена на деривативите на финансиските пазари и идентификување на можностите за унапредување и развој” “Application of the derivatives on the financial markets and identifying opportunities for improvement and development“	Д-р Климентина Попоска
2.	Сања Зафировска	“Девизно работење на банките во Република Македонија – студија на случај” “Exchange works of commercial banks in Republic of Macedonia“	Д-р Биљана Ангелова
3.	Зоран Ангеловски	“Електронското банкарство – современа стратегија во развојот на комерцијалните банки” E-banking – contemporary developing strategy of commercial banks	Д-р Диана Бошковска
4.	Горан Костов	“Препознавање на можноста како значајна фаза во креативниот процес “ “Identifying opportunity as substantial phase in creative process“	Д-р Зоран Јаневски
5.	Ана Костоска	“Франшиза како модел за раст на претприемништвото и конкурентноста во Република Македонија“ “Franchising as a model for the growth of entrepreneurship and competitiveness in Republic of	Д-р Биљана Ангелова

		Macedonia“	
6.	Марјан Штерјов	“Меѓународната трговија и транзицијата кон зелена економија – состојби и перспективи” “International trade and the transition to a green economy-condition and perspectives“	Д-р Искра Станчева-Гигов
7.	Љупка Савеска	“Значењето на франшизата како стратешка алатка за настап на меѓународниот пазар во модната индустрија” ”The significance of the franchise as a strategic tool for performance in the international market in fashion industry”	Д-р Васил Поповски

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „СОВРЕМЕН ПРИСТАП ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА СЕИЗМИЧКИОТ ХАЗАРД ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р РАДМИЛА ШАЛИЌ, ПРИЈАВЕНА НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И ИНЖЕНЕРСКА СЕИЗМОЛОГИЈА (УКИМ-ИЗИИС) ВО СКОПЈЕ

Научниот совет на Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија (УКИМ-ИЗИИС) во Скопје, на седницата одржана на 29.1.2015 година, со одлука бр. 09-93/1 од 30.1.2015, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Радмила Шалиќ со наслов „Современ пристап за определување на сеизмичкиот hazard во Република Македонија“, во состав: проф. д-р Вероника Шендова (претседател), проф. д-р Зоран Милутиновиќ (ментор), проф. д-р Михаил Гаревски (член), проф. д-р Никола Думурџанов (член) и вонр. проф. д-р Драги Дојчиновски (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Научниот совет на Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија (УКИМ-ИЗИИС) во Скопје, му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Радмила Шалиќ, со наслов „Современ пристап за определување на сеизмичкиот hazard во Република Македонија“, содржи 315 страници компјутерски обработен текст во фонт *Tahoma*, со 1,5 проред и големина на букви 12pt, со 16 фусноти, 207 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси. Составен дел на дисертацијата се и четирите прилози, архивирани на ЦД мемориски диск, 361 страница компјутерски обработени графички и табеларни прикази (слики, мапи и графикони) во фонт *Tahoma*, со 1,5 проред и големина на букви 12pt.

Трудот е структуриран во 8 поглавја, 2 анекса и 4 прилози (архивирани на ЦД) во рамките на кои се воведот и заклучните согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во воведот на трудот, **Поглавје 1**, изложени се предметот и целите на истражувањето, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатката укажува дека со реализираните истражувања се постигнати следниве резултати: (1) квалитативно нов пристап и дефинирање на соодветна процедура за пресметување на сеизмичкиот hazard; (2) квантифицирање на сеизмичкиот hazard за Република Македонија, хармонизиран со европските стандарди – како основа за подобрување на сеизмичката сигурност, менаџмент на сеизмичкиот ризик и изработка и замена на постојните сеизмички прописи за проектирање во условите на сеизмичност карактеристични за Република Македонија; (3) квалитативно нов, регионално верифициран и усвоен просторен модел на сеизмичноста на регионот и Република Македонија; (4) интегрирана GIS-база на тектонски, неотектонски, сеизмички и други податоци за

територијата на Република Македонија: каталог на земјотреси, сеизмотектонски податоци, морфолошки и геолошки податоци и др.; (5) интегрирана GIS-база на резултатите од извршените истражувања.

Поглавјето 2 од докторската дисертација е насловено како „Преглед на досегашните истражувања во областа на сеизмичкиот hazard за територијата на Република Македонија“. Во него е даден генерален преглед на досегашните истражувања во областа на сеизмичкиот hazard за територијата на Република Македонија. Направена е синтеза на важечките карти на сеизмичко зонирање со коментар на прописите поврзани со нив, расположливите податоци во доменот на каталозите на земјотреси, геолошките и тектонските податоци. Направен е и преглед на користените модели на сеизмичките извори, како и користените модели за атенуација на земјотресното дејство. Исто така сумирани се и досегашните користени методи за определување на сеизмичкиот hazard како и нивните резултати. Коментирани се и достигнувањата и слабостите во областа.

Поглавјето 3 од докторската дисертација е насловено како „Анализа на сеизмичкиот hazard“ и содржи преглед на теоретските основи на користените методологии, не само оние имплементирани во дисертацијата, туку и другите методи, пристапи и релации широко применувани во областа. Дискутирани се основните елементи (параметри) на сеизмичкиот hazard (одредување на сеизмичките извори и нивната параметризација, моделите на повторливост на земјотресите и законите за атенуација на земјотресното дејство), моделирањето на сеизмичкиот hazard преку презентација на најчесто користените методологии, инкорпорирањето на непоузданостите во анализите како и деагрегацијата.

Поглавјето 4 од докторската дисертација е насловено како „Метода на просторно порамнета сеизмичност“ и во него е разработена и презентирана оригиналната методата на просторно порамнета сеизмичност *Frankel* (1995), како и користената модифицирана метода на *Lapajne et al.* (2003). Направен е и преглед и на расположливите софтверски пакети за анализа на сеизмичкиот hazard и нивните можности.

Во **поглавјето 5** од докторската дисертација насловено како „Одредување на сеизмичкиот hazard за Република Македонија“ и во него се презентирани користената сеизмолошката база на податоци и нејзините анализи, усвоеното сеизмотектонското моделирање преку користење на три репрезентативни модели, дефинираните параметри на повторливост за сите модели, избраните зависности за атенуација на земјотресното дејство, користените методологии, анализи на непоузданости како и деагрегациони анализи.

Во **поглавјето 6** од докторската дисертација насловено како „Компаративни анализи и резултати-дискусија“, систематизирани се резултатите од компаративните анализи во две нивоа на компарација. Презентирани се критериуми за дефинирање на тежинските коефициенти на логичките стебла, аплицирани за секој од трите модели за анализа. За секој од репрезентативните модели се изработени конечни карти на сеизмички hazard изразени во PGA , $SA_{0.2}$ и $SA_{1.0}$ за повратни периоди од 95, 475, 2,475 и 10,000 години. Покрај просторно дистрибуираните резултати претставени во вид на карти, анализирани се и hazardни криви и деагрегациони анализи за 15 селектирани урбани подрачја во Република Македонија.

Во заклучните согледувања, **Поглавје 7**, насловено како „Заклучоци и препораки“, се систематизирани заклучоците преку дискусијата на научниот придонес, продуктите и некои критични прашања кои произлегоа од извршените анализи, заедно со генерални насоки за понатамошни истражувања во областа.

Поглавјето 8, насловено како „Референци“, ги систематизира литературата и научните трудови користени во изработката на дисертацијата.

Анекси

Кон дисертацијата се приклучени и два анекса:

Анекс А: Модел 1, 2 и 3 просторна дистрибуција на PGA , $SA_{0.2}$ и $SA_{1.0}$ резултати за ПП95, ПП475, ПП2475 и ПП10000 години

Анекс Б: Содржина на прилозите 1, 2, 3 и 4

Прилози

Прилозите претставуваат интегрален дел од дисертацијата и во нив систематски се прикажани синтезите на влезните параметри и резултати добиени за анализираните модели. Ваквата организација на дисертацијата е извршена со цел да се растовари главниот текст од графичките и табеларните прикази соодветно реферирани во текстот. Тие се архивирани електронски на ЦД, коешто е составен дел на дисертацијата.

Прилог-1: Модел-1, Синтеза на влезни параметри и резултати;

Прилог-2: Модел-2, Синтеза на влезни параметри и резултати;

Прилог-3: Модел-3, Синтеза на влезни параметри и резултати;

Прилог-4: Компаративни анализи и резултати.

Предмет на истражување

Предмет на истражувањата е веројатносната оценка на сеизмичкиот hazard за територијата на Република Македонија базиран врз интегрална холистичка анализа на расположливиот фонд на податоци и резултати од геолошки, тектонски, неотектонски и сеизмолошки истражувања, регионални истражувања на сеизмичкиот hazard, национални и регионални податоци од силните земјотреси и *GPS*-мерењата, а врз основа на квалитативно нов пристап во моделирањето на просторната дистрибуција на сеизмичноста.

Основната цел на предложената тема за докторска дисертација е анализа на сеизмичкиот hazard за територијата на Република Македонија со имплементирање на методата на просторно порамнета и просторно ориентирана сеизмичност, како и компарација на добиените резултати со резултатите добиени со користење на алтернативно современи методологии, но и постојните резултати базирани врз премисите на класичното моделирање на сеизмичноста, а во согласност со барањата на новите европски прописи (*EUROCODEs*).

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Досегашните методи за оценка на сеизмичкиот hazard на Република Македонија се примарно базирани врз модели со експлицитно дефинирани граници на сеизмичките извори, односно модели на зонирани сеизмичност. Иако контурирањето на сеизмичките извори е извршено врз основа на најдобрите сеизмо-тектонски податоци расположливи за територијата на Република Македонија и појасот од 150 до 200 километри од нејзините граници, во нивното дефинирање е присутен одреден степен на субјективитет, што е јасно покажано со компилационите анализи на досегашните студии на сеизмички hazard презентирани во поглавјето 2. Примената на моделите на зонирани сеизмичност во голема

мера влијае не само врз просторната дистрибуција на hazardот, туку и врз временската стохастика на процесот на настанување на земјотреси, односно врз неговите три карактеристични параметри (λ , b , M_{max}) кои ја контролираат неа.

Оттаму, примарните мотиви за избор на тематиката на дисертацијата и реализираните истражувања се сублимираат во потребата:

- да се надмине субјективизмот имплицитно вграден во дефинирањето на модели на зонирани сеизмичност;
- да се инкорпорираат најновите сознанија за акумулација на деформациите на земјината кора и активна тектоника во регионот на Јужен Балкан добиени со *GPS* мерења (Думурџанов 2004, 2005; Burchfiel, 2006; Kotzev, 2008);
- да се инкорпорирање на алеаторната и епистематската непоузданост во анализите на сеизмичкиот hazard и дефинирање на резултантни hazardни криви; и,
- да се надмине некомплементарноста на постојните методи и технологии за оценка на сеизмичкиот hazard, во основа компатибилни со ПИОВС81 барањата, да генерираат продукти потребни за имплементација на EN-1998-1:2004: Еврокод 8.

Краток опис на применетите методи

За да се избегнат физичките недоследности инкорпорирани во класичниот пристап (зонирани сеизмичност), во регионите каде што каталогот на земјотресите доминантно се состои од историски податоци и не постои доволен број на меѓусебно искорелирани геолошки, тектонски, неотектонски и сеизмолошки податоци, методата на просторно порамнета сеизмичност (*Spatially Smoothed Seismicity Approach*) е избрана за метод за определување и оценка на сеизмичкиот hazard. Овој метод, иницијално предложен од Frankel (Frankel, 1995; Frankel et al., 1996), за првпат е применет во изработката на hazardните мапи за централниот и источниот дел на Соединетите Американски Држави. Во балканскиот регион, иако во модифицирана варијанта, за прв пат е применет за оценка на сеизмичкиот hazard на Словенија (Lapajne, 1997, 2003) и Албанија (Милутиновиќ, 2003; Kuka et al. 2003). Модифицираниот метод на просторно порамнета сеизмичност (Lapajne, 2003) беше користен и за изработката на регионалните карти на сеизмичкиот hazard во рамките на двата *NATO-SfP* проекта 983054 (2011) и 984374 (во тек) за хармонизација на сеизмичките hazardни мапи за државите од западниот Балкан.

Методот во основа го следи класичниот веројатносен *Esteva-Cornell* модел, но на одреден начин го избегнува просторното и типолошкото дефинирање на сеизмичките извори воведувајќи го концептот на просторно порамнета (Frankel 1995, Frankel et al., 1996) или просторно ориентирана (Lapajne, 1997) сеизмичност. Со овој метод се дефинира волуменозниот карактер на сеизмичноста во рамките на сеизмотектонската зона како елементарна просторна единица на сеизмички активниот дел на Земјината кора, којашто се апроксимира со униформен сеизмички режим. Методот овозможува опфаќање на грешките кои произлегуваат од одредувањето на епицентрите и миграцијата на сеизмичките извори вдоль активните тектонски структури. Имплементацијата на методот на просторно порамнета сеизмичност заедно со интегрирањето на веќе постојните податоци за активните сеизмотектонски структури, во сегашниот момент е еден од најсовремените пристапи за оценка на сеизмичкиот hazard не само на територијата на Република Македонија туку и на

регионот, во услови каде што не постојат доволни и доволно доверливи податоци за оценка на сеизмичкиот hazard.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Истражувањата изведени во склоп на докторската дисертација дадоа придонес во следниве сегменти:

- обемно истражување, компилација, анализа и синтеза на најновите достигнувања во полето на веројатносните анализи на сеизмичкиот hazard;
- ревизија и компилација на M_w 3.5+ каталогот на земјотреси [W (Lon) 18.50; E (Lon) 24.75; N (Lat) 43.75; S (Lat) 39.50];
- ригорозна оценка и истражување во доменот на регионалните параметри на сеизмичкиот режим (просечна стапка на надминување λ , G - R параметарот b и максималните регионални/локални магнитуди Mw_{max} ;
- ригорозно тестирање на различните модели на G - R релации и нивното влијание на конечните $PSHA$ -резултати;
- имплементација на повеќе различни конвенционални и стохастички техники, вклучувајќи масивна агрегација на компоненти релевантни за одредување на алеаторската непоузданост и епистематска варијабилност;
- формулирање на пристап за квантитативно определување на тежински фактори за третман на непоузданостите по методот на „логичко стебло“;
- приказ на резултатите во разбирлив и применлив облик за инженерската практика;
- трансфер и примена на најновите сознанија и софтвери за анализа на сеизмичкиот hazard.

Продукти:

- компилиран M_w 3.5+ (историски и инструментален) каталог на земјотреси за Република Македонија во кој е вклучен и појас од 150 km од националните граници;
- мултипараметарска база на податоци за активни раседи;
- конзистентен сет на мапи на сеизмички hazard кои по формат ги задоволуваат барањата дефинирани со $EC8$ и $IBC2012$ прописите;
- PGA , $SA_{0.2}$, $SA_{1.0}$ hazardни криви и деагегациони диаграми за 15 селектирани урбани подрачја во Република Македонија за ПП95–ПП10000 (годишна стапка на надминување $1.00e-02$ – $1.00e-04$);
- технологија, процедура, софтверски продукти и GIS платформа за ригорозна оценка на сеизмичкиот hazard и носење на одлуки.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Радмила Шалиќ, со наслов „Современ пристап за определување на сеизмичкиот hazard во Република Македонија“, претставува истражување во областа на сеизмичкиот hazard. Изработката на темата на оваа

докторска дисертација со примена на напредни методи на моделирање, стохастичка анализа и компаративна синтеза на веројатносните резултати е несомнен научен придонес во третманот на просторното моделирање на сеизмичноста и сеизмичкиот hazard на Република Македонија.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Радмила Шалиќ, со наслов „Современ пристап за определување на сеизмичкиот hazard во Република Македонија“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува највисоките услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд ги објавила (како прв автор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [6]. **Salic, R.**, T. Olumceva, Z. Milutinovic (2007). “Influence of the building machines induced vibrations on the nearby residential buildings during the realization of the Ring road around Skopje“, 12 International symposium, MASE, KS-56, 27-29 September 2007, Struga, Republic of Macedonia.
- [7]. **Salic, R.**, M. Garevski, Z. Milutinovic (2008). “Response of Lead-Rubber Bearing Isolated Structure“, 14 World Conference on Earthquake Engineering, 12-17.10.2008, Beijing, China.
- [8]. **Salic, R.**, Z. Milutinovic (2008). “Advanced approach to seismic hazard assessment for Republic of Macedonia“, 1st German - South East European Conference on Civil and Environmental Engineering Sciences, 08-09.12.2008, Bochum, Germany.
- [9]. **Salic, R. B.**, M.A. Garevski and Z.V. Milutinovic (2009). “Response of lead-rubber bearing isolated structure“, Proc. of International Conference “The Banja Luka Earthquake – 40 Years of Engineering Experience“, Banja Luka, October 26-28, 2009.
- [10]. **Radmila B. Salic**, Garevski A. Mihail, Milutinovic V. Zoran (2009). “Response of Lead-Rubber Bearing Isolated Structure“, 13 International symposium, MASE, BK-35, 14-17 October, Ohrid, Republic of Macedonia, 2009.
- [11]. **Salic, R.**, Z. Milutinovic, M. Garevski (2010). “The needs for advanced seismic hazard assessment of the Republic of Macedonia“, 14th European Conference on Earthquake Engineering, paper number 1882, 30.08-03.09.2010, Ohrid, Republic of Macedonia.
- [12]. **R.B. Salic**, Z.V. Milutinovic, M.A. Garevski (2012). “Results Achieved and Improvements Needed in the Field of Seismic Hazard Assessment of Republic of Macedonia“, 15th World Conference on Earthquake Engineering, paper number 5157, 24-28.09.2012, Lisbon, Portugal.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси:

Посебниот научен придонес на дисертацијата е во третманот на просторното моделирање на сеизмичките извори, односно просторниот модел на сеизмичноста. Доминантниот придонес на дисертацијата, помеѓу останатите придонеси, е што класичните модели за моделирање на сеизмичноста ги заменува со модели на „просторно порамнета (*Spatially Smoothed*) сеизмичност“ и „просторно ориентирана сеизмичност“ со кој ефикасно се опфаќаат грешките во определувањето на локацијата на епицентрите на историските и

инструментално определените земјотреси и просторната миграцијата на сеизмичките жаришта по должината на тектонските структури.

Реализацијата на оваа цел налагаше детални и сеопфатни истражувања и реанализи на сите постојни податоци со цел верификација и/или редефиниција на:

- сеизмотектонските карактеристики на сеизмичките зони;
- усвојување на алтернативни релации на повторливост за идентификуваните сеизмички извори за кои постојат доволен број на веродостојни податоци;
- дефинирање на конзистентни сеизмички модели со адекватно геолошко условени тежински фактори;
- адаптација и тестирање на различни атенуациони модели;
- имплементација на *GIS*-технологијата во сите чекори од анализата.

Подрачје на примена и ограничувања:

Резултатите од дисертацијата, презентирани во разбирлив облик за поширокта инженерска практика, можат да послужат како основа во процесот за изготвување на мапи на сеизмичко зонирање, препорачливо во комбинација со други алтернативни модели. Конечните резултати по формат ги задоволуваат барањата дефинирани со *EC8* и *IBC2012* прописите.

Резултатите од истражувањата, во научни и/или практични цели, можат да ги користат: агенциите за цивилна заштита, агенциите за урбано планирање и развој, министерствата секторски одговорни за сеизмичката сигурност и справувањето со сеизмичкиот ризик, институциите/телата задолжени донесување на прописи од сферата на урбанистичкото и градежно проектирање, институциите/агенциите кои вршат следење на сеизмичката активност, сеизмолошките, геолошките и геофизичките институти, осигурителните компании и др., во доменот на изготвување развојни планови, планови за превенција, митигација и справување од идните сеизмички настани, анализи на ризици итн.

Сеопфатната анализа на резултатите укажува на следниве ограничувања:

- методот на просторно ориентирана порамнета сеизмичност, доколку самостојно се применува, не дава доволно задоволителни резултати за Република Македонија, посебно во регионите кои се под влијание на високо енергетски сеизмички извори (Пехчево–Кресна, Скопје, Охрид, Валаново). Се препорачува инкорпорирање на придонесите од високоактивните зони во дефинирањето на математичкиот модел.

Можните понатамошни истражувања:

Истражувањата извршени во склоп на докторската дисертација отвораат одреден број на прашања кои се сублимирани во следниве насоки:

- понатамошна евалуација на сеизмичкиот хазард со комбинација на резултатите од просторно порамнетата сеизмичност и дополнителните придонеси релевантни за Скопското, Пехчевското, Охридското и Валандовското сеизмичко жариште;

- предпоставката за можното кинематичко вклучување (Кустендил - Крива Паланка – западно) треба да се верифицира со постојниот фонд на инструментални сеизмолошки податоци, податоците добиени од современите сеизмолошки мрежи инсталирани во регионот (Македонија, Србија, Бугарија), *GPS*-мерењата, штотуку завршените гравиметриски мерења, како и континуиран сеизмички мониторинг на наведениот регион;
- истражувања и верификација на најновите индуктивни методи на проценка на сеизмичкиот hazard со користење на податоците од *GPS*-мерењата;
- формирање на верифицирана национална база на тектоноски структури (раседи) и нивна параметризација;
- формирање на верифицирана национална база на податоци на фокални механизми на случените земјотреси;
- примена и тестирање на синтетичките каталози и примена на „*Monte Carlo*“ симулационите техники во анализа на сеизмичкиот hazard;
- реевалуација на постојниот фонд на податоци од силни земјотреси и дефинирање на национален сет на атенуациони зависности.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Научниот совет на Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија (УКИМ-ИЗИИС) во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Радмила Шалиќ** со наслов „**Современ пристап за определување на сеизмичкиот hazard во Република Македонија**“.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Вероника Шендова, претседател, с.р
2. Проф. д-р Зоран Милутиновиќ, ментор, с.р
3. Проф. д-р Михаил Гаревски, член, с.р
4. Проф. д-р Никола Думурџанов, член, с.р
5. Вонр. проф. д-р Драги Дојчиновски, член, с.р

ПРЕГЛЕД

на прифатена тема за изработка на магистерски труд на

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, ЈНУ Институт за македонски јазик Крсте
Мисирков - Скопје

Студиска програма Македонистика со комуникологија

Ред. Бр.	Кандидат	Тема	Ментор
1.	Антоанета Богданоска	Интеркултурната комуникација во една мултиетничка средина (Гостивар и Гостиварско) Intercultural communication in a multicultural environment (Gostivar and Gostivarsko)	проф. д-р Снежанка Веновска-Антевска

ПРЕГЛЕД

НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА – СКОПЈЕ

МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Ружица Адикотарева	Одразот на христијанската религија врз современото етичко и културно живеење во Република Македонија	Reflection of the Christian Religion on Contemporary Ethical and Cultural Life in the Republic of Macedonia	проф. д-р Маја Јакимовска-Тошиќ	12-15/14 од 26.1.2015
2.	Живко Грозданоски	Кантавторството на Фабрицио де Андре помеѓу уметничкиот израз и популарната култура	Fabrizio de Andre`s Commitment between Artistic Expression and Popular Culture	проф. д-р Наташа Аврамовска	12-15/15 од 26.1.2015

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
**СОВРЕМЕНИТЕ ДИПЛОМАТСКИ МЕТОДИ И НИВНАТА
ПРИМЕНА ВО МАКЕДОНСКАТА ДИПЛОМАТСКА СЛУЖБА,**
ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ДАНЧО МАРКОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА
ИНСТИТУТОТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ
ИСТРАЖУВАЊА ВО СКОПЈЕ

Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 3.11.2014 година, донесе решение бр. 02-1435/5, од 4.11.2014 година, со кое сме определени за Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација на тема „Современите дипломатски методи и нивната примена во македонската дипломатија“, изработена од кандидатот м-р Данчо Марковски. Комисијата во состав: проф. д-р Денко Малески, ментор, проф. д-р Мирјана Најчевска, проф. д-р Лидија Христова, проф. д-р Емилија Симоска, и доц. д-р Анета Цекиќ, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатот м-р Данчо Марковски ни достави труд во обем од 264 страници, од кои 241 стр. текст, 15 стр. библиографија и 8 стр. табели и прилози. Прегледот на користената литература е според азбучниот ред на авторите. Цитирањето на литературата во текстот на дисертацијата е направен преку наведување на првиот автор и годината и местото на издавањето на трудот. Трудот има вовед и четири дела:

Во **воведниот дел** дадена е хронологија во која се наведени најзначајните општествени промени на човештвото од античкиот период до денес низ кои минувала дипломатијата и дипломатската служба, формите и методите на дејствување, нејзината кодификација, утврдувањето на протоколот и привилегиите и имунитетот на државните претставници.

Во **првиот дел**, кандидатот ги претставува методите што се предмет на истражување: јавна дипломатија, економска дипломатија, дигитална дипломатија и културна дипломатија и нивната примена во современата дипломатија. Пристапот поаѓа од современите теории и практиките на повеќе држави, во функција на презентирање на значењето што овие методи го имаат во секојдневните активности на дипломатската служба. Посебен акцент е ставен на можностите што тие ги нудат во работата на дипломатиите на малите држави.

Вториот дел е насочен кон дипломатиите на малите држави, меѓу кои се вбројува и дипломатската служба на Република Македонија. Претставена е комплементарноста на современите дипломатски методи на малите држави, современата организациона поставеност и начинот на дејствувањето на дипломатиите на малите држави, односно методологијата и техниката неопходна за остварување на нивните надворешни политики. Во таа насока изложени се и целите, стратегиите, средствата и методите во спроведувањето на надворешната политика, организационата поставеност на министерствата за надворешни работи како најзначајни носители во спроведувањето на надворешната политика и неопходните стандарди за кадровското екипирање на дипломатско – конзуларната мрежа.

Во **третиот дел** на трудот насловен како „Органи за меѓународно претставување, комуницирање и спроведување на надворешната политика на државата“, кандидатот го анализира секој поединечен субјект кој ја претставува државата во нејзините меѓународни односи: шефот на државата, премиерот, министерот за надворешни работи, парламентот, високите дипломатски претставници, дипломатските и конзуларните агенти, па се до претставниците на псевдодипломатијата. Посебно внимание кандидатот посветува на Министерството за надворешни работи како најистурен субјект, централна служба, во спроведувањето на надворешната политика. Во овој контекст, се анализира и дипломатско - конзуларната мрежа: нејзиниот современ развој, унапредувањето на координацијата и потребниот баланс помеѓу географските и функционалните организациони единици. Овој баланс, според кандидатот, е неопходен за создавање на проактивна државна структура, способна да одговори на поставените задачи од надворешната политика или делот од економската, трговската, научната и културната област.

Последниот **четврти дел** претставува приказ на заклучоците од извршеното истражување на состојбите во македонската дипломатија во изминатиов речиси две и полдецениски период. Во него се опфатени повеќе аспекти: историскиот развој на македонското МНР, неговото правно уредување, актуелни проблеми и перспективи; степенот на примена на современите дипломатски методи - јавна дипломатија, економска дипломатија, културна дипломатија и ИТ дипломатија или виртуелна дипломатија, како и нивното значење во вкупниот општествено - политички и економски развој на нашата држава. На крајот се прави осврт на надворешната политика на земјата, нејзината стратегија и цели.

Во овој дел посебно се акцентира потребата од создавање на ефикасна дипломатија на мала држава која ќе биде оспособена да ги применува современите стандарди. Всушност, добиените резултати од истражувањето во овој дел, според авторот, ја потврдуваат и главната хипотеза на трудот. Имено, дека современите дипломатски методи се недоволно применети во секојдневната работа на МНР и неговите ДКП, со што се докажуваат

ставовите содржани во помошните хипотези за отсуството на организираност, едукација и професионализам во дипломатскиот кадар, но и слабости во одредувањето на надворешно-политичката стратегија и дефинирање на нејзините основни цели. Во таа насока направени се интервјуа, анкети и компаративни споредби со земјите од нашиот регион и пошироко, со цел поединечно да се претстават методите, да се посочат проблемите и да се понудат конкретни предлози за нивно надминување.

Заклучок

Рецензентската комисија констатира дека докторската дисертација претставува самостоен научно-истражувачки труд од областа на меѓународните односи. Концептуалната поставеност е заснована врз две генерални одредници: анализа на најзначајните современи дипломатски методи и утврдување на степенот на нивната примена во македонската дипломатија. Добиените резултати од оваа докторска дисертација претставуваат придонес кон областа на дипломатијата, како во науката, така и во дипломатската практика.

Предлог

Врз основа на изнесеното, Рецензентската комисија дава позитивно мислење и му препорачува на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко – правни истражувања да ја продолжи постапката и да овозможи јавна одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Данчо Марковски „Современите дипломатски методи и нивната примена во македонската дипломатска служба“.

Комисија

Проф. д-р Денко Малески, ментор, с.р.

Проф. д-р Емилија Симоска, член, с.р.

Проф. д-р Лидија Христова, член, с.р.

Проф. д-р Мирјана Најчевска, член, с.р.

Доц. д-р Анета Цекиќ, член, с.р.

